ARISTOPHANIS

ECCLESIAZUSAE.

CUM PROLEGOMENIS ET COMMENTARIIS

EDIDIT

1850–

J. VAN LEEUWEN J. F.

LITT. HUM. DR, IN ACADEMIA LUGDUNO-BATAVA PROF. ORD.

LUGDUNI BATAVORUM
APUD A. W SIJTHOFF
MDCCCCV

ARISTOPHANIS

ECCLESIAZUSAE.

ARISTOPHANIS

ECCLESIAZUSAE.

CUM PROLEGOMENIS ET COMMENTARIIS

EDIDIT

J. VAN LEEUWEN J. F.

LITT. HUM. DR., IN ACADEMIA LUGDUNO-BATAVA PROF. ORD.

LUGDUNI BATAVORUM

APUD A. W. SIJTHOFF

MDCCCCV.

PROLEGOMENA [1].

I.

Feminas si quis in prioribus Aristophanis fabulis quaerat, operam perdat; nam sex deinceps perlectis unam fere offendat mulierculam panariam pauca quaedam — et vel sic satis multa! — vociferantem [2]. Confidenter autem statuere licet in deperditis illius aetatis dramatis mulieres nihilo maiores egisse partes, quoniam in ipsa vita publica, cuius imago exhibetur in theatro, vix ulla earum habebatur ratio. Non libere inter viros per urbis plateas versabantur matronae virginesve Atticae, sed interiora aedium habebant dominium, ultra cuius fines progredi non sinebat mos,

πέρας γὰρ αὔλειος θύρα
ἐλευθέρᾳ γυναικὶ ἐνενόμιστ᾽ οἰκίας [3].

Aërem si forte libebat captare, tectum adibant [4]. Maritus autem quidam nimis benevolus, qui uxori recens enixae inferiorem domus partem cessit et ipse in superiorem commigravit, suo damno mox sensit mulierculae imbecillae incustoditam libertatem magis periculosam esse quam scalas arduas [5].

Itaque etiam pomparum, e quibus nati sunt ludi comici, solos viros fuisse participes per se intellegitur; solos igitur viros

[1]) Sectiones I—III desumsi ex oratione quam ad diem natalem nostrae Universitatis more solito celebrandum rector habui d. 8 m. febr. 1905 („de vrouw bij Aristophanes").

[2]) Vesp. 1388 sqq.

[3]) Menand. fr. 546.

[4]) Cf. Ach. 262 Lys. 395.

[5]) Vid. Lys. Or. I.

chorum effecisse, solos viros histrionum officio functos esse, solos viros spectasse certa coniectura assequi posset quilibet, — nisi in vulgus eae res notae essent.

Tragoediae similis fuit ratio. Exhibuit sane Aeschylus mulieres quasdam primarumque adeo fecit partium: Agamemnoni Clytaemestram opposuit, Oresti sociavit Electram. Sed e mythis sacris desumtas eas habebat, tales autem effinxit ut suae gentis, sui aevi filium genuinum se praestaret. Viri veste muliebri ornati illae heroinae et sunt et esse videntur. Viriliter furunt et saeviunt, nihil iis molle aut tenerum; amantem nullam unquam fecisse se mulierem suo iure gloriatur Aeschylus Aristophaneus [1]). Etiam tragico poeta iudice bene quae latuit bene vixit mulier, et durum illud verbum quo anxias matronas Thebanas facessere iubet Eteocles: „vestrum est tacere et intus manere" [2]) ab ipso Aeschylo videtur dictum.

Mitioris ingenii fuit Sophocles, neque generosiores unquam terra tulit mortales quam finxit ille Antigonam. Sed affectu, quo Oedipi haec filia permovetur, etiam virile pectus aestuare poterat; viriliter se gerit fraterno amori parens: quae perniciem ei affert audacia et a choro mentis popularis interprete cum commiseratione quadam et dubitanter excusatur potius quam laudatur. Neque enim Thebis olim neque Periclis aetate Athenis locus erat virgini suo stanti iudicio, et Tecmessa cum supplicibus verbis ab Aiace petit ut doloris se faciat participem, quo levius fiat onus commune, responsum fert illud: „feminis tacendum" [3]).

Hoc unum requirebatur in muliere Attica, hoc unum ei concedebatur. „Neque vituperari inter viros neque laudari, vestrum id decus" Pericles ait apud Thucydidem, in fine orationis funebris uxores matresque civium pro patria mortuorum verbis paucissimis tandem dignatus [4]). Feminarum est „lanam facere et cenam parare", nihil amplius [5]), et ominis aliquid habent prima

---

[1]) Ran. 1044. [2]) Sept. 232. [3]) Ai. 293, 586.
[4]) Thuc. II 45 § 2. [5]) Xen. Oecon. 7 § 6.

quae in scena Aristophanea ad mulierem dicuntur verba: „o mater, cedodum cochlear!" [1]).

Ceterum ne in culina quidem regnabant feminae Atticae. Iudices accepto triobolo ipsos in forum festinantes, ubi sibi suisque polentam — quasi hodie dicas panem apud pistorem — emant, e comico novimus [2]). Ipsi opsonantur pisces olera poma [3]), et quo tempore armati per urbem obibant cives, forum — si fides Aristophani — vidit equites pileum lenticula replentes, legionarios clipeo protegentes salsamentum hastatosque invadentes caricas [4]). Ipse omasum torrens Strepsiades cum pungere neglexisset, quid vapor valeret inclusus ita est expertus ut post annos complures etiam recordetur [5]). Ipse anguillam ceteraque edulia emit sibi Dicaeopolis [6]), ipse leporinam et aves veru assat [7]) solo ministro adiuvante: uxorem et filiam interim in domus parte superiore lanificio vacare sumamus oportet — nisi plane earum oblivisci nos maluit poeta. Cena parata ipse cistam implendam curat [8]) et mox pedissequo comitante abit in aedes sacerdotis, qui eum vocavit utpote frugi virum et patriae amantissimum. Mox redit appotus.... cum duabus meretriculis. Nunc gaudemus sane quod neque uxor neque filia eum in limine excipiat. At vicinus Lamachus gravissimos gemitus ducens e proelio affertur saucius: huic certe affore uxorem expectamus; nam fuit ei uxor et quadriennio post comicus in scena ostendit eius filiolum [9]). Non prodit mulier, sed mancipia praebent quae ad vulnera curanda requiruntur.

Conviviis mulieres puellaeve honestae non intersunt [10]). Neque id miramur ubi civium maior convenit numerus: Dicaeopolis cum cenam sacerdotis, Philocleon comitante filio cum Philoctemonis cenam petit [11]), non rogamus cur uxorem filiamve secum

---

[1]) Ach. 245.
[2]) Vesp. 300 sqq.; cf. Nub. 640 Eccl. 382 etc.
[3]) Vesp. 493 sqq.
[4]) Lys. 559 sqq.
[5]) Nub. 408 sqq.
[6]) Ach. 870 sqq.
[7]) Ach. 1007 sqq., 1040 sqq.; item Pac. 1043 sqq. Av. 1579 sqq.
[8]) Ach. 1096 sqq.
[9]) Pac. 1270 sqq.
[10]) Excipiendae sunt cenae nuptiales et funebres.
[11]) Vesp. 1250—1264.

non ducat, neque haeremus ubi Agathonis convivae tibicinam e triclinio dimitti iubent „ad mulieres", quas cantu suo delectet [1]). Quid vero dicas cum rusticorum gaudia verna sic pinguntur [2]):

„Ohe, Comarchida, pluit: bene est recens satis. Quies iam „agenda: laeti bibendo transigamus vesperam! Heus tu," — uxorem alloquitur — „fabas torreas velim, et villicum ab agro „vocandum cures". — Placet Comarchidae quod proposuit vicinus: puerum igitur domo sua afferre iubet quae sint praesto, turdum duasque fringillas et colostri aliquid quatuorque cruscula leporina; „quorum unum tibi habe quod cum patre tuo come- „das". Tertius praeterea advocatur rusticus Charmides. Itaque tres aviculas et tria illa cruscula quomodo inter se distributuri sint convivae facile nobis fingimus: materfamilias parabit cenam, parata non fruetur. Polenta, opinor, vescetur, ut ceteris diebus: nulla habetur eius ratio.

Graves Athenae mulieribus. At etiam viris. Itaque rerum patriarum pertaesi Pisetaerus ille et Euelpides civitatem condunt caelestem. Etiamne mulieribus ibi melior promittitur vitae condicio? Credere noli! Nulla omnino feminarum fit mentio; inter mortales rerum novarum studiosos, qui Nephelococcygiam confluunt, nulla est mulier. Carebitne iis nova urbs? An Romuleo aliquo facinore civibus praebiturus est is qui Iovi iam successit mundi dominus? Vix quisquam opinor fuit in theatro, qui ea de re vel per brevissimum temporis articulum cogitaret. Comicus certe mulierum non est recordatus [3]): nunc quoque negleguntur in scena quae in ipsa vita neglegebantur.

Nempe cives Athenienses non ut comitem sociamque itineris terrestris haberent uxorem ducebant, sed prolis tantum quaerendae causa; neque caecus casus sed ipsa cogitandi ratio effecit

---

1) Plat. Conv. 176*e*. 2) Pac. 1140—1158.

3) Non huc facit *Βασίλεια* sive Regina caeli, quae Pisetaero in matrimonium datur; non enim vera haec est mulier, certe non est mortalis, non est Attica, sed cum Opora Theoriaque illis, quas e Pace fabula novimus, comparanda.

ut liberos ante uxorem maxima constantia commemorarent [1]. Mulier quaedam eam potissimum ob causam laudatur — non maledici comici sed Xenophontis nunc afferimus verba — quod eius maritus per totum diem foris versetur, „quippe qui sciat „etiam absente se res domesticas bene curari" [2]. Tenellam imperitamque eam duxit puellam annos nondum quindecim natam: nunc postquam sapienter ab eo est educata, evasit sollers et diligens, et marito gratum refert quod officiis suis non manserit impar. Talis pingitur in libello qui est „de bonis bene administrandis" [3], postquam de agris colendis egit scriptor [4] et priusquam transeat ad describendum perfectum villicum [5]. Et ad Aristophanem ut redeamus, in Pacis exitu cives a diis precantur „ut ubertim sibi praebeant hordeum vinum „ficus et prolem pariant uxores et quicquid bello sit absumtum „per pacem reparetur" [6]. Inter segetes igitur opulentas et prosperam mercaturam etiam liberos veluti in transitu sibi optant, mulierum autem nonnisi prolis habita ratione fit mentio.

Neque forte fortuna accidit ut is esset votorum ordo. Nam solebant Athenienses agriculturam cum matrimonio componere, non poetica quadam usi imagine, sed revera alterum alterius instar habentes. Inibantur nuptiae „*ἐπὶ τέκνων ἀρότῳ*", mulier enim, ut ager, germina non sua videbatur tegere tantum et fovere:

„*οὐκ ἔστι μήτηρ ἡ κεκλημένη τέκνου*
„*τοκεύς, τρόφος δὲ κύματος νεοσπόρου*",

„non genuit prolem mater"; non sunt liberi „*μητρὸς ἐν αἵματι*". Itaque negari potuit filium, qui patrem ut ulcisceretur matrem interfecisset, parricidium commisisse; Furiis, quae quicquid rerum naturae adversatur ulciscuntur, obnoxium esse Orestem;

---

[1]) Inversa ratio obtinet Plut. 250, 1104; quod inter recentioris aetatis refero indicia.

[2]) Xen. Oecon. 7 § 8. [3]) Ibid. c. 7—10. [4]) Ibid. c. 4—6.

[5]) Ibid. c. 12—14. Optime concinit oratoris ficti apud Aristophanem dicterium:

„*ἐν ταῖς οἰκίαις*
ταύταις ἐπιτρόποις καὶ ταμίαισι χρώμεθα" (Eccl. 212).

[6]) Pac. 1320 sqq.

sceleris impii auctores et patronos esse Olympios, qui matrem caedere eum iusserint. Sic de his rebus in scena tragica disputatum est ea aetate quae Aristophanem proxima antecessit [1]).

„Non amorem in matrimonio quaerimus, sed prolem" ad filium ait Socrates, et ea quidem ait occasione qua eum adhortatus est ad matrem colendam [2]). „Ὡς ξένη ξένῳ" — ut his quoque Apollinis Aeschylei verbis nunc utamur — viro liberos pariebat mulier, tori non vitae consors.

Itane vero? Ipsi naturae id adversari dixerit quispiam. Ita est, nec dubium videtur quin multi rure praesertim fuerint neque defuerint inter humiliores urbis incolas, qui vero cum coniugibus vitae essent iuncti consortio. Sed cives cultiores consiliorum participes eas non faciebant, non poterant facere. „Estne inter necessarios quocum pauciora loquaris quam cum uxore?" Socrates Xenophonteus rogat Critobulum; qui postquam aliquantisper rem secum perpendit: „vix unus et alter" respondet [3]). Prisca carmina Hectori Andromacham, Penelopam Ulixi fidam sodalem veramque coniugem adiungebant: nullas quae cum his compararentur feminas habebat civitas Atheniensium, et licet procis non iam venderentur filiae, vere servilis nunc demum erat feminarum condicio. Aevo heroico vir — sive rex esset sive de plebe aliquis — cum uxore non noctes tantum sed et dies ipsamque vitam in megaro transigebat [4]): nunc etiam modicae aedes, in urbe certe, habebant γυναικωνῖτιν a virorum conclavi remotam et seclusam [5]). Nempe simplicior tum vita erat, simplicioribus studiis tenebantur homines: altius iam evolabat ingenium virile variis artibus et disciplinis excultum, mens vero muliebris humi, ut olim, repebat.

Itaque in umbra conclavium — de urbanis potissimum aedibus nunc quoque loquimur — latitantes feminae pallescebant.

---

1) Aesch. Eum. 606, 658 sqq.
2) Xen. Mem. II 2 § 4. 3) Xen. Oecon. 3 § 12.
4) Vid. Mnemos. 1901 p. 222—243 *de Ulixis aedibus* et F. Noack Hom. Paläste 1903.
5) Cf. Lys. Or. I, Thesm. 414.

Placebat sane puellarum cutis quamvis nimis candida, dum flore aetatulae fruebantur, at maritarum mox color luridus artificiis erat corrigendus [1]). Desidentium stomachus cibi minus appetens; itaque matres natis pabulum quod voluit natura cum praebere non possent male ipsae nutritae, robustiores nutrices e Peloponneso peti sunt coeptae [2]). Cubiculorum taedia ut ficta certe laetitia interdum exhilararentur, erant quae e vini lagena opem peterent [3]). A maritis derelictae sedulo captabant aliorum virorum commercia, si quando occasionem praeberet funus vel sollemne publicum [4]). Fraude autem et astutia valentes quae parum valebant institutione aut auctoritate, surripiebant callide quae palam sibi denegabantur. Cellamne vinariam vel penariam maritus clausam tenet? mulier clavem sibi parabit subditiciam [5]), et Comarchides cum denuo a vicinis vocabitur, frustra fortasse quaeret leporinam hesternam et colostrum quae afferat amicis — „a mustela" videlicet devorata [6]).

Ipsum cor mariti malis artibus recludere fuit quae conaretur, et tristiorem vix ullam paginam habent litterae Graecae quam Antiphontis est quaedam, in qua narratur sors duarum mulierum a viris suis spretarum. Alteri, quae neque uxor erat neque libera, persuasit amica legitime nupta ut philtrum quod putabat immisceret poculis virorum festum diem communi cena celebrantium: at vehemens venenum illud erat, ambo viri morte sunt abrepti, in rotam escendit nova Deianira, altera iam mulier veneficii incusatur [7]).

Mulieri nuptae si prolem denegabat natura, vitae iusta ei causa deesse videbatur. Itaque frequens est liberorum subditiciorum mentio [8]), neque insoliti admodum aliquid fecisse videtur quae puerulum ab obstetrice emtum quomodo marito pro suo venditaverit iocose narratur apud comicum [9]). Cui feminae

---

[1]) Vid. ad Lysistr. 47 sq., Plut. Proleg. p. XVIII, Lys. Or. I § 14.
[2]) Vid. ad Lys. 83. [3]) Thesm. 557 etc.
[4]) Vid. Lys. I § 8. [5]) Thesm. 425.
[6]) Thesm. 559. [7]) Antiph. I § 14—20.
[8]) Vid. Thesm. 340, 407, 564 sq. [9]) Thesm. 502 sqq.

vaferrimae spes erat vitae aliquanto iucundius exinde transigendae; nam ratio ferebat ut maritus ei — perinde atque Euphiletus ille [1]) suae uxori — magis iam confideret et bona sua in eius manibus tuta existimaret.

II.

Ergone viros et feminas usque adeo dissimiles fecerat natura? Id si nemo rogasset Athenis ea aetate, qua plurimae quaestiones inter homines sagaces audaces veri appetentes movebantur liberrime et quaelibet res humanae divinae acri iudicio perpendebantur, miraculi fuisset instar. Et Socrates ille, qui philosophiam de caelo devocavit et id praesertim quaerere iussit homines quid domi ipsis sive bonum esset sive malum, si alia omnia agens animum non advertisset ad condicionem feminarum, non is fuisset Socrates quem e discipulorum scriptis habemus cognitum. Expertus autem quam illiberaliter mulieres Atticae instituerentur sciebat maritus Xanthippae illius, quam immerito honore immeritaque contumelia affecit posteritas; non enim dignum erat eius nomen quod oblivioni eriperetur, non erat dignum quod obrueretur opprobrio. Simplex materfamilias non sua culpa minus apta vitae consors erat viro illi extraordinario, quem aliis dissimilem nimis saepe experiebatur, meliorem non sentiebat neque poterat sentire. Cernebat Silenum obesiorem, — ut ab Alcibiade Platonico [2]) hanc comparationem sumamus mutuam: deus inclusus eam latebat. Truculentiorem eam fuisse — fortasse sensim factam — e Xenophonte apparet [3]): malignam qui perhiberet, inter aequales nullus fuit [4]) et tacendo negavit Aristophanes; nam nisi tunc cum Nubes fabula scenae est commissa caelebs etiam degebat Socrates fere quin-

[1]) Lys. I § 6. [2]) Plat. Conv. 215 *a*.

[3]) Xen. Mem. II 2 § 7 Conv. 2 § 10.

[4]) „Vehementis intemperantisque linguae, talem tamen, quae neque insita „naturae careret bonitate, nec matris familias officiis deesset" recte eam vocavit Luzac Lect. Att. p. 49. Item Cobet Prosopogr. Xen. p. 57.

quagenarius, — quod veri non ita simile [1]), — confidenter statuere licet nihil insoliti habuisse eius vitam domesticam: si habuisset, ambabus manibus comicus arrepturus erat materiem argumento in quo versabatur aptissimam iocorumque feracissimam. Sed ceterarum feminarum Atticarum similis erat Xanthippe. „Ne aurem quidem ei praebeo: anserum clamores quis curat!" dixisse fertur Socrates rogatus quomodo tolerare eam posset [2]): fac verba ex vero esse relata, quid interest inter contemtim dicta haec et prisca illa: „mulieribus tacendum! Cum uxore quis fabulatur?" — Non suo pretio Xanthippe aestimabat deum in Sileni imagine absconditum? at quomodo poterat, quem nunquam adspexisset? Nam non uxori sed amicis animi penetralia recludebat Socrates; non cum ea sed cum civibus quibuslibet, quos in gymnasiis urbisve plateis sibi obvios haberet, confabulabatur. Placentam a pulcro Alcibiade marito missam — nam id quoque inter alias nugas plurimas accepimus relatum — si quando in lutum illa proiecit [3]), quis est hodie qui magnopere ei stomachetur? „Ergo tu quoque ea carebis!" placido vultu sedataque voce dixisse fertur philosophus: — quantopere laetata esset illa, si coniux ira certe tunc se dignatus esset! Sed nihili ille faciebat eius iurgia: rationem eius non habebat. Capitis damnatus Socrates e carcere aufugere cum posset, noluit: „se indignum id esse; legibus patriis nisi nunc quoque obediret, sibi se suisque defore", — suos quosnam dicens? liberos solos, uxoris nulla facta mentione [4]). Morituro autem cum in carcere valediceret Xanthippe, a ministris abduci iussit clamantem pectusque tundentem [5]), dein cum amicis multa confabulatus est hilaro animo et vel carnifici benevolus [6]). Uxorem in limine mortis est aversatus, et sodalium moestorum cum erigeret animos imperterritus ipse, operae pretium non

---

[1]) Zeller ita opinatur Phil. d. Gr. II, 1[3] p. 61, 2.
[2]) Teles apud Stob. Flor. V 67.
[3]) Antipater apud Athen. 643 *f* Aelian. V. H. XI § 12.
[4]) Plat. Criton. 45 *c, d,* 54 *a, b.* [5]) Plat. Phaedon. 60 *a,* 117 *d.*
[6]) Ibid. 116 *c, d.*

duxit eam quoque consolari. Talem pinxit Plato civem optimum perfectumque sapientem.

Sed ad Aristophanem redeamus. Cui rebus patriis intento singularem annus 421 et laetitiam attulit, nam pacem, quam per annos complures strenue commendaverat, vidit parari festivaque fabula ipse in theatro celebravit, et singularem dolorem, nam initam pacem bello vix optabiliorem mox sensit. A rebus publicis tum coepit alienari, et animum mutatum — nam e iuvene optima quaeque speranti et quae sperabat credenti factus est vir quem vita diffidere et res quotidianas contemnere docuit — ostendit Aves fabula.

Tristissima secuta sunt tempora, cum civitati calamitatibus obrutae instare videbatur pernicies. Quae tamen indignata malis succumbere se erexit, et qui ultimus ei fore visus fuerat annus 411, tandem novam prosperitatem — eheu non satis firmam nimisque brevem! — ei attulit.

Maximi momenti comico, ut eius patriae, hic annus fuit. Nam tum primum mulieres ille dignas habuit quibus describendis artem suam impenderet. Tum primum in scena comica meliori parti generis humani suus tributus est locus. Qua locutione hodie vulgatissima qui utuntur, non solent rogare unde habeat originem; nos vero statim recordamur lepidissimae narrationis, qua in Agathonis triclinio ab uno convivarum celebratus est Amor: „duplices olim fuisse mortales, sed a Iove discissos iam ober„rare alteram sui partem invenire studentes, sic demum integros „et veros homines futuros" [1]. Quis est cui Plato tribuit pulcram illam gravemque fabulam quamvis verbis iocosis expressam? Quis prisco Geneseos poetae animum adeo affinem habuisse fertur? Novimus omnes: comicus est noster, quem amabat Plato et magni faciebat, licet Socratem liberius olim irrisisset.

Uxorem eo fere tempore duxisse Aristophanem, quo in scena mulieribus insignes aliquas partes tribuere coepit, est cur suspicemur; nam filium, quem anno 388 artis assumsit socium [2],

[1] Plat. Conv. 189 *e* sqq. [2] Vid. Plut. Proleg. p. I.

vicenarium fere tunc fuisse veri est simile, circa annum igitur 410 natum. Sed incertior est haec coniectura quam cui multum tribuamus, neque de matrimonio poetae traditum accepimus quicquam [1]; quem si non suae ipsius vitae rationes moverunt ut magis quam antea ad indolem et studia muliebria adverteret animum, at moverunt res publicae. Nam quae hactenus iocis tantum scurrilibus in scena comica aptae fuerant visae, luctus iam communis eas novo quodam honore illustraverat. Matri lugenti etiam Aeschylus [2]) olim principem in scena concesserat locum, et plenae iam erant Athenae matrum sororum uxorum orbatarum.

Itaque Aristophani argumento sunt „mulieres bellum debellantes." Quae quid non valeant, si armis quae praebuit natura recte utantur! Nonne Helena adultera Menelao gladium excusserat niveo pectore audacter obiecto? Hac usae magistra mulieres finem sunt facturae belli internecivi, quo absumuntur mariti. „Non iam viros esse Athenis" identidem clamatur, sive anxiorum sive dolentium sive vilipendentium ea est vox: — „virorum indiga urbs!" At non feminarum! Quae coniuratione cum vicinarum civitatum mulieribus inita occupant arcem et aerario potiuntur. Virorum minas contemnunt, vim vi repellunt, taedarum flammas ipsumque irae aestum frigida lympha restinguunt, ne precibus quidem maritorum flebilibusve infantium clamoribus permoveri se sinunt, sed firmiter perstant in consilio, non rediturae ad officia domestica nisi pacem illi inter se faciant. Itaque iustum ferunt constantiae praemium: pacem inter se ineunt viri postquam pace domestica aliquot dies caruerunt, vitam non vitalem experti si sine mulieribus sit vivendum! Non telis sed prudenti Lysistratae sollertia finis fit impii parricidii, quo tot annos vastata est Graecia. — „Nonne liquet muliebrem indolem non cedere virili?" Socrates Xeno-

[1]) Nullius momenti est fr. 588: „*τὴν γυναῖκα δὲ | αἰσχύνομαι τώ τ' οὐ φρονοῦντε παιδίω*", cum praesertim vix sit credibile quod fuere qui putarent olim („*ἴσως*" biographus), ad ipsum comicum haec verba spectare.

[2]) In Persis.

phonteus exclamat [1]) adspecta saltatrice inter gladiorum mucrones fortiter se rotante. „Nonne liquet potiorem generis humani partem nos esse mulieres, in nobis salutis esse spem?" — haec ultima verba dicere poterat discedens feminarum chorus, eo enim fabula ingeniosissima tendebat.

Eodem anno mulieres comico et alterius fabulae argumentum praebuerunt. Ostendit nunc quoque a viris segregatas, non tamen ut seditionem faciant, sed ut Bonarum Dearum sacra obeant annua. Qua occasione utuntur ut de ulciscendo Euripide deliberent, in cuius tragoediis nimis male audiant. Crimen ioculare [2]), ludicra poetae tragici accusatio, nec minus ludicra defensio. Risus inextincti fabula plena, et ad ipsos spectatores conversae mulieres crimina quibus peti solent lepidissima oratione diluunt [3]).

III.

Anno post Lysistratam et Thesmophoriazusas scenae commissas vigesimo comicus mulieribus primas etiam partes tribuit senescens et mirum quantum mutatus ab illo!

Praeterierant tunc tempora quibus maris Mediterranei domini futuri videbantur filii τῶν μαραθωνομάχων. Plus iam valebat aurum Persicum quam tela Atheniensium, ruerat civitas Periclea civili discordia suffossa magis quam vi hostili eversa. Aurem utinam Athenienses olim praebuissent Lysistratae, iubenti matronas imitari vellus purgantes explicantes discerpentes, dein lanam aequabilem et bene commixtam effingentes, unde vestis fiat densa firma decora! Quo exemplo usi si civitatis sordes eluissent, constipata vi diremissent, sparsa iunxissent, rara densassent, spes etiam erat hostes superandi. Sed nihil eiusmodi fecerant; neque enim concordiam inter se inierant neque sociis in civitatis iura adscitis auxerant ordines

---

[1]) Xen. Conv. 2 § 9 et 12. [2]) Vid. Thesm. Proleg. p. V sqq.
[3]) Thesm. 785 sqq.

quos raros fecerant bellum et pestilentia. Itaque exsanguis tandem civitas erat collapsa.

Non poterat non viros rerum novarum studiosos ea aetas gignere plurimos; nam omnes quibus neque patriae amor deerat neque meliora sperandi facultatem vita eripuerat, id agere debuerunt ut vitia patriae malis mersae pro virili parte corrigerent. Varia tunc excogitata esse remedia et periculum fuisse potius ne nimis multae indicarentur viae salutis quam ne nulla videretur patere, cuiusvis esset suspicari, si mentis acumine res esset indaganda. Sed coniecturis nullis opus, nam consiliorum quae illo tempore agitata sunt testes locupletissimos habemus duos eosque inter se diversissimos. Nunc quoque concinunt Aristophanes et Plato, concinit scurra cum sapiente vel potius cum poeta poeta. Socratem quae de optimo rei publicae statu cum aequalibus disputantem fecit Plato, adiumento nobis sunt haud spernendo ut Ecclesiazusas fabulam Aristophanis melius intellegamus, et comicum civitatem Platonicam spectatoribus deridendam propinasse haud iniuria dixerit quispiam [1]. Non quo ipsum illud Platonis opus exploserit Aristophanes; quod in fabula sua neque indicavit neque potuit indicare, nam aliquot demum annis post — nisi omnia nos fallunt — ad finem est perductum et evulgatum. Sed fieri potuit ut semiperfectus liber Platonicus in nonnullorum manus prius perveniret et aliqua eius notitia ad comicum quoque permanaret; et ne hoc quidem si factum est, — nam nullum Ecclesiazusae fabula habet verbum quod Platonem nobis in mentem vocet aut ad eum carpendum videatur scriptum [2]), — comico opus non erat Platonis libro unde Ecclesiazusarum duceret argumentum. Nam ipsum

[1]) Vid. ad vs. 636 sq.

[2]) *Euaeonem* quendam quique eius sunt similes carpit, non philosophum. Optimo autem iure Stallbaum Rep. praef. p. LXXII: „qui Aristophanem norunt „non poterunt non mirari quid sit, quod, si Platonis decreta riserit, ipsum philosophum non modo non nominaverit, sed ne significaverit quidem aut aliquo „modo notaverit." — Nam indigna quae refellatur („acuta assurdita" Comparetti) est suspicio eorum qui vs. 647 Platonem significari in animum sibi induxerunt.

tempus ea consilia peperit, quae a Socrate quoque eiusque sodalibus saepius sunt tractata [1]). Id certum, comicum non a philosopho aliquo sive claro sive obscuriore immutatam finxisse rem publicam, sed in ipsius Praxagorae Aristophaneae ingenio natum novi regiminis consilium [2]).

„In mulieribus salus!" *ὅλης τῆς Ἑλλάδος ἐν ταῖς γυναιξίν ἐστιν ἡ σωτηρία!* — clara laetaque voce olim id prolocuta fuerat Lysistrata et splendide victrix steterat promisso. Alia mens, alius vocis sonus poetae Ecclesiazusarum, quem ad sperandum et confidendum segniorem fecerunt anni, fecit patria bello tumultuque fracta. Sero desiit bellum impium; flamma incendii non tempestive repressi favillam solam reliquit. Pax non attulit abundantiam quam promittebat olim Dicaeopolis, non venerunt laeti dies quos nimis credulus Trygaeus ille salutabat appropinquantes; Paupertas iam regnat Athenis, regnat in ipso theatro, ubi iustis choris carent certamina scenica [3]), quoniam choregos liberales non fert temporum inclementia. Si qui sunt quibus civitas in pristinum statum etiam posse restitui videatur, in his Thrasybulus, perversi habentur iudicii aut sui quam patriae amantiores; neque fieri iam posse videtur ut et probus

---

[1]) Antisthenis praesertim, qui unus verus Socraticus sibi videbatur, et mox Diogenis ceterorumque cynicorum, similia fuere studia.

[2]) Plane igitur assentior Zellero Gesch. d. Phil. II 1^3 p. 466, 1; qui Susemihlium illic fere sequitur. Neque dubitanter locutus est Comparetti in praefatione fabulae a Franchettio Italice versae, p. XXII—XXVIII. — Platoni vero Aristophanis quin innotuerint Ecclesiazusae vix videtur dubium, et cum aliis arbitror philosophum comici fuisse memorem cum Socrati de mulierum et liberorum communione disputaturo haec tribuit verba: „*reformido οὔ τι γελῶτα ὀφλεῖν, παιδικὸν γὰρ τοῦτό γε, ἀλλὰ μὴ σφαλεὶς...κείσομαι*" (Rep. 451 *a*; cf. 457 *a, b*); et mox (452 *b, c*), ubi „*οὐ φοβητέον*" Socrates ait „*τὰ τῶν χαριέντων σκώμματα, ὅσα καὶ οἷα ἂν εἴποιεν* „*εἰς τὴν τοιαύτην μεταβολὴν γενομένην καὶ περὶ τὰ γυμνάσια καὶ περὶ μουσικὴν καὶ οὐκ* „*ἐλάχιστα περὶ τὴν τῶν ὅπλων σχέσιν καὶ ἵππων ὀχήσεις*", minus etiam incertum videtur quosnam cogitet viros dicaces, nam echo haud obscura ibi percipitur vocis Aristophaneae: „*ἱππικώτατον γάρ ἐστι χρῆμα καὶ ἔποχον γυνή*" (Lys. 677). Et fieri quomodo poterat ut Platonem in lubrica hac materie versantem fugerent quae de eodem argumento iocatus esset poeta clarissimus ipsique acceptissimus? Credimusne eum scommata, quibus se puero infante Socrates petitus esset, accurate habuisse cognita, ignorasse quae tum cum florebat in scena sunt dicta de re in qua ipse totus erat?

[3]) Cf. Plut. Proleg. p. XXI.

sit aliquis et satis beatus [1]. Fame magis quam famae studio iam stimulantur Athenienses, quibus si quis vult placere et persuadere, non pristinae potestatis gloriaeve sed lucri et diariorum spem praetendit gratis ne de communi quidem re deliberantibus. Nam etiam ius illud comitiorum sordet iam civibus, nisi pecuniae aliquid accedat. Erant quidem qui tum cum instituta est merces concionalis Pnycem adire recusarent: „se indi„gnum id esse! in publicum emolumentum olim illuc convenisse „cives, non ut lucrum privatum facerent!" — at aucta iam mercede crebri confluunt, nec iam triobola aversantur qui singulos tunc spernebant obolos [2].

Quis autem ab isto coetu mercede conductorum magni quid expectet? Praeteriere dies quibus Graeciae marisque imperium affectabant Athenienses: victus quotidiani cura magis iam tenentur. In concione etiam deliberantes eos exhibet comicus, sed alia olim, alia nunc illic aguntur, et licet non nesciamus in ridiculum detortas esse imagines quas delineet ille, id quoque probe novimus non esse veri artificis ita exhibere detortas ut similitudinis nihil habeant et pro libidine videantur confictae. En igitur prodit orator popularis [3], qui medelam quandam, immo unicam malorum civilium commendet, quoniam senatus hodie proposuit deliberationem de reipublicae salute. Quis non libenter aurem praebeat viro patriae amanti, quem publicis commodis prius quam suis ipsius invigilare testetur pallium lacerum et paene nullum! Simplicissimis autem remediis novus hic Solon iubet succurri civibus inopibus: „ineunte hieme cuivis „ius esto laenam poscendi a fullone; lecto autem si quis caret, „in officinam ito cubitum, ubi qui locum denegaverit petenti, „tres lodices multam solvito."

Sic publice vestis et cubile praebentur pristinis Graeciae dominis, sic iam *„καρποῦνται τὴν Ἑλλάδα"!* [4] Adde panem et aderunt Saturnia regna.

---

[1] Eccl. 603. [2] Eccl. 183 sqq., 300—302.
[3] Vs. 408 sqq. [4] Vesp. 520.

Iamque mulieres inter se inita coniuratione viam ad res publicas parant. Quae postquam nocte clam convenerunt, duce Praxagora petunt Pnycem, veste virili barbisque ficticiis ornatae. Audaces autem fortuna iuvat; nam viri prima luce haud ita crebri confluentes — dum coniuratarum mariti pallium calceosque quaerunt — mirantur quidem turbam pallidam prima subsellia occupantem, sed fraudis nihil suspicantur. Itaque ex rogatione Praxagorae fit populi scitum quo rerum summa mandatur mulieribus, perpaucis adversantibus; nam quidni huius quoque regiminis, quod unum etiam supersit intentatum, fiat periculum in civitate novarum semper rerum appetentissima! [1]).

Voti compotes feminae domum festinant, ubi vestes calceos scipiones viris surreptos reponant. Ipsi autem Praxagorae minus prospere cedit res, nam ostium intraturam „heus tu, unde redis?" increpat occurrens maritus. At minime illa turbata „amicam" inquit „visi parturientem."

— „Nocte scilicet intempesta et me inscio!"

— „Festinato opus erat."

— „Ergone etiam meo pallio opus erat puerperae?"

— „O virum malignum, qui vestem uxori invideat debili frigo-„risque impatienti, ipse in lecto iacens bene fultus bene tectus!"

— „Etiamne baculum requirebas ad frigus arcendum?"

— „Immo ad terrendos fures, si masculum audirent strepitum."

— „Isto igitur strepitu frumenti perdidisti modium integrum, „nam concionem adire non potui equidem."

— „O bone, explica frontem et mecum laetare, nam marem „illa peperit! Sed estne hodie habita concio?"

— „Ita sane; tu autem id ignorabas?"

— „Nunc ipsum recordor te mihi heri dixisse, sed oblita „eram; quid enim mulierculis cum re publica!"

— „Ain tu? Omnia iam sunt in vobis!" — et rogationem perlatam ei narrat.

---

[1]) Haec est „*γυναικοκρατία*" illa, quam Amphis et Alexis fecerunt fabularum argumentum, Aristophanem aemulati, fortasse imitati.

Videre nobis videmur Praxagoram stupentem nuntium plane inexpectatum et vix credibilem! Nihil tamen cunctata dictatrix tria mox promulgat decreta simplicissima:

I. Bonorum nulla posthac possessio.

II. Matrimonium esse desiit.

III. Omnia omnibus praebebit civitas.

Tertio qui adversetur invenitur nemo; nempe oblata recusare non solent mortales, λαβεῖν ἀμείνους ὄντες ἢ μεθιέναι [1]. Omnibus igitur plaudentibus apponuntur cenae in tribunalibus, ubi ius dici non iam opus, quoniam cum bonorum possessione sublata est scelerum causa; in oratorum suggestu paratae stant mensae secundae, et optime sane quam paratae a novis dominis harum rerum peritissimis. Sed etiam incommoda quaedam habet regimen muliebre. Nam quod cives bona sua in usum communem ad magistratus deferre iam iubentur, sunt quibus minus placeat; quorum unum dum confabulantem audimus cum cive candidioris animi, metus oboritur ut opes privatae in aerarium commune perventurae sint cunctae. Abrogato autem matrimonio et mulierum communione instituta quoniam cavendum est ne formosis solis iuvenibus et puellis iam sit spes felicitatis, minores natu ea quae iuventutem decet verecundia maioribus cedere iubentur et pulcriores minus formosis. Magna igitur etiam in nova civitate erit capitis reverentia cani, nec liber futurus est amor, sed secundum legis praecepta erit amandum. Mox tamen patet statui haec facilius quam perfici, et e theatro discedentes suspicamur primam illam cenam communem, ad quam cives iam properant, etiam ultimam fore, nec diu vacatura esse tribunalia. Olim cum Lysistratae aurem praebuissent cives a caede fraterna ad humanitatem et sanae mentis praecepta revocanti, redibant pax et laetitia: splendida ea erat victoria mulierum officio suo fungentium et iure quod dedit natura recte utentium. Praxagorae vero, Agoracriti illius nepti vel consobrinae, qui obtemperant humilia quaevis appetentes,

[1]) Cf. vs. 778 sq.

in caeno mox volutantur et ferarum ritu feruntur, *οὔτε συνοικέοντες κτηνηδόν τε μισγόμενοι* [1]).

IV.

Quo anno data sit fabula nonnisi coniectando possumus assequi. Nam, ut Thesmophoriazusarum, sic Ecclesiazusarum desideratur didascalia in codice Ravennate ceterisque quae ad nos pervenerunt exemplaribus. Olim tamen in Aristophanis codicibus suo loco esse lectam per se intellegitur, nec non efficitur e verbis scholii ad vs. 193: „*Φιλόχορος ἱστορεῖ ὅτι πρὸ δύο ἐτῶν ἐγένετο συμμαχία Λακεδαιμονίων καὶ Βοιωτῶν.*" Ubi librariorum errori deberi „*Λακεδαιμονίων*", scribendum enim fuisse „*Ἀθηναίων*", nemo non videt et dudum est observatum; praeterea vix est quod dicamus, ita haec verba esse intellegenda, ut e Philochoro annum foederis, quod Athenienses cum Boeotis, acerrimis olim hostibus, inierunt, cognitum habuerit hic interpres, e didascaliis autem annum quo scenae commissa est nostra fabula. Et quoniam foedus illud, cuius pars aliqua etiamnunc extat in lapide male habito [2]), pactum est brevi post initium anni quo archon fuit Diophantus, sive Ol. XCVI 2 (395/4), sequitur ut e scholiastae verbis efficiamus „duobus annis postea" sive *archonte Demostrato*, Ol. XCVI 4, mense igitur *Februario* vel *Martio anni 392*, datam esse fabulam testibus didascaliis. Et sic olim statuit Petitus.

Cui anno optime conveniunt quae de rebus publicis in ipsa fabula dicuntur. De duobus tamen versibus dubitatur. Dicitur versu 202 „*salus ostentata esse civitati, sed Thrasybulo auctore repulsa*", et ad versum 356 in scholiis annotatum legimus „*Thrasybulum ἀντιλέγειν μέλλοντα τοῖς Λακεδαιμονίων πρέσβεσι περὶ* „*σπονδῶν ἐληλυθόσι dein*...." cetera mittere nunc licet. Utrobi-

---

[1]) Herodot. IV 180.

[2]) CIA. II 6 (Dittenb. Syll.[1] 51). Cf. Xen. Hell. III 5 § 16 Diodor. XIV 82 Lys. XVI § 13 Andocid. III § 25.

que autem videtur tangi res ex Andocidis oratione III^a nota [1]. Quam orationem spuriam habebat Dionysius Halicarnasensis, sed sedulo haec quaestio postquam nostra aetate est pervestigata, apparuit iustam non esse causam ab Andocide eam abiudicandi, nec iam quisquam, opinor, dubitat quin sit genuina [2], non dubito ego. Qui testis luculentus docet cum per annos quatuor pugnatum esset [3] et e tribus proeliis terrestribus (ad Nemeam, Coroneam, Lechaeum) superiores evasissent Lacedaemonii [4], mari vero ad Cnidum essent devicti [5], legatos ab Atheniensibus Spartam esse missos, in his Andocidem [6], qui de pace deliberarent; hi postquam Athenas redierunt comitantibus legatis aliquot Lacedaemoniorum, ceterorum nomine Andocides orationem illam habuit coram populo ad pacem suadendam, Boeotis non invitis, vehementer vero adversantibus Argivis et Corinthiis [7]. Eventum autem rei novimus ex Orationis Argumento, ubi haec leguntur: „*Φιλόχορος... λέγει καὶ ἐλθεῖν τοὺς „πρέσβεις ἐκ Λακεδαιμονίας καὶ ἀπράκτους ἀνελθεῖν, μὴ πείσαντος „τοῦ Ἀνδοκίδου*". Itaque pacis condiciones a Lacedaemoniis propositas spreverunt Athenienses, et per complures etiam annos — usque ad pacem Antalcidae — protractum est bellum. Quod quoniam anno 395 susceptum est, *quatuor* annos si Andocides dixit 395, 394, 393, 392, Ecclesiazusas datam esse initio anni 391 (archonte Philocle) ut sumamus cogimur, scholiastam igitur, qui *duobus* annis post foedus cum Boeotis initum datam perhi-

---

1) Nam parum credibilem duco suspicionem, quam Eduardus Meyer (Gesch. d. Altert. V p. 250) non omnino improbare videtur, Aristophanis loco respici deliberationes quas *Sardibus* apud *Tiribazum* habitas refert Xenophon Hell. IV 8 § 12—15. Quae *Athenis salutares* quomodo dici potuerint non video. Quod autem conficere rem mihi videtur: *in concione* et *coram civibus* quin dicta fuerint ea quae apud comicum respiciuntur, dubitari nequit, de secretis vero conciliabulis apud satrapam Persicum habitis sermonem illic fieri vix credet opinor qui partem illam fabulae uno tenore perlegerit.

2) Vid. Fuhr Anim. in oratores Atticos 1877 p. 17, Blass in opere notissimo.

3) § 20. 4) § 18. 5) § 22.

6) Ceteri erant Epicrates Cephisius (cf. fabulae nostrae vs. 71), Cratinus (Anaphl)ystius, Eubulides Eleusinius; vid. infra pag. XX sq.

7) § 41.

bet, dicere voluisse duos *intercessisse* annos sive archontas (Eubulidem et Demostratum). Sed veri multo videtur similius scholiastae verba non tam artificiose esse interpretanda, Andocidem enim cum „per quatuor annos bellatum esse" diceret, non ita ut Thucydidem annos belli computasse, sed quatuor voluisse *archontes* sive annos legitimos. Paratum enim est bellum et exarsit vere anni 395 sive Ol. XCVI 1 (396/5), quo archon fuit *Phormio*,

dein continuatum est

Ol. XCVI 2 (395/4) quo archon fuit *Diophantus*,
„ „ 3 (394/3) „ „ „ *Eubulides*,
„ „ 4 (393/2) „ „ „ *Demostratus*,

et hieme Ol. XCVI 4 (393/2) de pace est deliberatum.

Quae quoniam contorti aut insoliti nihil habet temporum ratio, cum praesertim oratoris fuerit in maius si probabiliter posset res augere, non dubito quin sic inter se concilianda sint verba Andocidis et scholiastae nostri. Confidenter igitur anno 392 cum Petito Ecclesiazusas adscribo [1]).

Melius autem quam antehac temporum illorum rationem iam licet perspicere; nam nuper e voluminis papyracei fragmento haec verba Philochori innotuerunt: „*archonte Philocle Anaphlystio* „(Ol. XCVII 1 sive 392/1) *τὴν εἰρήνην τὴν ἐπ' Ἀνταλκίδου* [2]) *κατέ*„*πεμψεν ὁ βασιλεύς, ἣν Ἀθηναῖοι οὐκ ἐδέξαντο, διότι ἐγέγραπτο ἐν* „*αὐτῇ τοὺς τὴν Ἀσίαν οἰκοῦντας Ἕλληνας ἐν βασιλέως οἴκῳ πάντας* „*εἶναι συννενεμημένους. ἀλλὰ καὶ τοὺς πρέσβεις τοὺς ἐν Λακεδαίμονι* „*συγχωρήσαντας ἐφυγάδευσαν Καλλιστράτου γράψαντος καὶ οὐχ ὑπο*„*μείναντας τὴν κρίσιν, Ἐπικράτην Κηφισέα, Ἀνδοκίδην Κυδαθηναιᾶ,*

[1]) Etiam ESchwartz in Indice lect. Rostock 1893, EMeyer Gesch. d. Altert. V p. 243, AFranchetti et DComparetti in editione fabulae (Le Donne a Parlamento di A., tradotte in versi italiani da A. F. con introduzione e note di D. C., 1901), PMazon Composition des com. d'Ar. 1904 p. 151, ita censent. Anno 391 dubitanter adscribit Kirchner in Prosopographia Attica (s. v. *Ἀριστοφάνης*), anno 390 Götz (allatus a Fränkelio, Boeckh Staatsh. II³ p. 65*) et Kähler (in dissertatione anni 1889).

[2]) Id est: pacem Antalcidae dictam, quae nonnisi aliquot annis post rata est facta.

„*Κρατῖνον* [*Ἀναφλ*]*ύστιον* [1]), *Εὐβουλίδην* *'Ελευσίνιον*" [2]). — Ergo: anno 393/2 Epicrates Andocides Cratinus Eubulides *Spartam* sunt missi et inde reduces pacem frustra suaserunt Athenis; mox (anno 392/1) *Sardibus* de pace denuo est deliberatum, oblatas autem condiciones Athenienses tunc quoque spreverunt [3]), atque adeo ira abrepti legatos qui anno proximo pacem commendaverant reos fecerunt. Exules hi dein abierunt [4]). Quam rem post fabulam nostram scenae commissam accidisse et alia testantur et ipsa comici de *Epicrate* verba [5]).

Lenaeisne an *Liberalibus* fabula sit data nescimus [6]).

V.

In Ecclesiazusarum fabula recensenda uno fere codice utimur Ravennate (*R*), cuius imago phototypa a Sijthoffio edita mihi praesto fuit. Satis purum hic praebet nostrae fabulae textum, nisi quod ex archetypo hic illic versu versusve parte carenti descriptum apparet, quarum lacunarum complures in Ravennate imperite sunt expletae.

Multo minoris momenti est codex Laurentianus saeculi XIVi 31, 15 (*Γ*), qui vitiis potissimum a Ravennate discrepat, nec nisi perpauca confert ad huius fabulae textum rectius constituendum [7]). Nam quisquilias si mittimus, quae cuiusvis fuit corrigere, haec sola restant:

vs. 2 *εὐσκόποισιν* *Γ*, *ευστόχοισιν* R (si vitiosum hoc).

---

1) Sic scripsi, pap. . . . *ιστιον*, *Σφήττιον* coni. editores, equidem *ἀφλιστιον* (vel -*υστιον*) scriptum fuisse suspicor.

2) Didymi de Demosthene comment. ed. Diels et Schubart 1904, VII$^{17-28}$. Cf. Fuhr Berl. Phil. Wochenschr. 3 Sept. 1904.

3) Cf. Xen. l. l. (Hell. IV 8 § 12—15).

4) Confirmatur igitur id quod legitur in vita Andocid. p. 835*a*.

5) Vs. 71, ubi vid.

6) Nullius quod quidem sentiam momenti est argumentum quo confisus Dindorf perhibuit Lenaeis scenae esse commissam: „versu 18 commemorari *Scira*, post quod festum proximi ludi scenici sunt Lenaeorum."

7) In huius codicis lectionibus afferendis utor editionibus Blaydesii (1881) et Velseni (1883); item in lectionibus codicum A et B.

vs. 258 *εὖ καὶ Γ*, om. R (nisi falsum est quod *Γ* praebet supplementum).

vs. 785 *συνδετέα Γ*, *συνδοτέα* R.

vs. 836 *ἡ τύχη Γ*, *εἰ τύχοι* R.

vs. 973 *θρέμμα Γ*, *θρύμμα* R.

Errores codicis *Γ* in apparatu critico cunctos indicare nolui, sed ibi demum eius feci mentionem ubi praebebat quod commemorasse operae certe videbatur pretium. Ubi cum R consentit de eo tacui; desinit autem vs. 1135.

Praeter duos quos dixi codices solus in censum venit Parisinus mutilus 2712 saeculi XIII[i] (*A*), qui quartam fabulae partem (vs. 1—282) continet, cum *Γ* fere consentiens.

Indigni vero quorum fiat mentio sunt codex Monacensis 137 saeculi XV[i] (*M* Blaydesio, *N* Velseno), codicibus A et *Γ* cognatus, et Parisinus saeculi XVI[i] 2715 (*B*), qui codicis *Γ* praebet imaginem pessime deturpatam. Nam licet aperta quaedam vitia codicis *Γ* correxerit is qui codicem B scripsit, — e. g. vs. 758 pro *ἀλλὰ φέρειν* dedit *ἀλλ' ἀποφέρειν*, quam emendationem prae bebat versus vicinus 760, et vs. 987 *ἐν πεττοῖς* pro *ἐν πετοῖς*, — multo pluribus locis errores quos ante oculos habebat aut repetivit, e. g. *πνεύματι* pro *πενία(ι)* vs. 605 (*ΠΕΝΙ—ΠΝΙ*) et *παραταξάμενος* pro *διαπραξάμενος* vs. 634, aut in deterius etiam mutavit audacissime et stultissime, e. g.:

vs. 402 *βλεφαρίδ'* R, *φλεβαρίδ' Γ*, *φλεβανίδ'* B.

vs. 569 *ὥστε σέ γέ* (l. *τε*) *μοι μαρτυρεῖν* R, *ὅστις γέ μοι μαρτυρεῖν Γ*, *ὅστις ἄν μοι μαρτυρῇ(ι)* B.

vs. 615 *οὐ πάντες ἴασιν* R, *πάντες ἴσασιν Γ*, *πάντες γὰρ ἴσασιν ὅτι που* B.

vs. 1127 *αὐτοῦ μένουσ'* R, *αἰτουμένης Γ*, *αἰτουμέναις* B.

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΖΟΥΣΑΙ.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣΩΠΑ [1]).

Πραξαγόρα [2]) mulier Attica, florida aetate [3]), coniux Blepyri.

Γυναῖκες δύο ἀνώνυμοι. Quarum altera est uxor Lamii [4]), altera maritum habet Salaminium quendam Blepyri vicinum [5]).

Χορὸς γυναικῶν.

Βλέπυρος [6]) senex [7]), maritus Praxagorae.

Γείτων τις Βλεπύρου [8]) senex, maritus mulieris II [9]).

Χρέμης [10]).

---

1) Pro arbitrio constitui personarum indicem. In R nullus est, neque in ΑΓΒ. Inutilia quaedam praebet Monacensis.

2) A priscarum mulierum vita cum *τὸ πράττειν* tum *ἡ ἀγορά* aliena erat.

3) Vid. vs. 427 sq.

4) Vid. vs. 77.

5) Vid. vs. 33, 38. *Melistiche* uxor *Smicythionis* haec vocanda esset, si versuum 46—56 is esset ordo quem putabat Meineke.

6) Vs. 327 eius nomen proprium commemoratur. Quo nomine indicatur *is qui frumentum* ipsumque victum *spectat* sive ante omnia curat, *βλι<πέ>πυρος, ὁ προσέχων πρὸς τὰ ἄλφιτα* sive *ἐν τοῖς ἀλφίτοις τὸν νοῦν ἔχων* (*guardalgrano* Franchetti-Comparetti). Cf. vs. 547.

7) Vid. vs. 323, 465, 619.

8) Vs. 327 sqq., 564 sqq.

9) *Lamium* (*-am*) hunc esse, quem mulieris I maritum dixi equidem, sunt qui arbitrentur.

10) Vs. 371 sqq.; nomen proprium indicatur vs. 477.

Ἀνὴρ φειδωλός [1]).
Κῆρυξ γυνή.
Γρᾶες τρεῖς.
Νεᾶνις.
Ἐπιγένης νεανίας [2]).
Θεράπαινα Πραξαγόρας [3]).

Personae tacitae: Sico et Parmeno servi.

Actor primus egit *Praxagoram, Chremetem, Mulierem praeconem, Puellam, Anum IIIam*,

secundus *Mulierem Iam, Blepyrum, Virum parcum, Anus Iam* et *IIam*,

tertius *Mulierem IIam, Vicinum Blepyri, Iuvenem, Ministram.*

Nisi quarto alicui histrioni partes quaedam exigui momenti fuere tributae.

Fabula agitur Athenis ante domus Blepyri [4]) eiusque vicini,

---

[1]) Vs. 746 sqq.

[2]) Vs. 938 sqq.; nomen proditur vs. 931. Quem adolescentem ob formam tunc temporis conspicuum fuisse satis certum videtur (cf. comment. ad vs. 931).

[3]) Vs. 1112 sqq. — Non Praxagorae sed anonymae alicuius dominae hanc esse ancillam, virum autem qui mox (vs. 1127 sqq.) prodit non Blepyrum esse sed alium quempiam ignotae feminae maritum, sunt qui censeant (vid. Comparetti praef. p. XL, 1901, vWilamowitz Sitzungsber. der Berl. Akad. 1903 p. 451, PMazon Composition d. com. d'Ar. 1904 p. 159,2). At *ignotum* aliquem civem si quaereret ancilla, quomodo dux chori satis probabiliter ei posset respondere: „hic si maneas, mox eum reperies, opinor"? sive: „en appropinquat is ipse quem petis"? Quamnam autem feminam nisi Praxagoram servula „omnium felicissimam" iam potest dicere? quem nisi Blepyrum „prae ceteris beatum"? Quis praeter dictatricis maritum „solus inter cunctos cives" aut esurire nunc dici potest facete aut aliud quodvis facere vel perpeti? Novus πόσις Ἥρης si eo ipso die, quo in melius conversus est rerum status, esuriens per urbem oberrat, non potest non altos ciere cachinnos; de anonymo vero dicta haec mire languerent et sensu fere destituta forent. Denique nonnisi dictatricis est iubere ad cenam vocari feminas quae chorum efficiunt (vs. 1138). Itaque non dubito quin recte Voss Blepyri nomen scripserit vs. 1127 sqq. et confero Pluti fabulae exitum, ubi denuo prodit Vetula, quae antea iocandi amplam praebuit materiem. In R solae sunt paragraphi, δεσπότης dicitur in editionibus multis.

[4]) Cf. vs. 311 sqq., 491, 1114. Sed in episodio vs. 877—1111 loci non habetur ratio, nisi plures etiam domus in scena ostendebantur, quae Comparettii est opinio.

inter quas intercedit angiportus [1]). Incipere fingitur ante diluculum [2]).

---

[1]) „Deux maisons séparées par une ruelle" (Mazon). — Fuit cum *tres* putarem domus — ut in Acharnensibus — spectatoribus ostendi, quarum media esset Blepyri, ceterae Salaminii illius et *Chremetis*; hunc igitur vs. 477 suam domum intrare et vs. 746 denuo — quod suspicatus est Beer — prodere. Sed tertia si in scena cerneretur domus, illinc quoque ut femina aliqua prodiret fabulae initio ferebat ratio; quod si fieret, deinde non possemus non mirari Chremetem pallio non destitutum.

[2]) Perinde atque Nubes et Vespae.

ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ [1]).

I.

αἱ γυναῖκες συνέθεντο πάντα μηχανήσασθαι εἰς τὸ δόξαι ἄνδρες εἶναι καὶ ἐκκλησιάσασαι πεῖσαι παραδοῦναι σφίσι τὴν πόλιν, δημηγορησάσης μιᾶς ἐξ αὐτῶν. αἱ δὲ μηχαναὶ τοῦ δόξαι αὐτὰς ἄνδρας εἶναι τοιαῦται· πώγωνας περιθέτους ποιοῦνται [2]) *καὶ ἀνδρείαν ἀναλαμβάνουσι στολήν, προνοήσασαι καὶ προασκήσασαι* [3]) *τὸ σῶμα αὐτῶν, ὡς ὅτι μάλιστα ἀνδρικὸν εἶναι δόξαι. μία δὴ ἐξ αὐτῶν Πραξαγόρα λύχνον ἔχουσα προέρχεται κατὰ τὰς συνθήκας, καὶ φησίν· „ὦ λαμπρὸν ὄμμα“.*

II.

ἐν τοῖς Σκίροις τὰ γύναι' ἔκρινεν ἐν στολαῖς
ἀνδρῶν [4]) *προκαθίζειν γενομένης ἐκκλησίας,*
περιθεμένας [5]) *πώγωνας ἀλλοτρίων τριχῶν.*
ἐποίησαν οὕτως. ὑστεροῦντες οὖν στολαῖς
ἄνδρες γυναικῶν ἐκάθισαν· καὶ δὴ μία
δημηγορεῖ περὶ τοῦ λαβούσας τῶν ὅλων
τὴν ἐπιτροπὴν βέλτιον ἄρξειν μυρίῳ,
ἐκέλευσέ τ' εἰς κοινὸν φέρειν τὰ χρήματα,
καὶ χρῆσθ' ἅπασιν ἐξ ἴσου, ταῖς οὐσίαις
καὶ ταῖς γυναιξί, μετατιθεῖσα [6]) *τοὺς νόμους.*

---

[1]) **Solum argumentum I habet R, utrumque *Γ*.**
[2]) *ποιοῦνται Γ*] om. R. [3]) *προασκήσασαι καὶ προνοήσασαι* R.
[4]) *ἀνδρῶν*] *ἀνέρων Γ*.
[5]) *προκαθίζειν…περιθεμένας* Bergk] *προκαθέζοντα…παραθέμενα Γ*.
[6]) **μετατιθεῖσα*] *μετατίθεσθαι Γ*. Sed versuum pessimorum incerta est correctio.

ECCLESIAZUSAE.

PROLOGUS.

(vs. 1—284).

(Scena plateam publicam repraesentat ante domus Blepyri Atheniensis et vicini angiportu separatas. Nox est sub diluculum.

Ex aedibus suis prodit *Praxagora* Blepyri uxor, habitu virili, scipionem tenens et lucernam ferens accensam.)

SCENA PRIMA.

Praxagora sola.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

(lucernam suam e domus pariete suspendit, dein eam alloquitur:)

„ὦ λαμπρὸν ὄμμα τοῦ τροχηλάτου λύχνου“,

1. Post hunc aut post versum 2 versum 22 (ubi vid.) collocandum esse suspicor. Quam suspicionem fortasse confirmat scholiorum ordo turbatus; ubi quae versum 23 spectant cum scholio versus 1 coaluerunt.

1—18. Fabula aperitur monologia ad instar prologorum Euripideorum composita. Quacum cf. verba Iocastae, unde Euripidis Phoenissae drama incipit: „*ὦ τὴν ἐν ἄστροις οὐρανοῦ τέμνων ὁδόν*" *κτέ.* et Aiacis Sophoclei: „*σὺ δ', ὦ τὸν αἰπὺν οὐρανὸν διφρηλατῶν* | *Ἥλιε*" [1]). Dictio cothurnata, numeri severi et vere tragici; neque discrepat versus 8 pes tertius, ubi spectatores non verum anapaestum perceperunt auribus, sed *δωματjοισιν* potius dixit actor. Perridicule autem mulier splendidas hasce *Ἡλίου τοῦ διφρευτοῦ καὶ τροχηλάτου* laudes confert in tenuem lucem, quam per tenebras nocturnas spargit flamma lucernae parieti affixae.

1. Non minus magnificis verbis apud Antiphanem a nescio quo designatur *olla*: „*τροχοῦ ῥύμαισι τευκτὸν κοιλοσώματον κύτος,* | *πλαστὸν ἐκ γαίας, ἐν ἄλλῃ μητρὸς ὀπτηθὲν στέγῃ*" [2]), et apud Xenarchum *patina*: „*τῆς τροχηλάτου κόρης* | … *λοπάδος στερροσώματον κύτος*" [3]), ubi redit adiectivum grandisonum *τροχήλατος*. Cf. etiam versus Critiae: „*τὸν δὲ τροχοῦ γαίης τε καμινόος* [4]) *ἔκγονον ηὗρεν* (*Attica*) | *κλεινότατον κέραμον, χρήσιμον οἰκονόμον*" [5]).

[1]) Soph. Ai. 845. Utrumque locum indicavit Bergler. — [2]) Antiphan. fr. 52. — [3]) Xenarch. fr. 1[9]. — [4]) Scripsi *καμινόος* (coll. Hom. σ 27) pro *καμίνου τ'*, ne *tres* parentes *κέραμος* habere dicatur. — [5]) Crit. fr. 1.

κάλλιστ' ἐν εὐσκόποισιν ἐξηρτημένον, —
γονάς τε γὰρ σὰς καὶ τύχας δηλώσομεν·
τροχῷ γὰρ ἐλαθεὶς κεραμικῆς ῥύμης ὕπο
μυκτῆρσι λαμπρὰς ἡλίου τιμὰς ἔχεις, —
ὅρμα φλογὸς σημεῖα τὰ ξυγκείμενα.
σοὶ γὰρ μόνῳ δηλοῦμεν εἰκότως, ἐπεὶ

2. *εὐσκόποισιν Γ*] *ευστόχοισιν* R. Cf. Soph. Ant. 241: *εὖ γε στοχάζῃ* Laur., ubi verum est *τί φροιμιάζῃ*, quod praebet Aristoteles. || *ἐξηρτημένον* Palmerius] *ἐξητημένον* R, *ἐζητημένον* Bergler (coll. Thesm. 439), *ἐξηυρημένον* Meineke (*κάλλιστα τοῖς σοφοῖσιν ἐξηυρημένον* vel *ἐξησκημένον* Blaydes), *κάλλιστον εὐστόχοισιν ἐζητημένον* Weston, cum scholiasta interpretati: *optime a sollertibus hominibus excogitatum*, Praxagoram autem lucernam quam alloquitur *manu tenere* rati. Sed *signum* datura est (vs. 6); quod multo aptius fiet si ex edito loco (in domus pariete) eam suspendat. Molesta vero ei foret lucerna sequentia declamanti, si manu tenere eam pergeret.

3. *σὰς* R] *δισσὰς Γ*.

4. *ὕπο* Kuster] *ἄπο* R.

2. *κάλλιστα*] *percommode, quam maxime opportune*. Sic positivus *καλῶς* usurpatur infra [1]), ubi *ἔχω ... καλῶς* valet: *bene factum quod ... habeo* [2]). Cf. etiam locutio *κατὰ τύχην τινά* et similes [3]).

— *εὐσκόποισιν*] dicuntur *εὔσκοπα* loca unde *liber* patet *prospectus*, et ipsa igitur *conspicua* [4]). Cf. Homerica: *ἐν περιφαινομένῳ* [5]), *περισκέπτῳ ἐνὶ χώρῳ* [6]).

— *ἐξηρτημένον*] *suspensum* [7]).

3. *Nam et humiles natales et splendidam sortem tuam enuntiabo.*

4. Nihil insoliti habet particula *γάρ* iterata [8]).

— *ῥύμης*] vox poetica [9]).

5. *In naribus* [10]) *splendidum solis munus* [11]) *habes*, i e.: nares tuae solis officio funguntur, solis enim instar lucem edunt. Dixeris de Lampo aliquo vel Phaëthonte Solis equo sermonem fieri, vel de Hiobi illa belua, cuius nares fulmen habent; sed humilius quid significatur. Cui ioco favebat sermo quotidianus, in quo verbum *προμύξαι*, proprie *emungere* significans, etiam de *lucernae* luce excitanda dicebatur [12]). Item nostrates, olim certe, nam cum re ipsa fere locutio iam obsolevit [13]).

6. *Da* (*sodalibus*) *signum quod inter nos convenit*. Lucernam in pariete suspendit, ne ceterae mulieres per nocturnas tenebras a scopo aberrent.

7—11. *Tu enim sola fida satis, quippe quam arcanorum sociam habere soleamus*. — Sic apud Meleagrum poetam puella derelicta lucernam citat testem iurisiurandi, quo obstrinxit se ei iuvenis [14]). Cf. etiam Demosthenis dicterium mordacissimum, qui Pytheae „*ipsius sententias ellychnia redolere*" perhibenti „*οὐ ταὐτὰ γάρ*" respondit „*ἐμοὶ καὶ σοὶ ὦ Πυθία ὁ λύχνος σύνοιδε*" [15]).

[1]) Vs. 1150, *opportune* Ter. Phorm. IV 3, 74. — [2]) Nos: *mooi zoo, ik heb al ...* — [3]) Vid. vs. 114. — [4]) Xen. Cyr. VI 3 § 2 Aristot. H. Anim. IX 41 § 3. — [5]) Hom. *ε* 476. — [6]) Hom. *α* 426 *κ* 211, 253 *ξ* 6. — [7]) Verbum redit vs. 494 Pac. 470 Athen. 582*c* Aesch. Prom. 711 (?), simplex Pac. 1247. — [8]) Vid. ad Lys. 1183. — [9]) Vid. ad Nub. 407. — [10]) De voce *μυκτῆρσι* vid. ad Ran. 893. — [11]) Eur. Hipp. 107 Herc. 845 El. 993 Iph. T. 776 Aesch. Eum. 419 Hes. Theog. 203. Vid. etiam Thesm. 112. — [12]) Vid. Vesp. 249. — [13]) *De pit snuiten, snuiter* (*to snuff, moucher* etc.). — [14]) Meleagr. epigr. 71. — [15]) Plut. Demosth. 8.

καὶ ἐν τοῖσι δωματίοισιν Ἀφροδίτης τρόπων
πειρωμέναισι πλησίος παραστατεῖς,
λορδουμένων τε σωμάτων ἐπιστάτην
ὀφθαλμὸν οὐδεὶς τὸν σὸν ἐξείργει δόμων.
μόνος δὲ μηρῶν εἰς ἀπορρήτους μυχοὺς
λάμπεις, ἀφεύων τὴν ἐπανθοῦσαν τρίχα·
στοάς τε καρποῦ βακχίου τε νάματος
πλήρεις ὑποιγνύσαισι συμπαραστατεῖς,
καὶ ταῦτα συνδρῶν οὐ λαλεῖς τοῖς πλησίον.
ἀνθ' ὧν ξυνείσει καὶ τὰ νῦν βουλεύματα,
ὅσα Σκίροις ἔδοξε ταῖς ἐμαῖς φίλαις.

---

9. *πλησίος Γ*] *-ως* R, *-ον* A (ut Ran. 969). Cf. vs. 297 Lys. 471.
10. *ἐπιστάτην*] *ἐπίσκοπον* Blaydes.
11 sq. Ordine inverso scripsit R, sed errorem sustulit corrector.
12—14. Fortasse praestat *μόνος τε* vs. 12. Blaydes vero *στοὰς δὲ* (R *τὲ*) vs. 14 mavult.
16. *συνδρῶν*] *συνορῶν* Meineke, vHerwerden *καὶ ταῦθ' ὁρῶν οὐκ ἐκλαλεῖς* (*ἐκφέρεις* mavult Blaydes). Cf. Thesm. 306.
17. *ξυνείσει* (*συν.*) Bisetus] *συνοίσει* R. Idem vitium est Soph. Phil. 1085 Aesch. Suppl. 243 (?).

---

8. *δωματίοισιν*] *cubiculis* [1]).

9. *παραστατεῖς*] verbum, cuius compositum *συμπαραστατεῖν* paucis abhinc versibus extat [2]), sublimiori potissimum dictioni est accommodatum [3]).

10. *λορδουμένων*] *incurvandi* hoc verbo motus lascivos saepius significarunt comici [4]), apud quos etiam *Λόρδων* impudicitiae quidam daemon commemoratur [5]).

11. *δόμων*] vox vere tragica [6]).

12 sq. Nunc quoque res humillima [7]) verbis indicatur cothurnatis: *ἀπορρήτῳ* *arcano* [8]), *ἐπανθεῖν* [9]).

14. Sic decore indicantur *τὰ τῶν ἀλφίτων καὶ τοῦ οἴνου ταμιεῖα* [10]). Vox *καρπός* *fruges, frumentum* significat [11]). Adiectivo *βακχίῳ* pro *βακχείῳ* etiam Sophocles est usus [12]).

15. *Tum quoque, cum clam viris farinae vel vini aliquid* — hoc potissimum! — *detrahimus, tu nobis praesens ades* [13]).

16. *συνδρῶν*] lucerna, quam veluti fidam aliquam sodalem alloquitur Praxagora, particeps fingitur furtorum quibus adest; nempe quantum in se est furanti opem fert, lumen praebendo.

17. *ξυνείσει*] sic in Lysistrata „*ἃ ξύνοιδεν ἡ κύλιξ*" dicuntur consilia quae iureiurando „per poculum meri Thasii" sunt confirmata [14]).

18. Cf. feminarum decretum quod in

---

[1]) Cf. vs. 627 et vid. ad Ran. 100. — [2]) Cf. vs. 15. — [3]) Vid. ad Ran. 385. — [4]) Cf. Ar. fr. 140 Mnesimach. 4^{55}. — [5]) Plat. com. fr. 174 (ad Eq. 634 sqq. allatum). — [6]) Vid. ad Ach. 450. — [7]) Cf. Thesm. 216. — [8]) Vid. ad Ran. 362. — [9]) Vid. ad Nub. 978. — [10]) Recte schol. — [11]) Vid. ad Nub. 1119. — [12]) Soph. Trach. 704. — [13]) Vid. ad Thesm. 424 et 556, de verbo *ὑποιγνύναι* etiam ad Eq. 47. — [14]) Lys. 841.

ἀλλ' οὐδεμία πάρεστιν ὧν ἥκειν ἐχρῆν·
καίτοι πρὸς ὄρθρον γ' ἐστίν, ἡ δ' ἐκκλησία
αὐτίκα μάλ' ἔσται, καταλαβεῖν δ' ἡμᾶς ἕδρας

19. *ὧν* Blaydes] *ἃς* R.
21. *δ' ἡμᾶς*] *δὲ τὰς* Blaydes.

Thesmophoriazusis recitatur [1]). Illud quod nunc dicit Praxagora consilium, inierunt mulieres *Sciris*, quod solae sine viris sollemne obibant [2]).

19. Item Lysistrata illa fabulae initio: *νῦν δ' οὐδεμία πάρεστιν ἐνταυθοῖ γυνή* [3]).

20 sq. Legitimum hoc erat tempus concionis habendae [4]).

21—23. Constr.: *ἡμᾶς τὰς ἑταίρας δεῖ καταλαβεῖν ἕδρας κτέ.*, *nos autem, quae sodalicium fecimus, oportet sedes capere* [5]) *neque dum considimus conspici.* Quod cur nemine advertente fieri debeat, eo igitur tempore quo viri nondum in Pnycem convenerint, intellectu haud difficile, et infra Praxagora dicit aperte [6]); accedit quod *primas* sive *optimas* sedes, prytanibus et oratorum suggestui proximas, mulieres cupiunt occupare. *'Εταίρας* autem dicit feminas quae ad rem publicam evertendam nunc coniurarunt [7]), quemadmodum *virorum sodalicia* indicari solebant vocibus *ἑταίροις* et *ἑταιρείαις*. Hactenus omnia perspicua; sed interseritur versus, quo spectatoribus in mentem revocatur res ipsis tunc temporis satis nota, nobis vero plane ignota. Cuivis autem haec legenti redit in memoriam loci Ranarum, ubi Hegelochi ridetur illa „mustela'' [8]), et priscis quoque interpretibus rediisse testari videntur verba scholii: „*οὗτος φαίνεται*'' — certi igitur nihil habebant compertum — „*ὑποκρινόμενός ποτε εἰρηκέναι ἕδρας ἐν δρά-* „*ματι καὶ ἐσκῶφθαι διὰ τὸ κακέμφατον.*'' De *tragoedia* tamen quod dicit anonymus hic grammaticus, veri est dissimile, quoniam voce *ἕδραις* inde ab Homero poetae sunt usi [9]). Nisi forte, quod fere suspicor, loco alieno hic versus legitur, post versum autem 1 aut 2 collocandus est: „*ὦ λαμπρὸν ὄμμα κτέ.*, *ὥς Φυρόμαχος τότ' εἶπε κτέ.*'', ut tragici cuiusdam poetae aut histrionis illic rideantur ampullae. Quae si minus probabilis videtur coniectura, vulgatam ita licet interpretari ut sumamus spectatoribus in mentem revocari vocem quae *in concione* nuper audita cachinnos dedisset, cum orator aliquis popularis in optimates invectus „*τὰς ἕδρας τῶν ἑταίρων*'' sive prima concionantium subsellia a nobilitatis sectariis occupata commemorasset, scurra autem quidam ea verba detorsisset *εἰς τὸ κακέμφατον*. Sic in Nubium exitu „*τὴν ἕδραν τῆς Σελήνης σκοπεῖσθαι*'' ambigue et minime innocenter dicitur [10]), et plus etiam prodest collatus Aeschinis locus, ubi cives in concione aliquando risu emortui esse dicuntur, cum orator quidam usus esset verbis quae ambigua viderentur [11]). — Comparetti suspicatur Phyromachum mulieres aliquando in concione „ceteras istas'', *τὰς ἑτέρας*, contemtim vocasse. Willems vero sic disputat: „il „nous faut, dit elle, nous emparer des „places que Phyromachos naguère, s'il „vous en souvient, appela ‚les autres' „[textuellement: les courtisanes], et y „siéger sans être reconnues..... On ima- „gine sans grand effort que... ledit „Phyromachos, probablement un obscur

[1]) Thesm. 372 sqq. — [2]) Cf. Thesm. 834. — [3]) Lys. 4. — [4]) Vid. ad Ach. 19 sq. Vesp. 595. — [5]) Locutio *καταλαβεῖν ἕδρας* vs. 86 redit. — [6]) Vs. 93—97. — [7]) Recte Bergk: *factiosas*. Vid. autem ad Lys. 701. — [8]) Ran. 303 sq. — [9]) Cf. autem Av. 216 Lys. 345 Thesm. 889. — [10]) Nub. 1507. — [11]) Aeschin. I § 82—84; vid. ad Av. 506 sq.

ἃς Φυρόμαχος τότ' εἶπεν, —
(ad spectatores:)
εἰ μέμνησθ' ἔτι, —
δεῖ τὰς ἑταίρας καὶ ἐγκαθιζομένας λαθεῖν.
(Paullisper expectat.)
τί δῆτ' ἂν εἴη; πότερον οὐκ ἐρραμμένους
ἔχουσι τοὺς πώγωνας, οὓς εἴρητ' ἔχειν;
ἢ θαἰμάτια τἀνδρεῖα κλεψάσαις λαθεῖν

22. ἃς] ὡς Brunck; quem verum vidisse suspicor, post versum autem 1 aut 2 hunc trimetrum libenter collocaverim equidem. ‖ *Φυρόμαχος* R] *Σφυρ.* schol. R, item *Γ*; *Κλεόμαχος* alii in schol. *Phyromachus* nomen extat Alex. fr. 221[16] Euphron. 8[6] CIA. II 334 (Dittenb. Syll. 164[63]) alibi in inscriptionibus (Kirchner Prosop. 15052—15058). Vid. ad Plut. 1131. ‖ *τότ'] ποτ' R. Vid. ad Plut. 834.

23. Post ἑταίρας· in R legitur πῶς, idem ante λαθεῖν in A*Γ*; delevit Bergk. Iunt. ἑτέρας πως, vVelsen δ' ἑτέρας πως (coll. vs. 281). Priscam lectionem esse -αι- apparet e scholio R ad hunc versum, nec non e scholio quod in *Γ* versui 1 est adscriptum, ad hunc autem versum pertinet. Grammatici quidam ibi dicuntur versum hunc in suspicionem adduxisse, quod meretrices concionibus non adfuerint; quibus alius oblocutus negat comici verbis id inesse. Nam sic interpretor scholii verba: „ὑποπτεύεται δὲ ὁ ἴαμβος ἢ (l. ὑπὸ) τοῦ Ἀγάθωνος ἢ τοῦ Δικαιογένους διὰ τὰς ἑταίρας „ἐγκαθιζομένας (cod. καθαγιζομένας). πρὸς ὃ οὐδὲν εἶπεν, ἀλλὰ μόνον ὅτι τὰς ἑταίρας δεῖ „πως": *suspectum hunc versum habet ..?.. vel ..?.. propterea quod meretrices in „concione adesse dicantur; sed poeta nihil quod eo tendat dixit, sed tantummodo „debere eas ibi nescio quomodo adesse.*" ‖ καὶ ἐγκαθιζομένας] κωλαθιζομένας R, καθαγιαζομένας *Γ*A, καθαγιζομένας schol. *Γ* ad vs. 1. Verum praebet versus 98. Scaliger scripsit ἐγκαθεζομένας, sed *dum sedem capiunt* lateant mulieres oportet; cum sederint, ab omnibus qui dein confluent cernantur licebit, nec fieri poterit quin cernantur. Cf. Cratin. fr. 278: εἰ πρῶτος ἔλθοις κἂν καθίζεσθαι λάβοις.

24—26. Habet R, om. *Γ*A; cuius erroris causa fuit homoeoteleuton.

26. ἢ] εἰ R.

„politicien, ait désigné les places en „question du nom de „les autres", mais „que par un lapsus, au lieu de ἑτέρας, „il ait prononcé ἑταίρας. Supposez un „Français qui aurait dit ‚les outres' pour „‚les autres'" [1]). — Nihil tribuo scholii parti posteriori, ubi (Σ)phyromachus dicitur „ψήφισμα εἰσηγήσασθαι ὥστε τὰς „γυναῖκας καὶ τοὺς ἄνδρας χωρὶς καθεζέ„σθαι καὶ τὰς ἑταίρας χωρὶς τῶν ἐλευθέρων." Quae qui scripsit e nostro loco parum intellecto effecisse videtur, certamina autem tragica vel musica cogitabat, nisi plane desipiebat.

23. ἐγκαθιζομένας] infra redit verbum [2]). Inest notio *furtim* vel *per fraudem occupandi*.

24. ἐρραμμένους] barbas facticias, quas ἐμέλλομεν ῥάψεσθαι [3]).

26. Similia sunt Calonicae verba initio fabulae Lysistratae: χαλεπή τοι γυναιξὶν ἔξοδος [4]).

[1]) Vid. AWillems „Alb. gratulat. vHerwerden" p. 255—257. — [2]) Vs. 98; praeterea vid. ad Thesm. 184. — [3]) Vid. Eq. 784 Nub. 538. — [4]) Lys. 16.

ἦν χαλεπὸν αὐταῖς; — ἀλλ' ὁρῶ τονδὶ λύχνον
προσιόντα. φέρε νυν ἐπαναχωρήσω πάλιν,
μὴ καί τις ὢν ἀνὴρ ὁ προσιὼν τυγχάνῃ.

(In angiportum recedit. — A parte dextra prodit mulier lucernam tenens, quam aliae nonnullae comitantur. Scipiones habent omnes, calceos viriles tenent manu, pallia brachio iniecta gestant.)

SCENA SECUNDA.

Praxagora, Mulier I.

ΓΥΝΗ Α.

(ad sodales:)

ὥρα βαδίζειν, ὡς ὁ κῆρυξ ἀρτίως
ἡμῶν προσιουσῶν δεύτερον κεκόκκυκεν.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

(secum:)

ἐγὼ δέ γ' ὑμᾶς προσδοκῶσ' ἐγρήγορα
τὴν νύκτα πᾶσαν. — ἀλλὰ φέρε τὴν γείτονα
τήνδ' ἐκκαλέσωμαι, θρυγονῶσα τὴν θύραν.
δεῖ γὰρ τὸν ἄνδρ' αὐτῆς λαθεῖν.

(Ianuam vicinam scalpit digitis. — Ostio aperto prodit alia mulier habitu virili et scipionem tenens.)

---

27. *ὁρῶ Γ*] *ὁρᾶι* R.

29. *τυγχάνη(ι)* B] *-νεις* R.

30. Paragraphum habet R, *γυνή τις* A, *κῆρυξ Γ*. Vs. 30 sq. Choro dat Bergk.

31. *προσιουσῶν* Bentley] *προσιόντων* R. Cf. vs. 483.

32. *ἐγρήγορα* Weise] *ἐγρηγορεῖν* R, *ἐγρηγόρη* (*ἠγρ.*, cf. Plut. 744) Porson. Perfectum praefero, quoniam etiamnunc est nox.

34. *θρυγονῶσα* R] *τρυγονῶσα* lemma schol. R, *Γ* Suid. s. v., *τρυγανῶσα* A, *θρυγανῶσα* Bentley, *θυργανῶσα* Bergk, coll. Hes. s. v. *θρυγανᾷ* et *θυργανᾶν*.

---

27. *τονδὶ*] *ecce*. Omittitur articulus huiuscemodi locis [1]).

29. *μὴ καί*] saepius infra hae particulae redeunt iunctae [2]).

30. *ὥρα*] *tempus est* [3]).

— *ὁ κῆρυξ ... κεκόκκυκεν*] *gallum* haec mulier *praeconis* nomine iocose ornat, ut qui *in concionem* iam eundum esse cantu matutino modo ipsi nuntiaverit [4]). Cf. verba mulierculae apud Herodam: „*ἵλεῳ δεῦτε* (o Aesculapie ceteraque nu„mina) | *τοῦ ἀλέκτορος τοῦδ', ὅντιν' οἰκίης* „*τοίχων! κήρυκα θύω, τἀπίδορπα δέξαισθε*" [5]).

34—36. Verbum *θρυγονᾶν* alibi non obvium a scholiasta recte explicari „*ἡσύχως κνῆν*" [6]) docet contextus. Verbum *κνύειν*, unde ductum est *κνῦμα*, legitur in Thesmophoriazusis [7]).

---

[1]) Vid. ad Nub. 60. — [2]) Vs. 286 et 495; praeterea vid. ad Thesm. 580. — [3]) Vid. ad Vesp. 242. — [4]) Cf. vs. 390 sq. et de verbo *κοκκύσαι* vid. ad Ran. 1380. — [5]) Herod. Mimiamb. IV 11 sqq. — [6]) „*κινοῦσα*" habet R pro „*κνῶσα*". — [7]) Thesm. 481.

SCENA TERTIA.

Praxagora, Mulieres I et II.

ΓΥΝΗ Β.

ἤκουσά τοι
ὑποδουμένη τὸ κνῦμά σου τῶν δακτύλων,
ἅτ' οὐ καταδαρθοῦσ'. ὁ γὰρ ἀνήρ, ὦ φιλτάτη, —
Σαλαμίνιος γάρ ἐστιν ᾧ ξύνειμ' ἐγώ, —
τὴν νύχθ' ὅλην ἤλαυνέ μ' ἐν τοῖς στρώμασιν.
ὥστ' ἄρτι τουτὶ θοἰμάτιον αὐτοῦ ἔλαβον.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

καὶ μὴν ὁρῶ καὶ Κλειναρέτην, καὶ Σωστράτην
παροῦσαν ἤδη τήνδε, καὶ Φιλαινέτην.
(Alta voce appropinquantes compellans:)
οὔκουν ἐπείξεσθ'; ὡς Γλύκη κατώμοσε
τὴν ὑστάτην ἥκουσαν ἡμῶν τρεῖς χοᾶς

---

40. (ἐ)˘λαβον R[2]] λαβὼν R[1], λαβὼν Γ.

41 sq. Praxagorae dedit Reiske; in R proximis continuantur, Mulieri I tribuit Γ.

42. παροῦσαν] προσιοῦσαν Ald. non male (cf. vs. 28, 31, 52 Lys. 65), παριοῦσαν Dindorf; cum tamen Praxagora (vel quaecunque nunc loquitur) τήνδε dicere non possit nisi eam quae prope adsit, lectio tradita suspecta mihi non est.

43—45. Choro (Coryphaeo) tribuit Bergk.

43. Habet R, om. Γ.

44 sq. ἡμῶν ... οἴνου Richards] οἴνου ... ἡμῶν R, οἴνου ... ἡμῖν schol. Ach. 960, οἴνου ... ἦ μὴν Meineke.

---

37 sq. γὰρ ... γάρ] repetitio non rara [1]).

38 sq. Similem iocum hoc nomen gentile praebet in Lysistrata [2]). Sunt hi λάθριοι ἐρετμοί illi, quorum fit mentio in ludicro oraculo apud Platonem comicum [3]). Idemque volebat Pittacus verbis usus ambiguis, cum hospiti uxorem ducturo commendavit illud: „τὴν κατὰ σαυτὸν ἔλα" [4]), i. e.: „τὸ κηδεῦσαι καθ' ἑαυτὸν ἀριστεύει μακρῷ", ut Oceanides loquuntur apud Aeschylum [5]).

40. *Ita ut nunc demum* [6]) *eius veste potiri potuerim.*

43. *Glyce* igitur tunc, cum Scira sunt habita, praeivit iusiurandum, quo obstrinxerunt se mulieres, perinde atque Lysistrata in fabula quae ab hac est denominata [7])

44 sq. Vino et cicere multabitur quae postrema venerit. Erat nimirum cicer tostum inter τὰ τραγήματα Atheniensium τῶν ὀλιγοσίτων [8]). Nunc autem voci ἐρε-

---

[1]) Vid. ad Lys. 1183. — [2]) Lys. 59 sq. — [3]) Plat. fr. 4. Cf. infra vs. 1082. — [4]) Vid. Callim. epigr. 1. — [5]) Aesch. Prom. 890. — [6]) Vid. ad Lys. 71. — [7]) Lys. 209 sqq.; cf. etiam Thesm. 295 sqq. — [8]) Cf. vs. 606 Pac. 1136 Plat. Rep. 372c etc.

οἴνου ἀποτείσειν καὶ ἐρεβίνθων χοίνικα.

ΓΥΝΗ Β.

τὴν Σμικυθίωνος δ' οὐχ ὁρᾷς Μελιστίχην
σπεύδουσαν ἐν ταῖς ἐμβάσιν; καίτοι δοκεῖ
κατὰ σχολὴν παρὰ τἀνδρὸς ἐξελθεῖν μόνη.

ΓΥΝΗ Α.

τὴν τοῦ καπήλου δ' οὐχ ὁρᾷς Γευσιστράτην,
ἔχουσαν ἐν τῇ δεξιᾷ τὴν λαμπάδα;

---

45. (ἐ)ρεβίνθων R] -νθου Γ.
46. δ' R] om. Γ.
47. καίτοι Cobet] καί μοι R, κἀμοὶ Bergk, Praxagorae tribuens verba κἀμοὶ — μόνη.
48. μόνη] μόλις vVelsen.

βίνθῳ nequitiae subest aliquid [1]. Haud absimiles sunt dirae quibus Lysistrata illa se sociasque devovet ni fidem servarint [2].

46. τὴν Σμικυθίωνος] mente supple: *uxorem* [3].

— Μελιστίχην] nomen etiam e Creta cognitum [4]. Brevior fuit forma Βλιστίχη vel Βλίστιχις [5]: ut μ(ε)λιττ- in βλίττειν [6], sic Μ(ε)λιστ- in Βλιστ- abiit.

47. σπεύδουσαν ἐν ταῖς ἐμβάσιν] pleraeque feminae soleas manu tenent [7], haec vero — ut mulier II [8] — iam induit, nunc autem ceteris risum movet trepidans et lentius tamen procedens, cum natent eius pedes in calceis virilibus [9].

48 sq. „Quamquam sola ea est quae per otium a marito abire posse videatur" sive: „quamquam eam solam otio affluere ferunt si sine marito foras prodire velit." Smicythionem — quisquis fuit — ob uxorem parum sedulo custoditam famosum fuisse ex his verbis discimus, iocandi autem occasionem praebet vox ambigua σχολή *otium* [10]: peccandi libertate qualibet istam mulierculam frui ferebat rumor, cui σχολῇ ludicre nunc opponitur insolita eius σπουδή. — In scholio perperam „κατὰ σχολήν" redditur adverbio μόλις. Id dicebatur „σχολῇ" [11], sed apud nostrum σχολῇ non reperitur.

49. Γευσιστράτην] aptum cauponae est nomen a *gustando* ductum.

50. τὴν λαμπάδα] *lucernas* habent ceterae mulieres [12], ut pueri in Vespis [13]; quae domi iis erant praesto. *Geusistrate* vero, quasi pompam sollemnem esset actura [14], e mariti taberna detraxit unam e *facibus*, quas ille venales habebat, ut assolebant caupones [15]. Cuius lumen clarius aliquanto fuisse quam ellychniorum, etiamsi τῶν παχέων ἐνθεῖεν mulieres, facile nobis fingimus.

---

[1]) Cf. Ach. 801 Ran. 545 (Plat. fr. 174[14]), etiamne infra vs. 606? — [2]) Lys. 235. — [3]) Vid. ad Eq. 449. — [4]) Vid. Collitz. 5008. — [5]) Clem. Alex. Protrept. § 48 (p. 42 Pott.). — [6]) Vid. ad Eq. 794 Nub. 1001. — [7]) Vid. vs. 269. — [8]) Vs. 36. — [9]) Sic Georgiewski apud Sobolewskium Praep. p. 131. — [10]) Ach. 409 Nub. 221 Thesm. 376 Plut. 282. Recte Brunck. — [11]) Soph. Ant. 390 Plat. Protag. 330*e* Rep. 354*c* etc. — [12]) Vid. vs. 1 et 27. — [13]) Vesp. 230 sqq. — [14]) Thesm. 101, 917 etc. — [15]) Lys. I § 24 Nicostrat. fr. 22; cf. Nub. 614.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

καὶ τὴν Φιλοδωρήτου γε καὶ Χαιρητάδου
ὁρῶ προσιούσας καὶ ἑτέρας πολλὰς πάνυ
γυναῖκας, ὅ τι πέρ ἐστ' ὄφελος ἐν τῇ πόλει.

ΓΥΝΗ Α.

καὶ πάνυ ταλαιπώρως ἔγωγ', ὦ φιλτάτη,
ἐκδρᾶσα παρέδυν. ὁ γὰρ ἀνὴρ τὴν νύχθ' ὅλην
ἔβηττε, τριχίδων ἑσπέρας ἐμπλήμενος.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

κάθησθε τοίνυν, ὡς ἂν ἀνέρωμαι ταδὶ
ὑμᾶς, ἐπειδὴ ξυλλελεγμένας ὁρῶ,
ὅσα Σκίροις ἔδοξεν εἰ δεδράκατε.

ΓΥΝΗ Α.

ἔγωγε! πρῶτον μέν γ' ἔχω τὰς μασχάλας
λόχμης δασυτέρας, καθάπερ ἦν ξυγκείμενον·
ἔπειθ', ὁπόθ' ἀνὴρ εἰς ἀγορὰν οἴχοιτό μου.

51—53. Uni (Praxagorae *Γ*) tribuit R; versum 51 praecedenti personae continuat Ald.
51. *γε* Meineke] *τε* R.
54—56. Post vs. 48 collocat Meineke. *An post vs. 41 sunt inserendi?
57. *ἂν ἀνέρωμαι* Dawes] *ἀνείρωμαι* R, *ἂν εἴρωμαι* *Γ*. ‖ *ταδὶ*] *τάδε* R.
62. *ὁπόθ' ἀνὴρ*] *ὁπόθ' ἀνὴρ* R, *ὁπότ' ἀνὴρ* *Γ*. Gliscens hic et infra vs. 877 depre-

---

51. Post alterum *καί* articulus *τήν* neglegentius est omissus [1]).

53. *ὅ τι πέρ ἐστ' ὄφελος*] i. q.: *πάσας ὥνπέρ ἐστί τι ὄφελος* [2]). Item apud Xenophontem: *παμπληθεῖς ἀπέκτειναν ἀνθρώπους καὶ ὅ τι περ ὄφελος ἦν τοῦ στρατεύματος* [3]).

56. *ἔβηττε τριχίδων ... ἐμπλήμενος*] *opletus* [4]) cena nimis ampla, ut olim Philocleon [5]). Suavis est homo in scholiis perhibens proprium id esse *ταῖς τριχίσι* sive *pisciculis* [6]), ut *tussim* excitent. Rectius opinor eo fere sensu quo *ἐρυγγάνειν* nunc *βήττειν* acceperis.

58. *ξυλλελεγμένας*] e magistratuum et praeconum verbis conceptis desumtum habet priscum perfectum *-λέλεγμαι*, ut infra *-λέλημμαι* [7]). In vita communi dicebant *ξυνειλέχθαι* [8]).

59. *ὅσα Σκίροις ἔδοξεν*] eadem verba quae supra [9]).

60 sq. Rei causa apparet infra [10]). Inde a Sciris *ἀπαράτιλτοί εἰσιν αἱ γυναῖκες* [11]).

61. *λόχμης*] eadem comparatio est in Lysistrata [12]).

62—64. *Rure* habitat quae nunc loquitur mulier aliaeque multae ex iis

---

[1]) Item Thesm. 491 Ran. 773. — [2]) Vid. Plut. 1152. — [3]) Xen. Hell. V 3 § 6. — [4]) Vid. ad Eq. 935. — [5]) Vid. ad Vesp. 1127. — [6]) Vid. ad Eq. 645. — [7]) Vid. vs. 1090. — [8]) Vid. Av. 294. — [9]) Vid. vs. 18. — [10]) Vs. 266 sq. — [11]) Cf. Ran. 516. — [12]) Lys. 800.

ἀλειψαμένη τὸ σῶμ᾽ ὅλον δι᾽ ἡμέρας
ἐχραινόμην ἑστῶσα πρὸς τὸν ἥλιον.

ΓΥΝΗ Β.

καὶ ἔγωγε! τὸ ξυρὸν δέ γ᾽ ἐκ τῆς οἰκίας
ἔρριψα πρῶτον, ἵνα δασυνθείην ὅλη,
καὶ μηδὲν εἴην ἔτι γυναικὶ προσφερής.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

ἔχετε δὲ τοὺς πώγωνας, οὓς εἴρητ᾽ ἔχειν
πάσαισιν ἡμῖν ὁπότε συλλεγοίμεθα;

ΓΥΝΗ Α.

(barbam quam manu tenet ostentans:)
νὴ τὴν Ἑκάτην, καλόν γ᾽ ἔγωγε τουτονί.

ΓΥΝΗ Β.

καὶ ἔγωγ᾽ Ἐπικράτους οὐκ ὀλίγῳ καλλίονα.

---

henditur vitium, quod passim in eiusmodi locos irrepsit (vid. ad vs. 119). ‖ *ἀγορὰν*] *τὸν ἀγρὸν* vHerwerden (coll. Pac. 1318), sed vid. vs. 281 et comment. ‖ *μου*] *μοι* mavult vVelsen.

64. *ἐχραινόμην* Bergk coll. Phrynicho Bekk. Anecd. p. 72] *ἐχλιαινόμην* R (*ι*, vid. Ach. 976 Lys. 386).

65. *δέ γ᾽*] *γὰρ* Meineke, sed vid. comment.

66. *πρῶτον*] *πρῴην* Meineke; at *dudum* (*πάλαι*) potius quam *nuper* expectatur.

69. *ἡμῖν Γ*] *ὑμῖν* R.

70. *καλόν γ᾽* R] *καλὸν Γ*, *τὸν καλὸν* Dawes.

---

quae confluxerunt [1]); nam et nunc, ut olim, *ἐν τοῖς* — vel potius *ἐν ταῖς* — *γεωργοῖς πᾶν τὸ πρᾶγμά ἐστιν* [2]). Urbem quoties visebat eius maritus ubi fruges lanamve venderet [3]), illa operam dabat ut ad solem nigresceret, quoniam *λευκῶν ἀνδρῶν οὐδὲν ὄφελος* [4]), nedum *λευκαὶ γυναῖκες* reipublicae prodesse possint. Non tamen brevi temporis spatio potuit corrigi id quod per totam vitam fuisset peccatum, itaque *sepius* glabris et pallidis similes ipsae iam sibi videntur mulieres [5]), pro *sutoribus* in tabernarum umbra degentibus habentur a veris viris [6]).

63. *δι᾽ ἡμέρας*] *per totum diem* [7]).

64. Sic apud Lucianum perhibet Iuppiter multos iam sutores ef fabros scipione peraque sumtis *καὶ τὸ σῶμα πρὸς τὸν ἥλιον* — i. e. *solis radiis expositos* [8]) — *εἰς τὸ Αἰθιοπικὸν ἐπιχράναντας* pro philosophis se gerere [9]).

65 sq. *Novaculam autem ne toleravi quidem intus*. Quo magis hirsuta fierem, nihil reliqui intentatum: nedum pilos, quos ipsa praebebat natura, arte abstulerim! — Novacula mulierum, non virorum, erat instrumentum [10]).

71. *Epicrate pulcriorem barbam* sibi

---

[1]) Vid. vs. 243, 278—281, 300. — [2]) Cf. Eq. 805 Pac. 511. — [3]) Cf. Ran. 1350. — [4]) Vid. ad Ran. 1092 Lys. 80—82. — [5]) Vs. 126 sq.; cf. etiam vs. 554 (?). — [6]) Vs. 385—387. — [7]) Vid. ad Nub. 1053. — [8]) Vid. ad Nub. 198. — [9]) Lucian. XLVII § 6. — [10]) Vid. ad Thesm. 218.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

(ad ceteras:)

ὑμεῖς δὲ τί φατέ;

(Nutu affirmant omnes.)

ΓΥΝΗ Α.

φασί· κατανεύουσι γάρ.

72. *κατανεύουσι γάρ Γ*] *κατανεῦσι γ' οὖν* R (litterae *ου* loco motae).

esse ait haec mulier, comparatione usa compendiaria [1]). Saepius de ingenti Epicratis barba iocati sunt aequales, et voce cothurnata „*ἄναξ ὑπήνης...σακεσφόρος*" dicebatur ille apud Platonem comicum [2]), qui in eum eiusque sodales scripsit *Legatos* fabulam. Gratia et auctoritate apud populum plurimum valebat, fuit enim inter eos qui anno 403 restituerunt imperium populare et multis videbatur „vir gravis et probus et patriae saluti invigilans", ut Demosthenis verbis utar [3]). Sed cum exarsit bellum Corinthiacum, fuere qui per Timocratem Rhodium corruptum perhiberent [4]); non tamen Xenophon eum commemorat, ubi recenset nomina eorum quibus Timocrates pecuniam dederit, verissimum autem est quod addit Xenophon, opus non fuisse auro Persico ut ad foedus adversus Spartam ineundum permoverentur Athenienses [5]). Constat vero Epicratem legatum Susa missum et a rege honorificentissime cum ceteris legatis exceptum esse; qua de re haec leguntur apud Plutarchum: „*Ἐπικράτους...τοῦ σακεσφόρου* [6]) *μήτ' ἀρνουμένου δῶρα δέξασθαι παρὰ βασιλέως ψήφισμά τε γράψειν* [7]) *φάσκοντος ἀντὶ τῶν ἐννέα ἀρχόντων χειροτονεῖσθαι κατ' ἐνιαυτὸν ἐννέα πρέσβεις πρὸς βασιλέα τῶν δημοτικῶν καὶ πενήτων, ὅπως λαμβάνοντες εὐπορῶσιν, ἐγέλασεν ὁ δῆμος*" [8]). Quae sive revera aliquando in populi concione iocatus est Epicrates, sive e Platonis comoedia fluxere, quod propter ludicrum epitheton *σακεσφόρον* suspicetur quispiam [9]), id quidem videmus *flagitii* Epicratem apud Plutarchum non insimulari; nam aliud est legatum a rege dona accipere honoris causa et more Persico, aliud pecunia barbara corruptum legationem male gerere. Itaque non est quod miremur incolumem evasisse teste Hegesandro IIi ante C. n. saeculi scriptore [10]): — in ius non est vocatus, opinor, neque potuit vocari. Brevi ante fabulam nostram scenae commissam Spartam legatus est missus, unde redux pacem iam suadebat [11]), et paucis mensibus post commendavit „pacem Antalcidae", id est: pacem a rege Persarum hoc tempore primum propositam, quae postmodo, cum rata esset facta, pax Antalcidae est dicta ab historiarum scriptoribus [12]); quam ob causam dein accusatus et damnatus in exilium abiit [13]). Idemne sit is in quem Lysias orationem scripsit aut scripsisse fingitur — nam sunt qui spuriam ducant — non liquet [14]). Si est, saepius in ius vocatum sed semel et iterum absolutum statuamus necesse [15]).

[1]) Vid. ad Vesp. 1032 Lys. 1179. — [2]) Plat. fr. 122 in schol. h. l. allatum; cf. Harpocr. s. v. *Ἐπικράτης*. — [3]) Demosth. XIX § 277. — [4]) Vid. Pausan. III 9. — [5]) Xen. Hell. III 5 § 2. — [6]) Sic Palmerius pro *σκευοφόρου*. — [7]) Sic Reiske pro *γράφειν*. — [8]) Plut. Pelopid. 30. — [9]) Cf. Naber Mnemos. 1899 p. 203 et similis iocus Aristophanis Vesp. 706 sqq. — [10]) Apud Athen. 251 *a*. — [11]) Vid. Prolegom. p. XIX—XXI. — [12]) Vid. Philochorus ibid., schol. ad Aristid. Panath. I p. 283. — [13]) Vid. Philochorus l. l., Demosth. l. l. (XIX) § 276—280. — [14]) Lys. XXVII; cf. Blass Beredsamk. I p. 452 sqq. — [15]) Sic Bergk, qui vid. Comment. de Rel. p. 389—393.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

καὶ μὴν τά γ' ἄλλ' ὑμῖν ὁρῶ πεπραγμένα·
λακωνικὰς γὰρ ἔχετε καὶ βακτηρίας,
καὶ θαἰμάτια τἀνδρεῖα, καθάπερ εἴπομεν.

ΓΥΝΗ Α.

(baculum ingentem promens:)

ἔγωγέ τοι τὸ σκύταλον ἐξηνεγκάμην
τὸ τοῦ Λαμίου τουτὶ καθεύδοντος λάθρᾳ.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

τοῦτ' ἔστ' ἐκεῖν' ᾧπερ <λέγων διερεί>δεται;

75. *τἀνδρεῖα*] in margine habet R postmodo additum.
78. **τοῦτ' ἔστ' ἐκεῖν' ᾧπερ <λέγων διερεί>δεται*] *τοῦτ' ἐστ' ἐκεῖνο· τῶν σκυτάλων ὧν*

74. *ἔχετε*] *vobiscum habetis*. Pleraeque calceos vestesve viriles nondum induerunt [1]).

— *βακτηρίας*] recordamur Sosiae in somno cernentis „*προβάτια βακτηρίας ἔχοντα καὶ τριβώνια*" in Pnyce congregata [2]).

76—78. Baculum praegrandem, quales adamabant *οἱ λακωνίζοντες* [3]), non scipionem leviorem, attulit uxor *Lamii*, quisquis fuit ille; nam aliunde non est cognitus [4]). Clava igitur Lamii nuper risum moverat; textum autem traditum nisi infeliciter tentavi, nam micamus in tenebris [5]), Lamius ferebatur ingenti baculo indecore uti cum verba faceret coram populo, quemadmodum Cleonem praecinctum [6]), Cleophontem ebrium [7]) in suggestu dicere, Syracosium caniculae instar latrantem illic circumcursare [8]) contenderunt qui a parte stabant contraria. Est autem *διερείδεσθαι suffulciri* [9]), et apud Ephippum comicum describitur iuvenis philosophus e schola Platonis ita verba faciens [10]). — Lamius *πένης καὶ ἀπὸ ξυλοφορίας ζῶν* dicitur in scholio R; quas meras nugas duco. In scholiis *Γ* *δεσμοφύλακα* eum perhibet aliquis, sed hanc quoque nullius pretii duco notitiam, utpote e prava lectione „*τὸν δήμιον*" natam [11]). Melioris sunt notae quae in schol. *Γ* sequuntur, misere tamen depravata: „*ἀρσενικῶς δὲ Λαμίαν. ὑπὲρ ἧς* „*ὁ Φερεκράτης λέγει ἐν τῷ ὁμωνύμῳ δρά*„*ματι ὅτι σκυτάλην ἔχουσα ἐπέρδετο.*" Quae sic fere corrigenda esse vidit Meineke: „*ἀρσενικῶς δὲ* <*Λάμιον* [12]). *λέγουσι δὲ καὶ θηλυκῶς*> *Λαμίαν, περὶ ἧς ὁ Κράτης λέγει κτέ.*". Praeterea, ne Crateti comico plane absurda imputentur, post „*δράματι*" sententia videtur claudenda: „*λέγει ἐν τῷ ὁμωνύμῳ δράματι*". Dein sequuntur stolidi hominis haec verba: „*ὅτι σκυτάλην ἔχουσα* [*ἔχων?*] *ἐπέρδετο.*" Aliena autem hinc est fabulosa illa Lamia [13]), quam non poetae iocus sed recentiorum grammaticorum male sana sedulitas huc traxit, inani nominum similitudine pellectorum.

[1]) Vid. vs. 269 et ad vs. 47. — [2]) Vid. Vesp. 33. — [3]) Vid. Av. 1283. — [4]) Nomen *Lamius* legitur in tribus inscriptionibus aetatis recentioris (Kirchner Prosopogr. 8984—8986). — [5]) Vid. annot. crit. — [6]) Vid. [Ar.] Rep. Ath. c. 28 § 3. — [7]) Vid. ibid. c. 34. — [8]) Eupol. fr. 207. — [9]) Vid. vs. 150, et cf. *ἐπερείδεσθαι* vs. 277. — [10]) Ephipp. fr. 14[11]. — [11]) Recte sic Bothe. — [12]) *Λαμίαν* scribebat Meineke; equidem *Λάμιον* dedi, quoniam hanc fuisse nominis masculini formam e lapidibus iam constat. — [13]) De qua vid. Vesp. 1177.

ΓΥΝΗ Β.

νὴ τὸν Δία τὸν Σωτῆρ', ἐπιτήδειός γ' ἂν ἦν,
τὴν τοῦ Πανόπτου διφθέραν ἐνημμένος
εἴπερ τις ἄλλος βουκολεῖν ... τὸ δήμιον.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

ἀλλ' ἄγεθ', ὅπως καὶ τἀπὶ τούτοις δράσομεν,
ἕως ἔτ' ἐστὶ τἄστρα κατὰ τὸν οὐρανόν·

πέρδεται R, pro *ἐκεῖνο* apud Suidam est *ἐκείνων*. Nihil est *πέρδεσθαι σκύταλον* (-λα) vel *σκυτάλῳ*. Correctionem e versu 150 petendam ratus scripsi quod vides, conferens praeterea Eq. 1012: „(*τὸν χρησμὸν*) *ἐκεῖνον ᾧπερ ἥδομαι.*" Dativum *ᾧ* suaserat Bothe, qui etiam *τὸ σκύταλον* scripsit, recte opinor, nisi quod interpreti id deinde erat reddendum; nam vitium sic natum arbitror: *τοῦτ' ἐστ' ἐκεῖνο ᾧπερ* (*τὸ σκύταλον* supra scriptum) .... *δεται.*

81. *ἄλλος* R] om. *Γ.* || *τὸ* Bothe] *τὸν* R schol. || *δήμιον Γ*] *δημήμιον* R; vVelsen *τὴν Δημιώ* („*il Popol-Io*" Franchetti).

82—87. Post vs. 104 collocat Bergk, cui assensus Meineke praeterea post 81 unum versum intercidisse suspicatur; vVelsen sic disposuit: 88—94, 82—85, 95—97, 86 sq., 98 sqq. (partim Anzium secutus). Mihi locus neque turbatus neque lacunosus videtur (cf. ann. crit. ad vs. 86).

82. *γυνή* praescripsit corrector R. || *ἀλλ' ἄγεθ'* Dindorf] *γεθ'* R, *λέγεθ' Γ.* Consulto omissas esse litteras *αλλ(α)* a librario qui „*ἄλλ(η γυνή)*" eas interpretaretur, suspicatur Blaydes.

83. *ἐστὶ τἄστρα* Cobet] *ἐστὶν ἄστρα* R.

79—81. *Nae si accederet pellis Argi, aptus foret si quis alius qui pasceret ... plebeculam.* — Clarum aliquod signum vel tabula picta [1]), Io ab Argo custoditam referens, videtur respici. E verbis obscuris scholii *Γ*: „*ἀναφέρει δὲ τοῦτον ἐπὶ τὸν παρὰ Σοφοκλεῖ ἐν Ἰνάχῳ Ἄργον*" fortasse efficiendum est grammaticum aliquem, cuius nomen post *τοῦτο(ν)* interciderit, perhibuisse Sophoclis Inachum nunc tangi. Sed quisquis id putavit, credibile non est e satyrico illo dramate, quod minime tunc erat novum, Aristophanem duxisse Argum eiusve pellem pastoriciam [2]), quae haud sane fuit ignobilis; nam tauri qui Arcadiam olim vastabat a se interemti exuviis *ἐνημμένος* sive amictus [3]) fuit priscus hic Argi urbis deus eponymus [4]), et in artis operibus superstitibus etiamnunc conspicitur. — Verbum *βουκολεῖν* *ductandi* nunc sensu usurpatur [5]).

82. *ἀλλ' ἄγεθ' ὅπως*] *curate ut* ... [6]).

— *τἀπὶ τούτοις*] *id quod rei consentaneum est* [7]).

83 sq. Concionem hodie fore Praxagora et aliunde scire potuit et ex ipso marito audivit [8]). Ex eodem opinor cognitum habet *τὸ πρόγραμμα*, quo res in illa concione agendae ante dies quinque more solito fuere promulgatae [9]). Nempe *μέλλουσιν οἱ πρυτάνεις περὶ σωτηρίας τῆς*

---

[1]) Cf. Ach. 992 Lys. 678 Plut. 385. — [2]) Vid. ad Nub. 72. — [3]) Vid. ad Ran. 430. — [4]) Apollodor. II 1 § 2, 2. — [5]) Vid. ad Vesp. 10 et de ipsa re Vesp. 33—35. — [6]) Vid. ad Nub. 489. — [7]) Vid. ad Av. 1163. — [8]) Vid. vs. 551 sq. — [9]) Bekk. Anecd. p. 296 s. v. *πρόπεμπτα*; [Ar.] Rep. Ath. 43 § 3 et 44 § 3.

ἡ ἐκκλησία δ', εἰς ἣν παρεσκευάσμεθα
ἡμεῖς βαδίζειν, ἐξ ἕω γενήσεται.

ΓΥΝΗ Α.

νὴ τὸν Δί' ὥστε δεῖ προκαταλαβεῖν ἕδρας
ὑπὸ τῷ λίθῳ, τῶν πρυτάνεων καταντικρύ.

ΓΥΝΗ Β.

(calathum et colum ostentans:)

ταυτί γέ τοι, νὴ τὸν Δί', ἐφερόμην, ἵνα
πληρουμένης ξαίνοιμι τῆς ἐκκλησίας.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

πληρουμένης, τάλαινα;

ΓΥΝΗ Β.

νὴ τὴν Ἄρτεμιν,
ἔγωγε. τί γὰρ ἂν χεῖρον ἀκροῴμην ἅμα
ξαίνουσα; γυμνὰ δ' ἐστί μοι τὰ παιδία.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

ἰδού γέ σε ξαίνουσαν, ἣν τοῦ σώματος

---

86 sq. Paragraphum ante vs. 86 habet R, Praxagorae continuat Ald. (cf. Vesp. 134).

86. **προκαταλαβεῖν*] *σε' κατ.* R, *με κατ.* Bergk, *γε κατ.* Meineke, *ὥστ' ἐκεῖ γε κατ.* Blaydes (coll. vs. 108). Correxi ut apte possent subiungi vs. 88 sq., inter quos nullam cum vs. 86 sq. in textu tradito intercedere necessitudinem recte observavit vHerwerden (post vs. 87 Praxagorae dictum aliquod intercidisse ratus).

88. *ἄλλη* praescripsit corrector R. || *ταυτί γε*] *ἔγωγε* Elmsley.

91. *ἅμα* Dobree] *ἄρα* R.

93—101. Ante versus 93 et 95 paragraphos habet R, Dobree autem vs. 95—97 tribuit Mulieri (I vel II); sed versum 98 ei qui proximum dixit recte in R con-

---

πόλεως γνώμας προθεῖναι τήμερον [1]), lex autem *μηδὲν* iubet *ἀπροβούλευτον εἰς ἐκκλησίαν εἰσφέρεσθαι* [2]).

87. *ὑπὸ τῷ λίθῳ*] i. e. *τῷ βήματι* [3]).

88 sq. Huic mulieri consilium quantocius Pnycem occupandi non placet, nam temporis parca — utpote materfamilias negotiorum domesticorum satagens — quae ad lanam faciendam opus sunt huc secum attulit, in mulierum conciliabulo remansura videlicet dum impleatur Pnyx, neque prius illuc abitura quam in eo sit ut concio populi incipiat.

88. *ἐφερόμην*] *mecum habebam, huc afferebam.* Imperfecto ideo utitur quod irritum futurum sit consilium, si statim iam Pnyx sit petenda [4]).

91. *ἀκροῴμην*] mente adde: *ὑμῶν.* Colum et calathum non in Pnycem delaturam quivis intellegit.

93. *ἰδού γε*] irridentis vox [5]).

---

1) Vs. 396 sq. — 2) Plut. Solon. 19 [Ar.] Rep. Ath. 45 § 4. — 3) Vid. ad Eq. 956. — 4) Vid. ad Nub. 57. — Vid. ad Ran. 1205.

οὐδὲν παραφῆναι τοῖς καθημένοις ἔδει!
οὐκοῦν καλά γ' ἂν πάθοιμεν, εἰ πλήρης τύχοι
ὁ δῆμος ὤν, καὶ ἔπειθ' ὑπερβαίνουσά τις
ἀναβαλλομένη δείξειε τὸν... Φορμίσιον.
ἢν δ' ἐγκαθεζώμεσθα πρότεραι, λήσομεν
ξυστειλάμεναι θαἰμάτια. τὸν πώγωνα δὲ
ὅταν καθῶμεν, ὃν περιδησόμεσθ' ἐκεῖ,
τίς οὐκ ἂν ἡμᾶς ἄνδρας ἡγήσαιθ' ὁρῶν;

ΓΥΝΗ Α.

Ἀγύρριος γοῦν τὸν Προνόμου πώγων' ἔχων

---

tinuari docet particula *δέ*, pro qua *ἀλλά* dicendum esset si alteri mulieri nunc obloqueretur altera. Ergo aut Praxagorae continuandi sunt vs. 93—101, aut Mulieri I dandi vs. 93 sq., Praxagorae 95—101.

98. *ἐγκαθεζώμεσθα*] *ἐκαθεζόμεθα Γ*, *ἐγκαθιζώμεσθα* R.

99. Omisit R, in margine superiore addidit corrector. ‖ *δὲ* Blaydes] *τε* R.

101. *ὁρῶν*] *ὁρᾶν* Cobet, sed vulgatam satis defendi locis qualis est Ach. 77 observat vHerwerden.

---

95. *καλά γ' ἂν πάθοιμεν*] *praeclare scilicet sic nobiscum ageretur!* [1]). Item infra *χαρίεντά γε* [2]).

95—97. *εἰ... ὑπερβαίνουσά τις | ἀναβαλλομένη δείξειε...*] *si pleni iam essent civium ordines et femina aliqua* (i. e. *tu*) *subsellia transscendens ostenderet... Hirtium!* — Parataxeos exemplum luculentum [3]).

97. *Φορμίσιον*] Epicratis hunc sodalem *δασύν τινα* fuisse apparet [4]).

98. *ἐγκαθεζώμεσθα*] idem verbum quod supra [5]).

98 sq. *λήσομεν | ξυστειλάμεναι θαἰμάτια*] *vestes*, quae sedilia occupantibus molestae fuerint, *decore denuo componere poterimus nemine advertente* [6]).

100. Quoniam mox iubentur mulieres barbis se ornare priusquam in Pnycem abeant [7]), apparet Praxagoram dicere velle: *cum demittemus barbas, quas mento circumligatas illic habebimus.*

102 sq. *Agyrrhius certe postquam Pronomi barbam mutuam sumsit, nemine contra dicente illic versatur; et mulier tamen fuit olim.* Simillimis verbis Pamphilum quendam in concione populi aliquando usum ait Aeschines: „*o cives,* „*vir et femina compilarunt aerarium* „*publicum; ὁ μὲν ἀνήρ ἐστιν Ἡγήσανδρος* „*ἐκεῖνος νυνί, πρότερον δὲ ἦν καὶ αὐτὸς* „*Λεωδάμαντος γυνή· ἡ δὲ γυνὴ Τίμαρχος* „*οὑτοσί*" [8]). — Ad verbum *λέληθε* mente suppleri potest: „*γυνὴ ὤν*" [9]), et conferendi sunt loci ubi *παύειν τινά* dicitur non addita re cuius fiat finis [10]). De *Agyrrhio*, qui magnas his annis in civitate gessit partes, plura dicentur infra [11]); noster locus docet et ipsum et *Pronomum* bene barbatos fuisse. Tibicinem

---

[1]) Vid. ad Nub. 234. — [2]) Vs. 190, 794; vid. ad Av. 1401. Nos: *het zou wat moois zijn!* — [3]) Vid. ad Lys. 700—704. — [4]) Vid. de eo ad Ran. 965. — [5]) Vs. 23. — [6]) Vid. ad Lys. 1042. — [7]) Vs. 273. — [8]) Aeschin. I § 110 sq. — [9]) Vert.: *het loopt niet in het oog, wordt niet opgemerkt.* — [10]) Vid. ad Eq. 330. — [11]) Vs. 183 sqq.; vid. ad Plut. 176 et Proleg. Plut. p. XVI sq.

λέληθε· καίτοι πρότερον ἦν οὗτος γυνή.
νυνὶ δ', ὁρᾷς, πράττει τὰ μέγιστ' ἐν τῇ πόλει.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

τούτου γέ τοι, νὴ τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν,
τόλμημα τολμῶμεν τοσοῦτον οὕνεκα,
ἤν πως παραλαβεῖν τῆς πόλεως τὰ πράγματα
δυνώμεθ', ὥστ' ἀγαθόν τι πρᾶξαι τὴν πόλιν.
νῦν μὲν γὰρ οὔτε θέομεν οὔτ' ἐλαύνομεν.

ΓΥΝΗ Α.

„καὶ πῶς γυναικῶν θηλύφρων ξυνουσία

---

103. *οὗτος*] *χοὗτος* vVelsen.

105. *τοι, νὴ*] *τοίνυν* Bothe, *τοι δὴ* Blaydes (coll. Ran. 1047), sed accusativus temporis hinc alienus, dicendum enim esset: *τῆς ἐπιούσης ἡμέρας* (vel *τῇ ·σῃ -ρᾳ*) *τολμήσομεν κτέ.*; vVelsen *νὴ τὴν ἐπιοῦσαν νῦν Ἕω.*

107. *τὰ πράγματα*] *τὰς ἡνίας* Cobet coll. vs. 466 et Eq. 1109; vid. tamen Eq. 130.

---

hunc vocat scholiasta; qui si verum divinavit, — nam mera haec videtur coniectura hominis qui aliunde cognitum haberet Pronomum clarum tibicinem, Alcibiadis praeceptorem [1]), — eum tibicinem qui nunc in theatro adest significari sumamus licet. E lapidibus complures huius nominis tibicines sunt cogniti, quorum unus commemoratur in inscriptione anni 384 [2]).

104. *ὁρᾷς*] frequens interiectio [3]).

— *πράττει τὰ μέγιστα ἐν τῇ πόλει*] sic de Diitrephe *νεοπλούτῳ* alibi: *μεγάλα πράττει καί ἐστι νυνὶ ξουθὸς ἱππαλεκτρυών* [4]).

105. *τούτου...οὕνεκα*] *Agyrrhium* dicit. Qui nisi rempublicam pessumdaret, mulierculae nihil huiuscemodi in se recepissent unquam.

— *τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν*] iurat *per diem appropinquantem*, — nam dum conveniunt et colloquuntur, alluxit, — quippe quo suam ipsiusque patriae salutem in aleam sint daturae.

107. *An forte* [5]) *rerum potiri* [6]) *possimus.*

108. *ὥστε — πόλιν*] *ita ut etiam boni quid* — post mala plurima — *civitati eveniat.*

109. Navigantibus nihil optatius quam vento secundo uti; proverbiali autem locutione *„δεύτερος πλοῦς"* dicebatur *„ἢν ἀποτύχῃ τις οὐρίου, κώπαισι πλεῖν"* [7]). Qui vero neque vento neque remis feruntur [8]), nihil omnino proficiunt [9]). Non imitatur comicus versum qui in scholiis — sed omittit codex R — affertur: *„ἢν ἀργύριον ᾖ, πάντα θεῖ καὶ ἐλαύνεται"* [10]) sed is qui illa verba scripsit respexit dictum proverbiale e nautarum lingua desumtum: *„οὔτε θεῖν οὔτε ἐλαύνειν"*, quocum *„οὔτε νεῖν οὔτε γράμματα"* et similia possunt conferri.

110 sq.[a] E tragoedia haec esse desumta quivis videt, vidit etiam scho-

---

[1]) Vid. Pausan. IV 27 IX 12 Athen. 184*d*, 631*e*. — [2]) Vid. CIG. n⁰ 215 et Boeckh ad n⁰ 225. — [3]) Vid. ad Ran. 1234. — [4]) Av. 800. — [5]) Vid. ad Ran. 175. — [6]) Vid. ad Eq. 130. — [7]) Menandr. fr. 241; cf. Xen. Hell. VI 2 § 29. — [8]) Cf. Cic. pro Flacc. 14. — [9]) Cf. Lys. 550 Ran. 1001. — [10]) Sic correxit Bergler coll. Aristaen. I 14; apud Suidam s. v. *θεῖ* affertur: *ἀλλ' ὅταν ἀργύριον*, in scholiis h. l. *ὅκ' ἀργύριον*.

δημηγορήσει;“

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

πολὺ μὲν οὖν ἄριστά που.
λέγουσι γὰρ καὶ τῶν νεανίσκων ὅσοι
πλεῖστα σποδοῦνται, δεινοτάτους εἶναι λέγειν·
ἡμῖν δ' ὑπάρχει τοῦτο κατὰ τύχην τινά.

ΓΥΝΗ Α.

οὐκ οἶδα· „δεινὸν δ' ἐστὶν ἡ μὴ ἐμπειρία.“

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

οὔκουν ἐπίτηδες ξυνελέγημεν ἐνθαδί,
ὅπως προμελετήσαιμεν ἁκεῖ δεῖ λέγειν;
οὐκ ἂν φθάνοις τὸ γένειον ἂν περιδουμένη,
ἄλλαι θ' ὅσαι λαλεῖν μεμελετήκασί τι.

---

115. *οὐκ*] *οἶδ'* vel *εὖ* Meineke. || *δ'* R] om. *Γ*.
116. *ἐνθαδί*] *ἐνθάδε* R.
117. *προμελετήσαιμεν* Kidd] *-σωμεν* R.
119. *ἄλλαι*] *ἄλλαι* R. Etiam vs. 201, 204, 262 (bis), 367, 391, 672, 811 in codd. sic neglectus est articulus; vid. praeterea ad vs. 62. || **τι*] *που* R. Dubitavi aliquantisper an servari posset particula tradita, si ita distingueretur versus: „*ἄλλαι θ' ὅσαι. λαλεῖν μεμελετήκασί που;*“ Sic tamen 2ª potius persona requirebatur. Non omnes mulieres, sed eas solas quae verba facturae sint, barbas nunc sibi alligare iuberi apparet coll. vs. 273.

---

liasta, sed fontem nominare non potuit, certe non nominavit. Mentis commotae indicia sunt particula *καί* [1]) et tempus futurum [2]).

112 sq. Saepius respicitur ludicrum hoc dicterium [3]).

113. *σποδοῦνται*] transfertur verbum [4]).

114. *ὑπάρχει*] id quod alibi *πρόσεστι* [5]).

— *κατὰ τύχην τινά*] cf. locutio *κατὰ θεόν* [6]), et — quod non causam sed eventum rei spectat — *καλῶς, κάλλιστα* [7]). Etiam adverbii *πάντως* similis est usus [8]).

115. Dictionis ornatioris est „*ἡ μὴ ἐμπειρία*“. Itaque hunc quoque versum tragoediae deberi apparet. Sic apud Euripidem leguntur: *διὰ ... οὐκ ἀπόδειξιν* [9]), *ἐν οὐ καιρῷ* [10]), apud Thucydidem: *διὰ ... τὴν οὐ περιτείχισιν* [11]) aliaque eiusmodi [12]).

116. *ἐπίτηδες*] *eo ipso consilio* [13]).

117. *προμελετήσαιμεν*] *meditaremur* et ipsius rei periculum faceremus [14]).

118. *οὐκ ἂν φθάνοις*] apud nostrum nonnisi in Pluto redit locutio [15]).

119. *λαλεῖν μεμελετήκασι*] verbo *λαλεῖν* Praxagora eum sensum tribuit quem Euripides Aristophaneus, cives „*λαλεῖν διδάξαι*“ se glorians [16]). Veris viris non

---

[1]) Vid. ad Nub. 210. — [2]) Vid. ad Av. 369. — [3]) Vid. ad Nub. 1089. — [4]) Vid. ad Thesm. 492. — [5]) Eq. 217, ubi vid. — [6]) Eq. 147. — [7]) Vid. vs. 2. — [8]) Vid. ad Thesm. 851. — [9]) Eur. Hipp. 197. — [10]) Eur. Bacch. 1288. — [11]) Thucyd. III 95 § 2. — [12]) Vid. Thucyd. I 137 § 4 V 35 § 2, 50 § 4. — [13]) Vid. ad Vesp. 891. — [14]) Vid. ad Thesm. 1177. — [15]) Vid. ad Plut. 485. — [16]) Ran. 954, ubi vid.

ΓΥΝΗ Α.

τίς δ', ὦ μέλ', ἡμῶν οὐ λαλεῖν ἐπίσταται;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

ἴθι δὴ σὺ περιδοῦ, καὶ ταχέως ἀνὴρ γενοῦ·
ἐγὼ δὲ θεῖσα τὸν στέφανον περιδήσομαι
καὐτὴ μεθ' ὑμῶν, ἤν τί μοι δόξῃ λέγειν.

(Posita corona barbam sibi alligat, item mulieres I et II.)

ΓΥΝΗ Α.

δεῦρ', ὦ γλυκυτάτη Πραξαγόρα, σκέψαι, τάλαν·
οὐ καταγέλαστόν σοι τὸ πρᾶγμα φαίνεται;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

πῶς καταγέλαστον;

ΓΥΝΗ Α.

ὥσπερ εἴ τις σηπίαις
πώγωνα περιδήσειεν ἐσταθευμέναις.

---

122. *τὸν στέφανον* Mehler] *τοὺς στεφάνους* R (cf. Plut. 1041).

125. *οὐ καταγέλαστόν σοι . . . ;* Cobet] *ὡς καὶ καταγέλαστον* R, *ὡς καταγέλαστον τοῦτο* Meineke; possis etiam: *ὡς καταγέλαστόν μοι . . . !*

τὸ λαλεῖν sed *τὸ λέγειν* in laude ponitur, et qui *λαλεῖν ἄριστος* erat, idem *λέγειν ἀδύνατος* habebatur inter oratores publicos.

120. *ὦ μέλε*] etiam ad mulieres dicitur [1]), item mox *τάλαν* [2]).

— Femina quaelibet est *λαλεῖν ἀρίστη* [3]). Ipsa de se mulier apud Plautum: *multum loquaces merito omnes habemur.* | *Nec mutam profecto repertam ullam esse hodie* | *dicunt mulierem* [4]). Et: *largiloquae extemplo sumus, plus loquimur quam sat est* [5]).

122 sq. *Corona aliquantisper deposita* — quam gerit utpote magistratus munere fungens [6]) — *et ipsa barbam mihi circumligabo; nam fortasse mihi quoque verba erunt facienda.* — Valet *ἢν . . . δόξῃ si visum fuerit* [7]).

126. *πῶς*] *quomodo dicis?* [8]) = cur id dicis? qui fit ut ita dicas? [9]).

127. Risum mulierculae movet color barbarum nimis fuscarum a cute nimis pallida mire abhorrens; non enim gradatim, ut in barba genuina, a glabra parte genarum ad inferiorem, quae pilis est obsita, fit transitus. Quapropter perhibet sodalibus eum esse colorem quem *sepiis tostis* [10]), ita igitur tostis ut non sint *ἐξανθισμέναι*, sed albae manserint. Haud indignus qui conferatur est versus ex Aeschyli satyrico aliquo dramate desumtus, ubi porcellus dicitur *λευκὸς καὶ καλῶς ἀφηυμένος* [11]).

---

[1]) Cf. vs. 183, 245. — [2]) Vs. 124; vid. ad Lys. 56. — [3]) Vid. Eupol. fr. 95 de Phaeace et cf. Thesm. 393. — [4]) Plaut. Aul. II 1, 5. — [5]) Plaut. Cistell. I, 2, 2. — [6]) Vid. ad Nub. 624 sq. — [7]) Nos: *voor het geval dat ik wat mocht willen zeggen.* Vid. ad Ran. 175. — [8]) Nos: *hoezoo?* — [9]) Vid. ad Av. 278. — [10]) Cf. Ach. 1041. — [11]) Aesch. fr. 321.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

(praeconem imitata:)

ὁ περιστίαρχος, περιφέρειν χρὴ τὴν ... γαλῆν. —

(Circumfertur hostia lustralis.)

πάριτ' εἰς τὸ πρόσθεν. — Ἀρίφραδες, παῦσαι λαλῶν.
κάθιζε παριών. — τίς ἀγορεύειν βούλεται;

ΓΥΝΗ Β.

(surgens:)

ἐγώ.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

περίθου δὴ τὸν στέφανον τύχῃ ἀγαθῇ.

---

128. *χρὴ*] *χρῆν* Cobet.

130. *κάθιζε παριών*] *κάθιζ' ὁ παριών* Meineke, in participio latere nomen proprium suspicantur Bergk Cobet, Blaydes coll. Ach. 43 sq. coniecit: *πάριτ' εἰς τὸ πρόσθεν.* (*Ἀρίφραδες, παῦσαι λαλῶν,* | *κάθιζε*) *πάριτε. τίς κτέ.* — Equidem mutandi causam non video (cf. comment.).

131—204. Prius Mulierem II, dein Mulierem I ad verba facienda assurgere sumsi; sic enim apte sibi respondent quae vs. 76—78 et quae vs. 150 dicuntur. Inversa ratione Mulieri I tribui solent vs. 131ª sqq., Mulieri II vs. 147ᵇ sqq.; quae postquam mutavi, Mulieri II tribuendi visi sunt vs. 189, 192ª, 204ª, non Mulieri I, ut assolet. In R solae sunt paragraphi.

---

128. Circumferri *τὸ κάθαρμα* iubet Praxagora. Idem Acharnensium initio fieri videmus, sed vero ibi *porcello*, non *mustela* domestica, quae mulierculis sola praesto fuit hostia, lustratur concio [1]).

129. *πάριτ' εἰς τὸ πρόσθεν*] haec quoque e verbis conceptis [2]).

130. *Ariphradem* quendam fingit Praxagora non considere, sed more suo cum vicinis etiam confabulari, quapropter „*κάθιζε παριών*" i. e. „*πάριθι καθιών*" [3]) eum increpat. Quem iuvenem fuisse mollem et effeminatum, ideoque inter mulieres nunc commemorari, fortasse e comici verbis potest effici; fortasse, inquam, nam fieri potuit ut revera ob loquacitatem ille famosus esset. Ariphradem aliquem ante annos triginta vellicabat comicus [4]), sed eundem intellegendum esse propter temporis rationem veri videtur dissimilius [5]).

— *τίς ἀγορεύειν βούλεται;*] in veris concionibus *praeconis* haec erat vox [6]). In qua permansit verbum obsoletum *ἀγορεύειν* [7]).

131. Qui coram populo verba est facturus, coronam sumit, personae publicae insigne [8]). Quem morem et nunc sequuntur mulieres, et in Thesmophoriazusis postquam praeco femina dixit: „*τίς ἀγορεύειν βούλεται;*" et una e mulieribus ad Euripidem accusandum surrexit, „*περίθου νυν*" praeco ait „*τόνδε πρῶτον πρὶν λέγειν*" et coronam ei praebet [9]).

— *τύχῃ ἀγαθῇ*] *quod bene vertat* [10]).

---

[1]) Vid. Ach. 43 sq. — [2]) Vid. ad Eq. 751. — [3]) De participii praes. hoc usu vid. ad Nub. 1213. — [4]) Eq. 1281 sqq. etc. — [5]) Etsi scholiasta id sumit. — [6]) Vid. Ach. 45 Aeschin. I § 23. — [7]) Vid. ad Nub. 1456 Vesp. 186. — [8]) Vid. ad Av. 463 sq. — [9]) Thesm. 379 sq. — [10]) Vid. ad Av. 435.

ΓΥΝΗ Β.

(prodit in medium et coronam sumtam capiti sibi imponit.)

ἰδού.

(Aliquantisper tacet.)

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

(quid expectet mirata:)

λέγοις ἄν.

ΓΥΝΗ Β.

εἶτα πρὶν πιεῖν λέγω;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

ἰδού, „πιεῖν“!

ΓΥΝΗ Β.

τί γάρ, ὦ μέλ', ἐστεφανωσάμην;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

ἄπιθ' ἐκποδών· τοιαῦτ' ἂν ἡμᾶς εἰργάσω
καὶ ἐκεῖ.

ΓΥΝΗ Β.

τί δ'; οὐ πίνουσι καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

ἰδού γέ σοι, „πίνουσι“!

ΓΥΝΗ Β.

νὴ τὴν Ἄρτεμιν,
καὶ ταῦτά γ' εὔζωρον! τὰ γοῦν βουλεύματα
αὐτῶν, ὅσ' ἂν πράξωσιν ἐνθυμουμένοις,
ὥσπερ μεθυόντων ἐστὶ παραπεπληγμένα.

---

132. Expectantis est *ἰδού*: *„En sum parata."* — *„Quin igitur incipis?"* rogat Praxagora; dein mulier: *„Siccine* [1]) *sicca?"* — Subiunctivum esse *λέγω* vix est quod observem [2]). Noti autem sunt ioci de mulierum temulentia [3]).

133 et 136. Nunc *ἰδού* est irridentis [4]), item verba *„πιεῖν"*, *„πίνουσι"* iterata [5]).

133. Similis est error Euelpidis in Avibus, qui adspectis malluvio et corona *„δειπνήσειν μέλλομεν; ἢ τί;"* secum loquitur [6]).

— *ὦ μέλε*] item supra [7]).

137, 140, 142. *καὶ...γε*] *atque adeo* [8]).

138. *ἐνθυμουμένοις*] *si quis secum reputet.*

139. *παραπεπληγμένα*] in Lysistrata civis *„νήφοντες"* ait *„οὐχ ὑγιαίνομεν* cum in populi concione de republica deliberamus" [9]).

---

1) Vid. ad Nub. 226. — 2) Cf. e. g. Thesm. 19. — 3) Vid. Lys. 466 Thesm. 735. — 4) Vid. ad Ran. 1205. — 5) Vid. ad Av. 1233 sq. — 6) Vid. Av. 464. — 7) Vs. 120. — 8) Vid. ad Ran. 49. — 9) Lys. 1228.

καὶ νὴ Δία σπένδουσί γ'· ἢ τίνος χάριν
τοσαῦτ' ἂν ηὔχοντ', εἴπερ οἶνος μὴ παρῆν;
καὶ λοιδοροῦνταί γ', ὥσπερ ἐμπεπωκότες·
καὶ τὸν παροινοῦντ' ἐκφέρουσ' οἱ τοξόται.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

σὺ μὲν βάδιζε καὶ κάθησ'· οὐδὲν γὰρ εἶ.

ΓΥΝΗ Β.

(coronam postquam posuit, secum mussitans:)

νὴ τὸν Δί', ἦ μοι μὴ γεν...ειᾶν κρεῖττον ἦν!
δίψῃ γάρ, ὡς ἔοικ', ἀφαναυθήσομαι.

(Considit.)

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

ἔσθ' ἥτις ἑτέρα βούλεται λέγειν;

ΓΥΝΗ Α.

(surgens:)

ἐγώ.

---

141. τοσαῦτ' ἂν GHermann] τοσαῦτά γ' R, τοσαῦτ' Γ. || ηὔχοντ'] εὔχοντο R.
142. ἐμπεπωκότες Scaliger] ἐκπεπωκότες R, ἐμπεπτωκότες A, ἐκπεπτωκότες Γ.
146. δίψη(ι) Γ] δίψει R.

---

141. Iocandi materiem nunc praebent εὐχαὶ καὶ ἀραὶ publicae, quibus praeco initio singularum concionum invocabat numina patria et cives devovebat improbos [1]). In Thesmophoriazusis fabula comicus eas preces iocose est imitatus [2]).

143. παροινοῦντα] *per ebrietatem insolentius se gerentem*, ὑβρίζοντα [3]).

— ἐκφέρουσ' οἱ τοξόται] verbum ioco adaptatum, non enim ἔφερον lictores homines importunos, sed εἷλκον [4]) — fortasse ξυλλαβόντες εἷλκον — ἀπὸ τοῦ βήματος [5]).

144. βάδιζε] lenius nunc loquitur [6]), mox vero post novum errorem irascens: „ἄπερρε" [7]).

— οὐδὲν γὰρ εἶ] penitus contemnentis vox [8]).

145 sq. *Satius erat edepol, barbam non sumsisse, si siti exarescam!* [9]) στέφανον μὲν ἔχω, δίψῃ δ' ἀπόλωλα! [10]) Sic Edelycleon ad summam rerum desperationem redactus: νὴ Δί', ἦ μοι κρεῖττον ἦν | τηρεῖν Σκιώνην ἀντὶ τούτου τοῦ πατρός! [11]), et: νὴ Δί', ἦ μοι κρεῖττον ἐκστῆναι τὸ παράπαν τοῦ πατρὸς | μᾶλλον ἢ κακοῖς τοσούτοις ναυμαχεῖν ὁσημέραι [12]). — Expectabant audientes non γεν...ειᾶν dicturam esse mulierculam, sed γενέσθαι [13]).

---

[1]) Aeschin. I § 23 Dinarch. I § 47 II § 16 Demosth. XIX § 70 XXIII § 97. — [2]) Thesm. 295 sqq. — [3]) Vid. ad Ach. 981. — [4]) Vid. vs. 258 sq. et ad vs. 261. — [5]) De re vid. ad Eq. 665. — [6]) Nostrum: *loop heen, va te promener.* — [7]) Vs. 169. Nostrum: *ruk in.* — [8]) Vid. ad Eq. 1243. — [9]) Vid. ad Eq. 394. — [10]) Vid. ad Eq. 534. — [11]) Vesp. 209 sq. — [12]) Vesp. 478 sq. — [13]) Verborum hunc lusum indicavit vHerwerden.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

ἴθι δὴ στεφανοῦ· καὶ γὰρ τὸ χρῆμ' ἐργαστέον.

(Mulier in medium prodit coronamque sumit.)

ἄγε νυν ὅπως ἀνδριστὶ καὶ καλῶς ἐρεῖς,
διερεισαμένη τὸ σχῆμα τῇ βακτηρίᾳ.

ΓΥΝΗ Α.

(ingenti coniugis baculo suffulta:)

„ἐβουλόμην μὲν ἕτερον ἂν τῶν ἠθάδων
„λέγειν τὰ βέλτισθ', ἵν' ἐκαθήμην ἥσυχος·
„νῦν δ' οὐκ ἐάσω, κατά γε δύναμιν τὴν ἐμήν,

148. *ἐργαστέον] ἐργάζεται R, quod pro passivo haberi non sinit linguae indoles, neque si sineret, eiusmodi enuntiatum contextui aptum foret. Ceterum dubito an praeferam *ἀνυστέον.

150. διερεισαμένη Schäfer] -σμένη R, -δομένη Reiske. Aoristum legit qui adscripsit: „διαπηξαμένη".

151. ἕτερον ἂν R] ἂν τὸν ἕτερον A Γ, ἂν ἕτερον B non male (cf. Ran. 672).

152. ἵν' Γ] ἦν R (sed veri indicium servat littera ϑ praecedentis adiectivi).

153] *δύναμιν τὴν ἐμήν] τὴν ἐμὴν μίαν R. Pro μίαν Blaydes coniecit ἔτι, vVelsen τινας, sed praeterea inter se non concinere ἐᾶν verbum et locutionem κατά γε τὴν

148. τὸ χρῆμ' ἐργαστέον] si recte sic scribitur [1]), conferatur tragicorum illud: τοὔργον ἐστ' ἐργαστέον [2]), similis autem vocis χρήματος usus est infra [3]). Corruptum est scholion: „τὸ πρᾶγμα ἀνύεται· λέγει δὲ ὅτι λοιπὸν πρωΐας ἐγένετο". Cuius prior pars traditae lectionis est interpretamentum, posterior videtur nata esse antequam textus est vitiatus et sic fere esse corrigenda: „λέγει δὲ ὅ<τι ὀλίγον ἔ>τι λοιπὸν <τῆς> πρωΐας ἐγένετο", *ait tempus matutinum paene praeteriisse.*

149. ἄγε νυν ὅπως] *iamque cura ut* ... [4]).

150. *Etiam habitu gestuque corporis viros imitata* [5]).

151. τῶν ἠθάδων] i. e. τῶν εἰωθότων [6]), quos dicit Demosthenes initio Philippicae I, cuius simillimum est exordium [7]).

152. ἵν' ἐκαθήμην] i. e.: οὕτω γὰρ ἂν ἐκαθήμην, vel (per parataxin): καὶ ἐκαθήμην ἄν [8]). Nota constructio [9]). Sic in Vespis Philocleon: „*vellem iste ne litteras quidem didicisset*, ἵνα μὴ κακουργῶν ξυνέγραφ' ἡμῖν τὸν λόγον" [10]), vel Hippolytus Euripideus: „χρῆν (*mulieribus*) ἄφθογγα ... ξυγκατοικίζειν δάκη | θηρῶν, ἵν' εἶχον μηδὲ προσφωνεῖν τινα" [11]). In dictione poetica etiam ὅπως sic usurpatur; itaque filiola Trygaei παρατραγῳδοῦσα „οὐκοῦν" ait „ἐχρῆν σε Πηγάσου ζεῦξαι πτερόν, | ὅπως ἐφαίνου τοῖς θεοῖς τραγικώτερος" [12]). Item ὡς [13]).

153. Cf. e. g. Socratis Platonici verba:

[1]) Vid. annot. crit. — [2]) Aesch. Choeph. 298 Eur. Med. 791. — [3]) Vs. 1164; cf. etiam Ran. 795. — [4]) Vid. ad Nub. 489. — [5]) Vid. ad vs. 78. — [6]) Vid. ad Av. 271. — [7]) Cf. etiam initium Isocratis orationis VI. — [8]) Vid. e. g. Thucyd. III 39 § 5. — [9]) Item vs. 426. — [10]) Vesp. 961. — [11]) Eur. Hipp. 643 sqq.; vid. etiam Lys. I § 42 III § 21 Plat. Protag. 335*b* Soph. Oed. R. 1389 etc. — [12]) Pac. 135 sq.; item Aesch. Prom. 751 Choeph. 196 Soph. El. 1134 etc. — [13]) Soph. Oed. R. 1392 Eur. Hipp. 930 fr. 406⁴ etc.; Valcken. Diatrib. p. 149 Cobet VL.² p. 102—104 aber Mnemos. 1903 p. 11 sq.

„ἐν τοῖς καπηλείοισι λάκκους ἐμποιεῖν
„ὕδατος. ἐμοὶ μὲν οὐ δοκεῖ, μὰ τὼ θεώ.“ —

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

„μὰ τὼ θεώ“ τάλαινα; ποῦ τὸν νοῦν ἔχεις;

ΓΥΝΗ Α.

τί ἔστιν; οὐ γὰρ δὴ πιεῖν γ' ᾔτησά σε.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

μὰ Δί', ἀλλ' ἀνὴρ ὢν τὼ θεὼ κατώμοσας!
καίτοι τά γ' ἄλλ' εἶπας σὺ δεξιώτατα.

ΓΥΝΗ Α.

ὢ νὴ τὸν Ἀπόλλω!

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

παῦε τοίνυν, ὡς ἐγὼ
ἐκκλησιάσουσ' οὐκ ἂν προβαίην τὸν πόδα

ἐμὴν γνώμην (sic schol., cf. Plat. Politic. 277 *a* Leg. 653 *c* etc.) suo iure observavit vHerwerden, ipse coniciens *νῦν δ' οὐκ ἐατέ' ἐστί, κατά γε τὴν ἐμήν.*

157. *τί*] *τί δ'* R. Vid. ad Ach. 4. || *γ' ᾔτησά σε* R] *ᾔτησά σε* Γ (om. *γ'*), *ᾔτησά γε* Cobet. Cf. Nub. 402.

159. *ἄλλ'*] in R postmodo est additum. || *εἶπας σὺ* Blaydes] *εἰποῦσα* R; soloecum post *καίτοι* participium.

160. Verba *ὢ — Ἀπόλλω* an cunctarum sint dubito (cf. vs. 213).

161. *ἐκκλησιάσουσ'* Bentley] *-ζουσ'* (e *-ζουμπρο* correctum) R. Cf. Thesm. 90. || *οὐκ*] *οὐδ'* Suid.

„ταῦτα... τῷ ἑταίρῳ σου εἰς βοήθειαν προσ-„ήρκεσα μὲν κατ' ἐμὴν δύναμιν κτέ." [1]). Nec non huc facit initium orationis Antiphontis de caede Herodis: *„ἐβουλόμην μέν, ὦ ἄνδρες, τὴν δύναμιν τοῦ λέγειν καὶ τὴν ἐμπειρίαν τῶν πραγμάτων ἐξ ἴσου μοι καθεστάναι κτέ."*

154. *λάκκους*] *cisternas* [2]). Causa rei aperta: *ἵνα μὴ διαλυμαίνωνται* [3]). Minime autem saeva mulier, quae hac de re ad populum ferens nullam poenam in tale flagitium irroget. Quanto severior priscus ille legislator orientalis, qui *morte* affici iubebat cauponas fraudulentas [4])!

155—158. Classicus hic est locus de usu exclamationis *μὰ τὼ θεώ* [5]).

157. *Non tamen, ut illa, vinum poposci!* [6]). *Loquor* de vino: *bibere* non est in animo.

159. Ipsum consilium, quo cavere vult illa ne vinum adulteretur, Praxagora laudat.

160. *ὢ νὴ τὸν Ἀπόλλω!*] *ita sane!* [7]). Sperat mulier fore ut pergere tamen sibi liceat.

— *παῦε*] constans in hoc imperativo est usus activi [8]).

161 sq. *Ne unum quidem pedem versus*

---

[1]) Plat. Theaet. 168 *c*. — [2]) Cf. Apollodor. fr. 1 Xen. Anab. IV 2 § 22 etc. — [3]) Thesm. 348 Plut. 436. — [4]) Hammurabi (ed. Winckler 1903 § 108 sq.). — [5]) Vid. ad Ach. 905. — [6]) Cf. vs. 133. — [7]) Cf. Av. 661 Lys. 836. — [8]) Brit.: *stop that!* Vid. ad Ran. 122.

τὸν ἕτερον, εἰ μὴ ταῦτ' ἀκριβωθήσεται.
(Coronam ei eripit.)

ΓΥΝΗ Α.

φέρε τὸν στέφανον, ἐγὼ γὰρ αὖ λέξω πάλιν·
οἶμαι γὰρ ἤδη μεμελετηκέναι καλῶς.
(Denuo coronam acceptam capiti imponit.)
„ἐμοὶ γάρ, ὦ γυναῖκες αἱ καθήμεναι“ —

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

„γυναῖκας“ αὖ, δύστηνε, τοὺς ἄνδρας λέγεις;

ΓΥΝΗ Α.

(digito spectatores indicans:)
δι' Ἐπίγονόν γ' ἐκεινονί. βλέψασα γὰρ
ἐκεῖσε πρὸς γυναῖκας ᾠόμην λέγειν.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

ἄπερρε καὶ σύ, καὶ κάθησ' ἐντευθενί.
αὐτὴ γὰρ ὑμῶν γ' ἕνεκά μοι λέξειν δοκῶ

---

163. In R habet paragraphum; schol. „*ἡ προτέρα γυνή*".
166. *αὖ* R] *ὦ Γ*, quod probat Blaydes coll. vs. 763 Lys. 426, 699, 959.
167. *Ἐπίγονον*] *Ἐπιγένη* Bergk, ut vs. 931 (Lys. XXV § 25 Xen. Comm. III 12 § 1); sed h. l. homo mollis et effeminatus ridetur, infra de iuvene strenuo amatore sermo est. || *ἐκεινονί· βλέψασα* Elmsley] *ἐκεῖνον εἴ τι βλέψασα* R (*ἔπι* R²), *ἐκεῖνον ἐπιβλέψασα Γ*. Neque *ἐπι-* aptum neque recte omittitur *-ί*.
170. *γ' Γ*] om. R. Cf. Ach. 388 Nub. 420.

Pnycem promoveam, nisi recte haec habeant [1]). Locutio *προβαίνειν πόδα* est e graviore loquendi genere, itaque apud poetas potissimum invenitur [2]); non tamen a sermone pedestri est aliena. Sic Dinarchus: „*Demosthenes οὐκ ἂν ἔφασκεν ἐκ τῆς πόλεως ἐξελθεῖν οὐδὲ τὸν ἕτερον πόδα*" [3]).

163. *αὖ ... πάλιν*] frequens ubertas [4]).

166. *αὖ ... λέγεις;*] *denuo erras ... dicendo?* Contemtim rogat [5]).

167 sq. Aliunde non est cognitus hic *Epigonus*, sed mollem et effeminatum fuisse noster docet locus. Simillimus est iocus in Thesmophoriazusis, ubi Euripidis familiaris adspecto Agathone puellam cernere se putat [6]). Est autem hic locus ex iis ubi histriones ad spectatores conversi certos aliquos cives nominatim indicant [7]).

169. *ἄπερρε καὶ σύ*] ut altera illa [8]).

— *κάθησ' ἐντευθενί*] *illinc (inter ultimas) conside.*

170. *Nam a vobis si petendum est*

---

[1]) *Ik verzet geen voet naar de vergadering.* — [2]) Theogn. 283 Eur. Or. 1470 El. 94 etc. — [3]) Dinarch. I § 82. Cf. Thesm. 659 et vid. ad Lys. 1282. — [4]) Vid. ad Thesm. 830 sq. — [5]) Vid. ad Av. 369. — [6]) Thesm. 98. — [7]) Vid. ad Plut. 99. — [8]) Vs. 144.

τονδὶ λαβοῦσα.

(Sumta corona verba facere incipit.)

„τοῖς θεοῖς μὲν εὔχομαι
„τυχεῖν κατορθώσασι τὰ βεβουλευμένα.
„ἐμοὶ δ' ἴσον μὲν τῆσδε τῆς χώρας μέτα
„ὅσονπερ ὑμῖν, ἄχθομαι δὲ καὶ φέρω
„τὰ τῆς πόλεως ἅπαντα βαρέως πράγματα.
„ὁρῶ γὰρ αὐτὴν προστάταισι χρωμένην
„ἀεὶ πονηροῖς· κῆν τις ἡμέραν μίαν
„χρηστὸς γένηται, δέκα πονηρὸς γίγνεται.
„ἐπέτρεψας ἑτέρῳ; πλεῖον' ἔτι δράσει κακά.
„χαλεπὸν μὲν οὖν ἄνδρας δυσαρέστους νουθετεῖν,
„οἳ τοὺς φιλεῖν μὲν βουλομένους δεδοίκατε,

171. τονδὶ Γ] τόνδὴ R.
172. κατορθώσασι Richards] -σασα R, -σας ΑΓ.
177. κῆν] κἄν R.
180. νουθετεῖν Γ] om. R.

auxilium, sola opinor [1]) *verba faciam.* — Particula ἕνεκα *quod ad ... attinet* nunc valet [2]).

171. Sollemni deorum invocatione orationem aperit. Sic Demosthenes: „πρῶτον μέν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς θεοῖς εὔχομαι πᾶσι καὶ πάσαις" [3]). Sic in Equitibus isiciarius coram senatu verba facturus numina sua invocat Scitalos Phenaces cetera [4]), in Ranis Euripides certamen initurus Aetherem quaeque ei cognata [5]).

173. Sic ad Oedipum Creon: καὶ ἐμοὶ πόλεως μέτεστιν, οὐχὶ σοὶ μόνῳ [6]).

175. τὰ τῆς πόλεως ... πράγματα] eadem quae supra verba [7]).

176—178. Crimen decantatum [8]).

179. Non rara sunt huiuscemodi asyndeta [9]). Ad verbum ἐπιτρέψαι [10]) mente supplendum: τὴν πόλιν vel: τὰ πράγματα.

180—208. Demonstratum it Praxagora cives rempublicam pessumdare suo lucello unice intentos. *Veros amicos* — ait — *aversamini, a falsis munuscula petitis. iis solis demagogis faventes qui nummorum aliquid vobis praebeant vel promittant. Pnycem, quae deserta aliquamdiu iacuit, nunc frequentatis, non tamen magis quam antea rerum publicarum cura stimulati, sed studio mercedis diurnae. Societas cum civitatibus vicinis inita, quae una salutem patriae promittere videbatur, sordere vobis coepit ut primum sensistis naves iam ornandas, Corinthiis opitulandum fore. Pacis autem honorificae cum spes affulsit, refragatus est is qui sui rationem non haberi putabat, itaque legati repulsam tulerunt. Nempe in concione populi e communi quidem aerario mercedem accipitis, sed privatis tantum studiis et vestro ipsorum lucello ibi intenti estis.*

[1]) Vid. ad Eq. 620 sq. — [2]) Vid. ad Nub. 420. — [3]) Demosth. XVIII initio; cf. etiam exordium Lyc. Leocr., Cic. pro Mur. et post Red. — [4]) Eq. 634 sqq. — [5]) Ran. 892 sq. — [6]) Soph. Oed. R. 630. — [7]) Vs. 107. — [8]) Cf. Eq. Proleg. p. VIII sq. et ad Eq. 738—740, et de προστάτῃ voce Eq. 1128 Plut. 920. — [9]) Vid. ad Av. 78. — [10]) Vid. ad Ran. 529.

„τοὺς δ' οὐκ ἐθέλοντας ἀντιβολεῖθ' ἑκάστοτε.
„ἐκκλησίαισιν ἦν ὅτ' οὐκ ἐχρώμεθα
„οὐδὲν τὸ παράπαν, ἀλλὰ τόν γ' Ἀγύρριον
„πονηρὸν ἡγούμεσθα· νῦν δέ, χρωμένων,
„ὁ μὲν λαβὼν τἀργύριον ὑπερεπῄνεσεν,
„ὁ δ' οὐ λαβὼν εἶναι θανάτου φήσ' ἀξίους
„τοὺς μισθοφορεῖν ζητοῦντας ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ".

ΓΥΝΗ Β.

νὴ τὴν Ἀφροδίτην, εὖ γε ταυταγὶ λέγεις.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

τάλαιν', Ἀφροδίτην ὤμοσας; χαρίεντά γ' ἂν
ἔδρασας, εἰ τοῦτ' εἶπας ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ!

184. τόν γ'] καὶ τὸν Bergk.
186. *τἀργύριον] ἀργύριον R.
190. ὤμοσας Bentley] ὠνόμασας R (ut vs. 299). Cf. vs. 158.

183—188. Ridetur patriae ille amor, qui uno obolo moveri nequeat, triobolo moveatur facillime. Cum Agyrrhius [1]) effecisset ut singulis concionantibus daretur obolus, turpe id facinus certatim omnes appellitabant: vacabat Pnyx, et concio cum habenda erat, in fori tabernis cives sedebant ridentes et garrientes, quo clarius ostenderent otium non deesse sibi ad res publicas curandas, sed nolle se mercede conductos civitati inservire. Itaque merces ista mox est... sublata? Non ita: aucta est, et conciderunt statim alti illi spiritus, nec iam trinummum spreverunt qui obolum tam superbe aspernati fuerant. Nunc Agyrrhius iis solis male audit, qui trinummo carent... quod sero venerint [2]). — Ita interpretanda esse quae nunc dicit Praxagora, apparet collatis quae infra de eadem re canit chorus [3]). Res autem ipsa e nostra praesertim fabula est cognita, neque aliunde potest afferri ad eam illustrandam quod operae sit pretium. Nam vix quicquam iuvat scire etiam tempus — breve satis — fuisse quo *binorum* obolorum esset merces concionantium [4]). Sed digna quae conferantur sunt Chremyli in Pluto verba: „τριωβόλου... οὕνεκα | ὠστιζόμεσθ' ἑκάστοτ' ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ" [5]).

186. ὑπερεπῄνεσεν] *impense laudat* [6]).

189. Admiratione abrepta muliercula obliviscitur ἀνδριστὶ λέγειν. Nempe homo vehementer commotus nativa semper lingua utitur. Similia autem sunt Epopis ad Pisetaerum verba: νὴ τὸν Διόνυσον, εὖ γε μωμᾷ ταυταγί [7]) et Neptuni: νὴ τὸν Ποσειδῶ, ταυταγὶ καλῶς λέγεις [8]), quibus locis item particula γε pronomini est inserta [9]).

190. χαρίεντά γε] item supra καλά γε [10]).

[1]) De eo vid. vs. 102 sq. — [2]) Cf. vs. 380 sq. — [3]) Vs. 300—310. — [4]) Vid. [Arist.] Rep. Ath. 41 § 3. — [5]) Plut. 329 sq. — [6]) Vid. ad Plut. 354. — [7]) Av. 171. — [8]) Av. 1614. — [9]) Vid. ad Ran. 965. — [10]) Vs. 95.

ΓΥΝΗ Β.

ἀλλ' οὐκ ἂν εἶπον.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

μηδ' ἐθίζου νῦν λέγειν. —

(Oratoris publici partes denuo agens:)

„τὸ ξυμμαχικὸν αὖ τοῦθ' ὅτ' ἐσκοπούμεθα,
„εἰ μὴ γένοιτ' ἀπολεῖσθ' ἔφασκον τὴν πόλιν·
„ὅτε δὴ δ' ἐγένετ', ἤχθοντο, τῶν δὲ ῥητόρων
„ὁ τοῦτ' ἀναπείσας εὐθὺς ἀποδρὰς ᾤχετο.
„ναῦς δεῖ καθέλκειν; τῷ πένητι μὲν δοκεῖ,
„τοῖς πλουσίοις δὲ καὶ γεωργοῖς οὐ δοκεῖ.
„Κορινθίοις ἤχθεσθε, καὶ ἐκεῖνοί γε σοί·

---

194. ἀπολεῖσθ' Bergk] ἀπολεῖν R, ἀπερεῖν Hirschig.
195. δ' Γ] γ' R.
199. ἤχθεσθε Reiske] ἄχθεσθαι R, ἄχθεσθε Γ. || Sententiam in fine versus incidit corrector R: „σοί·", librarius dederat „σοί".

193—196. Foedus cum Boeotiis, priscis hostibus, et cum Locris Opuntiis Athenienses inierunt anno 395 [1]. Sperabant enim fore ut huius foederis ope Lacedaemoniis hegemoniam denuo eriperent, si praesertim aliae accederent civitates et rex Persarum stipendia mitteret. Sed mox, — fortasse anno sequenti, cum ad Nemeam infeliciter dimicassent, — iram populi in oratorem qui foedus illud commendaverat se convertisse, noster locus docet. Quem autem dicat Praxagora nescimus. Nam quod in margine codicis R legitur adscriptum „Κόνωνα λέγει" infelici alicuius interpretis coniecturae debetur. Conon postquam apud Euagoram et Pharnabazum et ipsum Artaxerxem summo in honore versatus est et maxima auxilia est nactus, classem Lacedaemoniorum ad Cnidum delevit et Athenarum moenia, quae per decennium diruta iacuerant, auro Persico erigenda curavit. Vir qui patriae vindex nuper extiterat et ante paucos menses cum classe victrice illuc redux incredibiliter fuerat honoratus, dici nunc non potuit „orator quidam, qui ante biennium vel triennium solum vertisset ut poenam effugeret."

197 sq. *De classe ornanda* [2]) cum deliberatur, pauperes laudant propositum, quippe qui remigio sint merituri: locupletes repugnant, his enim instat trierarchiae munus onerosum. — Non mari sed in terra firma circa Corinthum his annis bellum gerebant Athenienses; mare obtinebat classis Persica, cui praeerant Conon et Pharnabazus. Verborum structura eadem est quae supra [3]).

199 sq. *Praeterierunt illa tempora quibus Corinthios hostes habebamus acerrimos: nunc igitur veros amicos iis vos praestate.* — Particulae καὶ...γε valent *atque adeo, et sane* [4]); ad σοί et σύ mente supplendum est ὦ δῆμε, quod infra additur [5]).

---

[1]) Vid. Prolegom. p. XVIII. — [2]) Verbum καθέλκειν vid. Eq. 1315. — [3]) Vs. 179; vid. ad Av. 78. — [4]) Vid. ad Ran. 49. — [5]) Vs. 205. Recte schol.

„νῦν εἰσὶ χρηστοί, καὶ σὺ νῦν χρηστὸς γενοῦ.
„Ἀργεῖος ἀμαθής, ἀλλ' Ἱερώνυμος σοφός.
„σωτηρία παρέκυψεν, ἀλλ' ὀργίζεται
„Θρασύβουλος αὐτὸς οὐχὶ παρακαλούμενος."

ΓΥΝΗ Β.

ὡς ξυνετὸς ἀνήρ!

202. *ὀργίζεται* AWillems] *ορείζεται* R, *οὐχ' ὀρίζεται* ΑΓ, *ὠράζεται* (i. e. *θρύπτεται, σεμνύνεται*, vid. ad Eq. 1168) Meineke eleganter et ingeniose, sed etiam lenior est correctio Willemsii et aptior videtur contextui.

201. *Ἀργεῖος ἀμαθής*] ***stultus est Argivus.*** Eum puta qui nomine ceterorum legatorum Argis Athenas missorum in concione populi verba fecit. — Sic vertenda haec sunt, si recte scribitur *Ἀ-*. In codicibus deest spiritus asper, — ut assolet ubi fit crasis, — ***proprium*** autem nomen esse ***Argeum*** ait scholiasta, et additur — sive ab eodem sive ab alio interprete — ita haec esse intellegenda ut revera prudens vir dicatur Argeüs, stolidus Hieronymus. Proprium autem nomen Argeüs extitit, nam in inscriptione, quae proximis post Euclidem archontem annis est exarata, commemoratur Argeüs quidam (Thasius), cui proxenia ab Atheniensibus est decreta [1]. Sed post Corinthiorum mentionem tam aptum et paene necessarium est nomen ***Argivorum***, ut dubium non videatur quin ita ut supra fecimus comici verba sint interpretanda et cum verbis Andocidis in oratione de Pace componenda; qui docet tum, cum Athenienses de pace cum Lacedaemoniis ineunda deliberarent, legatos Argivorum vehementer obstitisse ne pax fieret [2]. Quam concionem nunc respici si recte statuimus [3], Praxagoram sive ipsum Aristophanem ex animi sententia „***stultum***" dicere oratorem qui a bello finiendo cives dehortatus fuerit nostro iure perhibere licebit, itemque Hieronymum serio, non ioco, frugi dici hominem.

— *Ἱερώνυμος*] anno 395 Conon cum ad regem Susa proficisceretur, classi Persicae duo praefecit Athenienses, quorum alter fuit ***Hieronymus*** [4], alter videtur fuisse ***Nicophemus*** is qui apud Xenophontem et Lysiam commemoratur [5]. Praeterea Hieronymi strategi mentionem fecerunt Lysias. Ephorus alii [6]. Fortasse idem nunc significatur homo, pacem autem ab eo commendatam e contextu effeceris. Ante annos viginti ***hirsutum*** quendam Hieronymum, poetam dithyrambicum, ridere solebat comicus [7], sed nulla est causa cur eundem nunc commemorari hominem suspicemur, cum praesertim nomen sit e vulgatissimis.

202 sq. ***Thrasybulus*** vir integer et severus multis civibus invisus erat et tyranni instar dicebatur [8]. Quam ob causam eum in concione nuper pacem dissuasisse ait Praxagora, non magis infensum Spartae quam civibus, qui se carere posse viderentur: „Thr. est furieux qu'on se soit passé de son appui" [9]. De eadem re sermo fit infra [10].

202. *σωτηρία παρέκυψεν*] eadem imagine comicus usus est in Pace fabula, de ipsa pace loquens [11].

[1]) CIA. II 8 Dittenb. Syll.[1] 49. — [2]) Andocid. III § 24—32, 41; cf. Prolegom. p. XIX. — [3]) Item EMeyer Gesch. d. Altert. V p. 247. — [4]) Diodor. XIV 81. — [5]) Xen. Hell. IV 8 § 8 Lys. XIX. Apud Diodorum l. l. dicitur *Nicodemus*, sed nomen correxit Hertzberg coniectura probabili. — [6]) Teste Harpocr. s. v. — [7]) Vid. ad Nub. 349 sqq., sed ibi deleantur velim quae de nostro loco scripsi. — [8]) Vid. ad Plut. 550. — [9]) AWillems. — [10]) Vid. vs. 356. — [11]) Vid. Pac. 979—988.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

νῦν καλῶς ἐπήνεσας. —
„ὑμεῖς γάρ ἐστ', ὦ δῆμε, τούτων αἴτιοι.
„τὰ δημόσια γὰρ μισθοφοροῦντες χρήματα,
„ἰδίᾳ σκοπεῖσθ' ἕκαστος ὅ τι τις κερδανεῖ·
„τὸ δὲ κοινὸν ὥσπερ Αἴσιμος κυλίνδεται.
„ἢν οὖν ἐμοὶ πίθησθε, σωθήσεσθ' ἔτι.
„ταῖς γὰρ γυναιξὶ φημὶ χρῆναι τὴν πόλιν
„ἡμᾶς παραδοῦναι. καὶ γὰρ ἐν ταῖς οἰκίαις
„ταύταις ἐπιτρόποις καὶ ταμίαισι χρώμεθα."

ΠΑΣΑΙ.

εὖ γ', εὖ γε! νὴ Δί', εὖ γε! λέγε, λέγ', ὦ ἀγαθέ!

---

209. *πίθησθε* Cobet] *πείθησθε* R. Item vs. 239.
213. Cunctis dedit Cobet; uni vel duabus alternantibus tribuunt alii. Cf. Lys. 237b. Paragraphum habet versus in R.

---

205 sq. *γὰρ...γὰρ*] non vitat noster huiuscemodi repetitiones [1]).

208. Ineunte mense Octobri anni 403, cum concordia Athenis esset restituta, *Aesimus* quidam praefuit civibus pompam sollemnem Piraeo in urbis arcem deducentibus [2]). Idem videtur esse Aesimus qui anno 387 cum Cephalo aliisque civibus legatus missus foedus cum Chiis iniit [3]). Nostro loco eiusdem viri mentionem fieri satis certum videtur [4]), sed cur fiat nescimus; nam in scholiis quae legimus: „*ἄτιμος οὗτος καὶ χωλός*" [5]) vel: „*χωλὸς ἄτιμος καὶ ἀμαθής*" id unum nos docent fuisse inter veteres interpretes qui putarent de *claudo* homine sermonem fieri, alios qui de *perdito*; haec iam in unam notulam confluxerunt. Posteriori rationi quodammodo favent Bdelycleonis in Vespis verba: „*tyrannidis nomen iam ἐν τῇ ἀγορᾷ κυλίνδεται*" [6]), aliud tamen est *κυλίνδειν* de *voce* vel *notione* ita per metaphoram dictum, aliud de ipso *homine*, ut nostro loco. Itaque *claudum* fuisse Aesimum — vel potius casu aliquo nuper factum esse — sumere praestat, *claudicare* igitur dici res publicas.

209. Cf. Lysistratae ad socias verba: „*τὸ πρᾶγμ' ἔτ' ἀνασωσαίμεθ' ἄν*" [7]).

210 sq. *τὴν πόλιν | ἡμᾶς παραδοῦναι*] obiecti accusativus praemittitur accusativo subiecti, ut assolet [8]).

211 sq. Eodem argumento Lysistrata usa: „*nos mulieres iam rempublicam moderabimur*", ait: „*quid enim? οὐ καὶ τἄνδον χρήματα πάντως ἡμεῖς ταμιεύομεν ὑμῖν;*" [9]). Nempe, ut Socrates ait apud Xenophontem, *ἡ τῶν ἰδίων ἐπιμέλεια πλήθει μόνον διαφέρει τῆς τῶν κοινῶν* [10]).

---

1) Vid. ad Lys. 1183. — 2) Lys. XIII § 80 sq. Xen. Hell. II 4 § 39 Plut. de glor. Ath. 7. — 3) Vid. CIA. II 15 Dittenb. Syll.² 75 n⁰ 7 et 82 n⁰ 6. — 4) Cf. vs. 248. — 5) Sic R. — 6) Vesp. 492; cf. Plat. Rep. 479*d* etc. — 7) Vid. Lys. 141. — 8) Vid. ad Vesp. 429. — 9) Vid. Lys. 494 sq.; praeterea cf. infra vs. 599 sq., ad Eq. 947—949, Pac. 686. — 10) Xen. Comm. III 4 § 12.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

„ὡς δ' εἰσὶν ἡμῶν τοὺς τρόπους βελτίονες,
„ἐγὼ διδάξω. πρῶτα μὲν γὰρ τἄρια
„βάπτουσι θερμῷ κατὰ τὸν ἀρχαῖον νόμον
„ἁπαξάπασαι, κοὐχὶ μεταπειρωμένας
„ἴδοις ἂν αὐτάς. ἡ δ' Ἀθηναίων πόλις,
„εἴ πού τι χρηστῶς εἶχεν, οὐκ ἂν ἐσῴζετο,
„εἰ μή τι καινὸν ἄλλο περιειργάζετο.·
„καθήμεναι φρύγουσιν, ὥσπερ καὶ πρὸ τοῦ·
„ἐπὶ τῆς κεφαλῆς φέρουσιν, ὥσπερ καὶ πρὸ τοῦ·
„τὰ Θεσμοφόρι' ἄγουσιν ὥσπερ καὶ πρὸ τοῦ·
„πέττουσι τοὺς πλακοῦντας ὥσπερ καὶ πρὸ τοῦ·
„τοὺς ἄνδρας ἐπιτρίβουσιν, ὥσπερ καὶ πρὸ τοῦ·

---

219. *πού τι* Dobree] *τοῦτο* R || *ἂν ἐσῴζετο*] *ἐσῴζετ' ἂν* Elmsley.
220. *ἄλλο* R[2]] *ἀλλότριον* R[1].
222. *φέρουσιν*] sunt qui malint *φοροῦσιν* (ut Herodot. II 35), sed cf. e. g. Ran. 24—32 vel Plut. 1203. Si *φοροῦσιν* h. l. legeretur, equidem intellegerem: *ricinio caput velare pergunt* (coll. Lys. 530); qua de re sermo nunc non est.
223. Omisit R, in margine superiore addidit corrector.
223* (*πέττουσι — πρὸ τοῦ*)] habet R, om cett.

---

214. *τοὺς τρόπους βελτίονες*] in Pluto haec verba redeunt [1]).

216. *βάπτουσι θερμῷ*] *lanam cum tingunt* [2]), *calido ut olim utuntur medicamine.* — Vellera nuper detonsa, ut linum ab agro recens [3]), cum acceperunt mulieres, purgant, dein lanam inde faciunt, tum effingunt, vestimenta denique nent [4]). Partem lanae candidam manere sinunt, partem colore, e. g. croceo, imbuunt. — In scholio *βάπτειν* verbo *πλύνειν* redditur, ut de vellere ab ove recenti purgando hic agatur; sed verbum *immergere, imbuere* significat potius.

217. *μεταπειρωμένας*] novum verbum; schol.: „*μεταβαλλομένας*", sed praeter *mutandi* notionem inest etiam *nova tentandi, nova identidem pericula temere faciendi.*

219. *οὐκ ἂν ἐσῴζετο*] i. e. *ἀπώλλυτ' ἄν*, *perire sibi videretur.* — „Etiamsi quid forte fortuna in nostra civitate bene haberet, perniciem instare sibi putarent cives, nisi novi quid mox tentaretur". Idem crimen infra [5]).

221—228. Etiam infra verba quaedam, ut h. l. „*ὥσπερ καὶ πρὸ τοῦ*" [6]), aliquoties ludicre repetuntur [7]).

222. *Onera cum gestanda sunt, capiti imponunt*, more notissimo [8]).

223. De *Thesmophoriis* videantur Prolegomena ad Thesmophoriazusas et ipsa illa fabula.

224. *ἐπιτρίβουσιν*] *perdunt, enecant* [9]).

---

[1]) Plut. 105. — [2]) De verbo vid. Av. 287. — [3]) Cf. Lys. 735 sq. — [4]) Cf. Lys. 574—586 Nub. 54 sq. (Soph. Oed. C. 339 sq. Herodot. II 35). — [5]) Vid. vs. 586. — [6]) De locutione vid. ad Plut. 95. — [7]) Vs. 773 sqq., 799 sqq., 862 sqq.; praeterea vid. ad Av. 114—117. — [8]) Cf. Herodot. II 35. — [9]) Vid. ad Ran. 571.

„μοιχοὺς ἔχουσιν ἔνδον, ὥσπερ καὶ πρὸ τοῦ·
„αὑταῖς παροψωνοῦσιν, ὥσπερ καὶ πρὸ τοῦ·
„πιεῖν φιλοῦσ' εὔζωρον, ὥσπερ καὶ πρὸ τοῦ·
„βινούμεναι χαίρουσιν, ὥσπερ καὶ πρὸ τοῦ.
„ταύταισιν οὖν, ὦ ἄνδρες, παραδόντες τὴν πόλιν
„μὴ περιλαλῶμεν, μηδὲ πυνθανώμεθα
„τί ποτ' ἄρα δρᾶν μέλλουσιν, ἀλλ' ἁπλῷ τρόπῳ
„ἐῶμεν ἄρχειν, σκεψάμενοι ταυτὶ μόνα,
„ὡς τοὺς στρατιώτας πρῶτον οὖσαι μητέρες
„σῴζειν ἐπιθυμήσουσιν· εἶτα σιτία
„τίς τῆς τεκούσης μᾶλλον ἐπιπέμψειεν ἄν;
„χρήματα πορίζειν δ' εὐπορώτατον γυνή,
„ἄρχουσά τ' οὐκ ἂν ἐξαπατηθείη ποτέ·
„αὐταὶ γάρ εἰσιν ἐξαπατᾶν εἰθισμέναι.

---

227. *πιεῖν φιλοῦσ' εὔζωρον* Cobet] *τὸν οἶνον εὔζωρον φιλοῦσ'* R et sic Ald. deleto *καὶ* ante *πρὸ τοῦ*, *οἶνον φιλοῦσ' εὔζωρον* Hanovius, *εὔζωρον ἐμπίνουσιν* Meineke, *εὐζωρότερον φιλοῦσιν* Dindorf (coll. Phrynich. p. 145 Lob.).

231. *τρόπῳ*] *λόγῳ* Nauck. Vid. comment.

232. *μόνα* R] *μόνον* B (ut Vesp. 596). Cf. Nub. 1401.

235. *μᾶλλον* R] *θᾶττον* Suid. s. v. (cf. Vesp. 175; nostro loco non *citius* requiritur, sed *potius*).

236. *δ'*] add. vVelsen.

---

225. Exemplum quoddam rei, ut in vulgus notum, commemoratur in Thesmophoriazusis [1]).

226. *αὑταῖς παροψωνοῦσιν*] *clam sibi opsonantur* [2]), *emunt sibi παροψίδας* sive *edulia* [3]).

230. *περιλαλῶμεν*] id fere quod *περιττὰ λέγωμεν* [4]).

231. *ἁπλῷ τρόπῳ*] i. e. *ἁπλῶς*. Vocis *τρόπου* idem est usus in locutionibus: *παντὶ τρόπῳ* [5]) sive *ἐκ παντὸς τρόπου* = *πάντως*, *μήδ' ἐξ ἑνὸς τρόπου* = *μηδαμῶς*. Praeterea cf. quae alibi dicuntur: *ὡς ἁπλῷ λόγῳ* = *ὡς ἔπος εἰπεῖν*, *ut verbo dicam* [6]), *ἐμβραχύ omnino* [7]). Vid. etiam *ἁπλοῖ τρόποι* de *moribus simplicibus et integris* dictum [8]).

233. Hoc quoque argumentum novimus ex oratione Lysistratae [9]).

235. *τίς ... μᾶλλον ἐπιπέμψειεν ἄν*] *quis ... potius insuper mittat*. Sic e. g. Nicias cum exercitus ad Syracusas laboraret cives per litteras iussit „*ἄλλην στρατιὰν μὴ ἐλάσσω ἐπιπέμπειν*" [10]). Eadem est praepositionis vis in verbo *ἐπιδιδόναι* [11]) et in subst. verbali *ἐπιδόσει* [12]).

236. *εὐπορώτατον*] *callidissimum*. Sic dicitur qui *δεινός ἐστιν εὑρεῖν πόρους* [13]).

---

[1]) Thesm. 500 sq. — [2]) Verbum redit Cratin. fr. 92. — [3]) Fr. 187 etc. — [4]) Vid. ad Nub. 318. — [5]) Vid. ad Av. 549. — [6]) Ach. 1152. — [7]) Thesm. 390. — [8]) Plut. 1158. — [9]) Lys. 651. — [10]) Thucyd. VII 15 § 1. — [11]) Pac. 333. — [12]) Demosth. XVIII § 171 etc. — [13]) Vid. ad Eq. 759 Lys. 421 Ran. 1429.

„τὰ δ' ἄλλ' ἐάσω. ταῦτα δ' ἢν πίθησθέ μοι,
„εὐδαιμονοῦντες τὸν βίον διάξετε."

ΓΥΝΗ Α.

εὖ γ', ὦ γλυκυτάτη Πραξαγόρα, καὶ δεξιῶς!
πόθεν, ὦ τάλαινα, ταῦτ' ἔμαθες οὕτω καλῶς;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

ἐν ταῖς φυγαῖς μετὰ τἀνδρὸς ᾤκησ' ἐν Πυκνί·
ἔπειτ' ἀκούουσ' ἐξέμαθον τῶν ῥητόρων.

ΓΥΝΗ Α.

οὐκ ἐτὸς ἄρ', ὦ μέλ', ἦσθα δεινὴ καὶ σοφή·
καί σε στρατηγὸν αἱ γυναῖκες αὐτόθεν

---

239. δ' ἢν Brunck] ·κἂν R; si quis servare velit καί, scribat κἢν πίθησθε ταῦτά μοι. Bentley γ' ἄν, Bergk ταῦτ' ἐάν, Holden τὰ δ' ἄλλ', ἐάσω ταῦτα· κἄν.
243. μετὰ τἀνδρὸς R[2] Γ] μετ' ἀνδρὸς R[1].
244. ἔπειτ'] ἐκεῖ τ' Dindorf.
246. στρατηγὸν R] -γεῖν Γ. Cf. Eq. 742.

---

241. εὖ γε ... καὶ δεξιῶς] sic alibi: εὖ γε ... καὶ προμηθικῶς [1]), εὖ ... καὶ στρατηγικῶς [2]).

243. *Tum cum agricolae ad hostium incursiones vitandas in urbem confugerunt, in Pnyce aliquantisper cum viro* (Blepyro) *habitavi* [3]). — Antea igitur Blepyrus rure habitaverat, sed post Deceleam a Peloponnesiis occupatam cum ceteris agricolis in urbem confugit; quorum unus in oratione ad iudices: „ἕως μὲν εἰρήνη ἦν", ait, „ἡμῖν ἦν φανερὰ οὐσία, καὶ ἦν ὁ πατὴρ ἀγαθὸς γεωργός· ἐπειδὴ δ' εἰσέβαλον οἱ πολέμιοι, πάντων τούτων ἐστερήθημεν" [4]). — Firmiter plurimorum civium memoriae infixae etiam haerebant aerumnae quas perpessi fuerant per ultimos belli annos, cum „τῆς χώρας ἁπάσης ἐστέρηντο" et urbs „ἀντὶ τοῦ πόλις εἶναι φρούριον κατέστη" [5]). Alienum autem hinc est nomen *triginta virorum*, quorum mentionem facit scholion [6]); nam qui ἐπὶ τῶν τριάκοντα ἔφευγον, non *Pnycem* adibant, sed *extra Atticam* perfugium aliquod petebant. Neque multis verbis opus est ad demonstrandum Praxagoram non de *prioribus* illis rusticorum φυγαῖς loqui, quae initio belli Peloponnesiaci fuere [7]); quo tempore illa ne nata quidem fuit, nam mariti fere quinquagenarii uxorem multo iuniorem comicus eam finxit [8]).

245. οὐκ ἐτὸς] *non mirum, non sine causa* [9]).

— ὦ μέλε] etiam supra ad mulierem hoc dictum est [10]).

246. στρατηγὸν] alibi praeconem, licto-

---

[1]) Av. 1511. — [2]) Av. 362. — [3]) Cf. Aeschin. I § 81. — [4]) [Lys.] XX § 33. — [5]) Thucyd. VII 27 sq.; vid. ad Lys. 555 sq. — [6]) Dobraeus et nuper Comparetti secuti sunt scholiastam; obloquitur Blaydes, non tamen meliorem explicationem proferens. — [7]) Miror Palmerium illuc referentem. — [8]) Non huc pertinent quae de comici in tempore computando neglegentia observavi ad Lys. 273. — [9]) Vid. ad Ach. 411. — [10]) Vs. 120 et 133.

αἱρούμεθ', ἢν ταῦθ' ἁπινοεῖς κατεργάσῃ.
ἀτὰρ ἢν Κέφαλός σοι λοιδορῆται προσφθαρείς,
πῶς ἀντερεῖς πρὸς αὐτὸν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ;

---

rem, scribam feminas habet noster [1]); *praetor* vel etiam *praetrix* — si fas est ita loqui — Praxagora infra vocatur saepius [2]).

— *αὐτόθεν*] *ilico, confestim* [3]).

247. *ἢν ... κατεργάσῃ*] *si ... effeceris* [4]). Ea condicione ut perficias quae suscepisti, praetorem te creamus. Si perfeceris, praetor eris.

248. *Cephalus* Collytensis [5]), vir permagnae hoc tempore auctoritatis, tam caute et feliciter in rep. administranda est versatus, ut plures quam alius quisquam rogationes ad populum tulerit nec unquam *παρανόμων* sit accusatus [6]). Strenue autem adversabatur Lacedaemoniis, Thebanis favebat; quapropter fuere qui auro Persico corruptum dicerent [7]). Itaque iis qui pacem cum Sparta redintegrari malebant [8]) parum gratum fuisse facile intellegimus, neque miramur in comoedia contemtim — ut hoc loco — commemoratum atque adeo *foedam pestem civitatis*, „*αἰσχίστην νόσον τοῦ δήμου*" dictum [9]). Sed fuere quibus credibile non videretur eum virum, cuius apud Demosthenem mentio fieret honorifica, apud comicos perditum atque vesanum esse dictum; itaque in codice R est annotatum: „*δημαγωγὸς οὗτος, οὐχ ὃν λέγει Δημοσθένης, ἀλλὰ ἕτερος, λοίδορος.*" Nam sic scribendum; in codice vox *λοίδορος* post *οὗτος*, loco alieno, legitur. — In lapidibus huius temporis Cephalus plus semel commemoratur; anno 387 una cum Aesimo [10]) Chium missus est legatus [11]). Eundem autem quem nunc cursum tenens anno 378 post restitutam Thebis libertatem scripsit psephisma, quo novum foedus cum Thebanis inierunt Athenienses [12]). — In Demosthenis oratione ea, in qua Cephali Collytensis fit mentio, etiam iuniorem aliquem Cephalum commemorari oratorem [13]), qui foederis anno 378 cum Thebanis initi fuerit auctor, demonstratum ivit Cobet, ingeniose et copiose — ut semper — disputans [14]), vereor tamen ut recte; et foedus certe anni 378 quin Collytensis ille suaserit vix dubito. Cuius prima fit mentio apud Andocidem de anni 415 rebus loquentem [15]); quo tempore si trigesimum fere aetatis annum agebat, — neque est cur multo maiorem natu tunc fuisse putemus, — septuagenarius fuit quo tempore Thebae sunt liberatae, quadragenarius cum Archino patriam lapsam erexit post restitutum populo imperium, nunc quinquagenario est paulo maior.

— *σοι λοιδορῆται*] dativum huic verbo etiam alibi iungit noster [16]).

— *προσφθαρείς*] proprie: *cum malo suo accedens*, sed imprecationis loco sunt talia et idem fere valent quod: *ὁ κάκιστ' ἀπολούμενος* [17]). Cf. *εἰσφρεῖν* [18]).

---

1) Vid. ad Lys. 184. — 2) Vs. 491, 500, 727, 835, 870. — 3) Vid. ad Eq. 330. — 4) Cf. Eq. 933. — 5) Dinarch. I § 76. — 6) Aeschin. III § 194 Demosth. XVIII § 251. — 7) Pausan. III 9; vid. supra ad vs. 71. — 8) Vid. Prolegom. p. XIX sq. — 9) Plat. com. fr. 185. — 10) Vs. 208. — 11) CIA. II 15 Dittenb. Syll. 59(75)[34]; vid. etiam CIA. II 38 Dittenb. Syll. 58(74)[6]. — 12) Dinarch. I § 38 sq. (qui ipsam tamen rem parum accurate refert, vid. EMeyer Gesch. d. Alterth. V p. 375 sq.) coll. Xenoph. Hell. V 4 § 34. — 13) Demosth. XVIII § 219. — 14) Mnemos. 1875 p. 11—17. Quem sequitur Kock ad Plat. com. l. l. (fr. 185). — 15) Andocid. I § 115 et 150. — 16) Vid. ad Eq. 1400. — 17) Vid. ad Nub. 789. — 18) Eq. 4 Lys. 336—338.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

φήσω παραφρονεῖν αὐτόν.

ΓΥΝΗ Α.

ἀλλὰ τοῦτό γε
ἴσασι πάντες.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

ἀλλὰ καὶ μελαγχολᾶν!

ΓΥΝΗ Α.

καὶ τοῦτ' ἴσασιν.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

ἀλλὰ καὶ τὰ τρύβλια
κακῶς κεραμεύειν, τὴν δὲ πόλιν εὖ καὶ καλῶς!

ΓΥΝΗ Α.

τί δ', ἣν Νεοκλείδης ὁ γλάμων σε λοιδορῇ;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

τούτῳ μὲν εἶπον εἰς κυνὸς πυγὴν ὁρᾶν.

---

250. *τοῦτό γε*] *τουτογί* Blaydes.

253. *εὖ καὶ Γ*] om. R, Blaydes *τὴν δὲ δὴ πόλιν καλῶς*, vHerwerden *τὴν δὲ πόλιν κακῶς πάνυ* vel *τ. δ. π. κακιόνως*.

---

250 sq. Verbum *μελαγχολᾶν* [1]) vehementius est quam quod antecedit *παραφρονεῖν*. Gradationem igitur haec efficiunt, ut Xanthiae ad conservum verba: „*ἀλλ' ἦ παραφρονεῖς ἐτεὸν ἢ κορυβαντιᾷς;*" [2]).

252 sq. ***Figulus*** igitur erat Cephalus [3]). Quod autem dicitur civitatem „*εὖ καὶ καλῶς κεραμεύειν*", in scholiis ita explicatur: *ἔλεγον δὲ κεραμεύειν καὶ τὸ κακῶς ποιεῖν τὰ κοινά*". Quem secutus interpretem Bergler verba ambigua optime sic reddidit: „*patinas eum male conficere, rempublicam autem probe*". Et quamquam aliunde non est cognitus verbi *κεραμεύειν* hic usus, ipsa comici verba aliam interpretationem non admittunt. Itaque conferenda sunt quae in Equitibus ad res publicas transferuntur verba: *τεκταίνεσθαι, κολλᾶν*, alia [4]). Non ***laudantis*** autem nunc est *εὖ καὶ καλῶς*, licet videatur propter oppositum *κακῶς*, sed vehementer ***affirmantis***, ut saepe [5]).

254. ***Neoclidis*** *τοῦ γλάμωνος* [6]) sive ***lippi*** etiam in Pluto fit mentio [7]).

255. Cachinnis excitandis apta est locutio scurrilis aoristo „tragico" quem dicunt *εἶπον* [8]) subiuncta. Quam qui plenam proferebant, addebant: „*καὶ τριῶν ἀλωπέκων*", si fides scholio. Idem autem valere haec quod „*τούτῳ μὲν λέγω κλάειν*" vel „*οἰμώζειν*", ***nequam istum hominem nihil curo, sed in malam rem abeat***

---

[1]) Vid. ad Nub. 833. — [2]) Vesp. 8. — [3]) Vid. ad Plut. 175. — [4]) Eq. 462 sqq. — [5]) Vid. ad Eq. 379. — [6]) Vid. ad Ran. 200 et 588. — [7]) Vid. ad Plut. 665 sq. — [8]) Vid. Eur. Med. 272 etc.

ΓΥΝΗ Α.

τί δ', ἢν ὑποκρούωσίν σε;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

προσκινήσομαι,
ἅτ' οὐκ ἄπειρος οὖσα πολλῶν κρουμάτων.

ΓΥΝΗ Α.

ἐκεῖνο μόνον ἄσκεπτον, ἤν σ' οἱ τοξόται
ἕλκωσιν, ὅ τι δράσεις ποτ'.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

(cubitibus diductis manus femoribus fulciens:)

ἐξαγκωνιῶ
ὡδί· μέση γὰρ οὐδέποτε ληφθήσομαι.

ΓΥΝΗ Α.

ἡμεῖς δέ γ', ἢν αἴρωσ', ἐᾶν κελεύσομεν.

ΓΥΝΗ Β.

ταυτὶ μὲν ἡμῖν ἐντεθύμηται καλῶς.
ἐκεῖνο δ' οὐ πεφροντίκαμεν, ὅτῳ τρόπῳ
τὰς χεῖρας αἴρειν μνημονεύσομεν τότε·
εἰθισμέναι γάρ ἐσμεν αἴρειν τὰ σκέλη.

---

265. τὰ B] τὼ R (ut Av. 1254). Pluralem h. l. commendat quod oppositum est τὰς χεῖρας.

---

per me licet, nemo non intellegit; sed fugit nos locutionis proverbialis origo et proprius sensus [1]). Puerum caecum in fano Aesculapii „ὑπὸ κυνὸς τῶν κατὰ τὸ ἱερὸν θ[εραπ]ευόμενον" novimus e lapide Epidaurio [2]), sed *lambendo* opinor hunc sanavit canis, ut Plutum sacri serpentes [3]).

256 sq. Verbo ὑποκρούειν *interpellandi* vim tribuit mulier; item Dicaeopolis, cum „βοᾶν ὑποκρούειν λοιδορεῖν τοὺς ῥήτορας;" paratum se dicit [4]). Sed aliter accipit Praxagora [5]).

258—260. *Quid vero si lictores de suggestu detrahere te velint?* [6]). — *Subnixis alis* [7]) *cubitus sic diducam; numquam igitur media corripiar* [8]). Scythis λαβὴν οὐ παρέξω [9]) *ansata* [10]). Haud absimile est consilium quod amicae „*quid vero si a viro in cubiculum rapiar?*" roganti dabat Lysistrata: „ἀντέχου σὺ τῶν θυρῶν" [11]).

261. *Sublimem autem tollere te si velint, nos „mittite!" clamabimus*. Cuiusmodi quid in populi concionibus nonnumquam revera accidisse nemo hinc efficiet [12]).

265. *Pedes, non manus tollere solemus* [13]).

---

[1]) Certe non video quid prosit collatus Ach. 863. — [2]) Inscr. Collitz. 3339[125]. — [3]) Plut. 736. — [4]) Ach. 38; praeterea vid. infra vs. 588, 596 et ad Eq. 47. — [5]) Vid. ad Lys. 1032 et 227 sq. — [6]) Vid. ad Eq. 665. — [7]) Plaut. Pers. II 5, 6. — [8]) Cf. Lys. 437 et vid. ad Ach. 275 Ran. 469. — [9]) Vid. ad Nub. 551. — [10]) Plaut. l. l. vs. 7. — [11]) Lys. 160 sq. — [12]) Neque e versu 143. — [13]) Vid. ad Av. 1254.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

χαλεπὸν τὸ πρᾶγμ᾽· ὅμως δὲ χειροτονητέον
ἐξωμισάσαις τὸν ἕτερον βραχίονα.
ἄγε νυν, ἀναστέλλεσθ᾽ ἄνω τὰ χιτώνια·
ὑποδεῖσθε δ᾽ ὡς τάχιστα τὰς Λακωνικάς,
ὥσπερ τὸν ἄνδρ᾽ ἐθεᾶσθ᾽, ὅτ᾽ εἰς ἐκκλησίαν
μέλλοι βαδίζειν ἢ θύραζ᾽ ἑκάστοτε.
ἔπειτ᾽, ἐπειδὰν ταῦτα πάντ᾽ ἔχῃ καλῶς,
περιδεῖσθε τοὺς πώγωνας. ἡνίκ᾽ ἂν δέ γε
τούτους ἀκριβῶς ἦτε περιηρμοσμέναι,
καὶ θαἰμάτια τἀνδρεῖά γ᾽, ἃ παρεκλέψατε,
ἐπαναβάλεσθε, κᾆτα ταῖς βακτηρίαις
ἐπερειδόμεναι βαδίζετ᾽, ᾄδουσαι μέλος
πρεσβυτικόν τι, τὸν τρόπον μιμούμεναι
τὸν τῶν ἀγροίκων.

(Iussa peragunt feminae.)

ΓΥΝΗ Β.

εὖ λέγεις· ἡμεῖς δέ γε
προΐωμεν αὐτῶν. καὶ γὰρ ἑτέρας οἴομαι
ἐκ τῶν ἀγρῶν εἰς τὴν Πύκν᾽ ἥξειν ἄντικρυς
γυναῖκας.

---

269. *δ᾽ Γ*] *μ᾽* R.
274. *ἀκριβῶς ἦτε* Hirschig] *ἀκριβώσητε* R, *ἀκριβώσειτε Γ* (cf. vs. 162).
275. *τἀνδρεῖά γ᾽, ἃ παρεκλέψατε* Hirschig] *τἀνδρεῖα τἄπερ ἐκλέψατε* R, *τἀνδρεῖά γ ἅπερ ἐκλέψατε* Toup, *τἀνδρεῖ᾽ ἅπερ γ᾽ ἐκλέψατε* Elmsley. Composito Aristophanes etiam Pac. 414 utitur.
279. *τὸν Γ*] om. R.

---

268. *ἀναστέλλεσθε*] *succingimini*, ne ima pars tunicarum sub palliis virilibus dependeat.

273. Solae Praxagora et quae praeterea ad verba facienda surrexerunt iam circumligarunt sibi barbas [1]).

277 sq. *μέλος* | *πρεσβυτικόν τι*] ut senes in Vespis fabula primo mane forum petentes [2]).

279 sq. *Nos vero* — Praxagora et mulieres ambae quae verba fecerunt — *ante ceteras illuc abeamus*, ne otiosae adstemus dum ceterae quoque in viros mutantur. Dicit *αὐτάς* mulieres quae chorum sunt constituturae, a quibus histriones tres hoc artificio poeta apte curavit secernendos.

281. *ἄντικρυς*] *protinus, recta* [3]).

---

1) Vid. vs. 118 sq. — 2) Vid. Vesp. 219 sq. — 3) Ut Lys. 1069.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

ἀλλὰ σπεύσαθ', ὡς εὖ ἴσθ' ὅτι
τοῖς μὴ παροῦσιν ὀρθρίοις εἰς τὴν Πύκνα
ἔστ' ἀποτρέχειν ἔχουσι μηδὲ πάτταλον.

(Dextrorsum abeunt Praxagora et mulieres I et II. Ceterae postquam vestes subduxerunt, calceos induerunt, barbas mento alligarunt, agmine constituto procedunt per orchestram.)

PARODUS CHORI.

(vs. 285—310.)

SCENA QUARTA.

Mulieres (Chorus) solae.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ.

ὥρα προβαίνειν, ὦ ἄνδρες, ἡμῖν ἐστι· τοῦτο γὰρ χρὴ
μεμνημένας ἀεὶ λέγειν, μὴ καί ποτ' ἐξολίσθῃ
ἡμᾶς· ὁ κίνδυνος γὰρ οὐχὶ μικρός, ἢν ἁλῶμεν
ἐνδυόμεναι κατὰ σκότον τόλμημα τηλικοῦτον.

---

282. *εὖ ἴσθ' ὅτι* vHerwerden] *εἴωθ' ἐκεῖ* R, *οἷόν τ' ἐπεὶ* Meineke, *ἔθος γ' ἐκεῖ* Schneider. Equidem verba *εἰς τὴν Πύκνα* e vs. 281 in vs. 283 irrepsisse ratus conieci: **ὡς εἴωθ' ἐκεῖ* | *τοῖς μὴ παροῦσιν ὀρθρίοις* <*ἄρχων λέγειν*> | *ἐπανατρέχειν κτέ.*

283. *μὴ*] superscriptum habet R. ‖ *ὀρθρίοισιν Γ*] *ὀρθίοις* R.

284. *ἔστ'* Meineke] *ὑπ-* R; quod de subducentibus se dicitur (e. g. Thesm. 924). ‖ *πάτταλον*] *πασπάλην* Bentley (ut Vesp. 91).

286. *μὴ καί* Dobree] *ὡς μή* R. Cf. vs. 495.

287. *ἡμᾶς*] Bergk *ἡμῖν* (cum sequentibus id iungens), *ὁρμᾶσθ'* Meineke, Blaydes *τὸ ῥῆμ'* (coll. Suid. s. v. *ἐξολίσθῃ*).

288. *ἐνδυόμεναι* Faber] *ἐνδούμεναι* R, sed verbi *-δύειν* compositum legisse videtur

---

283 sq. De re vid. infra [1]), locutio *παρεῖναι εἰς τὴν Πύκνα* etiam in Equitibus legitur [2]). Quod *μηδὲ πάτταλον* dicit [3]), similia sunt: *μηδὲ πασπάλην, μηδὲ στριβιλικίγξ* [4]).

285 sqq. Nunc quoque, ut in Thesmophoriazusis [5]), parum aptum est nomen *Parodi*; non enim prodeunt nunc mulieres, sed per orchestram abeunt, postmodo rediturae [6]). Nolui tamen mutare nomen receptum.

285. *ὥρα*] *tempus est* [7]).

286. *μὴ καί ποτ' ἐξολίσθῃ*] *ne forte fortuna etiam memoria excidat „viri" illud,* quod ut addiscerent tantam dederunt operam. Particulas *μὴ καί* etiam supra vidimus iunctas [8]).

288. *κατὰ σκότον*] *clam* interpretatur

---

[1]) Vs. 291—296 et 380—382. — [2]) Vid. Eq. 751. — [3]) *Pas un clou = pas un sou.* — [4]) Vid. ad Vesp. 91 sq. — [5]) Vid. ad Thesm. 295 sqq. — [6]) Vid. vs. 478. — [7]) Vid. ad Vesp. 242. — [8]) Vid. vs. 29.

ΗΜΙΧΟΡΙΟΝ Α.

Stropha (vs. 289—299).

χωρῶμεν εἰς ἐκκλησίαν, ὦ ἄνδρες· ἠπείλησε γὰρ
ὁ θεσμοθέτης „ὃς ἂν
μὴ πρῷ πάνυ τοῦ κνέφους
ἥκῃ“, κεκονιμένος,
στέργων σκοροδάλμῃ,
βλέπων ὑπότριμμα, „μὴ

schol. (*Γ*): „*καταδυόμεναι εἰς τηλικαύτην τόλμαν λάθρα*”. Blaydes *ἐνιστάμεναι* (coll. Lys. 268), vHerwerden *ὑποδυόμεναι*.

291. *κεκονιμένος Γ*] *-σμένος* R.

291 sq. In R est *βλέπων ὑπότριμμα·* | *στέργων σκοροδάλμῃ* | *μή*, numeris vitiosis; corr. Porson. Cf. vs. 301.

schol., quae locutionis est vis apud Sophoclem [1]). Sed poeticae id est dictionis, hoc loco *caligo nocturna* est intellegenda.

289. Senes iam voce et gestu imitantur, ut iussae sunt: „*τοῦτ᾽ ἐστι τὸ μέλος ὃ εἶπεν ᾄδειν* [2]) *αὐταῖς, τὸ ἀγροικικόν*” [3]).

290—292. Magistratui haec sola verba tribuuntur: „*ὃς ἂν μὴ πρῷ πάνυ τοῦ κνέφους ἥκῃ, οὐ λήψεται τὸ τριώβολον*” — vel potius *τὸ σύμβολον* [4]). Cetera interseruntur ad pingendos homines trepidos.

290. *Thesmothetae* cur fit mentio et *quando* id minatus esse fingitur? Ex ipsis poetae verbis apparet de eo magistratu sermonem fieri qui mercedem diurnam soleat solvere aut per alios solvendam curare. Singularis autem ita videtur explicandus ut *suae tribus thesmothetam* dicat chorus; nam novem thesmothetae cum suo scriba collegium decem virorum efficiebant e singulis tribubus creatorum [5]). Ante Euclidem mercedem *iudicum* solvebant *colacretae* [6]); sed post restitutam libertatem nulla horum fit mentio, abrogati igitur esse videntur et in thesmothetas collatum esse eorum officium, mox autem, cum etiam *concionantium* instituta esset merces, huius quoque pecuniae solvendae cura thesmothetis esse mandata.

— *πρῷ πάνυ τοῦ κνέφους*] *mature admodum sub diluculum* [7]).

291. *κεκονιμένος*] *pulvere conspersus*, recens a longo itinere [8]).

— *στέργων σκοροδάλμῃ*] *contentus muria alliata*, „zufrieden mit seinem Kommissbrote”. — Verbum *στέργειν* apud nostrum hoc uno loco adsciscit dativum rei [9]), ceteris accusativum personae [10]). Exquisitioris autem est dictionis, et ludicre discrepat vocabulum triviale *σκοροδάλμη* [11]).

292. *βλέπων ὑπότριμμα*] id quod alibi dicitur: *βλέπειν νᾶπυ* vel *κάρδαμα*, i. e.: *βλέπειν δριμὺ καὶ ὀξύ* [12]). Nam *ὑπότριμμα* est *muria* [13]), allio opinor, aceto, silphio condita.

1) Soph. Philoct. 578, quem locum confert Sobolewski. — 2) In cod. *Γ* est *ἔνδον* (om. hoc scholion R); correxit Römer. — 3) Schol. — 4) Vid. vs. 296. — 5) [Ar.] Rep. Ath. 55 § 1. — 6) Vid. Vesp. 695, 724. — 7) Vid. ad Vesp. 124. — 8) Cf. Hom. Φ 541 etc. — 9) Nusquam apud ceteros comicos; sed vid. Eur. Suppl. 257 Isocr. III § 40 etc. — 10) Infra vs. 897 Eq. 769 Vesp. 1054 Ran. 229. — 11) Vid. ad Eq. 199. — 12) Vid. ad Ran. 562 Plut. 1022. — 13) Vid. Teleclid. fr. 1^9 Antiphan. 222^3 Nicostr. 1^3.

δώσειν τὸ τριώβολον.“

ἀλλ', ὦ Χαριτιμίδη
καὶ Σμίκυθε καὶ Δράκης,
ἕπου κατεπείγων,
σαυτῷ προσέχων ὅπως
μηδὲν παραχορδιεῖς
ὧν δεῖ σ' ἀποδεῖξαι.
ὅπως δὲ τὸ σύμβολον
λαβόντες ἔπειτα πλη-
σίοι καθεδούμεθ', ὡς
ἂν χειροτονῶμεν
ἅπανθ', ὁπόσ' ἂν δοκῇ
ταῖς ἡμετέραις φίλαις.
καίτοι τί λέγω; „φίλους“
γὰρ χρῆν μ' ὀνομάζειν.

ΗΜΙΧΟΡΙΟΝ Β.

Antistropha (vs. 300—310).

ὅρα δ' ὅπως ὠθήσομεν τούσδε τοὺς ἐξ ἄστεως

---

293. *Χαριτιμίδη* Bentley] *χάριτιμιαῇ* R (item sed addito accentu *τιμία Γ* cett. Ald.).
298. *δοκῇ* | *ταῖς ἡμετέραις φίλαις* Blaydes] *δέῃ* | *τὰς -ρας -λας* R.

---

294. *ἕπου κατεπείγων* | *σαυτόν*] ad singulos dicitur quod de cunctis valet. Item ad servos Bdelycleon: „*ὦ Μίδα καὶ Φρὺξ βοήθει δεῦρο καὶ Μασυντία* [1]). Cf. *ἰδού* et similia ad plures dicta [2]).

295. *Ne a iusto sono aberres* [3]). Verbum translatum; proprie significat eos qui fidibus canentes *παραπλήττουσιν* [4]).

296. *Symbolum* igitur accipiebat qui concionem intrabat, perinde atque iudices dicasterium intrantes [5]); dein e concione redux symbolo reddito a thesmothetis mercedem accipiebat diurnam. Aliquot annis post tres e prytanibus mandatum sibi habuisse ut symbola distribuerent, docet lapis quidam [6]); eandem hoc tempore obtinuisse rationem verisimile.

300—310. His de rebus etiam supra fuit sermo [7]). Altera pars feminarum cives urbis incolas esse se finxerunt. altera iam rusticorum partes sustinentes *operam demus* — aiunt — *ut loco pellamus urbanos hosce homines, quippe malos cives et lucello unice intentos.*

300. *ὠθήσομεν*] hoc est *ὠστίζεσθαι* illud, quod dicit Chremylus in Pluto [8]). Pro *ὦσειν* dicitur nunc *ὠθήσειν* [9]), alibi

---

[1]) Vesp. 433. — [2]) Vid. ad Eq. 997. — [3]) Cf. nostra: *uit den toon vallen, den rechten toon niet vinden.* Non redit verbum. — [4]) Vid. ad Nub. 640. — [5]) Vid. ad Plut. 277 sq. — [6]) Anni 341; Bullet. de corr. Hell. VI p. 361, Fränkel ad Boeckh Staatsh.[3] II p. 65*. — [7]) Vid. vs. 183—188. — [8]) Plut. 330. — [9]) Item Soph. Ai. 1248 Eur. Cycl. 592.

ἥκοντας, ὅσοι πρὸ τοῦ
μέν, ἡνίκ' ἔδει λαβεῖν
ἐλθόντ' ὀβολὸν μόνον,
καθῆντο λαλοῦντες
ἐν τοῖς στεφανώμασιν·
νυνὶ δ' ἐνοχλοῦσ' ἄγαν.

ἀλλ' οὐχί, Μυρωνίδης
ὅτ' ἦρχεν ὁ γεννάδας,
οὐδεὶς ἂν ἐτόλμα
τὰ τῆς πόλεως διοι-
κεῖν ἀργύριον φέρων!
ἀλλ' ἧκεν ἕκαστος
ἐν ἀσκιδίῳ φέρων

301. ἔδει λαβεῖν | ἐλθόντ' Dawes] ἐλθόντ' ἔδει | λαβεῖν R (-ντα δεῖ [1]).
303. ἐν τοῖς στεφανώμασιν] haec habet R, om. Γ.
305. φέρων] λαβών Brunck (cf. vs. 309), Hirschig διοικῶν ... λαβεῖν, sed vid. comment.

apud nostrum δοκήσειν [1]), βαλλήσειν [2]), παιήσειν [3]) pro brevioribus magisque vulgatis formis δόξειν, βαλεῖν, παίσειν.

— τοὺς ἐξ ἄστεως] etiam in Pace rusticis sic opponitur plebecula urbana [4]).

302. ἐν τοῖς στεφανώμασιν] in foro παρὰ ταῖς στεφανοπώλισιν, ἐν ταῖς μυρρίναις [5]). Sic in exitu Equitum fabulae ardeliones inutiliter tempus terentes dicuntur τὰ μειράκια τὰ ἐν τῷ μύρῳ [6]), et magis etiam nostro loco similis est versiculus Pherecratis: ἐν τοῖς στεφανώμασιν, οἱ δ' ἐν τῷ μύρῳ λαλεῖτε [7]).

303. Duce *Myronide* Athenienses olim invaserant Boeotiam et Corinthios fuderant [8]), quibuscum iam inierunt societatem comico minime plaudente. Fortasse etiam ad *Archini* honorem pertinet Myronidis mentio; nam Archinum, qui civium modicorum hoc tempore erat dux, Myronidi cognatum — fortasse eius filium — fuisse satis testatur ipsius filii nomen Myronides [9]). Quae si non vana est opinio, sequitur ut sumamus Archinum adversatum esse Agyrrhio mercedem ecclesiasticam instituenti et augenti.

304. γεννάδας] *vir generosus*, γενναῖος [10]).

305. ἀργύριον φέρων] i. e. ἀργυρίου, ἐπὶ μισθῷ, μισθοφορῶν, *mercede conductus*. In participio, non in verbo finito, nunc est πᾶν τὸ πρᾶγμα, ut saepe [11]).

306—310. Tunc temporis cives in populi concionem etiam afferebant aliquid: dicit *rure* venientes, qui nisi prandium secum habuissent, per horas complures caruissent cibo; — nunc homines pauperes et famelici illuc convolant ut beatiores inde redeant.

[1]) Vid. ad Ran. 737. — [2]) Vid. ad Vesp. 222. — [3]) Vid. ad Nub. 1125. — [4]) Pac. 1185; vid. etiam ibid. vs. 503. — [5]) Cf. Thesm. 448 et vid. ad Ran. 1068. — [6]) Eq. 1375. — [7]) Pherecrat. fr. 2; vid. etiam eiusdem fr. 64. — [8]) Vid. ad Lys. 801—804. — [9]) Vid. Demosth. XXIV § 135. — [10]) Vid. ad Ran. 179. — [11]) E. g. infra vs. 530, 603. Praesertim Thucydidi cara haec structura.

πιεῖν, ἅμα τ' ἄρτον αὖ-
ον καὶ δύο κρομμύω
καὶ τρεῖς ἂν ἐλάας.
νυνὶ δὲ τριώβολον
ζητοῦσι λαβεῖν ὅταν
πράττωσί τι κοινόν, ὥσ-
περ πηλοφοροῦντες.

(Dextrorsum abeunt. — Vacant aliquantisper orchestra et scena.)

SCENA QUINTA.

(E domo sua prodit Blepyrus crocotula utcumque involutus.)

Blepyrus solus.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

τί τὸ πρᾶγμα; ποῖ ποθ' ἡ γυνὴ φρούδη ἐστί μοι;
ἐπεὶ πρὸς ἕω νῦν γ' ἔστιν· ἡ δ' οὐ φαίνεται.
ἐγὼ δὲ κατάκειμαι πάλαι χεζητιῶν,

---

307. *αὖον* Reiske] *αὖ* R, om. *Γ*, *ἂν* Dawes Porson, et mox *καὶ* <*πρὸς*>; *αὐτῷ* vVelsen. Cf. Av. 538.
311. In R a parte dextra adscripsit corrector *ἀνήρ τις*, et ante vs. 323 *βλέπυρος*.

---

307 sq. Eadem erant *σιτία* militum in expeditionem proficiscentium; „*ἐπιφαγεῖν μηδὲν ἀλλ' ἢ κρόμμυον λέποντα καὶ τρεῖς ἁλμάδας*" (= *ἐλάας*) militem iubet nescio quis apud Eupolidem [1]).

308. *ἂν*] actionis iteratae indicium [2]).

310. Non minus contemtim de civibus nunc loquitur chorus quam olim in Vespis Bdelycleon, qui heliastas lucello inhiantes assimulabat *ἐλαολόγοις* [3]). Nempe *ὁ δῆμος, ὃν τύραννον ἔχουσιν οἱ Ἀθηναῖοι*, quemadmodum demagogi solent loqui [4]), etiam hac in re tyrannnis similem se praestat; *οἱ γὰρ τύραννοι μισθοῦ φύλακας ἔχουσιν, ὥσπερ θεριστάς* [5]). Cf. etiam quae Lysias (personatus?) scripsit in Epicratem invectus [6]). — Ut hoc loco, sic in Aeschyli Eumenidibus [7]) et in Aiace Sophoclis [8]) aliquantisper vacant orchestra et scena, postquam abiit chorus.

312. Sic in Thesmophoriazusis captivus Euripidem suum opperiens: „*ἰλλὸς γεγένημαι προσδοκῶν· ὁ δ' οὐδέπω*" [9]).

313. *κατάκειμαι*] *in cubili* [10]). Praesens hoc est historicum. — Quantum mutatus ab illo iam est comicus, qui huiuscemodi iocos in scena tolerabiles esse ipsius Dionysi ore olim negabat [11]). Nempe *χεζητιῶν μακρὰν βαδίζων, πολλὰ δ' ἰδίων ἀνήρ, δάκνων τὰ χείλη, παγγέλοιός ἐστιν*, ut cum Eubulo loquar [12]), sed *φορτικὸν* eiusmodi *γέλωτα* ciere non semper suum duxit Aristophanes. Ad ipsam rem quod

---

1) Eupol. fr. 255; praeterea vid. Eq. 600. — 2) Vid. ad Vesp. 269. — 3) Vesp. 712. — 4) Vid. ad Eq. 1114. — 5) Xen. Hier. 6 § 10. — 6) Lys. XXVII § 11. — 7) Vid. Aesch. Eum. 234. — 8) Vid. Soph. Ai. 814. — 9) Thesm. 846. — 10) Cf. vs. 541; praeterea vid. Ach. 70, 72 etc. — 11) Ran. 6—20. — 12) Eubul. fr. 53.

τὰς ἐμβάδας καὶ θοἰμάτιον ζητῶν λαβεῖν
ἐν τῷ σκότῳ. ὅτε δὴ δ' ἐκεῖνο ψηλαφῶν
οὐκ ἐδυνάμην εὑρεῖν, ὁ δ' ἤδη τὴν θύραν
κρούων ἐπεῖχ' ὁ Κόπρειος οὗτος, λαμβάνω
τουτὶ τὸ τῆς γυναικὸς ἡμιδιπλοΐδιον,

---

314 sq. καὶ θοἰμάτιον ζητῶν λαβεῖν | ἐν τῷ σκότῳ] ζητῶν λαβεῖν ἐν τῷ σκότωι | καὶ θοἰμάτιον R numeris invitis (— —́ ◡ ◡́ ◡ ◡ ◡ —́, cf. Ach. 47 Av. 108). Dobraeum sum secutus, nisi quod ille scribebat καὶ θ. ἐν τῷ σκ. | ζ. λ.; Fritzsche tradito ordine verborum servato vs. 315 pro ὅτε δή δ' scribebat ὅτ' οὖν (ὅτε δέ γ., mavult Meineke), sed multo aptior est particula δή.

317. κρούων ἐπεῖχ' ὁ Κόπρειος οὗτος vVelsen] ἐπεῖχε κρούων ὁ κοπρεαῖος R manifesto vitio, quod e κοπρ[ε]αιος (κοπραῖος Γ) videtur natum. Blaydes ἐπεῖχε κρούων μοὐ (μοι ὁ) Κόπρειος, alii aliter. Cf. Eq. 899.

---

attinet, latrinae Graecis domi nullae erant, et miratur Herodotus Aegyptios εὐμαρείῃ ἐν τοῖσι οἴκοισι χρεωμένους [1]). Foras igitur eundum erat ad ventrem exonerandum, quod ἀποπατεῖν sive *secedere* honeste dicebatur; regem Persarum eo consilio „cum legione in montes Aureos profectum" in Acharnensibus refert legatus a Susis recens [2]). Sterquilinium autem si cui erat prope domum, id petebat, ut mulier cuius in Thesmophoriazusis fit mentio [3]), ruri opinor habitans; et Thebis propter infinitas cenas ante singulas domus κοπρῶνα fuisse perhibet nescio quis apud Eubulum [4]), rem non fingens, opinor, sed ficta causa iocaulariter explicans, nam veram causam indicare videntur Dicaearchi verba: „*Thebarum planities* κηπεύματα ἔχει πλεῖστα τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι πόλεων" [5]). Sed Athenis homines, ut Blepyrus noster, angiportu aliquo vel via publica utebantur [6]).

314. Cf. Vesparum locus, ubi heliastae Philocleon cur nondum foras prodierit mirati „μῶν ἀπολώλεκε τὰς ἐμβάδας;" rogant [7]).

315. ψηλαφῶν] *palpandi* sive *contrectandi* hoc verbum in Pace [8]) redit ita ut hoc loco usurpatum: „ἐψηλαφῶμεν ἐν σκότῳ τὰ πράγματα" [9]). Idem usus est verbi epici ἀμφαφάειν [10]).

316. τὴν θύραν] etiam infra ludicre adhibetur vox [11]).

317. κρούων ἐπεῖχε] i. e. ἐπέχων sive συνεχῶς, ἀδιαλείπτως ἔκρουε, *perpetuo pulsabat*. Cf. Trygaei verba: παῖ' αὐτὸν ἐπέχων [12]) et „ἐκτελέσαι . . . ἐπαρθείς" eo sensu quo τελέως ἐπαρθῆναι dictum [13]), „ἀνύσατε πετόμενα" eo quo πέτεσθε ἀνύσαντα [14]).

— ὁ Κόπρειος] demoticum ludicre adhibitum. Similis iocus est infra [15]).

318. τὸ . . . ἡμιδιπλοΐδιον] „eine besondere das Verhältnis der Länge des Ueberschlags zur Länge des Gewandes kennzeichnende Art der διπλοΐς" [16]). Vox non redit, sed contextus docet dici

---

[1]) Herodot. II 35. — [2]) Ach. 81. — [3]) Thesm. 485; cf. Pac. 99. — [4]) Eubul. fr. 53. — [5]) Dicaearch. p. 143 Fuhr (vid. ad Ach. 873). — [6]) Cf. Pac. 164. — [7]) Vesp. 275. — [8]) Pac. 691. Nostrum *betasten*; cf. Hom. ι 416 Plat. Rep. 360*a* Xen. Eq. 2 § 4 Conv. 8 § 23 etc.; ψηλαφίζειν dixit Anaxilas teste Suida s. v. — [9]) Item Plat. Phaedon. 99*b*. Nos: *op de tast*. — [10]) Hom. θ 196; cf. θ 215 etc. — [11]) Vid. vs. 361 et 990. — [12]) Pac. 1121; vid. etiam Pac. 1167 et ad Lys. 490. — [13]) Vesp. 1024. — [14]) Av. 241. — [15]) Vs. 362; vid. etiam Eq. 899. — [16]) IMüller Handb. d. Altert.wissensch. IV (Gr. Privataltert.) p. 431,2.

καὶ τὰς ἐκείνης περσικὰς ὑφέλκομαι.
ἀλλ' ἐν καθαρῷ ποῦ, ποῦ τις ἂν χέσας τύχοι; —
ἢ πανταχοῦ τοι νυκτός ἐστιν ἐν καλῷ·
οὐ γάρ με νῦν χέζοντά γ' οὐδεὶς ὄψεται.
(Considit.)
οἴμοι κακοδαίμων, ὅτι γέρων ὢν ἠγόμην
γυναῖκ'! ὅσας εἴμ' ἄξιος πληγὰς λαβεῖν!
οὐ γάρ ποθ' ὑγιὲς οὐδὲν ἐξελήλυθε
δράσουσ'. — ὅμως δ' οὖν ἐστιν ἀποπατητέον.

(E domus contiguae fenestra prospicit vicinus Blepyri tunicatus.)

SCENA SEXTA.

Blepyrus, Vicinus.

ΓΕΙΤΩΝ.

τίς ἐστιν; — οὐ δήπου Βλέπυρος ὁ γειτνιῶν;

---

322. An spurius sit dubitat vHerwerden. || *με ... γ'*] *τὰ ... μ'* vVelsen.

325. *ποθ'*] molestum. Blaydes *οὔτοι γάρ*. || Post *ὑγιὲς* in R deletum est *λαβεῖν*.

327 sqq. Vicinum vocavi, usus nomine quod ipse poeta praebet vs. 327. In R et vulgo dicitur *ἀνήρ*.

327. *ἐστιν*] *οὗτος* Blaydes coll. Nub. 218, fortasse recte; ante *οὐ* facile potuit excidere *ου*ᵗ, dein inseri *ἐστιν* ad explendum trimetrum ipsumque enuntiatum. || *Βλέπῡ | ρος ὁ γει | τνιῶν*: numeri eidem sunt Nub. 70 Lys. 768, 838 etc.

χιτώνιον [1]), quod mox vocatur *κροκωτίδιον* [2]). Erat igitur *χιτωνίου* species *διπλοῒς* vel *ἡμιδιπλοΐδιον*. Nam *cernitur* nunc Blepyrus muliebri hoc vestimento tectus, nulla igitur in eo denominando admitti potuit neglegentia.

319. *Uxoris calceolos* [3]) non probe induit, quoniam *ποὺς ἂν οὐ γένοιτ' ἴσος ἀνδρός τε καὶ γυναικός, ἀλλ' ἄρσην κρατεῖ*, sed pedibus *ἡμικάκως* insertis *secum protrahit* [4]). Nisi praestat, quod suadet vHerwerden, *ὑφέλκομαι* interpretari „*ὑπὸ τῆς κλίνης*": *sub lecto collocatos protraho.*

320. Sic femina personata in Thesmophoriazusis sedem circumspiciens „*ποῦ, ποῦ καθίζωμ' ἐν καλῷ ...;*" [5]). Quod nunc dicitur *ἐν καθαρῷ*, *loco puro* [6]), i. e. *vacuo* [7]). Similia sunt: *ἐν ἁγνῷ* [8]), *ἐν ὁσίῳ* [9]).

323. *οὐ γὰρ σύμφορόν ἐστι γυνὴ νέα ἀνδρὶ γέροντι* [10]).

325. *ὑγιὲς οὐδὲν*] *nihil integri, flagitiosissima quaevis* [11]).

326. *ὅμως δ' οὖν*] *attamen* [12]).

327 et 329. Clare hoc loco apparet quid intersit inter *οὐ δήπου* (*ecquid*) et *οὔ τί που numne* [13]).

327. *γειτνιῶν*] verbum ita ut *μαθητιᾶν* et similia est formatum [14]), non *morbum*

---

1) Vs. 374. — 2) Vs. 332. — 3) Cf. Nub. 151 et mox 346. — 4) Cf. gall. *trainer ses savates*. De re vid. Eq. 888 s|. — 5) Thesm. 292; praeterea vid. ad Lys. 911. — 6) Liv. XXIV 14 Horat. Epist. II 2, 71. — 7) Item Hom. Θ 491 etc., Plat. Leg. 910*a*. Nos: *vrij*. — 8) Vid. Aesch. Suppl. 223. — 9) Vid. Lys. 743. — 10) Vid. ad Thesm. 413. — 11) Vid. ad Ach. 956. — 12) Vid. ad Nub. 343; gall. *mais enfin, il faut pourtant...* — 13) Vid. ad Ran. 522. — 14) Vid. ad Nub. 183.

νὴ τὸν Δί', αὐτὸς δῆτ' ἐκεῖνος. — εἰπέ μοι,
τί τοῦτό σοι τὸ πυρρόν ἐστιν; οὔ τί που
Κινησίας σου κατατετίληκεν;

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

πόθεν;
οὔκ, ἀλλὰ τῆς γυναικὸς ἐξελήλυθα
τὸ κροκωτίδιον ἀμπισχόμενος οὐνδύεται.

ΓΕΙΤΩΝ.

τὸ δ' ἱμάτιόν σοι ποῦ 'στιν;

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

οὐκ ἔχω φράσαι·

331. *οὔκ, ἀλλὰ*] *ἀλλ' ὧδε* vel *ἀλλ' ἄρτι* dubitanter vHerwerden, coll. tamen vs. 372 sq. vulgatam malit servatam.

332. *κροκωτίδιον* Arnaldus] *κροκώτιον* R, *κροκώπιον* Γ.

333. *σοι* Γ] *σου* R.

tamen aut *studium*, sed meram *proprietatem* indicans. Apud Demosthenem redit [1]), apud alios est *γειτονεῖν* [2]) vel *γειτονεύειν* [3]). Confero epica *ἀοιδιάειν*, *φαληριάειν*, *ἑδριάεσθαι*, *ἀκροκελαινιάειν* [4]).

328. Item in Ranis Plathane: *νὴ Δία* | *ἐκεῖνος αὐτὸς δῆτα* [5]).

329 sq. Blepyrum crocotula cum tectum videat vicinus, insolitum vestis colorem ridens repetit a Cinesia lyrico poeta, quem miramur etiamtunc eam ob causam potuisse vellicari, ob quam ante tria lustra ludibrio fuisset [6]). Semperne igitur alvi erat soluti? et semper Atheniensibus notatu digna visa est eius infirmitas? Nam „stultam hominis audaciam et mala carmina" sic significari non multi opinor statuent cum Bothio. Sed etiam glabrae Clisthenis genae [7]) et Pausonis paupertas [8]) per longam annorum seriem iocandi materiem nostro praebuerunt, Cinesias autem hoc tempore rebus publicis se immiscuit [9]): hanc ob causam rideri nunc videtur. Tunicae *croceus* color *πυρρός* sive *rufus* dicitur [10]), ut locus fiat ioco scurrili [11]), quasi totus a Cinesia fuerit „tinctus".

330. *πόθεν;*] *satin' sanus es?* [12]).

331. Similis est enuntiatorum iunctura in Creontis Sophoclei verbis: *ποῦ* [13]) *τοὺς κακοὺς τιμῶντας εἰσορᾷς θεούς;* | *οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ κτέ.* [14]) = *πόθεν;* | *οὔκ, ἀλλὰ κτέ.* in sermone quotidiano.

332. *Uxoris crocotulam* [15]) *humeris inieci*, ne nudum corpus exponerem frigori matutino. Non *induit*, ut illa, non enim potuisset. In scholio *ἀμπισχόμενος* non male redditur „*περιβεβλημένος*"; quamquam participio praesentis, quod praebet textus traditus, melius pingitur vir veste muliebri humeros utcunque protegere conans.

[1]) Demosth. LV § 3 et 23. — [2]) Plat. Politic. 271*a* etc. — [3]) Xen. de Redit. 1 § 8. — [4]) Euch. dict. ep. p. 356. — [5]) Vid. Ran. 552. — [6]) Ran. 366. — [7]) Ach. 118 Eq. 1374 Nub. 355 Thesm. 235 Ran. 422. — [8]) Ach. 854 Plut. 602. — [9]) De Cinesia vid. ad Ran. 153. — [10]) *Oranje-rood.* Sequor Berglerum; minime autem persuadet mihi AWillems locum aliter interpretans Bullet. de l'Acad. Belg. 1896 p. 234, 1. — [11]) Cf. Eq. 900 Ran. 308 infra vs. 1061. — [12]) Vid. ad Ran. 1455. — [13]) Sic scripsi; cod. *ἦ*. — [14]) Soph. Ant. 288 sq. — [15]) Vid. ad vs. 318.

ζητῶν γὰρ αὔτ᾽ οὐχ ηὗρον ἐν τοῖς στρώμασιν.

ΓΕΙΤΩΝ.

εἶτ᾽ οὐδὲ τὴν γυναῖκ᾽ ἐκέλευσάς σοι φράσαι;

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

μὰ τὸν Δί᾽, οὐ γὰρ ἔνδον οὖσα τυγχάνει,
ἀλλ᾽ ἐκτετρύπηκεν λαθοῦσά μ᾽ ἔνδοθεν·
ὃ καὶ δέδοικα μή τι δρᾷ νεώτερον.

ΓΕΙΤΩΝ.

νὴ τὸν Ποσειδῶ, ταὐτὸ τοίνυν ἄντικρυς
ἐμοὶ πέπονθας· καὶ γὰρ ᾗ ξύνειμ᾽ ἐγὼ
φρούδη ᾽στ᾽, ἔχουσα θοἰμάτιον οὑγὼ ᾽φόρουν.
κοὐ τοῦτο λυπεῖ μ᾽· ἀλλὰ καὶ τὰς ἐμβάδας.
οὔκουν λαβεῖν γ᾽ αὐτὰς ἐδυνάμην οὐδαμοῦ.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

μὰ τὸν Διόνυσον οὐδ᾽ ἔγωγε τὰς ἐμὰς
λακωνικάς· ἀλλ᾽ ὡς ἔτυχον χεζητιῶν,

---

339. ταὐτὸ Blaydes] ταῦτα R, ταὐτὰ alii.

341. ἐφόρουν] φορῶ Blaydes (coll. ἐνδύεται vs. 332), quae coniectura aenigma illud „τί φέρων τις οὐ φέρει;" in memoriam revocat.

342. τοῦτο] τοῦτο πο (expunctis litteris πο) R, τοῦτό πω Γ. || ἀλλὰ] ἀλλ᾽ ὅτι Meineke.

343. γ᾽ R] om. Γ.

344. -γε Faber] γὰρ R (cf. Plut. 99), cuiusmodi gradatio hinc aliena.

---

337. ἐκτετρύπηκεν] verbum, quod alibi non redit — sed εἰστρυπᾶν sensu τοῦ παρεισιέναι affertur apud Suidam — proprie significare videtur animalcula per rimam aliquam se subducentia. Ad homines autem nonnisi in sermone familiarissimo translatum esse, ut ἀπολιβάξαι [1]) et alia eiusmodi, quivis intellegit [2]).

338. Manifesta dictionis tragicae imitatio; simillimus est nutricis Euripideae versiculus: „δέδοικα δ᾽ αὐτὴν (Medeam) μή τι βουλεύσῃ κακόν" [3]). Sed discrimen, quod inter verba nutricis et Blepyri intercedit, eiusmodi est, ut hic etiam magis ornata utatur dictione; nam „ὃ" pro „δι᾽ ὃ" tragoediae est merae. Sic in Phoenissis legimus: „ὃ καὶ δέδοικα μὴ σκοπῶσ᾽ ὀρθῶς θεοί" [4]) et: „ὃ καὶ δέδοικα μή με δικτύων ἔσω | λαβόντες οὐκ ἐκφρῶσ᾽ ἀναίμακτον χρόα" [5]). Itaque totum versum nostrum comicus e tragoedia aliqua deperdita, non e Medea, duxisse videtur. Ceterum conferri potest, quod sermonis est quotidiani, ταῦτ᾽ ἄρα eo sensu quo διὰ ταῦτ᾽ ἄρα usurpatum [6]).

339. ταὐτὸ ... ἄντικρυς] *plane idem*, ἀπαρτὶ ταὐτό [7]).

345. λακωνικάς] quas modo dixit ἐμβάδας [8]).

---

[1]) Vid. Nub. 1253 Av. 1467. — [2]) Cf. nostra: *uitknijpen, de plaat poetsen.* — [3]) Eur. Med. 37. — [4]) Eur. Phoen. 155. — [5]) Ibid. vs. 263 sq. — [6]) Vid. ad Nub. 319. — [7]) Vid. ad Plut. 388. — [8]) Vs. 314. Vid. ad Vesp. 1158.

εἰς τὼ κοθόρνω τὼ πόδ' ἐνθεὶς ἵέμην,
ἵνα μὴ 'γχέσαιμ' εἰς τὴν σισύραν· φανὴ γὰρ ἦν.

ΓΕΙΤΩΝ.

τί δῆτ' ἂν εἴη; μῶν ἐπ' ἄριστον γυνὴ
κέκληκεν αὐτὴν τῶν φίλων;

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

γνώμην γ' ἐμήν.
οὔκουν πονηρά γ' ἐστίν, ὅ τι καὶ ἔμ' εἰδέναι.

ΓΕΙΤΩΝ.

ἀλλὰ σὺ μὲν ἱμονιάν τιν' ἀποπατεῖς! ἐμοὶ δ'
ὥρα βαδίζειν ἐστὶν εἰς ἐκκλησίαν,
ἥνπερ λάβω θοἰμάτιον, ὅπερ ἦν μοι μόνον.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

καὶ ἔγωγ', ἐπειδὰν ἀποπατήσω· νῦν δέ μοι

---

346. *ἱέμην* (*l.*) B] *ἵεμε* R, *ἵεμαι Γ*, quae verborum structura potest defendi coll. Ran. 23 sq.; aptius tamen videtur imperfectum.

351. *μὲν ... δ'*] *γὰρ* (del. *δ'*) Blaydes.

354. *ἔγωγ'*] *ἔμοιγ'* perperam Blaydes, non enim *praesens* (*ὥρα ἐστί*) mente sup-

---

346. *εἰς τὼ κοθόρνω*] in uxoris *περσικάς* [1]).

347. *σισύραν*] *lodicem* [2]).

— *φανὴ*] *pura, recens a fullone* [3]).

348 sq. *γυνὴ ... τῶν φίλων*] *una aliqua ex eius amicabus*. Sic alibi apud nostrum dicitur: *ἡμῶν ἄνδρες* [4]).

349. *γνώμην γ' ἐμήν*] *opinor* [5]).

350. *οὐκοῦν ... γε*] saepius apud nostrum hae particulae iunguntur [6]).

— *ὅ τι καὶ ἔμ' εἰδέναι*] *quod quidem sciam*. Risum movet maritus senex tam caute et circumspecte loquens [7]).

351. Similes e Vespis et e Thesmophoriazusis afferri possunt versus [8]).

— *δ'*] versus exitus confluit cum initio sequentis [9]).

352—354. Dictio neglegentior, qualem amant colloquia familiaria. *Tempus est eundi* [10]), — vicinus ait, — *si vestem inveniam*. Strictioris autem grammaticae foret: *tempus est eundi, ibo igitur ut primum vestem invenero*. Cui ita respondet Blepyrus, ut si revera id dixisset; nam „*καὶ ἔγωγε*" ait, non addens id quod mente est supplendum: „*ἐκεῖσε βαδιοῦμαι*". — Ad rem quod attinet, vestem si invenerint, etiam illuc abituri sunt, sed non inventuros, non ituros, probe norunt spectatores. Novos viros cum fingeret Praxagora, simul imminuit numerum verorum civium in concione affuturorum; quot illic adsunt uxores, tot fere mariti — nisi alterum iis suppetat pallium — nidum hodie servabunt tunicati.

---

[1]) Cf. vs. 319. — [2]) Cf. Nub. 10. — [3]) Vid. ad Eq. 1256. — [4]) Vid. Ach. 515. — [5]) Item Vesp. 983 Pac. 232, ubi *γε* non additur, quoniam ibi non sunt respondentis verba. — [6]) Vid. ad Plut. 342. — [7]) Cf. Thesm. 34 et vid. ad Nub. 1252. — [8]) Vesp. 940 Thesm. 615. — [9]) Vid. ad Ran. 298 Plut. 752. — [10]) Vid. ad Vesp. 242.

ἀχράς τις ἐγκλῄσασ' ἔχει τὰ σιτία.

ΓΕΙΤΩΝ.

μῶν ἣν Θρασύβουλος εἶπε τοῖς Λακωνικοῖς;

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

νὴ τὸν Διόνυσον, ἐνέχεται γοῦν μοι σφόδρα.

(Fenestram claudit vicinus. — Blepyrus secum:)

ἀτὰρ τί δράσω; καὶ γὰρ οὐδὲ τοῦτό με

---

plendum esse, sed *futurum* (εἶμι ἐκεῖσε), testatur quod sequitur ἐπειδάν. ‖ μοι Meineke] μου R.

355. ἐγκλῄσασ'] -ει- R.

---

355. *Pirum quoddam mihi victum tenet inclusum.* — Non proprio sensu usurpari nunc vocem ἀχράδα sive *fructum piri silvestris* [1]) nisi testaretur contextus, testaretur pronomen τις et mox nomen demoticum iocose fictum Ἀχραδούσιος [2]). Ludicre igitur Blepyrus sic vocat id quod cenae hesternae in eius intestinis viam obstruxit. Nempe *pirum, malum, glans* [3]), *ovum, arcus, lancea,* alia eiusmodi, commemorari solent ubi certa quaedam figura per comparationem est indicanda [4]). Sic, ut cognatum exemplum proferam, gallice *poire d'angoisse* dicitur id quo homini per insidias capto obturatur os, ne possit clamare.

— ἐγκλῄσασ' ἔχει] eadem infra est structura [5]).

356. *Numquid illud dicis „pirum" quod Thrasybulus dixit Lacedaemoniis?* [6]). — Thrasybulum in concione verba fecisse contra legatos pacem proponentes vidimus supra [7]), e nostro autem loco efficio eum Lacedaemoniis tunc minatum esse, nisi meliores afferrent condiciones, spem pacis iis nullam esse, sed fore ut denuo classe Attica — i. e. navibus Persicis duce Conone — vastarentur eorum littora et intercluderetur iis commeatus. Neque aptus esset comici iocus, nisi ipsa voce ἀχράδι adhibita Thrasybulus dixisset Athenienses eorumque socios „ὥσπερ ἀχράδι τὰ σιτία ἐγκλῄσαντας αὐτοῖς ἕξειν", simili usus imagine atque olim Pericles, cum Aeginam vocaret „λήμην τοῦ Πειραιῶς" [8]), neque aliena hinc est locutio „*to bottle up*", qua nostra aetate plus semel indicatae sunt naves bellicae in portu aliquo [9]) ab hoste inclusae. — In scholiis annotavit interpres priscus et peritus: „ἀντιλέγειν μέλλων (vel potius ἀντιλέγων) τοῖς Λακεδαιμονίων πρέσβεσι περὶ σπονδῶν ἐληλυθόσιν (*haec dixit Thrasybulus*)". Sed delirantis et vere vesani hominis sunt quae sequuntur: „εἶτα δωροδοκήσας ἀχράδας προσεποιήσατο βεβρωκέναι καὶ μὴ δύνασθαι λέγειν". Quae nec caput nec pedem habent, neque cum textus verbis ipsisve rebus quae illo tempore gestae sunt possunt conciliari. Calumniam ineptam fortasse peperit Vesparum quidam locus, ubi Thucydides senex dicitur „ἀπόπληκτος ἐξαίφνης γενέσθαι τὰς γνάθους" tum cum ad crimina accusatoris respondendum esset coram iudicibus [10]).

357. ἐνέχεται] *inhaeret,* „ἐπίκειται καὶ θλίβει" [11]). Mente supple: ἡ ἀχράς.

---

[1]) Pherecrat. fr. 186 Teleclid. 32 Eupol. 33 etc. — [2]) Vs. 362. — [3]) Cf. vs. 361, 370. — [4]) Nostrates *peer-, ei-, boog-, lancetvormig, de peer van de lamp, oogappel, ovaal,* alia permulta eiusmodi; neque aliter gentes vicinae. — [5]) Vs. 957; item Thesm. 236. Praeterea vid. ad Av. 1082. — [6]) De voce Λακωνικοῖς vid. ad Nub. 18:. — [7]) Vid. vs. 202 sq. — [8]) Aristot. Rhet. III 10 Plut. Per. 8. — [9]) *Santiago, Port Arthur.* — [10]) Vesp. 947 sq. — [11]) Schol.

μόνον τὸ λυποῦν ἐστιν, <ὅθεν ἔξω φαγεῖν,
οὐκ ἀργυρίου παρόντος,> ἀλλ' ὅταν φάγω,
ὅποι βαδιεῖταί μοι τὸ λοιπὸν ἡ κόπρος.
νῦν μὲν γὰρ οὗτος βεβαλάνωκε τὴν θύραν,
ὅστις ποτ' ἔσθ' ἄνθρωπος, Ἀχραδούσιος.
τίς ἂν οὖν ἰατρόν μοι μετέλθοι, καὶ τίνα;
τίς τῶν κατὰ πρωκτὸν δεινός ἐστι τὴν τέχνην;
(Circumspicit spectatores.)
ἆρ' οἶδ' Ἀμύνων; ἀλλ' ἴσως ἀρνήσεται.
Ἀντισθένη τις καλεσάτω πάσῃ τέχνῃ·

359, 361, 363, 365. Horum versuum pars posterior in Γ deest; hinc efficitur exemplar, unde Γ descriptum est, binos in singulis lineis habuisse trimetros, perinde atque ipsum Γ et A. Sed versum 359 neque in codice R, ubi paginam claudit, integrum superesse testatur oratio imperfecta, in qua *τοῦτο* non habet quo referatur. Cuiusmodi aliquid desideretur e contextu liquet, quapropter supplevi quod vides.

364. *κατὰ πρωκτὸν* B] *καταπρώκτων* R (item in scholio), *κατὰ πρωκτῶν* Γ. Cf. *διαλέπτου* pro *διὰ λεπτοῦ* vitiose scriptum Nub. 161.

365. *ἆρ'*] *ἀλλ'* Meineke, post *οἶδ'* virgulam scribens et *οἶδα* id intelligens (ut Ach. 430); sed cf. *οἶδεν* vs. 368.

366. *Ἀντισθένη*] -*νην* R.

---

361. *βεβαλάνωκε*] eodem verbo utitur infra [1]).

362. *Quisquis est* [2]) *homo iste Achradusius*. Quem *Copreum* modo vocabat, *Achradusius* iam dicendus videtur potius. Nomini *Acherdusiorum* et nova forma sic tribuitur et nova vis [3]), mire favente lingua, nam eiusdem stirpis sunt *ἀχράς* et *ἄχερδος*, unde demus *Ἀχερδοῦς* tribus Hippothontidis nomen habebat.

363. *τίς ἂν ... μετέλθοι ...;*] tragici quid habent huiuscemodi clamores [4]), nam in vita communi „*μετελθέτω τις*" solebant dicere [5]). Valet *μετιέναι τινά ire ad ... petendum, arcessere* [6]).

365. *Amynon ῥητὼρ ἡταιρηκώς* fuisse dicitur in scholio. Quae probabilis est coniectura, coniectura inquam, nam vereor ut compertum aliquid de oratore illo habuerint veteres interpretes. Clisthenem certe aliquem vel Agathonem rideri patet, cui probe cogniti sint omnes quorum studium et ars ad „*τὰ κατὰ πρωκτόν*" pertineant, omnes qui „*τέχνην ταύτην ἔχωσιν*" [7]). Irridentis autem est *ἴσως*;, ut saepe [8]); nam minime dubium videtur quin interrogatus Amynon — qui inter spectatores assidet, certe assidere nunc sumitur — vehementer negaturus sit usu cognitos sibi esse istiusmodi homines.

366—368. *Antisthenes*, qui et infra eandem ob causam irridendus propinatur plebeculae [9]), in huius aetatis inscriptione quadam commemoratur simul cum aliis viris quorum in nostra fabula

---

[1]) Vs. 370; praeterea vid. ad Av. 1159. — [2]) Vid. ad Av. 1576. — [3]) Vid. ad Eq. 79, 899 Ran. 427. — [4]) Vid. ad Eq. 16 et ad Pac. 521. — [5]) Cf. vs. 366. — [6]) Vid. ad Eq. 605. — [7]) Vid. ad Eq. 63. — [8]) Vid. ad Plut. 1080. — [9]) Vs. 806—808

οὗτος γὰρ ἀνὴρ ἕνεκά γε στεναγμάτων
οἶδεν τί πρωκτὸς βούλεται χεζητιῶν. —
ὦ πότνἰ Εἰλείθυια, μή με περιΐδῃς
διαρραγέντα μηδὲ βεβαλανωμένον,
ἵνα μὴ γένωμαι σκωραμὶς κωμῳδική.

(A dextra prodit Chremes.)

SCENA SEPTIMA.

Blepyrus, Chremes.

ΧΡΕΜΗΣ.

οὗτος, τί ποιεῖς; οὔ τί που χέζεις;

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

(surgens:)

ἐγώ;
οὐ δῆτ' ἔτι γε, μὰ τὸν Δἰ, ἀλλ' ἀνίσταμαι.

---

fit mentio [1]). Recensentur illic *choregi*, qui proximis post Euclidem archontem annis vicerunt *παισίν* vel *ἀνδράσιν* [2]), cives igitur divites et bene noti, in his *Nicias Epigenis* f. Cydathenaeus [3]), *Andocides* Leogorae f. Cydathenaeus [4]), *Heurippides* Adimanti f. Myrrhinusius [5]), *Antisthenes* Antiphatis f. Cytherrius. Nec non apud Xenophontem Antisthenes dicitur vir *dives, choregus* saepius victor, *strategus* [6]). Nepos eius esse videtur Antisthenes Antiphatis f. Cytherrius trierarchus, cuius fit mentio in inscriptione anni 334/3 [7]). Nunc misere *χέζειν* et *στενάζειν* cum dicitur, non ad litteram haec esse accipienda nemo non intellegit, et clarius etiam ostendit coniunctim cum eo commemoratus infra *chorodidascalus* Callimachus. Itaque si satis intellego verba comici, ridetur homo qui nuper in certamine musico chorum suum victum inique tulerat et alta voce fuerat conquestus.

366. *τις*] sic famulis iussa dare solent heri [8]).

— *πάσῃ τέχνῃ*] sic alibi: *Ἀγάθωνά μοι δεῦρ' ἐκκάλεσον πάσῃ τέχνῃ* [9]).

367. *ἕνεκά γε στεναγμάτων*] *quod quidem attinet ad suspiria*, siquidem ex eius gemitibus coniecturam facere licet [10]).

369. *ὦ πότνἰ Ἐλλείθυια*] clamor tragicus [11]).

— *μή με περιίδῃς κτἑ.*] *ne sinas me* ... [12]).

370. *μηδὲ*] pro *καί* dictum [13]).

371. Cf. locutio *πλυνὸς γίγνεσθαι* [14]).

372. *οὗτος*] *heus tu!* [15]).

— *οὔ τί που*] *numquid* ...*?* [16]).

373. Simili ioco vir Megarensis in Acharnensibus [17]): *„non omnes tamen „ficos suculae meae comederunt, nam ecce „una etiam superest"*: — quam postquam ostendit, ipse comedit.

---

[1]) Indicavit Bergk Comment. p. 86 sq. (not.). — [2]) Vid. CIG. 213 (Dittenb. Syll.[1] 420). — [3]) Vid. infra vs. 428. — [4]) Vid. Proleg. p. XIX et ad vs. 202 sq. — [5]) Vid. vs. 825 sq.? — [6]) Xenoph. Mem. III 4; item indicavit Bergk l. l. — [7]) CIA. II 804 (Dittenb. Syll.[1] 351[234]). — [8]) Vid. ad Ach. 805. — [9]) Thesm. 65; praeterea vid. ad Ran. 1235 Av. 549. — [10]) Cf. vs. 170 et vid. ad Nub. 420. — [11]) Vid. ad Lys. 742. — [12]) Vid. ad Ran. 509. — [13]) Vid. ad Eq. 580. — [14]) Vid. Plut. 1061. — [15]) Vid. ad Vesp. 1. — [16]) Vid. vs. 329 et ad Ran. 522. — [17]) Vid. Ach. 809 sq.

ΧΡΕΜΗΣ.

τὸ τῆς γυναικὸς δ' ἀμπέχει χιτώνιον;

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

ἐν τῷ σκότῳ γὰρ τοῦτ' ἔτυχον ἔνδον λαβών.
ἀτὰρ πόθεν ἥκεις ἐτεόν;

ΧΡΕΜΗΣ.

ἐξ ἐκκλησίας.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

ἤδη λέλυται γάρ;

ΧΡΕΜΗΣ.

νὴ Δί' ὄρθριον μὲν οὖν.
καὶ δῆτα πολὺν ἡ μίλτος, ὦ Ζεῦ φίλτατε,
γέλων παρέσχεν, ἣν προσέρραινον κύκλῳ.

---

374. Om. R, in margine superiore addidit corrector. || *χιτώνιον* R] *τριβώνιον* Γ Ald.
377. *ὄρθριον*] *ὀρθρία* dubitanter Blaydes; cf. vs. 526.
378. Ante versum in R est paragraphus; quapropter Reiske Blepyro dedit verba *ὄρθριον μὲν οὖν* vs. 377.

---

374 *Uxoris tunicam humeris iniectam habes?* — Vestis feminea colore croceo statim agnoscitur [1]).

376. *ἐτεόν*] instanter rogantis vox [2]).

377. *ἤδη λέλυται γάρ;*] *iamne dimissa igitur est concio?* [3]). Miratur prius finitam quam inceptam oportuit.

— *ὄρθριον μὲν οὖν*] *immo dudum est dimissa, ἔτι ὄρθρου ὄντος, τῆς ἕω οὔπω ἀναφανείσης.* Particulae *μὲν οὖν* per speciem obloquendi vehementer affirmantis sunt: *οὐκ „ἤδη" χρὴ λέγειν, πάλαι γὰρ λέλυται* [4]).

378 sq. *Atque adeo*... Sic qui incipit, additurus est quod admirationem faciat vel augeat. Concio non *modo* (*ἤδη*) dimissa est, sed *dudum* (*ὄρθριον*), *et multum sane risum dedit minium quod adspergebant.* De *fine* igitur concionis haec dicuntur, minime autem consimile est quod in Acharnensibus legitur, ubi de civibus *ante concionis initium ope funis miniati in Pnycem cogendis* est sermo [5]). Aliud id erat tempus, aliud fuit rei consilium, alia ratio: unus color fuit idem. Nempe mutata est ipsa civitas. Tum gratis concionabantur, tardius igitur illuc confluentes; nunc *ὠστίζονται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ*, ut *triobolum* mereant, *arcendi* autem sunt qui sero veniant, et hunc usum iam praestitisse minium e comici verbis efficio. Et fortasse id voluit interpres cuius verba in scholiis ad Ach. l. l. afferuntur: *„ὅσοι γὰρ ἐχρίοντο, ἐξέτινον ζημίαν"*. Quamquam *multam* cives neque olim neque hoc tempore *solvebant*, si iusto tempore non adessent, sed *damnum faciebant*, nullum enim accipiebant symbolum sive triobolum [6]).

---

[1]) Cf. vs. 318 et 332. — [2]) Vid. ad Vesp. 8. — [3]) Cf. Ach. 173 et vid. ad Eq. 674. — [4]) Vid. ad Plut. 833—838. — [5]) Ach. 22. — [6]) Ex parte secutus sum h. l. viros doctos LSchmidt (Ind. Lect. Marb. 1867) et vWilamowitz (Kydath. p. 165).

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

τὸ τριώβολον δῆτ' ἔλαβες;

ΧΡΕΜΗΣ.

εἰ γὰρ ὤφελον!

ἀλλ' ὕστερος ἦλθον, νὴ Δί', ὥστ' αἰσχύνομαι

<ἄπρακτος ἥκων οἴκαδ'.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

οὐδὲν οὖν ἔχεις;>

ΧΡΕΜΗΣ.

μὰ Δί' οὐδὲν ἄλλο γ' ἢ κενὸν τὸν θύλακον.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

τὸ δ' αἴτιον τί;

ΧΡΕΜΗΣ.

πλεῖστος ἀνθρώπων ὄχλος,

ὅσος οὐδεπώποτ', ἦλθ' ἄθρους εἰς τὴν Πύκνα·

---

380. *τριώβολον*] **ξύμβολον*? cf. vs. 296.

381. *ἦλθον, νὴ Δί'* Reisig] *νὴ δί' ἦλθον* R, *νῦν ἦλθον Γ* (abiere litterae *ΝΗΔΙ* in *ΝΥΝ*; cf. vs. 420).

382. Ante hunc versum aliquid deesse suspicatus est Elmsley; quem verum vidisse testantur *μὰ τὸν Δί'* clamor in textu tradito nimis vicinus voci *νὴ Δία* et particula *γε* (si recte sic scribitur hodie). Et olim qui appinxit „*ζητητέον*" vidit ni fallor locum vitium contraxisse. Nam scholii verba (om. R): „*θύλακον δὲ ἀρτοθήκην σημαίνειν καὶ ἐν Πλούτῳ ζητητέον*" sic sunt scribenda et dirimenda: „*θύλακος δε ἀρθοθήκην σημαίνει καὶ ἐν Πλούτῳ* (vs. 763). — *ζητητέον*." Sed dubium utrum Pluti versiculus quaerendus ibi dicatur an nostri loci lectio emendatior. Supplevi quod sufficere videbatur et pro *τὸν Δί'* ... *ἢ* scripsi *Δί'* ... *ἢ κενόν*". Bentley pro *τὸν θύλακον* scribebat *τονδὶ φέρων*, Brunck coniecit *ἔχων μά Δί' οὐδὲν ἄλλο γ' ἢ τὸν θύλακον*, Meineke *μὰ Δί' οὐδέν' ἄλλον μᾶλλον ἢ τὸν θύλακον*, vHerwerden *μὰ Δί' οὐδὲν ἄλλ' ἢ τόνδ' ἔχων τὸν θύλακον*, vVelsen *φέρων μὰ τὸν Δί' οὐδὲν ἐν τῷ θυλάκῳ*, nullam lacunam statuentes. || *οὐδὲν ἄλλο γ'* Bergler] *οὐδέν' ἄλλον* R.

384. *ἦλθ' ἄθρους*] *ἦλθεν ἀθρόως* R. Cf. Ach. 26. Vitiosum illud *ἀθρόως* videtur ex *αθροος* (ου suprascr.) esse natum.

---

380. *Trinummum certe* [1]) *tenes?* Blepyrus rogat. Nempe hoc unum refert: cetera nihil.

381. *ὕστερος ἦλθον*] ergo *ἦν μοι ἀποτρέχειν ἔχοντι μηδὲ πάτταλον* [2]).

382. Trinummo illo sibi suisque *τὰ ἄλφιτα* — vel *τὸν ἄρτον* — erat emturus in prandium hodiernum: *ἔμελλε λήψεσθαι πυρῶν ἑκτέα ἐκ τῆς ἐκκλησίας*, ut infra dicit Blepyrus [3]).

384. *ὅσος οὐδεπώποτε*] *quantus nunquam antea* [4]).

---

[1]) Nostrum *toch.* — [2]) Cf. vs. 283 sq. — [3]) Vs. 547 sq.; cf. Vesp. 300—314. — [4]) Vid. ad Plut. 247.

καὶ δῆτα πάντας σκυτοτόμοις ᾐκάζομεν
ὁρῶντες αὐτούς, οὐ γὰρ ἀλλ' ὑπερφυῶς
ὡς „λευκοπληθὴς ἦν ἰδεῖν“ ἡ ἐκκλησία.
ὥστ' οὐκ ἔλαβον οὔτ' αὐτὸς οὔτ' ἄλλοι συχνοί.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

οὐδ' ἄρ' ἂν ἐγὼ λάβοιμι νῦν ἐλθών;

ΧΡΕΜΗΣ.

πόθεν;

385. πάντας R] πάντες Γ.

385—387. In proverbiis fuisse dicitur: „οὐδὲν λευκῶν ἀνδρῶν ἔργον εἰ μὴ σκυτοτομεῖν" [1]), et apud Plautum anicula ut herum desidentem significet *quasi claudus sutor* — ait — *domi sedet totos dies* [2]). Nempe „ὥσπερ οἱ πολλοὶ τῶν τὰς τέχνας ἐχόντων ἑδραῖοί εἰσιν, οὕτω καὶ τὰς κόρας οἱ ἄλλοι Ἕλληνες (unis Lacedaemoniis exceptis) ἠρεμιζούσας ἐριουργεῖν ἀξιοῦσιν" [3]). Praeterea vid. supra [4]).

386. οὐ γὰρ ἀλλὰ] locutio elliptica, qua utuntur fortiter affirmantes [5]).

— ὑπερφυῶς | ὡς] item alibi: ὑπερφυὴς ὅσος [6]). Confluit trimeter cum initio vicini [7]).

387. Tragicus dolor verba ciet tragica. Nam e tragoedia aliqua illud „λευκοπληθής" habet Chremes. Quod epitheton in dramatis quae aetatem tulerunt non legitur, sed similia sunt γυναικοπληθής [8]), ἀρσενοπληθής [9]), κενταυροπληθής [10]), χαλκοπληθής [11]). Digna autem quae cum toto hoc loco conferantur sunt verba Carionis servi in Pluto item dictionem nuntiorum tragicorum aemulati: „ἐκτυπεῖτο δὲ | ἐμβὰς γερόντων εὐρύθμοις προβήμασιν" [12]).

— ἰδεῖν] *adspectu* [13]).

388—390. Chremes concioni adfuit, sed mercedem non accepit. Admodum tamen tempestive domum reliquerat, triobolo nimirum inhians. Sed plane insoliti quid accidit hodie; nam cum vixdum alluxisset, ingens caterva civium subito invasit Pnycem; itaque brevi cuncta occupata sunt subsellia, et symbola cum distributa sunt, horum prius quam civium fuit finis: nihil acceperunt Chremes aliique complusculi [14]). Ergone si forte certum numerum superarent cives concionem adeuntes, ultimis non dabatur symbolum, etiamsi iusto tempore adessent? Sunt qui ita statuant [15]), sed vix videtur credibile, et vereor ut e nostro loco coniectura fieri possit de institutis quae tunc temporis in ipsa civitate valebant. Nam fingitur nunc civium numerus solito maior confluens, quippe callida fraude auctus: cuiusmodi quid si fieri potuisset, defecissent sane τὰ ξύμβολα; sed non potuit nisi in scena comica. Nam in populi conciones nonnisi veros cives esse admissos non est quod data opera demonstrem.

389. πόθεν;] mente non est supplendum: „λάβοις ἄν;" quod si voluisset

1) Schol. Pac. 1310. — 2) Plaut. Aulul. I 1, 34. — 3) Xen. Rep. Lac 1 § 3. — 4) Vs. 62—64. Cf. etiam Plut. 162. — 5) Vid. ad Ran. 58. — 6) Plut. 750; de ipso adverbio vid. ad Ran. 611 Plut. 675. — 7) Vid. ad Plut. 752. — 8) Aesch. Pers. 124 Eur. Alc. 952. — 9) Aesch. Suppl. 30. — 10) Eur. Herc. 1273. — 11) Eur. Suppl. 1220. — 12) Plut. 758 sq. — 13) Vid. ad Nub. 1172. — 14) Vid. ad Av. 1014. — 15) Sic Würz de Mercede ecclesiastica 1878 p. 35 sq, Fränkel ad Boeckh Staatsh. II³ p. 66*.

οὐδ' ἂν μὰ Δί' εἰ τότ' ἦλθες, ὅτε τὸ δεύτερον
ἀλεκτρυὼν ἐφθέγγετ'.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

οἴμοι δείλαιος!
„Ἀντίλοχ', ἀποίμωξόν με τοῦ τ...ριωβόλου
„τὸν ζῶντα μᾶλλον· τἀμὰ γὰρ διοίχεται“. —
ἀτὰρ τί τὸ πρᾶγμ' ἦν, ὅτι τοσοῦτον χρῆμ' ὄχλου
οὕτως ἐν ὥρᾳ ξυνελέγη;

ΧΡΕΜΗΣ.

τί δ' ἄλλο γ' ἢ
ἔδοξε τοῖς πρυτάνεσι περὶ σωτηρίας

---

390. **ἂν μὰ Δί' εἰ*] *ει μὰ δία* R. Praeiverat Meineke *οὐδὲ μὰ Δί' εἰ* scribendo, sed praeterea restituenda erat particula *ἄν* (cf. Nub. 5 Pac. 907).

---

poeta, addidisset particulam *γάρ* aliamve similis potestatis; sed vehementer negantis hoc est, significat enim: *„undenam res tam absurda in mentem tibi venit?"* [1]).

390. *οὐδ' ἂν*] mente adde: *„ἔλαβες"* [2]). — *ὅτε τὸ δεύτερον κτέ.*] rem in maius auget; nam gallicinii tempore mulieres vixdum confluxerant ad aedes Praxinoae [3]).

392 sq. Vita quid iuvat, cum perierit triobolum! Ceterorum omnium *οὐ τόσσον ὀδύρομαι, ἀχνύμενός περ, ὡς ἑνός!* — Tantus luctus nisi Aeschyli lingua apte exprimi nequit; apud quem Achilles *„me vivum potius luge"* clamabat *„quam mortuum Patroclum!"* [4]). Sed negari nequit comicum saepe versus tragicos aliquanto felicius suos in usus convertisse quam hoc loco, ubi herois desperantis vox *„τοῦ τεθνηκότος"* in *„τοῦ τριωβόλου"* mutari non potuit sine totius enuntiati pernicie. Quanto facetius olim adhibuerat illud *„μηδὲ γὰρ θανών ποτε"* [5]) vel: *„ἡ γλῶττ' ὀμώμοκε"* [6]) vel: *„χαίρεις ὁρῶν φῶς"* [7]). In scholio sola verba *„Ἀντίλοχε — μᾶλλον"* tribuuntur Aeschylo, sed etiam quae sequuntur: *„τἀμὰ γὰρ διοίχεται"* huic deberi patet [8]); valet autem *τἀμά* id fere quod *ἐγώ* [9]), quemadmodum infra *τὸ ὑμέτερον* et *τὸ τῶν ἀνδρῶν* dicitur *id quod ad vos, ad viros pertinet* [10]). Verbum *διοίχεται* significat *disperiit* [11]).

394. *τοσοῦτον χρῆμ' ὄχλου*] sic alibi: *„ὅσον τὸ χρῆμ' ἐπὶ δεῖπνον ἦλθε!"* [12]).

395. *οὕτως ἐν ὥρᾳ*] *tam mature, tam tempestive* [13]), cum serius aliquanto confluere soleant cives.

— *τί δ' ἄλλο γ' ἤ*] sic loquitur qui rem minime dubiam sed apertissimam esse significat [14]).

396 sq. E prytanum igitur programmate [15]) cives sciebant rem gravissimam hodie tractatum iri, de ipsa enim civitatis salute agi. Dignus qui conferatur est locus Ranarum, ubi poetas

---

[1]) Cf. vs. 330 et vid. ad Ran. 1455. — [2]) Vid. ad Nub. 5. — [3]) Vid. vs. 30. — [4]) Aesch. fr. 133; cf. Eur. Phoen. 1640. — [5]) Ach. 893. — [6]) Ran. 1471. — [7]) Thesm. 194. — [8]) Recte sic Porson. — [9]) Vid. Eur. Med. 739 Androm. 235 et cf. Thesm. 105. — [10]) Vid. vs. 623 sq. — [11]) Vid. Thesm. 609. — [12]) Pac. 1192; praeterea vid. ad Vesp. 266. — [13]) Vid. ad Vesp. 242. — [14]) Vid. ad Nub. 1287. — [15]) Vid. ad vs. 83 sq.

γνώμας προθεῖναι τῆς πόλεως. κᾆτ' εὐθέως
πρῶτος Νεοκλείδης ὁ γλάμων παρείρπυσεν
καὶ ἔπειθ' ὁ δῆμος ἀναβοᾷ πόσον δοκεῖς·
„οὐ δεινά, τολμᾶν τουτονὶ δημηγορεῖν,
„καὶ ταῦτα περὶ σωτηρίας προκείμενον,
„ὃς αὐτὸς αὑτῷ βλεφαρίδ' οὐκ ἐσώσατο;"
ὃ δ' ἀναβοήσας καὶ περιβλέψας ἔφη·
„τί δαί με χρῆν δρᾶν;"

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

— „σκόροδ' ὁμοῦ τρίψαντ' ὀπῷ,
„τιθύμαλλον ἐμβαλόντα τοῦ Λακωνικοῦ,
„σαυτῷ παραλείφειν τὰ βλέφαρα τῆς ἑσπέρας,"
ἔγωγ' ἂν εἶπον, εἰ παρὼν ἐτύγχανον.

---

397. προθεῖναι Schömann] καθεῖναι R.
401. προκείμενον Blaydes] προκειμένου R. Cf. Lys. 13 etc.
404. (ἐ)χρῆν Brunck] χρὴ R.
406. σαυτῷ(ι) Γ] σαυτοῦ R (vitiose pro τὰ σ. βλ.).

Dionysus rogat περὶ τῆς πόλεως ἥντιν' ἔχετον (γνώμην) σωτηρίας [1]. Locutio γνώμας vel λόγον προθεῖναι e Thucydide et aliunde est cognita [2]).

398. Primus ad suggestum lento gradu accessit *Neoclides*, non enim celerius ingredi sinebat oculorum infirmitas. Cuius hominis supra facta est mentio [3]).

399. πόσον δοκεῖς;] *mirum quantum* [4]).

400. οὐ δεινά . . .;] *hoccine ferendum?* [5]).

401. περὶ σωτηρίας προκείμενον] nota haec est loquendi brevitas [6]).

402. *Qui ne cilia quidem sua servaverit!* [7]).

404. τί δαί με χρῆν δρᾶν;] i. e : *meane igitur culpa ea interierunt?* Prohibere id qui potui? Nam prohibuissem sane, si potuissem! Item in Acharnensibus Dicaeopolis: „ἐρεῖ τις· οὐ χρῆν. ἀλλὰ τί χρῆν εἴπατε" [8]).

404—406. Remedium, quod commendavisset ei Blepyrus, si adfuisset, quadriennio post Aesculapius ei revera adhibuit teste Carione in fabula Pluto [9]).

404. ὀπῷ] *lasere, laserpitii suco* [10]).

405. *Sucum euphorbiae* apud medicos eo tempore in usu fuisse, optimam autem — i. e. acerrimam — fuisse *Laconicam*, noster locus docet. Etiam Theophrastus inter ὀποὺς φαρμακώδεις recenset sucum quem praebent euphorbiae caulis et baccae [11]), certam autem eius speciem — complures enim enumerat — in Arcadia prope *Tegeam* et in saltibus *Clitoriis* laetissimam crescere scribit [12]). Hanc igitur dicit nunc Blepyrus.

---

[1]) Ran. 1436. — [2]) Thucyd. VI 14 § 1 Xen. Mem. IV 2 § 3 Aeschin. II § 66 (vid. Cobet V. L.² p. 353) etc. — [3]) Vs. 254 sq.; praeterea vid. ad Plut. 665 sq., et de epitheto γλάμωνι ad Ran. 200 et 588. — [4]) Vid. ad Ran. 54. — [5]) Vid. ad Eq. 609. — [6]) Vid. ad Eq. 669. — [7]) Cf. Eq. 373. — [8]) Ach. 540. — [9]) Plut. 716 sqq. — [10]) Vid. ad Eq. 894 sq. — [11]) Theophr. Hist. Pl. IX 8 § 2, c. 11 § 5—11. Vox occurrit etiam apud Cratinum fr. 325¹. — [12]) Theophr. ibid. c. 15 § 6.

ΧΡΕΜΗΣ.

μετὰ τοῦτον Εὐαίων ὁ δεξιώτατος
παρῆλθε γυμνός, ὡς ἐδόκει τοῖς πλείοσιν.
αὐτός γε μέντοι ἔφασκεν ἱμάτιον ἔχειν.
καὶ ἔπειτ' ἔλεξε δημοτικωτάτους λόγους·
„ὁρᾶτε μέν με δεόμενον σωτηρίας
„τετραστατήρου καὐτόν· ἀλλ' ὅμως ἐρῶ,
„πῶς τὴν πόλιν καὶ τοὺς πολίτας σώσετε.
„ἢν γὰρ παρέχωσι τοῖς δεομένοις οἱ κναφῆς
„χλαίνας, ἐπειδὰν πρῶτον ἥλιος τραπῇ,

---

414. *πῶς* Meineke] *ὡς* R, quod frustra tuetur Blaydes coll. Ach. 642; nam ibi agitur de re certa: *ostendit id quod inest regimini populari*, hic de sperata: *dicam quomodo servari possit civitas.*

---

408 sqq. Post Neoclidem venit vir quidam sollertissimus et sagacissimus, sed minus prospera hactenus fortuna usus; vestis certe essetne ei necne, dictu erat difficile, adeo erat lacera et tenuis [1]). Itaque aegre desiderabat pallium aliquanto densius, perinde atque poeta ille Nubilocuculiam visens [2]); magis tamen de communi quam de suo ipsius commodo sollicitus ad verba facienda surrexit, vir vere popularis et patriae saluti nunquam non invigilans. — Fortasse locum nostrum imitatus est Hippolochus III[i] a. C. saeculi scriptor apud Athenaeum allatus, qui laetum convivium enarrans *„invaserunt"* ait *„cenaculum cantrices quaedam Rhodiae, ἐμοὶ „μὲν γυμναὶ δοκοῦσαι, πλὴν ἔλεγόν τινες αὐ„τὰς ἔχειν χιτῶνας"* [3]), *pellucidas* tamen vestes [4]), non laceras (ut Chremes nostro loco) significans.

411—426. Quid dulcius, quid magis salutare, quam officium oratoris publici, prudenti consilio civium aerumnis subvenientis! Quid autem facilius et simplicius! Nam laenas et lectos et victum egenis mortalibus daturi sunt alii: verba dat ipse. Fieri quid debeat dicit, ea libertate usus quae plebis praesertim decet propugnatores: hoc satis; fieri quomodo possit videant magistratus ceterumque vulgus hominum.

412. Digna quae conferantur sunt Iolai Euripidei verba: *„ex quo ad deos „abiit Hercules, τὰ κείνου τέκν' ἔχων ὑπὸ „πτεροῖς | σῴζω τάδ', αὐτὸς δεόμενος σωτηρίας"* [5]). Non tamen *imitari* nunc illum locum censendus est comicus.

413. *τετραστατήρου*] dicit vestem quatuor stateribus argenteis sive drachmis *sedecim* venalem. Nam *στατήρ*, quae vox primitus *didrachmum* significabat, hoc loco intellegenda est *τετράδραχμον*, ut apud recentiores [6]): *στατὴρ τετράδραχμον νόμισμα* [7]). Modicum hoc fuisse himatii pretium nemo non intellegit, nec non apparet collatis aniculae in Pluto fabula verbis: „iuvenis identidem viginti drachmas in vestem a me petebat" [8]).

415—417. Similis verborum structura cum alibi invenitur tum in Lysistrata [9]).

416. *Ut primum venerit bruma.* Quo

---

[1]) Recte schol.; cf. vs. 566. — [2]) Vid. Av. 915 sqq. — [3]) Vid. Athen. 129*a*. — [4]) Cf. Lys. 48, 150 sq. — [5]) Eur. Heracl. 9 sqq. — [6]) Vid. Boeckh Staatsh. I^3 p. 16 Hultsch Metrol.[1] p. 150. — [7]) Phot. Suid. Hesych. s. v. *στατήρ*. Vitiosum *τετράγραμμον* corr. Boeckh coll. Anecd. Bekk. p. 307. — [8]) Plut. 982 sq. — [9]) Lys. 140 sq., 527 sq.

„πλευρῖτις ἡμῶν οὐδέν᾽ ἂν λάβοι ποτέ.
„ὅσοις δὲ κλίνη μή ἐστι μηδὲ στρώματα,
„ἰέναι καθευδήσοντας ἀπονενιμμένους
„εἰς τῶν σκυλοδεψῶν· ἣν δ᾽ ἀποκλῄῃ τῇ θύρᾳ
„χειμῶνος ὄντος, τρεῖς σισύρας ὀφειλέτω.“

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

νὴ τὸν Διόνυσον, χρηστά γ᾽! εἰ δ᾽ ἐκεῖνό γε
προσέθηκεν, οὐδεὶς ἀντεχειροτόνησεν ἄν,
τοὺς ἀλφιταμοιβοὺς τοῖς ἀπόροις τρεῖς χοίνικας

417. ἡμῶν Γ] ἂν ἡμῶν R. || οὐδέν᾽ ἂν λάβοι] οὐδένα βλάψει Blaydes, quod antecedat ἣν cum subiunctivo; sed minime vitiosa est structura verborum traditorum, sani autem hominis non est *pro certo* huiuscemodi aliquid affirmare.

420. ἀποκλῄῃ (-είῃ) Faber] ἀποκλίνηι R. Abiit *HI* in *IN* (cf. vs. 381 et vid. Cobet VL.[2] p. 159).

422. *ἐκεῖνο] -να R.

anni tempore „Ὀρέστῃ χλαῖναν ὑφαίνειν, ἵνα μὴ ῥιγῶν ἀποδύῃ" in Avibus fabula Athenienses iubet chorus [1]). Nam dum perflat omnia gelidus aquilo, oportet „ἕσσασθαι ἔρυμα χροός, ... χλαῖνάν τε μαλακὴν καὶ τερμιόεντα χιτῶνα, ... ἵνα τοι τρίχες ἀτρεμέωσι, | μηδ᾽ ὀρθαὶ φρίσσωσιν ἀειρόμεναι κατὰ σῶμα" [2]). Cuius praecepti memor isiciarius ille Demum senem densa mollique induebat tunica, novoque pallio amicturus erat Paphlago, nisi eum reppulisset senex truculentus [3]).

417. *Non facile latera occupabit morbus, si satis tecta ea habeamus.*

419 sq. *Post cenam* [4]) *cubitum eunto in officinas coriariorum.* — Sic apud Hesiodum ad fabri aerarii ignem confugere iubentur homines algentes [5]) et apud Homerum erronibus convenire is dicitur locus [6]), in Pluto autem nostri fabula pauperes balnea publica intrare dicuntur ubi calefiant [7]).

420. ἣν δὲ] neglegentius, sed ita ut neminem offendere possit, dictum pro: „ὅστις δὲ ἂν ...", ut in lege Solonis: „ὅστις δὲ ἀπίλλει τῇ θύρᾳ" [8]).

421. χειμῶνος ὄντος] *licet tempus sit hiemale* [9]).

— τρεῖς | σισύρας ὀφειλέτω] debitum si quis non solverit, multa ei irrogatur, ut saepe in legibus τὸ διπλοῦν ἀποτεῖσαι et similia. Qui homini egeno cubiculum et lectum denegaverit petenti, tres lodices ei persolvito, quibus se involvat [10]).

422. χρηστά γε] sic alibi δεινά γε, ἀνοητά γε, similia [11]).

424. τοὺς ἀλφιταμοιβοὺς] priscum nomen pro ἀλφιτοπώλαις permansit [12]).

— τρεῖς χοίνικας | δεῖπνον] quantum et ipsi patri familiae opem petenti sufficiat et eius uxori liberisque — si non sint nimis multi. Sic agricola tempus pomeridianum laeto convivio cum suis transacturus „ἄφευε τῶν φασήλων, ὦ γύναι, τρεῖς χοίνικας" ad uxorem ait [13]), et recordamur hominis egeni in Vespis, qui

[1]) Av. 712; praeterea cf. Vesp. 1132. — [2]) Hes. Oper. 536 sqq. — [3]) Eq. 881 sqq.; praeterea cf. Lys. 586 et 1156. — [4]) Cf. Ach. 616 Eq. 357 Vesp. 1217. — [5]) Hes. Oper. 493. — [6]) Hom. σ 328. — [7]) Plut. 535, 953 sq. — [8]) Lys. X § 17. — [9]) Vid. ad Thesm. 67 sq. — [10]) Cf. Nub. 10. — [11]) Vid. ad Eq. 609. — [12]) Cf. Nub. 640. — [13]) Pac. 1144.

δεῖπνον παρέχειν ἅπασιν, ἢ κλάειν μακρά,
ἵνα τοῦτ' ἀπέλαυσαν Ναυσικύδους τἀγαθόν.

ΧΡΕΜΗΣ.

μετὰ τοῦτο τοίνυν εὐπρεπὴς νεανίας
λευκός τις ἀνεπήδησ', ὅμοιος Νικίᾳ,
δημηγορήσων, καὶ 'πεχείρησεν λέγειν
ὡς χρὴ παραδοῦναι ταῖς γυναιξὶ τὴν πόλιν.
εἶτ' ἐθορύβησαν καὶ ἀνέκραγον ὡς εὖ λέγοι,
τὸ σκυτοτομικὸν πλῆθος· οἱ δ' ἐκ τῶν ἀγρῶν
ἀνεβορβόρυξαν.

---

425. *μακρά* R] *-ρὰν παρέχειν* Γ.

426. *ἀπέλαυσαν Ναυσικύδους*] *-σε -δης* Römer cum cod. B, ut *τὸ ἀγαθόν* eo quo *κακόν* sensu possit accipi (cf. Thesm. 23).

431. *λέγοι* R[2]] *λέγει* R.

433. *ἀνεβορβόρυξαν*] *ἀνεκορκόρυξαν* vHerwerden. Cui coniecturae favet glossema „*τρίτος αὐτός*" cenaturus est de triobolo heliastico [1]); nam *χοῖνιξ ἀλφίτων* requirebatur ad hominem unum per totum diem nutriendum [2]), quapropter maligne praebentis erat *τὸ „κατὰ χοίνικα"* pauperes alere [3]).

425. *κλάειν μακρά*] *male mulcari* [4]).

426. *ἵνα ... ἀπέλαυσαν*] eadem quae supra structura [5]). Vert.: *ut sic boni aliquid* — post mala plura — *ab isto homine acciperent aliquando* sive: *et sic civibus prodesset tandem homo iste malignus et improbus.*

— *Ναυσικύδους*] ditissimum hunc fuisse frumentarium et aliunde novimus [6]), nostro autem loco arguitur eius avaritia [7]). Idem homo videtur intellegendus loco Platonis ubi *Nausicydis Cholargensis* fit mentio [8]).

427. A rebus solitis — nam saepissime talia declamitasse duces partium ut popello suppalparentur, credere nos iubet comicus, et revera *εὖ μωμᾶται ταυταγί!* — a solitis igitur rebus ad id quod inexpectatum et vix credibile habuit concio, unde recens est Chremes, transitum parat particula *τοίνυν*. E simili narratione desumti sunt Ephippi versus: „*ἔπειτ' ἀναστὰς εὔστοχος νεανίας* | ... *σχῆμ' ἀξιόχρεων ἐπικαθεὶς βακτηρίᾳ* | ... *ἔλεξεν· ἄνδρες τῆς Ἀθηναίων χθονός*" [9]).

428. *Nicias*, in quem vere femineae laudes nunc conferuntur [10]), fortasse est *Epigenis* ille filius, cuius fit mentio in inscriptione supra commemorata [11]). Alii filium Nicerati, nepotem Niciae clari ducis, dici suspicantur [12]).

431. *ἐθορύβησαν καὶ ἀνέκραγον ὡς εὖ λέγοι*] in brevius haec sermonis quadam neglegentia sic sunt contracta apud Xenophontem: „*ἀνεθορύβησαν ὡς εὖ λέγοι*" [13]). — Nempe „*καταληπτικὸς*" erat orator ille popularis „*τοῦ θορυβητικοῦ*" [14]).

433. *ἀνεβορβόρυξαν*] *turbas edebant, ob-*

---

1) Vesp. 301. — 2) Vid. ad Vesp. 440. — 3) Vesp. 718. — 4) Vid. ad Ran. 34 Plut. 58. — 5) Vid. vs. 152. — 6) Xen. Mem. II 7 § 6. Recte schol. — 7) Recte sic Cobet Prosopogr. Xenoph. p. 87. — 8) Plat. Gorg. 487 *b*. — 9) Ephippi fr. 14. — 10) Cf. Thesm. 191 sq. — 11) Vid. ad vs. 366—368, Bergk Comment. p. 86. — 12) Sic etiam Kirchner (dubitanter) Prosopogr. 10809. — 13) Xen. Anab. V 1 § 3; praeterea cf. ibidem VI 1 § 30 Demosth. VI § 26. De verbo *θορυβεῖν* vid. Ran. 768. — 14) Eq. 1380.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

νοῦν γὰρ εἶχον, νὴ Δία.

ΧΡΕΜΗΣ.

ἀλλ' ἦσαν ἥττους· ὁ δὲ κατεῖχε τῇ βοῇ,
τὰς μὲν γυναῖκας πόλλ' ἀγαθὰ λέγων, σὲ δὲ
πολλὰ κακά.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

καὶ τί εἶπε;

ΧΡΕΜΗΣ.

πρῶτον μέν σ' ἔφη
εἶναι πανοῦργον.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

καὶ σέ;

ΧΡΕΜΗΣ.

μὴ ἐμὲ τοῦτ' ἔρῃ.
— καὶ ἔπειτα κλέπτην.

„ἀνετάραττον", alibi tamen huius verbi aoristus apud nostrum est -κορκορυγῆσαι (vid. Nub. 387), nunc autem *soni* potius quam *motus* mentio expectatur. ‖ γὰρ] ἄρ' Dobree, ut Av. 1371; sed *futurum* illic est tempus. Cf. Ran. 917.

436. τί] τί μ' Ranke.

437. *μὴ ἐμὲ τοῦτ'] μή (μή[1]) πω τοῦτ' R. Blaydes μὴ τουτί μ', fortasse recte, sed lenior videtur mea coniectura, nam facile abire potuit *MHME* in *MHΠE*, dein per paradorthosin in μήπω. Minus placet quos vVelsen dedit μὴ σὺ τοῦτ'.

---

strepebant. Verbum alibi non invenitur, sed in Hippocrateis extant διαβορβορύζειν et ὑποβορβορύζειν [1]). Cognatum videtur κορκορυγῆσαι [2]).

— νοῦν γὰρ εἶχον, νὴ Δία] *nempe iis mens erat, utpote rusticis!* — Item in Avibus ad iuvenem Pisetaerus: „νοῦν ἄρ' ἕξεις, νὴ Δία!" *mente igitur tua uteris!* [3]).

434. κατεῖχε τῇ βοῇ] *clamore obtinebat* — obiectum suppleri potest „τοὺς παρόντας, τὴν ἐκκλησίαν". Sic sol ἀκτῖσιν κατέχειν τὴν γῆν dicitur in cantico [4]). Sed dubito an verbum *intransitive* nunc sit adhibitum, collatis nostri de Demostrato demagogo verbis: „ὁ δ' ἐβιάζετο" [5]).

436. καί] *sicine vero?* [6]).

437—440. Cf. Chremyli in Pluto de aevo suo querelae: „*Apollinem rogavi* „*an oporteret* ἀσκεῖν τὸν υἱὸν τὸν ἐπιχώ„ριον τρόπον, *ita ut fieret ille* πανοῦργος, „ἄδικος, ὑγιὲς μηδὲ ἕν, | ὡς τῷ βίῳ τοῦτ' „αὐτὸ νομίσας ξυμφέρειν" [7]).

---

1) Pag. 76 et 1121 Foes. — 2) Vid. ad Nub. 387. — 3) Av. 1371. Praeterea vid. ad Plut. 1119. — 4) Nub. 572. — 5) Lys. 396. — 6) Nos: *En wat zei hij dan wel?* Vid. ad Nub. 210. — 7) Plut. 35—38, 47—50, 99.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

ἐμὲ μόνον;

ΧΡΕΜΗΣ.

καὶ νὴ Δία

καὶ συκοφάντην.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

ἐμὲ μόνον;

ΧΡΕΜΗΣ.

καὶ νὴ Δία

τωνδὶ τὸ πλῆθος.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

τίς δὲ τοῦτ' ἄλλως λέγει;

ΧΡΕΜΗΣ.

γυναῖκα δ' εἶναι πρᾶγμ' ἔφη νουβυστικὸν
καὶ χρηματοποιόν. κοὔτε τἀπόρρητ' ἔφη

---

438. *ἐμὲ Γ*] *σὲ* R. ‖ *καὶ νὴ*] *νὴ τὸν* Blaydes.

439. Om. R propter homoeoteleuton, sed in calce supplevit corrector.

442. *κοὔτε*] *κοὐχὶ* Dawes, *κοὔτι* Lenting; sed coniecturis non est locus (vid. comment.). Nam quod in *Γ* legitur *κοὔτ' ἀπόρρ.* pro *κοὔτε τἀπόρρ.* (sic R), id haplographiae tribuendum, suspicionem igitur non movet.

---

438 sq. *καὶ νὴ Δία* | *καὶ συκ.*] iteratur particula *καί* (*et ... quoque*), ut in Socratis verbis: *καὶ ταὐτὸ καὶ τὸν ἄρρενα* [1]).

440. Etiam in Pluto petulanter sic agitantur spectatores [2]). Cum verbis „*τίς δὲ τοῦτ' ἄλλως λέγει;*" conferatur Calonicae illud: „*καὶ γὰρ ἐσμὲν* (*πανοῦργοι*), *νὴ Δία!*" [3]).

441. *πρᾶγμα*] hoc sensu frequentius dicitur *χρῆμα* [4]), quae propter versum sequentem vitatur nunc vox.

— *νουβυστικὸν*] cf. Vesparum locus, ubi testudines *νουβυστικῶς* sive *νουνεχόντως* tergum protexisse dicuntur [5]). Minus perspicua sunt herae iratae ancillas „*νώβυστρα*" vocantis verba apud Herodam [6]). Homo *νουβυστικός* est quem epici poetae *πυκιμηδέα* vel *πυκινόφρονα* dicunt, is qui *πυκινὰ φρεσὶ μήδεα ἔχει* vel *βυσσοδομεύει*.

442. *χρηματοποιόν*] *qui parat opes*. Verbi *ποιεῖν* eadem est vis in locutione *κριθὰς ποιεῖν* [7]) et similibus. Item alibi *ἐργάζεσθαι* [8]).

— *οὔτε*] non respondet alterum *οὔτε*, sed variatur mox oratio [9]), quasi dictum esset: *καὶ πρῶτον μὲν ἔφη οὐκ ... ἐκφέρειν κτέ.*

442 sq. *Thesmophoriorum arcana* [10]) inter viros evulgari non licebat [11]).

---

[1]) Nub. 663; praeterea vid. ad Lys. 1183. Verborum structura similis est Lys. 24. — [2]) Plut. 99. — [3]) Lys. 12. — [4]) Cf. Lys. 677 et vid. ad Vesp. 266. — [5]) Vesp. 1294. — [6]) Herod. Mimiamb. VI 16. — [7]) Pac. 1322. Cf. infra vs. 615. — [8]) Cf. Eq. 810. — [9]) Vs. 446. — [10]) De *ἀπορρήτοις* voce vid. ad Ran. 362. — [1]) Cf. Thesm. 363 sq., 472.

ἐκ Θεσμοφόροιν ἑκάστοτ᾽ αὐτὰς ἐκφέρειν, —
σὲ δὲ καὶ ἐμὲ βουλεύοντε τοῦτο δρᾶν ἀεί.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

καί, νὴ τὸν Ἑρμῆν, τοῦτό γ᾽ οὐκ ἐψεύσατο.

ΧΡΕΜΗΣ.

— ἔπειτα συμβάλλειν πρὸς ἀλλήλας ἔφη
ἱμάτια, χρυσί᾽, ἀργύριον, ἐκπώματα
μόνας μόναις, οὐ μαρτύρων ἐναντίον,
καὶ ταῦτ᾽ ἀποφέρειν πάντα κοὐκ ἀποστερεῖν, —
ἡμῶν δὲ τοὺς πολλοὺς ἔφασκε τοῦτο δρᾶν.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

νὴ τὸν Ποσειδῶ, μαρτύρων γ᾽ ἐναντίον!

ΧΡΕΜΗΣ.

— οὐ συκοφαντεῖν, οὐ διώκειν, οὐδὲ τὸν

---

447. *χρυσί᾽*] *χρυσόν* Bentley (cur?). Cf. comment.
448. *οὐ μαρτύρων* Dobree] *οὐ μ. γ᾽* R, *γ᾽ οὐ μ. Γ*, *κοὐ μ.* Dindorf.
452—454. Sic ordinabat Bachmann: 454, 452, 453, in versu 453 pro *ἀλλὰ*

---

444. *Te vero et me* — sive viros quoslibet — *identidem id facere senatores*. Itaque si quis *ἀπόρρητον ποιησάμενος* aliquid ad senatum detulisset [1]), magnum fuisse periculum ne in vulgus tamen id emanaret, hic orator affirmabat, assentiente Blepyro; quibus fidem quis non habeat, cum hodie quoque ita peccetur. Non enim omnes senatores Papirio illi [2]) „tacendi loquendique prudentia" pares sunt aut fuerunt.

445. *νὴ... οὐκ*] eadem in Thesmophoriazusis est iunctura [3]).

446—449. Cum priore enuntiati parte haec quomodo cohaereant vidimus; praeterea notatu digna est structura paratactica: *συμβάλλειν . . . καὶ ἀποφέρειν* = *συμβαλούσας . . . ἀποφέρειν* [4]).

446. *συμβάλλειν*] *mutua dare* [5]), *κιχράναι* sive — ubi de victu sermo — *μετρεῖν* [6]).

447. *χρυσία*] cf. chori verba in Lysistrata: *χρυσίων, ὅσ᾽ ἐστί μοι, | οὐ φθόνος ἔνεστί μοι | πᾶσι παρέχειν φέρειν τοῖς | παισίν, ὁπόταν τε θυγά- | τηρ τινὶ κανηφορῇ* [7]).

448. *μόνας μόναις*] i. e. *αὐτὰς οὔσας* [8]). Loquendi formula redit in Vespis [9]).

— *οὐ μαρτύρων ἐναντίον*] *nullis adhibitis testibus* [10]). Neque potuissent adhibere si voluissent, nam lex „*διαρρήδην ἐκώλυε συμβάλλειν γυναικὶ πέρα μεδίμνου κριθῶν*" [11]). Itaque monile vel poculum pretiosius si quae mulier commodaverat amicae, non sponte redditum in iure repetere ne potuisset quidem. Et tamen sancte illae servabant fidem.

452 sq. *τὸν | δῆμον*] nunc quoque, ut

---

1) Vid. ad Eq. 648. — 2) A. Gell. I 23. — 3) Thesm. 640, ubi vid. — 4) Vid. ad Lys. 700—703 Plut. 1181 sq. — 5) Vid. Isae. X § 10 etc. — 6) Vid. Ach. 1021. — 7) Lys. 1192 sq.; praeterea vid. Ach. 258 Av. 1551. — 8) Cf. Ach. 504. — 9) Vesp. 1272; item Soph. Ai. 467 (?), 1283 etc. — 10) Nos: *ten overstaan van getuigen*. — 11) Vid. quem modo attuli Isaeus X § 10.

δῆμον καταλύειν, ἀλλὰ πολλὰ καὶ ἀγαθὰ
<ἤδη ποιῆσαι καὶ ποιήσειν πλείονα.>
ἕτερά τε πλεῖστα τὰς γυναῖκας ηὐλόγει.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

τί δῆτ' ἔδοξεν;

ΧΡΕΜΗΣ.

ἐπιτρέπειν τὰ πράγματα
ταύταις. ἐδόκει γὰρ τοῦτο μόνον ἐν τῇ πόλει
οὔπω γεγενῆσθαι.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

καὶ δέδοκται;

ΧΡΕΜΗΣ.

φήμ' ἐγώ.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

ἅπαντ' ἄρ' αὐταῖς ἐστι προστεταγμένα,
ἃ τοῖσιν ἀστοῖς ἔμελεν;

ΧΡΕΜΗΣ.

οὕτω ταῦτ' ἔχει.

---

scribens *κἄλλα*. Equidem Bergkio potius adstipulor aliquid intercidisse statuenti; quam lacunam e coniectura explevi. Fortasse leve aliquod veri vestigium servat quod post *κἀγαθά* vs. 453 sequitur in *Γ*: „*βλάπτειν.*"

455. *τὰ πράγματα* vVelsen] *σε τὴν πόλιν* R. Cobet *δεῖν τὴν πόλιν*, Blaydes *ὅ τι; ἐπιτρέπειν τὴν πόλιν*. Non solum pronomen *σε* molestum, sed etiam vox *πόλις* (vid. versus sq.).

458. *ἅπαντ' ἄρ'* Cobet] *ἅπαντά θ'* R. Cf. vs. 460.

---

saepe apud nostrum, duo in unum confluunt trimetri [1]).

454. In brevius id quod refert contrahentis hoc est. Item Aeschines postquam enarravit quae apud Amphictyones dixit, „*τοιαῦτα*" addit „*καὶ πρὸς τούτοις ἕτερα πολλὰ διεξελθόντος ἐμοῦ... κραυγὴ... ἦν*" *κτέ.* [2]).

456 sq. Nempe rerum novarum semper appetentes Athenienses [3]) ceterorum regiminum periculum fecerunt omnium, — *undecim* enumerantur in opere de rep. Atheniensium [4]), — unam *γυναικοκρατίαν* civitas nondum experta novit.

457. *καί*] auribus suis vix credit Blepyrus [5]).

— *φήμ' ἐγώ*] apertissime affirmantis hoc [6]).

---

1) Vid. ad Plut. 752. — 2) Aeschin. III § 122. — 3) Cf. vs. 219 sq. — 4) [Aristot.] Rep. Ath. c. 41. — 5) Vid. ad Nub. 210. — 6) Vid. ad Av. 1446.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

οὐδ' εἰς δικαστήριον ἄρ' εἶμ', ἀλλ' ἡ γυνή;

ΧΡΕΜΗΣ.

οὐδ' ἔτι σὺ θρέψεις οὓς ἔχεις, ἀλλ' ἡ γυνή.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

οὐδὲ στένειν τὸν ὄρθρον ἔτι πρᾶγμ' ἄρά μοι;

ΧΡΕΜΗΣ.

μὰ Δί', ἀλλὰ ταῖς γυναιξὶ ταῦτ' ἤδη μέλει·
σὺ δ' ἀστενακτὶ περδόμενος οἴκοι μενεῖς.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

ἐκεῖνο δεινὸν τοῖσιν ἡλίκοισι νῷν,
μή, παραλαβοῦσαι τῆς πόλεως τὰς ἡνίας,
ἔπειτ' ἀναγκάζωσι πρὸς βίαν ...

---

461. Habet R, om. *Γ*.

462. *τὸν*] *πρὸς* Blaydes coll. Lys. 1089. ‖ *ἄρά μοι* Kuster] *ἄρά μοι* R, *ἄρ' ἔτι πρᾶγμά μοι* GHermann. Vid. ad Nub. 1252.

464. Post hunc excidisse versum (*hactenus bene habent omnia, sed* ...) suspicatur Meineke.

465. *νῷν*] *νώ* Dobree. Vid. ad Ach. 601 Plut. 655.

---

460 sq. „*Ergone non ibo in tribunal, sed uxor?*" summa cum indignatione rogat Blepyrus, ante omnia *iudicia* cogitans, quippe Atheniensis [1]). Cuius verba partim repetens Chremes „*neque tuos*" ait „*in posterum tu ales, sed uxor*". Et nunc demum persentiscit Blepyrus quid boni habeat novus rei publicae status. Non iam incumbet ei molestissimum illud victum suis praebendi officium, nam mulier trinummum merebit, et *ἀπὸ τούτου τοῦ μισθαρίου ἕξουσιν ἄλφιτα καὶ ξύλα καὶ ὄψον* [2]).

462. „*Neque iam reformidandus mihi est diei adventus?*" Lectone me aurora posthac non excutiet? — Verbo *suspirandi* obiectum nunc additur, ut verbis *lugendi* vel *dolendi*, quacum locutione conferri potest e. g. *κόπτεσθαι Ἄδωνιν* [3]). Dicitur autem *οὐ(δὲν) πρᾶγμα* ut *οὐδὲν ἔργον*, e. g. in versu: *οὔ τἄρα, μὰ Δί', ἡμῖν ἔτ' ἔργον ἑστάναι* [4]), sed inest notio *molestiae*, nam eodem haec redeunt ac si diceret: „*οὐκέτ' ἄρα πράγματά μοι παρέξει ὁ ὄρθρος;*" [5]).

463. *ταῦτα*] *ista tua negotia*, iudicia nimirum ceteraque rerum publicarum et privatarum cura.

464. „*Tu autem plane otiosus domi manebis.*" — Adverbium *ἀστενακτί* habet poetici aliquid [6]), et nisi risum nunc movere voluisset Chremes iunctura canori huius adverbii et participii quod sequitur [7]), dixisset potius: *ἄνευ στεναγμάτων*.

466. Eadem imagine usus Demus in Equitibus „*alteri vestrum*" ait „*παραδώσω τῆς πυκνὸς τὰς ἡνίας*" [8]).

467 et 471. *πρὸς βίαν*] *vi coactos*. Molestissimum est *τὸ πίνειν πρὸς βίαν*, at id quod nunc dicit Blepyrus plane non est tolerabile [9]).

---

1) Cf. Av. 40 sq. etc. — 2) Vesp. 300 sq. — 3) Lys. 396. — 4) Av. 1308, ubi vid. — 5) Cf. Thesm. 244. — 6) Cf. Aesch. fr. 297 Soph. Trach. 1074. — 7) De verbo *πέρδεσθαι* vid. ad Plut. 176 Ach. 256. — 8) Eq. 1109. — 9) Vid. ad Ach. 73.

ΧΡΕΜΗΣ.

τί δρᾶν;

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

βινεῖν ἑαυτάς, ἢν δὲ μὴ βουλώμεθα,
ἄριστον οὐ διδῶσι.

ΧΡΕΜΗΣ.

σὺ δέ γε, νὴ Δία,
δρᾶ ταῦθ', ἵν' ἀριστᾷς τε καὶ βινῇς ἅμα.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

τὸ πρὸς βίαν δεινότατον.

ΧΡΕΜΗΣ.

ἀλλ' εἰ τῇ πόλει
τοῦτο ξυνοίσει, ταῦτα χρὴ πάντ' ἄνδρα δρᾶν.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

λόγος γέ τοί τις ἔστι τῶν γεραιτέρων,

---

468 et 470. βινεῖν et βινῇς] κιν. R. Vid. v. l. vs. 980 et ad Nub. 1102.

468 sq.[a] Blepyro continuavit vVelsen. In R vs. 468[b] est alterius (Chremetis), cum interrogatione igitur proferendum. Meineke Chremeti tribuit vs. 468[b] sq.[a], Blepyro 469[b] sq., Chremeti 471 sq. totos.

468. βουλώμεθα Meineke] δυνώμεθα R, quod propter vs. 470 ferri nequit.

469 sq. Om. Ald. errore manifesto.

469. *διδῶσι] δώσουσι R. Quod vitium peperisse videtur sequens pronomen σύ.

473—475. Blepyro dedit Meineke; in R continuantur ei qui vs. 471 sq. dixit.

473. γε Suid.] τε R.

---

472. Ut sycophanta ille in Pluto fabula, sic hic homo brachia et latera ceterumque si opus sit corpus pro patria intenturum se ait, festive usus verbulis e demagogorum ore sublectis: „εὐεργετήσω τὴν πόλιν καθ' ὅσον ἂν σθένω" [1]), „περὶ τοῦ δήμου μαχοῦμαι ἀεί" [2]), „τὰ δυνατὰ δεῖ τῇ πόλει ξυλλαμβάνειν τοὺς εὖ φρονοῦντας" [3]), „κατὰ τὸν νόμον δεῖ πάντα ποιεῖν εἰ δημοκρατούμεθα" [4]).

473—475. Simillima nuper coram populo dixerat Andocides pacem suadens: „*sunt qui dicant* ὡς οὐδεὶς πώποτε τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων ἐκ τοῦ φανεροῦ πείσας ἔσωσεν, ἀλλὰ δεῖ λαθόντας ἢ ἐξαπατήσαντας αὐτὸν εὖ ποιῆσαι" [5]). Haec est decantata illa Atheniensium δυσβουλία, quam nisi aut viri bene cordati aut ipsi caelites in melius vertant, brevi peritura sit civitas [6]).

---

[1]) Plut. 911 sq. — [2]) Eq. 767 Vesp. 593, 667. — [3]) Infra vs. 861 sq. — [4]) Infra vs. 944 sq. — [5]) Andocid. III § 33, qua de oratione vid. Proleg. p. XIX sq. — [6]) Cf. Nub. 587—589.

ὅσ᾽ ἂν ἀνόητ᾽ ᾖ μῶρα βουλευσώμεθα,
ἅπαντ᾽ ἐπὶ τὸ βέλτιον ἡμῖν ξυμφέρειν.

ΧΡΕΜΗΣ.

καὶ ξυμφέροι γ᾽, ὦ πότνια Παλλὰς καὶ θεοί!
ἀλλ᾽ εἶμι· σὺ δ᾽ ὑγίαινε.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

καὶ σύ γ᾽, ὦ Χρέμης.

(Chremes abit, Blepyrus domum suam intrat. Vacat scena.)

SCENA OCTAVA.

(Per dextrum orchestrae aditum redit chorus mulierum habitu virili.)

Mulieres (Chorus) solae.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ.

ἔμβα· χώρει.
ἆρ᾽ ἔστι τῶν ἀνδρῶν τις ἡμῖν ὅστις ἐπακολουθεῖ;
στρέφου, σκόπει,
φύλαττε σαυτὴν ἀσφαλῶς, πολλοὶ γὰρ οἱ πανοῦργοι,
μή πού τις ἐκ τοὔπισθεν ὢν τὸ σχῆμα παραφυλάξῃ!
ἀλλ᾽ ὡς μάλιστα τοῖν ποδοῖν βάδιζ᾽ ἐπικτυποῦσα.
ἡμῖν δ᾽ ἂν αἰσχύνην φέροι
πάσαισι παρὰ τοῖς ἀνδράσιν
τὸ πρᾶγμα τοῦτ᾽ ἐλεγχθέν.

---

474. *ἀνόητ᾽ ᾖ* Bentley] *ἀνόηταχ᾽ ᾖ* R, *ἀνόητα καὶ Γ* (permutatis de more *ᾖ* et *καί*).
476. In R praescriptum est *χρεμ*. Mutatae personae certa indicia sunt *καί γε* particulae (vid. comment.).
482. *ἐκ τοὔπισθεν ὢν*] *-σθ᾽ ἰὼν* Meineke coll. Ran. 286, Blaydes *ἐξόπισθεν ὢν* (ipse tamen indicans Plut. 1209). || *παραφυλάξῃ* Meineke] *καταφυλάξηι* R, *φυλάξῃ Γ*.
483. *βάδιζ᾽ ἐπικτυποῦσα* Blaydes] *ἐπικτυπῶν βάδιζε* R. Masculinum ineptum; cf. vs. 31.

---

476. *καὶ ξυμφέροι γε*] cum assensu id quod alter dixit repetentis hoc est.
— *καὶ θεοί*] *et numina cetera* [1]).
477. *ὑγίαινε*] *vale* [2]).
478. *ἔμβα· χώρει*] verba militaria: *ingredere, procede* [3]). Item in Thesmophoriazusis chorus mulierum: *ὅρμα· χώρει* [4]). Neque dissimilis est iunctura verborum homericorum: *ʼβῆ δ᾽ ἴμεναι*.
483. *ἐπικτυποῦσα*] etiam sono calceorum strenue solo impactorum viros imitata [5]).

---

1) Vid. ad Nub. 413. — 2) Cf. Ran. 164 sq. — 3) Vid. Lys. 1281 (1303). — 4) Thesm. 953. — 5) Cf. vs. 545.

πρὸς ταῦτα συστέλλου σεαυ-
τήν, καὶ περισκοπουμένη
τἀκεῖσε καὶ τἀκ δεξιᾶς
<φύλατθ' ὅπως> μὴ ξυμφορὰ
γενήσεται τὸ πρᾶγμα.
ἀλλ' ἐγκονῶμεν, τοῦ τόπου γὰρ ἐγγύς ἐσμεν ἤδη,
ὅθενπερ εἰς ἐκκλησίαν ὡρμώμεθ', ἡνίκ' ᾖμεν·
τὴν δ' οἰκίαν ἔξεσθ' ὁρᾶν, ὅθενπερ ἡ στρατηγὸς
ἔσθ', ἡ τὸ πρᾶγμ' εὑροῦσ', ὃ νῦν ἔδοξε τοῖς πολίταις.
ὥστ' εἰκὸς ἡμᾶς μὴ βραδύνειν ἔστ' ἐπαναμενούσας
πώγωνας ἐξηρτημένας,
μὴ καί τις † ὄψεθ' ἡμᾶς
χἠμῶν ἴσως † κατείπῃ.

---

486. *συστέλλου*] *σύστελλ' εὖ* Blaydes.

487. *τἀκεῖσε* Faber] *κἀκεῖσε* R.

488. *φύλατθ' ὅπως*] supplevit Blaydes. Duos pedes desiderari testantur numeri, necessarium autem esse *ὅπως* propter futurum *γενήσεται* vidit Blaydes. Ante *τἀκεῖσε* GHermann supplebat *περιστρέφου*, Cobet *τἀνθένδε καί*, Kiehl *τὰ δεῦρο καί*, alii alia.

490. *ὡρμώμεθ'*] *ὁρμ.* R. || *ᾖμεν*] *ἧμεν* R.

495. Versus vitiosus testibus numeris; praeterea suspicionem movet futurum *ὄψεται* pro subiunctivo usurpatum. Quod minime tuetur Aeschyli locus Pers. 119—121: *μὴ πόλις πύθηται . . . καὶ τὸ Κισσίων πόλισμ' ἀντίδουπον ἄσεται*, qui neque eiusdem est dictionis neque eandem habet structuram; nam ibi particulae *μή* additus est subiunctivus, dein novum sequitur enuntiatum laxius adhaerens, in quo est futurum indicativi (si recte id habet: codex *ἔσεται*), nostro vero loco ratio obtinet inversa. Intellegam e. g.: **μὴ καί τις ἡμῖν ἐντυχὼν | τοῖς ἀνδράσιν κατείπῃ*. In R est quod dedi (*κἄτις* pro *καί τις*); GHermann metri causa dedit *ἡμᾶς ὄψεται χἠμῶν κτέ.*, multo melius vVelsen *ἐξόπισθεν ᾖ χἠμῶν κτέ.*, Blaydes *ἐξόπισθ' ἰδὼν ἡμῶν* (cf. Pac. 377 Thesm. 340). Pro *ἴσως* Dobree coniecit *ἰών*, Meineke dubitanter *ἰδών*.

---

486. *πρὸς ταῦτα*] *proinde* [1]).

— *συστέλλου σεαυτήν*] *compone vestem* [2]).

487. Item mulieres in Thesmophoriazusis Pnycem pervestigantes: *πανταχῇ δὲ ῥῖψον ὄμμα, | καὶ τὰ τῇδε καὶ τὰ δεῦρο | πάντ' ἀνασκόπει καλῶς* [3]).

489. *ἀλλ' ἐγκονῶμεν*] item in Vespis: *ἀλλ' ἐγκονῶμεν, ἄνδρες* [4]).

491. *ὅθενπερ . . . ἔστι*] verba concisa; similia sunt: *ὁ ἐκ τῶν λύχνων, ὁ ἐκ τοῦ ἡμετέρου γυμνασίου*, alia eiusmodi [5]).

— *ἡ στρατηγός*] *praetorem* illam *feminam* iam novimus [6]).

493 sq. I. e. *μηκέτι οὖν ἐπαναμένωμεν πώγωνας ἐξηρτημέναι* [7]).

495. Particulas *μὴ καί* — si recte sic est traditum [8]) — etiam supra iunctas vidimus [9]).

---

[1]) Vid. ad Nub. 990 Vesp. 927. — [2]) Vid. ad Lys. 1042. — [3]) Thesm. 665 sq. — [4]) Vesp. 240. — [5]) Vid. ad Nub. 37. — [6]) Vid. ad vs. 246; item mox vs. 500. — [7]) De verbo *ἐξαρτᾶσθαι* vid. vs. 2. — [8]) Cf. annot. crit. — [9]) Vid. vs. 29.

ἀλλ' εἶα δεῦρ' ἐπὶ σκιᾶς
ἐλθοῦσα πρὸς τὸ τειχίον,
παραβλέπουσα θατέρῳ,
πάλιν μετασκεύαζε σαυ-
τὴν αὖθις ἥπερ ἦσθα.
καὶ μὴ βράδυν'· ὡς τήνδε καὶ δὴ τὴν στρατηγὸν ἡμῶν
χωροῦσαν ἐξ ἐκκλησίας ὁρῶμεν. ἀλλ' ἐπείγου
ἅπασα καὶ παῦσαι σάκον πρὸς τοῖν γνάθοιν ἔχουσα·
καὖται γὰρ ἀλγοῦσιν πάλαι τὸ σχῆμα τοῦτ' ἔχουσαι.

(Chorus incipit removere barbas ficticias. — A dextra redit **Praxagora**, quae barbam iam posuit.)

SCENA NONA.

Praxagora, Chorus.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

ταυτὶ μὲν ἡμῖν, ὦ γυναῖκες, εὐτυχῶς

---

496. *ἐπὶ σκιᾶς*] *ὑπὸ σκιὰς* Bachmann fortasse recte (malim tamen *-άν*); vid. Andocid. I § 38.

502. *παῦσαι* Palmer] *μίσει* R, quod hinc alienum; nam *μισεῖν ἔχουσαν* significat *invitam habere*, ut *φιλεῖν ἔχουσαν libenter habere* (cf. infra vs. 580 et Vesp. 1535 Plut. 645). Quapropter vVelsen pro *ἔχουσα* coniecit *ἰπόντα*. In libris vetustis *ΠΑ* et *Μ* litterae vix quicquam inter se discrepant. ‖ *τοῖν*] *ταῖν* R.

503. **καὖται*] *χαὖται* R. Cf. comment. ‖ *ἀλγοῦσιν* Palmer] *ἥκουσιν* R. ‖ *πάλαι*] *πάλιν* Dobree. ‖ *τοῦτ' ἔχουσαι*] *μεταβαλοῦσαι* vHerwerden, Wecklein, vVelsen ceteris non mutatis; sed non video quasnam feminas pronomine *ταύταις* nunc possit indicare dux chori.

504. *ἡμῖν, ὦ γυναῖκες Γ*] *ὦ γ. ἡμῖν* R non male, sed cf. Thesm. 455.

---

497. *τὸ τειχίον*] dicit *parietem* domus ad quam pervenerunt, Blepyri vel vicini. Sic inde ab Homero [1]) solent distingui *τὰ τείχη* sive *muri* urbium et *τὰ τειχία* sive *parietes* domuum [2]), et *humiliores* quidem parietes vel *maceriae* (*περίβολοι*) dicuntur *τειχία* [3]), altiores *τοῖχοι*; quapropter *τοιχωρύχος* vocatur qui *parietes* — quippe e lateribus structos — *perfodit* [4]).

498. Adiectivo *ἑτέρῳ* mente addendum est: *ὀφθαλμῷ* [5]), nam idem est *τῷ ἑτέρῳ παραβλέπειν* quod alibi dicitur *τὸν ἕτερον ὀφθαλμὸν παραβάλλειν εἰς τὸ δεῖνα* [6]).

499. I. e. *πάλιν γενοῦ γυνή* [7]).

501 sq. *ἐπείγου | ἅπασα*] singularis (*ἅ*)*πᾶσα*, *πᾶς* sic imperativo iungi solet [8]).

503. *Et ipsae enim maxillae iamdudum istam fraudem fastidiunt.* Sic chorus in Pace: „*ὑφ' ἡδονῆς ... αὐτὼ τὼ σκέλει χορεύετον*" [9]).

504—511. Tragicam dictionem et sonus

---

[1]) Hom. *π* 165, 343. — [2]) Cf. Eupol. fr. 207² Vesp. 1109 (?) Demosth. LV § 25 etc. — [3]) Exemplo sit Platonicum illud *τειχίον* Rep. 514 sq. — [4]) Cf. Plut. 565. — [5]) Cf. Vesp. 497. — [6]) Eq. 173 Nub. 362, vid. etiam ad Ran. 409. — [7]) Cf. vs. 121 Thesm. 862. — [8]) Vid. ad Thesm. 955. — [9]) Pac. 324 sq.

τὰ πράγματ' ἐκβέβηκεν, ἁβουλεύσαμεν.
ἀλλ' ὡς τάχιστα, πρίν τιν' ἀνθρώπων ἰδεῖν,
ῥιπτεῖτε χλαίνας, ἐμβὰς ἐκποδὼν ἴτω,
χαλᾶθ' ὑφαπτοὺς ἡνίας λακωνικῶν,
βακτηρίας ἄφεσθε.

(Dum loquitur, ipsa removet calceos et vestem virilem abicit. — Ad ducem chori:)

καὶ ἐνταυθοῖ σὺ μὲν
ταυτὶ κατευτρέπιζ', ἐγὼ δὲ βούλομαι
εἴσω παρερπύσασα, πρὶν τὸν ἄνδρα με
ἰδεῖν, καταθέσθαι θοἰμάτιον αὐτοῦ πάλιν
ὅθενπερ ἔλαβον, τἄλλα θ' ἁξηνεγκάμην.

(Etiam chorus interim abiecit vestes soleas scipiones viriles.)

---

508 sq. Ordine inverso scripsit vVelsen (servatis *χάλα* et *μέντοι*).

508. *χαλᾶθ' ὑφαπτοὺς* Blaydes] *χάλα συνάπτουσ'* R; *χαλᾶτε συναπτοὺς* dederat Faber numeris durioribus. Etiam *χαλᾶτε βαπτοὺς* Blaydes probabiliter, erant enim laconicae rubri coloris (Poll. VII 22). || **λακωνικῶν*] *λακωνικας* R, *πωγωνικάς* OSchneider. Barbas iam posuisse mulieres e contextu efficio; *ἐμβάδες* autem et *λακωνικαί* etiam vs. 342—345 coniunctim commemorantur (cf. praeterea Vesp. 1157 sq.).

509. *ἐνταυθοῖ* vHerwerden] *μέντοι* R; *ἐνθαδὶ* coniecerat Blaydes.

510. *ταυτὶ* Meineke] *ταύτας* R. Non de hominibus sed de rebus nunc sermonem esse docet verbum *κατευτρεπίζειν*, itaque si quis servet lectionem traditam, interpretetur „*τὰς βακτηρίας*". Equidem verum duco quod dedit Meineke; cf. Thesm. 1203.

---

versuum testatur et articulus omissus et *ῥιπτεῖτε* pro *ῥίπτετε* dictum [1]). Eiusdem dictionis est quod infra praeco clamat: „*ἐμβὰς δὲ κεῖται καὶ τρίβων ἐρριμμένος*" [2]). Quo loco sermo est de conviviis epulas adituris.

505. *ἃ ἐβουλεύσαμεν*] *consilium quod iniimus*. Activo noster etiam alibi ita est usus [3]).

507. *ἐκποδὼν*] similis usus est huius adverbii in Nicophontis versibus: *οὐκ εἰς κόρακας τὼ χεῖρ' ἀποίσεις ἐκποδὼν | ἀπὸ τοῦ σκυταλίου <τοῦδε> καὶ τῆς διφθέρας;* [4]).

508. *ὑφαπτοὺς*] i. e. *ὑφημμένας*, *subligatas* [5]).

510. *ταυτὶ*] dicit *τὴν σκευὴν* quam abiciunt mulieres: vestimenta, barbas, scipiones. Similis est locus in Thesmophoriazusis [6]), et saepe sic — ut in colloquiis quotidianis — usurpatur demonstrativum, non addita re de qua agitur; quales loci legentibus interdum sunt difficiliores, a spectatoribus non potuere non intellegi [7]).

---

[1]) Cf. Soph. Ai. 239 Eur. Hel. 1096 etc.; ipsius comici est *ῥῖπτε* Vesp. 1530 Pac. 962. — [2]) Vs. 850. — [3]) Pac. 692 Av. 637. — [4]) Nicoph. fr. 2; contulit Sobolewski. — [5]) Vid. ad Ran. 1212. — [6]) Thesm. 1203. — [7]) Vid. ad Ach. 331.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ.

καὶ δὴ κεῖται πάνθ' ἅπερ εἶπας· σὸν δ' ἔργον τἄλλα διδάσκειν,
ὅ τι σοι δρᾶσαι ξύμφορον ἡμεῖς δόξομεν ὀρθῶς ὑπακούειν.
οὐδεμιᾷ γὰρ δεινοτέρᾳ σοῦ ξυμμείξασ' οἶδα γυναικί.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

(mariti sui vestem soleas baculum tenens:)

περιμείνατέ νυν, ἵνα τῆς ἀρχῆς, ἣν ἄρτι κεχειροτόνημαι,
ξυμβούλοισιν πάσαις ὑμῖν χρήσωμαι. καὶ γὰρ ἐκεῖ μοι
ἐν τῷ θορύβῳ καὶ τοῖς δεινοῖς ἀνδρειόταται γεγένησθε.

(Aedes suas intraturae occurrit maritus Blepyrus tunicatus foras egrediens.)

SCENA DECIMA.

Praxagora, Blepyrus, Chorus.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

αὕτη, πόθεν ἥκεις, Πραξαγόρα;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

τί δ', ὦ μέλε,
σοὶ τοῦθ';

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

ὅ τι μοι τοῦτ' ἔστιν; ὡς εὐηθικῶς!

---

514. *καὶ δὴ κεῖται*] *κεῖται δὴ* R, *καὶ* supplevit Dobree (*κεῖται καὶ δὴ* scribens), Porson *κεῖται μὲν δή*, Bekker *ἤδη κεῖται*, Dindorf *κατάκειται δή*.
518. *πάσαις* R] *ἁπάσαις* *Γ* (cf. vs. 595).

---

514. Sic in Thesmophoriazusis affinis Euripidis vestem ponere iussus „*καὶ δὴ χαμαί*" ait [1]). Similis etiam in Acharnensibus est chori versus: „*οὑτοιί* (lapides) *σοι χαμαί, καὶ σὺ κατάθου πάλιν τὸ ξίφος*" [2]).

515. *ξύμφορον*] *utile* [3]).
— *ὑπακούειν*] *obedire* [4]).

516. Item in Thesmophoriazusis chorus: *οὔπω ταύτης ἤκουσα* | *πολυπλοκωτέρας γυναικὸς* | *οὐδὲ δεινότερα λεγούσης* [5]).

517. *περιμείνατέ νυν*] *paulisper hic me opperimini*, dum domum intrem vir, mox femina reditura.

520. *αὕτη*] *heus tu!* [6]).
— *τί . . . σοὶ τοῦτο;*] *quid hoc ad te?* [7]).

---

[1]) Thesm. 214; praeterea vid. ad Av. 268. — [2]) Ach. 342. — [3]) Vid. ad Thesm. 139. — [4]) Vid. ad Nub. 274. — [5]) Thesm. 433—435; cf. etiam Vesp. 631—633. — [6]) Vid. ad Vesp. 1. — [7]) Vid. ad Eq. 1022.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

οὔ τοι παρὰ τοῦ μοιχοῦ γε φήσεις.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

οὐκ ἴσως
ἑνός γε.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

καὶ μὴν βασανίσαι σοι τουτογὶ
ἔξεστι.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

πῶς;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

εἰ τῆς κεφαλῆς ὄζω μύρου.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

τί δ'; οὐχὶ βινεῖται γυνὴ καὶ ἄνευ μύρου;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

οὐ δῆτα, τάλαν, ἔγωγε!

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

πῶς οὖν ὀρθρία
ᾤχου σιωπῇ θοἰμάτιον λαβοῦσά μου;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

γυνή μέ τις νύκτωρ ἑταίρα καὶ φίλη

---

522. *παρὰ τοῦ*] *ἆρα παρὰ* Cobet, cui Blaydesium iure oblocutum arbitror, licet locos contulerit dissimiles (Ach. 415 Thesm. 501 alios); *παρά του* vVelsen.

523. *σοι τουτογὶ* Elmsley] *τουτί γέ σοι* R.

524. *ὄζω*] *ὄζει* Cobet (ut Vesp. 1058); sed vid. Ach. 852.

525. Propter homoeoteleuton om. R, sed in calce supplevit corrector.

526. *δῆτα, τάλαν,* Reiske] *δὴ τάλαιν'* R. Haplographiae exemplum insigne. || *ὀρθρία* Cobet] *ὄρθριον* R (ut vs. 377).

527. *μου* R] *μοι* Γ.

---

522. Hostem strenue statim invadit; nempe audaces fortuna iuvat: non propulsantium periculum sed ultro oppetentium victoria solet esse.

524—526. Cum Praxagorae his verbis cf. quae personata mulier in Thesmophoriazusis perhibet: „*furtum cum commisimus, ἕωθεν σκόροδα διαμασώμεθα, | ἵν' ὀσφρόμενος ἀνὴρ ἀπὸ τείχους εἰσιὼν | μηδὲν κακὸν δρᾶν ὑποτοπῆται*" [1]). Unguentum necessarium etiam Myrrhina perhibet in Lysistrata [2]).

526. *πῶς*] *qui fit ut* [3]).

528. *ἑταίρα*] *necessaria, sodalis* [4]).

---

[1]) Thesm. 493—496. — [2]) Lys. 938 sq. — [3]) Vid. ad Av. 278. — [4]) Cf. Lys. 701.

μετεπέμψατ' ὠδίνουσα.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

κᾆτ' οὐκ ἦν ἐμοὶ
φράσασαν ἰέναι;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

τῆς λεχοῦς δ' οὐ φροντίσαι,
οὕτως ἐχούσης, ὦ ἄνερ;

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

εἰποῦσάν γ' ἐμοί!
ἀλλ' ἔστιν ἐνταῦθά τι κακόν.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

μὰ τὼ θεώ,
ἀλλ' ὥσπερ εἶχον ᾠχόμην· ἐδεῖτο δὲ
ἥπερ μεθῆκέ μ' ἐξιέναι πάσῃ τέχνῃ.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

εἶτ' οὐ τὸ σαυτῆς ἱμάτιόν σε χρῆν λαβεῖν;
ἀλλ' ἔμ' ἀποδύσασ', ἐπιβαλοῦσα τοὔγκυκλον,
ᾤχου καταλιποῦσ' ὡσπερεὶ προκείμενον,

---

532. *ἐνταῦθα*] *ἐνταυθὶ* Bothe.
533. *δὲ*] **γὰρ?*
535. *σε χρῆν*] *σ' ἐχρῆν Γ*, *ἐχρῆν σ'* R. Vid. ad Plut. 432. || *λαβεῖν* Blaydes] *ἔχειν* R. Cf. vs. 527 etc.

---

529. *καὶ εἶτα*] indignationis indicia [1]).

532. *μὰ τὼ θεώ*] *per Cererem Filiamque* [2]).

533. *ὥσπερ εἶχον*] *ut eram, statim* [3]). Cum ianuam aperuissem ministrae, quam amica nocte intempesta ad arcessendam me miserat, defuit mihi tempus in cubiculum ad te redeundi ut rem tibi narrarem, nam festinato opus erat.

534. *ἥπερ μεθῆκε με*] i. e. *ἥπερ ἧκεν* (sive *παρῆν*) *ἐπ' ἐμέ*, *quae ad me arcessendam aderat* [4]). — *πάσῃ τέχνῃ*] *omnino* [5]).

536. *τὸ ἔγκυκλον*] non *croceam* illam Praxagorae *tunicam* nunc dicit vir, *τὸ ἡμιδιπλοίδιον* sive *χιτώνιον* [6]), quo ipse humeros utcunque sibi modo tegebat, sed eius *περίβλημα* [7]). Sua veste (*ἱματίῳ*) tectus dormiebat vir; quam cum surriperet mulier, *ἔγκυκλον* ei iniecit, verita ne frigesceret ille et magis etiam ne frigore expergisceretur.

537 sq. Tanquam cadaver me tractavisti, miror autem quod non etiam

---

1) Vid. ad Nub. 210 et 226. — 2) Cf. vs. 155—158 et vid. ad Ach. 905. — 3) Vid. Eq. 488 Plut. 1089. — 4) Vid. ad Eq. 605. — 5) Vid. ad Ran. 1235. — 6) Vid. vs. 332 et ad vs. 318. — 7) Vid. Thesm. 253—261 et ad Lys. 113.

μόνον οὐ στεφανώσασ' οὐδ' ἐπιθεῖσα λήκυθον.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

ψῦχος γὰρ ἦν, ἐγὼ δὲ λεπτὴ καὶ ἀσθενής·
ἔπειθ', ἵν' ἀλεαίνοιμι, τοῦτ' ἠμπεσχόμην.
σὲ δ' ἐν ἀλέᾳ κατακείμενον καὶ στρώμασι
κατέλιπον, ὦ ἄνερ.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

αἱ δὲ δὴ λακωνικαὶ
ᾤχοντο μετὰ σοῦ κατὰ τί; χἠ βακτηρία;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

ἵνα θοἰμάτιον σώσαιμι μεθυπεδησάμην,
μιμουμένη σε καὶ κτυποῦσα τοῖν ποδοῖν,
καὶ τοὺς λίθους παίουσα τῇ βακτηρίᾳ.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

οἶσθ' οὖν ἀπολωλεκυῖα πυρῶν ἑκτέα,
ὃν χρῆν ἔμ' ἐξ ἐκκλησίας εἰληφέναι;

---

540. ἀλεαίνοιμι] -νοι με Blaydes. || ἠμπεσχόμην Bekk. Anecd. p. 381] ημπισχόμην R. Cf. Lys. 1156.
547. οἶσθ' ...;] ἴσθ' (sine signo interrogationis) Blaydes.

---

urnam feralem apposuisti. Similes ioci sunt infra [1]).

539. Praxagora, mulier ἀττικωτάτη, οὐκ εὐχροεῖ οὐδὲ σφριγᾷ [2]).

540. ἵν' ἀλεαίνοιμι] *ut concalefierem.* Redit verbum apud Menandrum: ἤδη ἀλεαίνει πρὸς τὸ πῦρ καθημένη [3]).

541. ἐν ἀλέᾳ καὶ στρώμασι] est hoc ἓν διὰ δυοῖν, frequens apud nostrum orationis figura [4]).

543. κατὰ τί] *quo consilio* [5]).

544. μεθυπεδησάμην] i. e. μετέβαλον τὰ ὑποδήματα, *calceos meos cum tuis mutavi.*

545 sq. Et haec ἓν διὰ δυοῖν vel potius διὰ τριῶν efficiunt; paratactica enim oratione usa „*ut te imitarer*" mulier ait „*et strepitum facerem pedibus* [6]) *et lapides ferirem baculo*", cum velit: „*ut te imitata calceis baculoque ederem strepitum vere virilem*" quo furibus nocturnis metum incuterem.

547. Nomine suo condignum se praebens Blepyrus nunc quoque, perinde atque leno ille apud Herodam [7]), τοὺς πυρούς sive victum quotidianum ante omnia cogitat, unice curat. — Dicebatur ἑκτεύς sive *modius* sexta pars medimni, choenices capiens octo [8]).

548. Ergo hoc tempore frumenti choenices octoni trinummo, singuli medimni tribus drachmis venales erant. Quod modicum erat pretium [9]).

---

[1]) Vs. 1030 sqq. et 1107—1111; praeterea vid. ad Av. 474 et Lys. 611—613. — [2]) Cf. Lys. 80. — [3]) Menandr. fr. 832. Cf. Cobet Coll. Crit. p. 162. — [4]) Vid. ad Av. 1182. — [5]) Vid. ad Nub. 239. — [6]) Cf. vs. 483. — [7]) Vid. Herod. Mimiamb. II 80. — [8]) Cf. Nub. 641—645. — [9]) Vid. Boeckh Staatsh. I[3] p. 117 sq.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

μὴ φροντίσῃς· ἄρρεν γὰρ ἔτεκε παιδίον.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

ἠκκλησία;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

μὰ Δί', ἀλλ' ἐφ' ἣν ἐγὼ ᾠχόμην.
ἀτὰρ γεγένηται;

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

ναὶ μὰ Δί'. οὐκ ᾔδησθά με
φράσαντά σοι χθές;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

ἄρτι γ' ἀναμιμνῄσκομαι.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

οὐδ' ἄρα τὰ δόξαντ' οἶσθα;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

μά Δί' ἐγὼ μὲν οὔ.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

κάθησο τοίνυν σηπίας μασωμένη.
ὑμῖν δέ φασι παραδεδόσθαι τὴν πόλιν.

---

551. ᾔδησθα] ᾔδεισθα R.
554. σηπίας] *σηπία?? Vid. comment.

---

549. *μὴ φροντίσῃς*] *tu ne curassis* [1]).

550. Similem — sed aliquanto minus festivum — iocum habet Plutus fabula [2]).

552. *ἄρτι*] *nunc demum* [3]). — Dixeris vix tandem in mentem redire mulierculae rei quae nihil ad eam attineat. Et tamen ipsa illa mariti verba eam impulerunt ut quantocius amicas convocaret ad exequendum consilium pridem initum.

554. *σηπίας μασωμένη*] proverbiali locutione si utitur Blepyrus, latet me quae huius sit vis. Nam id quod in codice R adscriptum est: „*οἷον ἐντρυφῶσα διὰ τὴν ἐξουσίαν*" quomodo tandem potest inesse? Non singularis opulentiae erat „sepias mandere"; [4]) satis vilis is erat cibus [5]). Itaque minime idem hoc sonat atque „*ζῆν ἐν πᾶσι λαγῴοις*" vel „*ὀρνίθων γάλα πίνειν*". Quod si tamen eiusmodi quid valeant verba tradita, quomodo id conveniat contextui? — Expectaverim potius eam simplicitatis et innocentiae notionem, quae inest gallico „*faire la sainte nitouche*", tentavi autem *κάθησο τοίνυν σηπία μασωμένη* (i. e. *ὥσπερ τις σ. μ.*), sed tertium quodnam huius comparationis sit dicere non habeo.

---

[1]) Vid. ad Eq. 1356 Ran. 493. — [2]) Plut. 712. — [3]) Cf. Lys. 71. — [4]) De verbo *μασᾶσθαι* vid. Vesp. 780. — [5]) Ach. 1041 etc. et supra vs. 126.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

τί δρᾶν; ὑφαίνειν;

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

οὐ μά Δί', ἀλλ' ἄρχειν.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

τίνων;

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

ἁπαξαπάντων τῶν κατὰ πόλιν πραγμάτων.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

(laeta voce exclamans:)

νὴ τὴν Ἀφροδίτην, μακαρία τἄρ' ἡ πόλις
ἔσται τὸ λοιπόν!

(E domo sua prodit vicinus et tacitus aliquantisper auscultat.)

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

κατὰ τί;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

πολλῶν οὕνεκα.
οὐ γὰρ ἔτι τοῖς τολμῶσιν αὐτὴν αἰσχρὰ δρᾶν
ἔσται τὸ λοιπὸν οὐδαμῶς, οὐ μαρτυρεῖν,
οὐ συκοφαντεῖν, —

---

557. *τῶν κατὰ πόλιν*] **τῆς πόλεως τῶν*? Cf. vs. 107; articulus aegre desideratur.
558. *τἄρ'* Cobet] *γ' ἄρ'* R.
559 sq. Habet R, om. *Γ*.
561. *οὐδαμῶς, οὐ* Blaydes] *οὐδαμοῦ δὲ* R. Leniorem correctionem quam suasit Blaydes, recepit vVelsen, *οὐδάμ' οὐδὲ* non admittit dictio comica.

---

561. *οὐ μαρτυρεῖν*] eos praesertim dicit qui *μαρτυρίαις* victum sibi parant, perditos homines, *ἐπὶ τοῖς ἀπράγμοσι τῶν πολιτῶν ἀντωμοσίας καὶ προσκλήσεις καὶ μαρτυρίας* — ne *ψευδομαρτυρίας* dicam — *ξυγκολλῶντας* [1]). Nempe Praxagora, ut isiciarius ille, cives iussura est „*μαρτυριῶν ἀπέχεσθαι | καὶ τὰ δικαστήρια συγκλῄειν* [2]).

562—567. Neglegentior horum verborum structura ipsam vitam imitatur. Praxagoram interpellans vicinus ita loquitur quasi non „*οὐκέτι ἔσται συκοφαν-* „*τεῖν κτέ.*" dixisset illa sed: „*ἀπερῶ* (vel „*ἀπεροῦμεν*) *μηκέτι συκοφαντεῖν κτέ.*"; post quem clamorem verba sua continuans Praxagora et ipsa orationis structuram mutat imprudens, non enim pergit negatione *οὐκ* uti, sed — ut ille — voculam *μή* adhibet: „*μὴ λωποδυτῆσαι, μὴ φθονεῖν κτέ.*"

---

[1]) Vesp. 1041. — [2]) Eq. 1316 sq.; cf. etiam Antiphan. fr. 195^8 Apollodor. 13^{12}.

SCENA UNDECIMA.

Praxagora, Blepyrus, Vicinus, Chorus.

ΓΕΙΤΩΝ.

μηδαμῶς, πρὸς τῶν θεῶν,
τουτὶ ποιήσῃς μηδ' ἀφέλῃ μου τὸν βίον!

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

ὦ δαιμόνι' ἀνδρῶν, τὴν γυναῖκ' ἔα λέγειν!

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

— μὴ λωποδυτῆσαι, μὴ φθονεῖν τοῖς πλησίον,
μὴ γυμνὸν εἶναι, μὴ πένητα μηδένα,
μὴ λοιδορεῖσθαι, μὴ ἐνεχυραζόμενον φέρειν.

ΓΕΙΤΩΝ.

νὴ τὸν Ποσειδῶ, μεγάλα γ'!... εἰ μὴ ψεύσεται.

562ᵇ sq. Sodali Blepyri (quem Vicinum voco equidem) tribuit Bergk, Blepyro Ald. In R est signum mutatae personae, sed in margine dextro adscripta sunt: „*ἄλλος βλέπυρος ἐλθών*", quae aut sic sunt legenda: „*ἀνὴρ μετὰ Βλεπύρου ἐλθών*" (Römer) aut sic distinguenda: „*βλέπυρος. — ἄλλος <ἐπ>ελθών*", ut alius „*Blepyro*", alius „*viro anonymo*" haec tribuat (et is quidem recte).

563. *μηδ'*] *μὴ* Bergk.

564. Blepyro tribuit Bergk. In R praescriptum est: „*ὁ ανηρ πρα(ξαγόρας?)*", Blepyri Sodali (Vicino) dedit Ald., Choro (Coryphaeo) Brunck, Praxagorae Meineke.

568. In R praescriptum est: *ὁ αλλος*. Choro (Coryphaeo) dedit Brunck, Blepyro Tyrwhitt. || *ψεύσεται*] *ψεύδεται* Brunck; sed vid. comment.

---

563. *μηδ' ἀφέλῃ μου τὸν βίον*] iungenda: *ἀφέλῃ μου*. *Vitam mihi ne eripias!* [1]).

564. Item infra vicinus: *ὦ δαιμόνι' ἀνδρῶν, ἔα με τῶν προὔργου τι δρᾶν* [2]).

565. *λωποδυτῆσαι*] priscae dictionis [3]) vox *λωποδύτης* sive *grassator* proprii fere nominis habet vim, neque solum in legibus permansit [4]) sed etiam in lingua vitae quotidianae [5]).

566. Instat igitur aurea illa aetas, qua nemo algebit, nemo egebit; nam cum ceteris rebus, quae ad vitam beate transigendam necessariae sunt, etiam vestem et cenam cunctis praebitura est Praxagora, Euaeonis illius promissa [6]) longe longeque superans.

567. *ἐνεχυραζόμενον*] idem passivum est in Strepsiadis verbis: *ἄγομαι, φέρομαι, τὰ χρήματ' ἐνεχυράζομαι* [7]).

568. *εἰ μὴ ψεύσεται*] i. e.: *εἰ μὴ ψευδολόγος φανεῖται*. Sic alibi: „*οὐ ψεύσει γέ με*" et: „*ἔοικεν οὐ ψευδαγγελήσειν ἄγγελος*" id valent quod: „*οὐ ψευσάμενός με φανεῖ*" et: „*ἔοικεν οὐ ψευδάγγελος φανεῖσθαι ἐκεῖνος*" [8]).

---

[1]) Vid. ad Pac. 561 et ad Eq. 436. — [2]) Vs. 784. — [3]) Vid. Hom. ν 224. — [4]) Vid. Lys. X § 10. — [5]) Vid. ad Ran. 772. — [6]) Vs. 408 sqq. — [7]) Nub. 241; vid. etiam Nub. 35. — [8]) Nub. 261 Av. 1340; praeterea vid. ad Plut. 290 sq.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

ἀλλ' ἀποφανῶ τοῦθ', ὥστε σέ τέ μοι μαρτυρεῖν,
καὶ τοῦτον αὐτὸν μηδὲν ἀντειπεῖν ἔτι.

(Veste ceteris a Praxagora acceptis ornat se Blepyrus.)

ΧΟΡΟΣ.

νῦν δή σε πυκνὴν φρένα δεῖ καὶ φιλόσοφον ἐγείρειν
φροντίδ', ἐπισταμένην ταῖσι φίλαις ἀμύνειν.
κοιναῖς γὰρ ἐπ' εὐτυχίαισιν
ἔρχεται γλώττης εὔνοια πόλιν καὶ
δῆμον ἐπαγλαϊοῦσα μυρίαισιν
ὠφελίαισι βίου.
δηλοῦν δ' ὅ τι περ δύναται καιρός.

---

569. *τέ* Cobet] *γέ* R. || *μοι μαρτυρεῖν*] *συμμαρτυρεῖν* Bergk.

570. *ἔτι* Cobet] *ἐμοί* R, *ἔχειν* Dindorf.

571. *δή σε πυκνὴν φρένα δεῖ* Bergk] *δὴ δεῖ σε π. φρ.* R (cf. Lys. 1108 Ran. 1056), qui verborum ordo videtur deberi duplici lectioni *δή ... δεῖ* (superscr. *δεῖ ... δή*) (vid. vs. 197 et ad Eq. 756); nam incertum hoc loco utrum praestet *νῦν δή ... δεῖ* an *νῦν δεῖ ... δή.* || *καὶ φιλόσοφον*] *καὶ φιλόδημον* (ut Eq. 787) Dindorf, *καὶ φιλόμουσον* vVelsen (coll. Nub. 358), ut continuarent dactylos; *φιλόσοφόν τ'* Bergk.

572. *ἐπισταμένην*] *ἐφισταμένην aggredientem* vel *ἐφιεμένην cupientem* mavult vHerwerden. || **ταῖσι φίλαις*] *ταῖσι φίλαισιν* R, *ἐπὶ ταῖσι φίλαισιν* Reisig, *ταῖς σαῖσι φίλαισιν* Dindorf.

573. *κοιναῖς* Reiske] *κοινὴ* R, *κοινῇ* Brunck, *καιναῖς* Blaydes (cf. Vesp. 346), *κοινῇ ... εὐτυχίᾳ νῦν* Meineke probabiliter.

574. **γλώττης εὔνοια*] *γλώττης ἐπίνοια* R, *γνώμης ἐπίνοια* Markland, quod non intellego. || *πόλιν καὶ δῆμον* vVelsen] *πολίτην δῆμον* R, *πόλιν πάνδημον* Reisig, *πολιτῶν δῆμον* Bergk. Cf. Plut. 567, 570 Ach. 631.

575. *ὠφελίαισι* R] *εὐτυχίαισι Γ.*

576. *δ'*] supplevit Blaydes (*δηλοῦ δ'* dederat Meineke), praeterea pro *δύναται*

---

569 sq. Similibus verbis in Pluto certamen init Paupertas: „*τί ἔχοι τις ἂν δίκαιον ἀντειπεῖν ἔτι;*" [1]). — *Σὲ ... καὶ τοῦτον* Praxagora dicit *vicinum* et *maritum.*

571. *πυκνὴν φρένα ... καὶ φιλόσοφον*] sic chorus dicit *consilium callidum* [2]) *quodque viro philosopho sit dignum.* Nempe in philosophorum praesertim scholis agitabantur quaestiones quae erant de optimo rei publicae statu et de indole feminarum [3]).

573—575. I. e.: *εὔνους γὰρ ἔρχει τῆς κοινῆς εὐτυχίας ἐπιμελομένη, τὴν πόλιν καὶ τὸν δῆμον τῇ γλώττῃ (= τῷ λόγῳ) ἐπαγλαϊοῦσα καὶ τὸν βίον αὐτῶν μυρίοις ἀγαθοῖς ὠφελήσουσα.* — Praepositionis *ἐπί* ea est vis quae in locutione „*ἐπ' ἀγαθῷ τῆς πόλεως*" et similibus; vocum *πόλεως καὶ δήμου* frequens est iunctura in sermone oratorum [4]), verbo *ἐπαγλαΐζειν* etiam Homerus utitur [5]).

576. *Tempus est ostendendi quid sibi*

---

[1]) Plut. 486. — [2]) Vid. ad Eq. 1132. — [3]) Vid. Prolegom. p. XIII sq. — [4]) Vid. ad Eq. 812. — [5]) Hom. Σ 133.

δεῖται γάρ τοι σοφοῦ τινος ἐξευρήματος ἡ πόλις ἡμῶν.
ἀλλὰ πέραινε μόνον
μήτε δεδραμένα μήτ' εἰρημένα πω πρότερον.
μισοῦσι γὰρ ἢν τὰ παλαιὰ πολλάκις θεῶνται.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ.

ἀλλ' οὐ μέλλειν ἀλλ' ἐπιθέσθαι καὶ δὴ χρῆν ταῖς διανοίαις,
ὡς τὸ ταχύνειν χαρίτων μετέχει πλεῖστον παρὰ τοῖσι θεαταῖς.

SCENA DUODECIMA.

Eidem.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

καὶ μὴν ὅτι μὲν χρηστὰ διδάξω πιστεύω. τοὺς δὲ θεατάς,
εἰ καινοτομεῖν ἐθελήσουσιν καὶ μὴ τοῖς ἠθάσι λίαν

---

coniciens *δύνασαι* (coll. Nub. 811), non recte, opinor; *δηλοῦσ'* Dindorf. || *καιρός.*] *καιρὸς δέ* GHermann, ut novi versus hoc sit initium, versus autem 575 numeri ei sint qui sunt Nub. 475.

577 *τοι Γ*] *τοί γε* R, *τι* Ald., *του* (omisso deinde *τινος*) Blaydes, *ὡς δεῖταί γε σοφοῦ* vVelsen. || *τινος*] del. Brunck.

581. *ἐπιθέσθαι* Richards] *ἀπτεσθαι* R, quo servato Faber in fine versus dedit *τῆς διανοίας* (*ἐπινοίας* mavult Blaydes coll. vs. 574 et 589).

---

velit novum istud institutum. Verbi *δύναται* subiectum intellego *τοῦτο*, *id quod agis* [1]). Verbi vis eadem est in Pluti versu: *τὸ τριβώνιον δὲ τί δύναται;* [2]).

581—583. Ad verborum certamen — *τὸν ἀγῶνα* [3]) — ineundum dux chori eam quae primarum est partium more solito incitat [4]).

581. Neglegentioris structurae, sed apud nostrum minime rarae, est particula *ἀλλά* bis deinceps usurpata [5]).

— *ἐπιθέσθαι . . . ταῖς διανοίαις*] *aggrediendi* verbum etiam apud Eupolidem ita adhibitum est; qui propter Aristophanis opinor victoriam succensens [6]) ad spectatores: „*<θαυμάζω πάλαι> | ὅ τι παθόντες τοὺς ξένους μὲν λέγετε ποιητὰς σοφούς, | ἢν δέ τις τῶν ἐνθάδ' αὐτοῦ μηδὲ ἓν χεῖρον φρονῶν | ἐπιτιθῆται τῇ ποιήσει, πάνυ δοκεῖ κακῶς φρονεῖν*" [7]). Item in Socratis apud Platonem verbis: „*καὶ τότε ἤδη* (tum cum aliquanto prudentiores facti erimus quam nunc sumus) *ἐὰν δοκῇ χρῆναι, ἐπιθησόμεθα τοῖς πολιτικοῖς*" [8]).

582. *χαρίτων μετέχει πλεῖστον*] item chorus mystarum in Ranis Iacchum celebrans: „*huc ades ad nostram χαρίτων πλεῖστον ἔχουσαν μέρος . . . χορείαν*" [9]).

584 sq. Verbo *δεδιέναι* adiuncta est nunc *εἰ* particula, ut alibi verbis *dubi-*

---

1) Similia vid. Av. 181 sq., 377 et ad Plut. 845. — 2) Plut. 842, ubi vid. — 3) Ach. 392 Nub. 958 Vesp. 533 Ran. 883. — 4) Vid. ad Lys. 484 sq. — 5) Vid. ad Lys. 1183. — 6) Vid. quae de Ar. peregrino disputavi in Mnemosyne 1888 p. 263 sqq. et ad Ach. 653 sq. — 7) Eupol. fr. 357. — 8) Plat. Gorg. 527*d*, et saepius sic apud Platonem. — 9) Ran. 335.

τοῖς τ' ἀρχαίοις ἐνδιατρίβειν, τοῦτ' ἔσθ' ὃ μάλιστα δέδοικα.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

περὶ μὲν τοίνυν τοῦ καινοτομεῖν μὴ δείσῃς· τοῦτο γὰρ ἡμῖν
δρᾶν ἀντ' αὐτῆς ἀρχῆς ἐστιν, τῶν δ' ἀρχαίων ἀμελῆσαι.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

(ad spectatores:)

μή νυν πρότερον μηδεὶς ὑμῶν ἀντείπῃ μηδ' ὑποκρούσῃ,
πρὶν ἐπίστασθαι τὴν ἐπίνοιαν καὶ τοῦ φράζοντος ἀκοῦσαι.

---

587. **αὐτῆς ἀρχῆς*] *ἄλλης ἀρχῆς* R, *ἄλλης ἀρετῆς* Bergk (cf. Theogn. 699), *ἀρχῆς μεγάλης* vVelsen (coll. schol. et Vesp. 575).

---

tandi et *mirandi* (*θαυμάζω εἰ* al.). Sic apud tragicos inveniuntur: *φόβος εἰ* [1]), *ἀθυμῶ εἰ* [2]).

584. *καινοτομεῖν*] propriam vim ostendit Xenophontis de Reditibus libellus, ubi *nova metalla instituere* significat [3]); est enim, ut recte Photius, *καινὴν λατομίαν τέμνειν*. Nostro loco ad *inventionis* novas venas aperiendas transfertur; longius etiam ab origine discedens Bdelycleon *τελετὴν καινὴν καινοτομεῖν* dicit [4]), et saepius sic apud Platonem *καινοτομεῖν* et *καινοτομία*.

— *τοῖς ἤθεσι λίαν*] i. e. *τοῖς λίαν εἰωθόσι* [5]) vel *εἰθισμένοις*. Cf. initium Ranarum fabulae.

587. Unice hoc curant Athenienses, *τὸ καινόν τι περιεργάζεσθαι* [6]), *εἰς οὐδὲν ἕτερον ἐπικαιροῦντες ἢ λέγειν τι ἢ ἀκούειν καινότερον* [7]). *Il leur faut du nouveau, n'en fût il plus au monde!* — Vocis *ἀρχῆς* subsimilis est usus in Philocleonis versiculo potestatem iudicum extollentis: „*ἆρ' οὐ μεγάλη τοῦτ' ἔστ' ἀρχὴ καὶ τοῦ πλούτου καταχήνη;*" [8]).

588. *ὑποκρούσῃ*] *interpellet* [9]).

589. *πρὶν ἐπίστασθαι ... καὶ ... ἀκοῦσαι*] propter negationem quae antecedit expectatur: *πρὶν ἂν ἐπίστηται ... καὶ ... ἀκούσῃ*. Nihil quod simile sit apud nostrum invenitur [10]), sed apud Demosthenem legimus: „*καί μοι μὴ θορυβήσῃ μηδεὶς πρὶν ἀκοῦσαι*" [11]). Quibus verbis collatis intellegimus Praxagoram e civium concione hoc orationis exordium desumtum habere.

— *τὴν ἐπίνοιαν*] *inventi rationem* [12]).

— *καὶ τοῦ φράζοντος ἀκοῦσαι*] cf. Agamemnonis apud Homerum verba: „*ἑσταότος μὲν καλὸν ἀκουέμεν' οὐδὲ ϝέϝοικε | ὑββάλλειν*" [13]), i. e.: *χρὴ ἀκούειν τοῦ ἑστῶτος καὶ μὴ ὑποκρούειν*. Ubi *ὁ ἑστώς* dicitur *is qui ad verba facienda surrexit*; ceteri qui adsunt sunt *οἱ καθήμενοι*, sic enim in concionibus loquebantur [14]). Nostro loco *ὁ φράζων* est *is qui loquitur*, *ὁ ῥήτωρ* [15]). In substantivi igitur notionem abiit participium *ὁ φράζων* sive *ὁ λέγων* [16]), quapropter non mutatur genus masculinum, licet loquatur mulier. Cf. fictae mulieris coetum matronarum adeuntis verba: „*ποῦ ποῦ καθίζωμ' ἐν καλῷ, τῶν ῥητόρων | ἵν' ἐξακούω;*" [17]). — Hinc quoque apparet quod modo dicebam, ex ore oratorum publicorum sublectum esse orationis initium.

---

1) Eur. Med. 184 Heracl. 791. — 2) Soph. Trach. 666 etc. — 3) Xen. de Red. 4 § 27—30. Item *καινοτομίαι* Lycurg. III § 36 Bl. — 4) Vesp. 876. — 5) Vid. ad Av. 271. — 6) Vid. vs. 220. — 7) Paulus apostolus Act. Apost. 17 § 21. — 8) Vesp. 575. — 9) Item vs. 596; vid. ad Eq. 47. — 10) Nam Nub. 1402 et Pac. 307 alii infinitivo subiunctum est *πρίν*. — 11) Demosth. V § 15. — 12) Vid. Pac. 127 et ad Eq. 539 Vesp. 1073. — 13) Hom. *Τ* 80. — 14) Vid. supra vs. 165 Pac. 932. — 15) Nostrum: *de spreker*. — 16) Cf. Eq. 860 Pac. 635. — 17) Thesm. 292 sq.

κοινωνεῖν γὰρ πάντας φήσω χρῆναι, πάντων μετέχοντας,
καὶ ἐκ ταὐτοῦ ζῆν, καὶ μὴ τὸν μὲν πλουτεῖν, τὸν δ' ἄθλιον εἶναι·
μηδὲ γεωργεῖν τὸν μὲν πολλήν, τῷ δ' εἶναι μηδὲ ταφῆναι·
μηδ' ἀνδραπόδοις τὸν μὲν χρῆσθαι πολλοῖς, τὸν δ' οὐδ' ἀκολούθῳ·
ἀλλ' ἕνα ποιῶ κοινὸν πᾶσιν βίοτον, καὶ τοῦτον ὅμοιον.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

πῶς οὖν ἔσται κοινὸς πᾶσιν;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

κατέδει πέλεθον πρότερός μου.

---

590. *φήσω*] expectabatur potius *φημί* (ut vs. 674); vHerwerden *φράζω*, sed vid' comment.

595. *πᾶσιν* Dindorf] *ἅπασι* R (cf. vs. 518). || *μου*] *σύ* vVelsen.

595 sq. *πέλεθον* et *πελέθων* Bothe] *σπ.* R. Cf. Ach. 1170.

590—594. Hi versus et quae mox sequuntur: „*οὐδεὶς οὐδὲν πενίᾳ δράσει*" *κτέ.* [1]) echo quandam habent in Pluto fabula et ipsum illius fabulae argumentum praebuisse probabiliter dici possunt.

590. *φήσω*] confluxere notiones: „*φημί*" et: „*ἀποδείξω*" vel: „*διδάξω*": *perhibeo et argumentando evincam* [2]). Cf. e. g. apud Platonem Thrasymachi verba: „*τί οὐκ ἐπαινεῖς; ἀλλ' οὐκ ἐθελήσεις*" [3]), vel Helenae apud Homerum: „*πάντας ὁρῶ… οὕς κεν ἐὺ γνοίην*" [4]).

592. *τῷ δ' εἶναι μηδὲ ταφῆναι*] etiam in Pluto ultima paupertas sic indicatur: *καταλείψει μηδὲ ταφῆναι* [5]).

593. *τὸν δ' οὐδ' ἀκολούθῳ*] quo ne egeni quidem cives facile carebant, sordidae enim et abiectae paupertatis habebatur sine famulo (*ἀξυνακόλουθον*) prodire [6]). Itaque ne Chremylo quidem in Pluto fabula quantumvis *κακῶς πράττοντι καὶ πένητι ὄντι* deest pedissequus Cario, et Midias ille *τρεῖς ἀκολούθους ἢ τέτταρας ἔχων διὰ τῆς ἀγορᾶς ἐσόβει* [7]).

594. *ἀλλ' ἕνα ποιῶ κοινὸν πᾶσιν βίοτον*] his verbis revertitur illuc unde dicendi fecit initium: *κοινωνεῖν πάντας χρῆναι*, qua in re insunt omnia [8]).

595. „Tunc praevertas me per me licet" Praxagora ait „cum merda [9]) sit vescendum: loquenti vero molestus esse noli." Ut foedissima quaevis, sic et „Cambronii illa vox" plebi altercanti mirum quantum est dilecta [10]). Futuro tempore Praxagora utitur Blepyrum imitata, sed in ipsius ore *imprecationis* id instar est, ut in nota voce „*κάκιστ' ἀπολούμενε*" vel locis ubi „*ἔτι δίκην δώσεις*" et similia dicunt homines indignati [11]). Cf. etiam loci ubi id quod *imperativus* valet futurum [12]).

---

[1]) Vs. 605. — [2]) Sic et nostrates: *ik zal u zeggen…* — [3]) Plat. Rep. 338*c*; item nos: *maar gij zult er wel niet toe bereid zijn.* — [4]) Hom. *Γ* 234 sq.; alia quae huc faciunt ad Plut. 290 sq. attuli. — [5]) Plut. 556. — [6]) Cf. Lys. XXXII § 16, Naber Mnemos. 1877 p. 403. — [7]) Demosth. XXI § 158. — [8]) Vid. ad Plut. 581—586. — [9]) Vid. Ach. 1170. — [10]) Nostrates: *val mij in mijn…, maar niet in mijn rede.* — [11]) Vid. ad Plut. 608. — [12]) Infra vs. 618 etc.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

καὶ τῶν πελέθων κοινωνοῦμεν;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

μὰ Δί', ἀλλ' ἔφθης μ' ὑποκρούσας.
τουτὶ γὰρ ἔμελλον ἐγὼ λέξειν. τὴν γῆν πρώτιστα ποιήσω
κοινὴν πάντων, καὶ τἀργύριον, καὶ τἄλλ' ὁπόσ' ἐστὶν ἑκάστῳ.
εἶτ' ἀπὸ τούτων κοινῶν ὄντων ἡμεῖς βοσκήσομεν ὑμᾶς
ταμιεύουσαι καὶ φειδόμεναι καὶ τὴν γνώμην προσέχουσαι.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

πῶς οὖν ὅστις μὴ κέκτηται γῆν ἡμῶν, ἀργύριον δὲ

596. Nescio an priorem versus partem Vicino tributam malim; quod si iure suspicor, deinde scribatur *ἔφθη.

597. τουτὶ γὰρ ἔμελλον Blaydes] τοῦτο γὰρ ἤμελλον R; vid. ad Ran. 1038.

598. πάντων] πᾶσιν Blaydes coll. vs. 594 et 673; quorum versuum alia est ratio: illic enim dativus commodi qui dicitur est aptissimus, nostro vero loco genitivus possessoris. || τἀργύριον] τοὔργειον Meineke propter vs. 601, i. e. τὰ ἐν τῇ γῇ, *instrumentum rusticum*, coll. CIG. 1770^{9} (Dittenb. Syll^{1}. 202, vid. etiam ibid. 344^{23}). Sed *singularis* ut defendi possit vereor, melius certe τοὺς καρποὺς vVelsen; non tamen vitiosus videtur locus. Nam dubitari non potest quin iis quibus sint agri etiam pecunia sit; multoque minus est dubium quin etiam pecunia illa, ut cetera eorum bona, communis sit futura. Neque officit versus 601, ubi μὴ γῆν ... ἀργύριον δὲ valet *non agros ... sed solam pecuniam.*

600. ταμιεύουσαι Blaydes] ταμιευόμεναι R. Cf. Thesm. 419. Librarii participium assimularunt vicino.

596. *Etiamne merda communis?!* Indicativus indignationem indicat [1]).

598. τἄλλα] aedes et supellectilem domesticam et instrumentum rusticum quaeque praeterea singula nunc commemorari non est opus.

599 sq. ἡμεῖς βοσκήσομεν ὑμᾶς | ταμιεύουσαι] item Lysistrata illa [2]): ἡμεῖς ταμιεύσομεν αὐτό (τὸ ἀργύριον dicens). Praeterea vid. supra [3]). Verbum βοσκεῖν contemtus plenum; βοσκημάτων fere loco iam erunt mariti [4]).

600. τὴν γνώμην προσέχουσαι] *sedulo, diligenter* [5]), id quod alibi dicitur προσέχειν τὸν νοῦν.

601. πῶς οὖν ὅστις ...;] locutio concisa, quam praebuit sermo quotidianus [6]). Valet πῶς id fere quod alibi τί [7]): *quid igitur fiet si quis ...?* Quomodo igitur effici poterit ut legi obtemperent cives οἷς φανερὰ οὐσία οὐκ ἔστιν, ἀφανὴς δὲ μόνη? Simillima — nisi quod non ὅστις sed εἴ τις ibi dicitur — structura verborum est infra: πῶς ἢν τις ὄφλῃ ... δίκην ...; [8]). Ceterum neglegentius loquitur Blepyrus; qui sic potius argumentari debebat: „de agris quod dicis, facile intellego, non vero id quod de pecunia ceterisque bonis; nam quomodo caveri poterit ne in his fraus fiat?"

[1]) Vid. ad Av. 369. - [2]) Vid. Lys. 493 sq. — [3]) Vs. 209—212. — [4]) Vid. ad Ach. 678 Vesp. 313. — [5]) Cf. Ach. 396. — [6]) Item nos: *maar hoe dan wie geen land bezit ...?* Vid. ad Av. 359 sq. et 371 sq. — [7]) Vid. e. g. infra vs. 862—864. — [8]) Vs. 655.

καὶ δαρεικούς, ἀφανῆ πλοῦτον;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

τοῦτ' εἰς τὸ μέσον καταθήσει.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

κεἰ μὴ καταθεὶς ψευδορκήσει; — καὶ ἐκτήσατο γὰρ διὰ τούτου!

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

ἀλλ' οὐδέν τοι χρήσιμον ἔσται πάντως αὐτῷ.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

κατὰ δὴ τί;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

οὐδεὶς οὐδὲν πενίᾳ δράσει. πάντα γὰρ ἕξουσιν ἅπαντες,
ἄρτους, τεμάχη, μάζας, χλαίνας, οἶνον, στεφάνους, ἐρεβίνθους.
ὥστε τί κέρδος μὴ καταθεῖναι; σὺ γὰρ ἐξευρὼν ἀπόδειξον.

---

602. *τοῦτ'*] *ταῦτ'* Bergk.

603. Totum versum Bergk dedit Blepyro, cui verba *καὶ μὴ καταθεὶς* sola tribuerat Bentley. In R continuatur Praxagorae. ‖ **κεἰ*] *καὶ* R, *ἢ* Cobet, praecedentibus haec adiungens. ‖ *τούτου* Blaydes] *τοῦτο* R.

605. *πενία(ι)* R] *πνεύματι* Γ errore ioculari (litteras *ΠΕΝΙ* librarius *ΠΝΙ* est interpretatus).

606. *χλαίνας*] *κωλᾶς* vHerwerden; sed cf. vs. 415 sq. et *χλανίδας* Vesp. 677 et vid. comment.

---

602. *δαρεικούς*] variandi causa dicitur pro voce *χρυσίῳ*.

603. Nempe non iam soli *lenones* „iureiurando malo rem quaerunt" [1]), sed omnes sic solent, nec fieri posse videtur ut alia ratione etiam ditescat quis Athenis. Saeculum est *κλέπτοντ' ἐπιορκεῖν καὶ βλέπειν ἐναντίον* [2]).

604. *οὐδὲν ... πάντως*] *plane nihil* [3]).

605. *οὐδεὶς οὐδὲν πενίᾳ δράσει*] *nemo quicquam faciet paupertate coactus.* — Similis alibi est dativi usus in vocibus *μισητίᾳ* [4]), *ὀργῇ* [5]), *τῷ κακῷ* [6]). Quod autem paucis verbis nunc dicitur, id fuse ab ipsa Paupertate demonstratur in Pluto fabula [7]).

606. Similis edulium aliarumque rerum optabilium series enumeratur in Vespis [8]). Hic quae recensentur, ea fere sunt quae requiruntur ad lautas epulas transigendas: *cena, vestis spectabilis, mensae secundae.*

— *τεμάχη*] *piscium carnes* [9]).

— *χλαίνας*] recordamur oratoris algentis [10]).

— *ἐρεβίνθους*] i. e. *bellaria, τράγηματα,* quae cum vino et coronis inserviant conviviis [11]).

---

[1]) Plaut. Pseud. I 2, 63. — [2]) Eq. 1239; cf. supra vs. 451 Av. 1609. — [3]) Vid. ad Ran. 268. — [4]) Av. 1620. — [5]) Lys. 550. — [6]) Pac. 1184. — [7]) Plut. 510—531. — [8]) Vesp. 676 sq. — [9]) Vid. ad Ran. 517. — [10]) Vs. 412—417. — [11]) Cf. vs. 45.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

οὔκουν καὶ νῦν οὗτοι μᾶλλον κλέπτουσ', οἷς ταῦτα πάρεστιν;

ΓΕΙΤΩΝ.

πρότερόν γ', ὦ 'ταῖρ', ὅτε τοῖσι νόμοις ἔτ' ἐχρώμεθα τοῖς προτέροισιν·
νῦν δ', ἔσται γὰρ βίος ἐκ κοινοῦ, τί τὸ κέρδος μὴ καταθεῖναι;

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

ἣν μείρακ' ἰδὼν ἐπιθυμήσῃ καὶ βούληται σκαλαθῦραι,
ἕξει τούτων ἀφελὼν δοῦναι! τῶν ἐκ κοινοῦ δὲ μεθέξει
ξυγκαταδαρθών.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

ἀλλ' ἐξέσται προῖκ' αὐτῷ ξυγκαταδαρθεῖν!
καὶ ταύτας γὰρ κοινὰς ποιῶ τοῖς ἀνδράσι συγκατακεῖσθαι

---

609 sq. Vicino tribuit vVelsen. In R nulla h. l. mutatarum personarum signa; Praxagorae ante Velsenum dabantur hi versus, sic vero *ἑταῖρε* ferri nequit nec non displicent verba *τί τὸ κέρδος μὴ καταθεῖναι* ab eadem iterata.

609. *ἑταῖρ'* (*'ταιρ*) *Γ*] *τέρ'* R, *τὰν* B (ut vs. 830 et 1005). Cf. Vesp. 1239. || *ἔτ'* Meineke] *δι-* R (ut passim apud Herodotum).

611. *ἐπιθυμήσῃ*] *-μῇ τις* vHerwerden coll. vs. 1015, fortasse recte; potest tamen ad eum de quo vs. 601—604 sermo fuit hoc quoque verbum referri, et mox (vs. 618) redit aoristus.

613. *ξυγκαταδαρθών*] spurium ducit Bergk.

614. *συγκατακεῖσθαι* (*ξυγκ.*) R] *-δαρθεῖν Γ*.

---

610. *τί τὸ κέρδος*] *quid proderit ei*, *αὐτῷ*, quod pronomen e vicinia [1]) mente repetendum, ut etiam sequentium Blepyri verborum subiectum sit *ille* [2]).

611. *σκαλαθῦραι*] quid significet verbum contextus docet; posterior pars radicis quin sit *ludendi* verbum (*ἀθύρειν*) dubium non videtur; prior valetne *fodicare*? Cf. *σκαλεύειν* [3]). Ductum hinc *σκαλαθυρμάτιον* vocabulum in Nubibus obvium, quod *nugas* vel *quisquilias* illic significat [4]).

612. *τούτων ἀφελών*] i. e. *ἑλὼν ἀπὸ τῶν μὴ κατατεθέντων χρημάτων*. Quae vox in vicinia non legitur, sed facile inde potest effici.

— *τῶν ἐκ κοινοῦ δὲ μεθέξει* | *ξυγκαταδαρθών*] *dein communibus denuo bonis fruetur*. „Victum et vestem praebebit civitas: at puellae — nisi forte aliqua *αὐλητρὶς πεσοῦσα*, ut iocantur, [5]) — non *κοιναί* erunt, opinor!" Cives suos Blepyrum probe notos habere testantur quae unus *τῶν οὔπω τὰ ἑαυτῶν καταθέντων* infra secum reputat: „*excogitandum est aliquod artificium, quo et mea servem et polenta vescar sumtu publico*" [6]).

614 sq. *κοινὰς ποιῶ . . . συγκατακεῖσθαι* | *καὶ παιδοποιεῖν*] i. e.: *ἐξέσται τῷ βουλομένῳ αὐταῖς συγκατακεῖσθαι καὶ ἐξ αὐτῶν παιδοποιεῖν*. Eadem est structura in verbis Strepsiadis: „*τὸ ἐμὸν σῶμα παρέχω*

---

1) E versu 604. — 2) Vs. 611 sq. et 618. — 3) Pac. 440. — 4) Nub. 680. — 5) Vid. ad Nub. 1273. — 6) Vs. 872—874.

καὶ παιδοποιεῖν τῷ βουλομένῳ.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

πῶς οὖν οὐ πάντες ἴασιν
ἐπὶ τὴν ὡραιοτάτην αὐτῶν καὶ ζητήσουσιν ἐρείδειν;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

αἱ φαυλότεραι καὶ σιμότεραι παρὰ τὰς σεμνὰς καθεδοῦνται·
κᾆτ' ἢν ταύτης ἐπιθυμήσῃ, τὴν αἰσχρὰν πρῶθ' ὑποκρούσει.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

καὶ πῶς ἡμᾶς τοὺς πρεσβύτας, ἢν ταῖς αἰσχραῖσι συνῶμεν,
οὐκ ἐπιλείψει τὸ πέος πρότερον, πρὶν ἐκεῖσ' οἷ φῂς ἀφικέσθαι;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

οὐχὶ μαχοῦνται περὶ σοῦ! θάρρει, μὴ δείσῃς! οὐχὶ μαχοῦνται

---

615. *οὐ* R] om. *Γ* (post *ουν* excidere litterae *ου*), *εἰ* Ald. non recte; nam multo aptius est *nonne igitur* quam *quid si*. Omnino *certum* hoc videtur Blepyro, quoniam ipsa id fert natura humana.

621 sq. Praxagorae totos tribuit Dobree; qui vs. 621 post *μαχοῦνται* distinguit, dein verba *περὶ σοῦ θάρρει* iungens. In R alii (Blepyro igitur) dantur verba: „*οὐχὶ μαχοῦνται* | *περὶ τοῦ*" et: „*καὶ σοὶ τ. ὑ.*" In *Γ* personae non distinctae, sed cum

---

τύπτειν" [1]) et in aliis multis [2]). „*Viris communes*" Praxagora ait „*has facio quibuscum illi concumbant*" etc. — Nempe *κοινὰ πάντα τῶν φίλων* [3]).

615. *παιδοποιεῖν*] cum civitatis statu ipsa mutatur dictio. Hactenus liberorum quaerundorum causa matrimonium ineuntes cives *παιδοποιεῖσθαι* [4]) solebant, posthac *παιδοποιήσουσι* tantum [5]). Sic vos non vobis!

— *πῶς οὖν οὐ πάντες ἴασιν...;*] *quomodo fiet igitur ut non eant omnes...?* Id est: *quomodo vero poterit caveri omnes eant...?* [6]).

616. *ἐπὶ*] *ad...petendum* [7]).

— *ὡραιοτάτην*] *florentissimam, formosissimam* [8]).

— *ἐρείδειν*] transfertur verbum, ut saepe [9]).

618. *ἐπιθυμήσῃ*] vir ille *ὁ μὴ καταθείς*, de quo dudum disputatur [10]).

— *ὑποκρούσει*] *iubentis* est nunc futurum, ut saepe [11]), imperativi igitur habet vim. Cf. futurum in *imprecationibus* adhibitum [12]). Ipsum verbum vid. supra [13]).

620. Etiam floridus iuvenis infra veretur ne talibus laboribus sit impar [14]).

621. Digna quae conferantur sunt iuvenis ad Chremylum in Pluto verba: „*ἐγὼ περὶ ταύτης οὐ μαχοῦμαί σοι*" [15]).

---

[1]) Nub. 440 sq. — [2]) Vid. e. g. infra vs. 634 vel Plut. 542—546. — [3]) Plat. Rep. 424*a*, 449*c* Leg. 789*c*. — [4]) Menandr. fr. 404^2 Dinarch. I § 71 etc. — [5]) Cf. *ποιεῖν* Pac. 1322 et supra vs. 442. — [6]) Cf. vs. 619 et vid. ad Av. 278. — [7]) Vid. ad Ran. 69. — [8]) Vid. ad Ran. 395. — [9]) Vid. ad Thesm. 488 Ran. 914. — [10]) Vid. ad vs. 610. — [11]) Vid. Ach. 896, 901 Nub. 811 Lys. 211 Epigen. fr. 5^2 et cf. loci ubi *interrogantes* futuro sic utuntur: Nub. 633 etc. — [12]) Supra vs. 595. — [13]) Vs. 256 sq.; praeterea vid. ad Lys. 1032. — [14]) Vs. 1080; de verbo *ἐπιλείπειν* vid. ad Av. 1106. — [15]) Plut. 1076.

περὶ τοῦ δὴ σοὶ ξυγκαταδαρθεῖν! οὐ σοὶ τοιοῦτον ὑπάρχει!

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

τὸ μὲν ὑμέτερον γνώμην τιν' ἔχει, προβεβούλευται γὰρ ὅπως ἂν
μηδεμιᾶς ᾖ τρύπημα κενόν· τὸ δὲ τῶν ἀνδρῶν τί ποιήσει;
φεύξονται γὰρ τοὺς αἰσχίους, ἐπὶ τοὺς δὲ καλοὺς βαδιοῦνται.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

ἀλλὰ φυλάξουσ' οἱ φαυλότεροι τοὺς καλλίους ἀπιόντας

---

vs. 622 legatur „*περὶ τοῦ;*" antecedente puncto, Blepyro id tribui patet. Brunck ita distribuit: *ΠΡ. οὐχὶ μαχοῦνται. ΒΛ. περὶ τοῦ; ΠΡ. θάρρει, μὴ δείσῃς, οὐχὶ μαχοῦνται.* | *ΒΛ. περὶ τοῦ; ΠΡ. τοῦ μὴ ξυγκαταδαρθεῖν. καὶ σοὶ τοιοῦτον ὑπάρχει.*

622. *δὴ σοὶ* Richards] *τοῦ μὴ* R, *τοῦ σοὶ* Bergk, *περὶ τοῦ* vVelsen (hunc versum ita ut Brunck distribuentes). || **οὐ*] *καὶ* R. || *τοιοῦτον*] **τὸ τοιοῦτον*? || *ὑπάρχει*] *ὑπαρχ* R, *ὑπάρχει Γ*, *-ξει* Mon. Ald. || Violentius verba tradita tentare nolim, sed huiuscemodi aliquid expectabam potius: **τῶν τοιούτων ἄφεσίς σοι.*

623—625. In R continuantur vs. 623 sq.[a] ei qui versum 622[c] dixit; post *ἔχει* vs. 623 est signum personae mutatae (dein usque ad *διαγιγνώσκειν* vs. 636 omnia eidem continuantur).

---

622. Proterva muliercula maritum seniorem [1]) irridens, qui quid valeat probe novit, „*non tu*" ait „*is es qui περιμάχητος fias puellis!*" — Verbum *ὑπάρχειν* id quod *προσεῖναι praesto esse* significat [2]). Fortasse haud inutile est ad Praxagorae verba illustranda quod collegam grandaevum olim mihi narrare memini: cum in convivio quodam liberius sermocinarentur amici, et Blepyrus quidam, qui inter libros exaruerat, laudaret Mahometum et polygamiae illud institutum, quo inter Turcas certe satis feliciter viveretur, „o bone" non sine commiseratione inquit quae forte aderat eius uxor, „quid tibi cum Turcis! misellus utique tu fores Turculus!"

623 sq. Voces „*τὸ ὑμέτερον*" et „*τὸ τῶν ἀνδρῶν*" significant: *quod ad vos, quod ad viros attinet* sive *vestra, virorum res* [3]).

623. *γνώμην τιν' ἔχει*] redit locutio in Vespis [4]). Idem alibi dicitur *νοῦν ἔχειν* [5]).

624. *Vestrum remigium bene est provisum* [6]). Cf. Eupolidis versus: *οὐδὲν κενὸν τρύπημ' ἂν ἐν ταῖς οἰκίαις ἂν εὕροις* [7]), ubi iocose detorquetur locutio navalis: *ἡ ναῦς οὐδὲν τρύπημα κενὸν ἔχει* [8]).

— *τί ποιήσει;*] idem valet quod: „*πῶς ἕξει;*". Sic alibi „*ἡ κέρκος ποιεῖ καλῶς*" significat: „*ἡ κέρκος εὖ ἔχει*" [9]) vel apud Platonem: „*αὐτὸ ποιήσει*" *ipsum venenum satis valebit* [10]). Cf. etiam Paphlagonis illud: „*τί δρᾷ τὸ ποτήριον;*" [11]) aliaque huiuscemodi [12]).

625. *φεύξονται*] verbi subiectum *αἱ γυναῖκες* — quod quin mente supplendum sit nequit dubitari — neglegentius omissum est.

— *ἐπὶ ... βαδιοῦνται*] cf. Chremyli ad Plutum verba: „*ὡς τοὺς δικαίους δ' ἂν βαδίζοις;*" [13]).

---

[1]) Cf. vs. 323 sq. — [2]) Cf. vs. 114, 654, 669 Thesm. 851 etc. et Eq. 217. — [3]) Cf. vs. 858 Lys. 592 et vid. ad vs. 392 sq. Thesm. 105. — [4]) Vesp. 64; cf. etiam Ach. 396. — [5]) Ran. 696, ubi vid. — [6]) Cf. vs. 38 sq. — [7]) Eupol. fr. 354. — [8]) Cf. Pac. 1234. — [9]) Pac. 1054. — [10]) Plat. Phaedon. 117*b*. — [11]) Eq. 237. — [12]) Vid. ad Lys. 1090 Plut. 1205. — [13]) Plut. 97; de *ἐπί* praepositione vid. ad Ran. 69.

ἀπὸ τοῦ δείπνου, καὶ τηρήσουσ' ἐπὶ τοῖσιν δωματίοισιν·
κοὐκ ἔξεσται παρὰ τοῖσι καλοῖς καὶ τοῖς μεγάλοις καθαδαρθεῖν
ταῖσι γυναιξί, πρὶν ἂν τοῖς αἰσχροῖς καὶ τοῖς μικροῖς χαρίσωνται.

ΓΕΙΤΩΝ.

ἡ Λυσικράτους ἄρα νυνὶ ῥὶς ἴσα τοῖσι καλοῖσι φρονήσει.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

νὴ τὸν Ἀπόλλω, καὶ δημοτική γ' ἡ γνώμη καὶ καταχήνη
τῶν σεμνοτέρων ἔσται πολλὴ καὶ τῶν σφραγῖδας ἐχόντων,
ὅταν ἐμβάδ' ἔχων εἴπῃ· „προτέρῳ παραχώρει, κᾆτ' ἐπιτήρει,

---

627. **δωματίοισιν*] *δημοσίοισιν* R. Cf. vs. 8. Et alibi abiit *Ω* in *H* et Thesm. 1031, ubi vid.

628. Habet R, om. *Γ*. || Sic scripsit Tyrwhitt, deleto manifesto emblemate, quod e versu 626 irrepsit; in R est: *οἱ φαυλότεροι· κοὐκ εξεσται παρα τοῖσι καλοῖς καταδαρθεῖν*, in *Γ* versus deest; vVelsen coniecit <*ἐφεδρεύοντες·*> *κοὐκ κτἑ.*

629. *γυναιξί, πρὶν ἂν* Elmsley] *γυναιξὶν πρὶν* R. || *μικροῖς*] *σιμοῖς* vLennep, idque legit fortasse qui in scholiis annotavit: „*σιμὸς καὶ αἰσχρὸς ὁ Λ.*"; cf. praeterea vs. 617, 705, 940. Non tamen certa est res; nam Lysicratis nasus simusne an aduncus an aliam ob causam deformis fuisset aliunde non norant opinor interpretes; adiectivo autem *αἰσχροῖς* et hoc corporis vitium inest et cetera quae sunt huiuscemodi.

630. Dedi Vicino, quem tacitum diutius adstare non decet; fert enim eius officium ut ludicri aliquid identidem interserat verbis altercantium. Cf. vs. 687[a]. Bergk Vicino versus 631—634 dubitanter tribuit.

633. Habet R, om. *Γ*. || *ἐμβάδ' ἔχων*] miras turbas h. l. dedit D. Heinsii nota: „vid. Aristoph. in loco corrupto Eccles." corrupto item lexici Hesychiani loco adscripta. Ubi legitur „*ἐμβάδιον*] *παίζει ἐπὶ τούτου*", sed dudum est intellectum

---

627—629. Quemadmodum Philocleonem illum rei supplices *ἐτήρουν ἐπὶ τοῖσι δρυφάκτοις τοῦ δικαστηρίου* [1], sic viros formosos opperientur deformiores *ante cubicula* [2], neque mulieres ad eos accedere sinent priusquam sibi ipsis morem illae gesserint [3].

630. *Lysicrati* igitur — homini aliunde ignoto, nam cur eundem in Avibus carpi statuamus causa est nulla [4], — turpem nasum et omnino vultum parum decorum fuisse intellegimus; capillos tingere idem dicitur infra [5].

631. *καὶ ... γε*] *atque adeo* [6].

— *δημοτικὴ ... γνώμη καὶ καταχήνη | τῶν σεμνοτέρων*] verba egregie popularia [7] et e demagogorum declamationibus desumta. Sic et Philocleoni olim persuasum erat trinummum illum et potestatem iudicialem esse „*πλούτου καταχήνην*" [8].

632. *τῶν σφραγῖδας ἐχόντων*] iuvenes dicit elegantiores, comtos et ornatos, *τοὺς σφραγιδονυχαργοκομήτας* [9].

633 sq. *ὅταν ... ὅταν*] particula bis deinceps, ut alibi, usurpata [10].

633. *Cum de infima plebe homuncio*

---

[1]) Vesp. 552. — [2]) Vid. vs. 8 et ad Ran. 100. — [3]) Vid. ad Eq. 517. — [4]) Av. 513. Recte opinor Kirchner (Prosopogr. 9443): „num idem sit ... dubito". — [5]) Vs. 736. — [6]) Vid. ad Ran. 49. — [7]) Cf. vs. 411 et vid. ad Av. 1584 sq. — [8]) Vesp. 575. — [9]) Nub. 332. — [10]) Vid. ad Lys. 1188 et de posteriore *ὅταν* ad Ran. 1003.

„ὅταν ἤδη ἐγὼ διαπραξάμενος παραδῶ σοι δευτεριάζειν.“

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

πῶς οὖν, οὕτω ζώντων ἡμῶν, τοὺς αὑτοῦ παῖδας ἕκαστος
ἔσται δυνατὸς διαγιγνώσκειν;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

τί δὲ δεῖ; πατέρας γὰρ ἅπαντας
τοὺς πρεσβυτέρους αὑτῶν εἶναι τοῖσι χρόνοισιν νομιοῦσιν.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

οὔκουν ἄγξουσ' εὖ καὶ χρηστῶς ἑξῆς πάντ' ἄνδρα γέροντα

---

componenda haec esse cum glossa vicina, ubi quod scriptum extat „*ἐμβαδόν*] *παίζει διὰ θαλάσσης*" ad Homeri locum (*Ο* 505) pertinet et ope scholiorum est emendatum: „*ἐμβαδόν*] *πεζῇ διὰ θαλάσσης*," rogat enim illic Aiax milites increpans „*an pedibus domum redire posse sibi videantur?*" Eodem igitur vitio et alterum illud glossema laborat et olim est correctum: „*ἐμβάδιον*] *πεζῇ. ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ*", i. e.: „*ἐμβάδιον idem significat quod ἐμβαδόν*". Omni autem auctoritate caret id quod Bothe coniecit Aristophanis hoc loco: „*ὅταν Ἐμβαδίων κτἑ.*" Quamquam speciem habet quod suspicatus est Bentley, propria hic latere nomina, *ὅταν Ἐμβαδίᾳ γ' εἴπῃ Πρότερος* coniciens (cf. Theopomp. com. fr. 57). || *προτέρῳ* Faber] *πρότερος* R. || Non ante sed post *πρότερος* (-*ρῳ*) interpunxit Meineke.

636. *γὰρ*] supplevit Faber. || *ἅπαντας*] -*ντες* Meineke.

638. *ἄγξουσ'*] *ἀγξωσ'* R. || *ἑξῆς* R] om. *Γ*. || **πάντ' ἄνδρα*] *τὸν πάντα* R, *πάντ'*

---

aliquis „cede priori" dicet iis prius quam voti compotes fuerint facti. Opponuntur beatorum *anulis soleae* pauperculorum [1]).

634. *παραδῶ*] mente supple *αὐτήν, τὴν παιδίσκην* [2]), est enim verborum structura ea de qua supra dictum est [3]).

— *δευτεριάζειν*] *denuo prelo subicere.* Vinitorum hoc verbum, ut alia [4]), ad rem amatoriam transfertur. *Οἶνον δευτερίαν* [5]) non primus succus sub prelo profluens praebet, sed racemi paene sicci et magna vi denuo expressi; unde acetum fit, non vinum interioris notae.

686 sq. Gravibus verbis idem praecipit Socrates apud Platonem: „*τὰς γυναῖκας τῶν ἀνδρῶν τούτων* (reip. custodum) *πάντων πάσας εἶναι κοινάς, ἰδίᾳ δὲ μηδενὶ μηδεμίαν συνοικεῖν· καὶ τοὺς παῖδας αὖ κοινούς, καὶ μήτε γονέα ἔκγονον εἰδέναι τὸν αὑτοῦ μήτε παῖδα γονέα*" [6]), et mox docet civibus pro liberis habendos fore eos qui certo anno fuerint nati [7]). — Fortasse etiam lenonis ad puellam verba non indigna quae nunc afferantur: „*δεῦρο Μυρτάλη καὶ σύ, ... | νόμιζε τούτους οὓς ὁρῇς δικάζοντας | πατέρας ἀδελφοὺς ἐμβλέπειν*" [8]).

637. *τοῖσι χρόνοισιν*] *aetatis habita ratione:* „*ἀφ' ἧς ἂν ἡμέρας τις νυμφίος γένηται, μετ' ἐκείνην δεκάτῳ μηνὶ ... ἃ ἂν γένηται ἔκγονα, ταῦτα πάντα προσερεῖ τὰ μὲν ἄρρενα υἱεῖς, τὰ δὲ θήλεα θυγατέρας, καὶ ἐκεῖνα ἐκεῖνον πατέρα*" [9]).

638—640. Ultimis verbis illuc unde coepit Blepyrus redit [10]). Ad rem quod

---

[1]) Cf. vs. 850. — [2]) Vid. ad vs. 610. — [3]) Vid. ad vs. 614 sq. — [4]) Cf. Plut. 1084—1093. — [5]) Nicophont. fr. 20 Callipp. 2; cf. Poll. VI 17 et vid. ad Ran. 1150. — [6]) Plat. Rep. 457*c, d*; cf. supra Proleg. p. XIII sq. — [7]) Ibid. 461*c, d*. — [8]) Herod. Mimiamb. II 65—68. — [9]) Plat. ll.; cf. infra vs. 1038—1042. — [10]) Vid. ad Plut. 581—586.

διὰ τὴν ἄγνοιαν; ἐπεὶ καὶ νῦν, γιγνώσκοντες πατέρ' ὄντα,
ἄγχουσι. τί δῆθ' ὅταν ἀγνὼς ᾖ; πῶς οὐ τότε καὶ ἐπιχεσοῦνται;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

ἀλλ' ὁ παρεστὼς οὐκ ἐπιτρέψει· τότε δ' αὐτοῖς οὐκ ἔμελ' οὐδὲν
τῶν ἀλλοτρίων, ὅστις τύπτοι. νῦν δ' ἢν πληγέντος ἀκούσῃ,
μὴ αὐτὸν ἐκεῖνον τύπτῃ δεδιώς, τοῖς δρῶσιν τοῦτο μαχεῖται.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

τὰ μὲν ἄλλα λέγεις οὐδὲν σκαιῶς· εἰ δὲ προσελθὼν Ἐπίκουρος
ἢ Λευκόλοφος πάππαν με καλεῖ, τοῦτ' ἤδη δεινὸν ἀκοῦσαι.

ΓΕΙΤΩΝ.

πολὺ μέντοι δεινότερον τούτου τοῦ πράγματός ἐστι...

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

τὸ ποῖον;

ὄντα Blaydes, *οὐκοῦν εὖ καὶ χρηστῶς ἑξῆς ἄγξουσιν* vVelsen, *τότε πάντα* Kock speciose, sed satius videtur non seiungere voces *ἑξῆς πάντα*, et minus placet *τότε* nunc de futuris, mox (vs. 641) de praeteritis dictum.

641. *ἐπιτρέψει Γ*] *ἐπιτρίψει* R.

643. *αὐτὸν ἐκεῖνον*] *τὸν ἑαυτοῦ* Faber, *αὐτὸν ἐκεῖνος* Bergk.

645. *Λευκόλοφος*] *-λόφος* R, *-λόφας Γ*. Cf. Ran. 1513.

646ª, 647, 648ᵇ. Sodali (Vicino) tribuit Bergk; in R ante *τὸ ποῖον* est paragraphus, ceteroquin nulla sunt signa personae mutatae vs. 637—650.

---

attinet, recordamur querelarum Strepsiadis a filio male mulcati [1]).

638. *ἑξῆς πάντα*] i. e. *ἀπαξάπαντας* vel *ξυλλήβδην ἅπαντας*. Item apud Philemonem: *δειλοὶ ... ἑξῆς πάντες εἰσὶν οἱ λαγῴ* [2]).

640. *καὶ*] *etiam*, inest gradatio [3]). Subiectum est *οἱ πατέρες*, quod e singulari qui antecedit facile elicitur.

641. *οὐκ ἐπιτρέψει*] i. q. *οὐκ ἐάσει, non sinet* [4]).

642. *ἀκούσῃ*] e versu vicino repetendum est subiectum *ὁ παρεστώς* vel simile (*ὁ παραγενόμενος, ὁ παριών*).

643. Nunc quoque Praxagora sermonis quotidiani neglegentiae indulgens quid velit indicat potius quam accurate verbis includat cogitatum; nam verbi *τύπτῃ* subiectum non praebet vicinia, neque *αὐτὸν ἐκεῖνον* nunc esse *αὐτὸν τὸν πατέρα* eius qui hominis vapulantis audiat clamores, apparet e verbis proximis. Non tamen obscurus est locus.

644 sq. Neque *Epicurus* hic neque *Leucolophus* aliunde est cognitus, sed ea fere qua olim *Clisthenem* vel *Stratonem* fama usos intellegimus.

645. *καλεῖ*] futurum hoc eo sensu est dictum quo *μέλλει καλέσαι*. *Si res iam feret ut isti patrem me sint dicturi.*

— *τοῦτ' ἤδη δεινὸν ἀκοῦσαι*] item chori dux in Acharnensibus: „*τοῦτο τοὔπος δεινὸν ἤδη ..., | εἰ σὺ τολμήσεις κτέ.*" [5]).

---

[1]) Nub. 1385 sqq.; cf. etiam Vesp. 1039 Av. 1352 et infra vs. 1063. — [2]) Philem. fr. 89⁵; vid. etiam Plat. Theaet. 152*e*, 193*b* etc. — [3]) Cf. Vesp. 941 Av. 68. — [4]) Vid. ad Ran. 529. — [5]) Ach. 315 sq.

ΓΕΙΤΩΝ.

εἴ σε φιλήσειεν Ἀρίστυλλος, φάσκων αὑτοῦ πατέρ' εἶναι.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

οἰμώζοι τἂν καὶ κωκύοι!

ΓΕΙΤΩΝ.

σὺ δέ γ' ὄζοις ἂν... καλαμίνθης!

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

ἀλλ' οὗτος μὲν πρότερον γέγονεν, πρὶν τὸ ψήφισμα γενέσθαι,
ὥστ' οὐχὶ δέος μή σε φιλήσῃ.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

δεινὸν μέντἂν ἐπεπόνθη! —
τὴν γῆν δὲ τίς ἔσθ' ὁ γεωργήσων;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

οἱ δοῦλοι. σοὶ δὲ μελήσει,
ὅταν ᾖ δεκάπουν τὸ στοιχεῖον, λιπαρῷ χωρεῖν ἐπὶ δεῖπνον.

---

647. φιλήσειεν] -σει καὶ vVelsen, -σει τις Blaydes; sed vid. comment. || αὑτοῦ] αὐτοῦ R, σ' αὐτοῦ Mehler.
648. τἂν Bentley] γ' ἂν R.
650. ἐπεπόνθη Suid.] -θην vel -θειν (nam signum ↗ utrumque valet) R.
652. λιπαρῷ Bentley] -ρῶς R.

---

647. εἴ σε φιλήσειεν] a futuro ad optativum transit, quasi non ἔστι sed ἂν εἴη antecederet, quippe qui loquatur de re turpiore quam quae cum probabilitatis aliqua specie possit expectari [1]). Nam Aristyllus est ex iis quorum metuat pater oscula [2]).

648. ἂν ... κωκύοι] sic alibi dicitur μακρὰ κωκύειν κελεύειν τὸν δεῖνα [3]).

— καλαμίνθης] praeter expectationem herbam suaveolentem, *mentastrum* sive mentam agrestem, nominat.

650. οὐχὶ δέος μή] additur hoc loco δέος, alibi φόβος [4]) vel δεινόν [5]). Sed longe plurimis locis substantivum omittitur [6]).

— δεινὸν μέντοι ἂν ἐπεπόνθη] item Lacones in Lysistrata: „δεινά κα ἐπεπόνσεμες" [7]). Cf. etiam Herculis in Avibus verba: „εὖ γε μέντἂν διετέθην!" [8]).

652. Temporis definitione eadem utitur Praxagora qua legislator Ceus, qui cenam quandam publicam iubet „ἀποδιδόναι δέκα ποδῶν" [9]) sive eo diei tempore quo umbra erectae perticae tantae quanta est viri adulti statura, sit decem pedum. Maturius cenae tempus indicabat umbra *septem pedum* in deperdita aliqua Aristophanis fabula [10]), apud Menandrum vero parasitus quidam invitatur εἰς ἑστίασιν δωδεκάποδος [11]), i. e. τοῦ στοιχείου δωδεκάποδος ὄντος, ὅταν τὸ

---

[1]) Vid. ad Lys. 235 sq. — [2]) Cf. Plut. 314. — [3]) Vid. Ran. 34. — [4]) Xen. Mem. II 1 § 25. — [5]) Plat. Apol. 28*a* Rep. 465*b*. — [6]) Vid. Ach. 662 Vesp. 394, 612 etc. — [7]) Lys. 1098; praeterea vid. ad Ran. 253 et supra vs. 95. — [8]) Av. 1692. — [9]) CIG. 2360^{16} Dittenb. Syll.^{1} 348 (^{2}522). — [10]) Ar. fr. 675. — [11]) Menandr. fr. 364^{3}.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

περὶ δ' ἱματίων τίς πόρος ἔσται; καὶ γὰρ τοῦτ' ἔστιν ἐρέσθαι.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

τὰ μὲν ὄνθ' ὑμῖν πρῶτον ὑπάρξει· τὰ δὲ λοίφ' ἡμεῖς ὑφανοῦμεν.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

ἓν ἔτι ζητῶ· πῶς ἤν τις ὄφλῃ παρὰ τοῖς ἄρχουσι δίκην τῳ;
πόθεν ἐκτείσει ταύτην; ἐκ γὰρ τῶν κοινῶν γ' οὐχὶ δίκαιον.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

ἀλλ' οὐδὲ δίκαι πρῶτον ἔσονται.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

τουτὶ τοὔπος σ' ἐπιτρίψει.

---

655 ·*πῶς*] *τοῦτ'*· Hirschig (cf. vs. 662 et vid. Eq. 868). Vulgatam satis tuetur structura item neglegentior vs. 601.

656. *ἐκτ(ε)ίσει Γ*] *κτίσῃι* R, item vs. 663 *κτίσουσιν*. ‖ *ἐκ ... οὐχὶ* Blaydes] *οὐ ... ἐστὶ* R. Blaydesio viam monstravit Cobet, *οὐ γὰρ δὴ 'κ τῶν κοινῶν γε δίκαιον* scribens; fortasse autem praestat quod dedit vVelsen: *ἀπὸ γὰρ κτέ.* Blaydesium ceteroquin secutus.

657. Choro versus partem posteriorem tribuit corrector R; librarius solum signum „:" scripserat. ‖ *τοὔπος σ'* Meineke] *τοὔπος* R, *ποσσ' Γ*, *πόσους* Ald., *δὲ πόσους* Faber. An **πῶς οὔ σ' ...;*?

στοιχεῖον ἢ δωδεκάπουν, et *viginti pedum* apud Eubulum, ubi de eadem re iocus fit, commemoratur umbra [1]). Nempe longius sensim a meridie discessit tempus cenae [2]).

— *λιπαρῷ χωρεῖν ἐπὶ δεῖπνον*] *e balneo cute bene curata* [3]) *procedere cenatum* [4]).

653. *τίς πόρος ἔσται;*] *qua via assequi licebit? Quomodo parabuntur?* [5]).

654. *τὰ δὲ λοίφ' ἡμεῖς ὑφανοῦμεν*] *nova autem quae requiretis posthac, nos vobis nebimus.* Et nihil insoliti sic facient mulieres. Conferri potest e. g. Strepsiades uxorem suam „*λίαν σπαθᾶν*" perhibens [6]).

655. *ἓν ἔτι ζητῶ*] item Philocleon cum paene sibi sit persuasum: „*ἓν ἔτι ποθῶ, τὰ δ' ἄλλ' ἀρέσκει μοι*" [7]). *Unum etiam requiro πρὸς τὸ πάντα ἔχειν* [8]).

— *πῶς ...;*] eadem haec ellipsis quae supra [9]).

— *ὄφλῃ ... δίκην*] succincte sic dicitur *mulctae condemnari cum lite excideris* [10]).

657. *ἀλλ' οὐδὲ δίκαι πρῶτον ἔσονται*] „at priusquam quaeramus unde mulctas posthac soluturi sint cives, id potius est quaerendum sitne futurum ut etiam solvendae sint mulctae: quod nego". Sic reddidi Praxagorae verba, quo melius vis vocis *πρῶτον* persentiretur [11]). Particulae *οὐδέ* idem est usus in verbis Cinesiae illius: „*ἀλλ' οὐδὲ δέομ' ἔγωγε*" [12]).— Beata quae futura est res publica nullos requiret indices; „*τῆς δὲ κακῆς τε καὶ*

---

[1]) Eubul. fr. 119⁷. — [2]) Vid. ad Eq. 52. — [3]) Vid. ad Ach. 636—640 Nub. 920, 1002. — [4]) Cf. Plut. 616. — [5]) Vid. ad Eq. 759. — [6]) Nub. 54 sq.; cf. etiam Lys. 574—586. — [7]) Vesp. 818. — [8]) Vid. ad Av. 1460. — [9]) Vid. vs. 601. — [10]) Item Nub. 34 Av. 1457 Antiphan. fr. 239³ Isae. V § 22 etc. — [11]) Vid. ad Lys. 497. — [12]) Lys. 927.

ΓΕΙΤΩΝ.

καὶ ἐγὼ ταύτῃ γνώμην ἐθέμην.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

τοῦ γάρ, τάλαν, οὕνεκ' ἔσονται;

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

πολλῶν οὕνεκα, νὴ τὸν Ἀπόλλω! πρῶτον δ' ἑνὸς οὕνεκα δήπου,
ἥν τις ὀφείλων ἐξαρνῆται.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

πόθεν οὖν ἐδάνεισ' ὁ δανείσας,
ἐν τῷ κοινῷ πάντων ὄντων; κλέπτων δήπου 'στ' ἐπίδηλος.

ΓΕΙΤΩΝ.

νὴ τὴν Δήμητρ', εὖ γε διδάσκεις.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

(ad vicinum:)

τουτὶ τοίνυν φρασάτω μοι·

658ᵃ. Sodali (Vicino) dedit Bergk; in R paragraphus est ante versum et „:" ante *τοῦ*. ‖ *ταύτῃ* Toup] *ταύτην* R. Cf. Soph. Phil. 1448.

659. *οὕνεκα . . . οὕνεκα*] *ἕνεκεν . . . εἵνεκα* R. Cf. Nub. 420 Plut. 989. Pro *ἕνεκεν* vHerwerden coniecit *ἄλλων* vel alterum *πολλῶν*. ‖ *δ' Γ*] om. R.

662—664. Sic distribuit vVelsen; in R vs. 662 ante versum est $\overset{\varrho}{\chi}$, ante *τουτὶ* autem „:".

662. *τοίνυν*] *τις νῦν* Porson.

αἰσχρᾶς παιδείας ἐν πόλει οὐκ ἔστι μεῖζον λαβεῖν τεκμήριον ἢ τὸ δεῖσθαι δικαστῶν ἄκρων" [1]).

— *τουτὶ τοὔπος σ' ἐπιτρίψει*] „gravius etiam peccas" Blepyrus ait „quam putabam, neque poterit fieri quin istud consilium te perdat." Nam civitatem iudiciis carentem quomodo ferant Athenienses! Quid mores sine litibus! [2]). — Valet *ἐπιτρίβειν* *disperdere* [3]).

658. *καὶ ἐγὼ ταύτῃ γνώμην ἐθέμην*] *idem censeo equidem* [4]). Verba quibus iudiciorum suum studium profitetur vicinus, ipsa e vita iudiciali sunt desumta; nam adverbio *ταύτῃ* *istac, ab ista parte* respicitur ratio qua iudices ferebant sententiam. In alteram urnam tabellam iniciebant — *τὴν ψῆφον ἐτίθεντο* [5]) — qui damnabant reum, in alteram qui absolvebant [6]).

660. *ἐξαρνῆται*] quod alibi dicitur *ἔξαρνός ᾖ* [7]).

662—664. „Istud optime modo docuit, te iudice?" sic ad vicinum Blepyrus: „en igitur quod aliquanto difficilius mihi videtur". Dein ad uxorem conversus: „nam hoc opinor expedire non poteris, sed *ἀποροῦσα φανεῖ*". Sic

---

[1]) Plat. Rep. 405*a*. — [2]) Vid. ad Nub. 208 Av. 39—41. — [3]) Vid. ad Ran. 571. — [4]) Item Plato Theaet. 202*c* Soph. Phil. 1448; cf. etiam Herodot. III 80 VII 82 Andocid. III § 21. — [5]) Vid. e. g. Lys. XXIV § 26. — [6]) Vid. ad Vesp. 991. —) Cf. Nub. 1230.

τὰς αἰκείας οἱ τύπτοντες πόθεν ἐκτείσουσιν, ἐπειδὰν
εὐωχηθέντες ὑβρίζωσιν;

(Ad Praxagoram:)

τοῦτο γάρ οἶμαί σ' ἀπορήσειν.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

ἀπὸ τῆς μάζης, ἧς σιτεῖται· ταύτης γὰρ ὅταν τις ἀφαιρῇ,
οὐχ ὑβριεῖται φαύλως οὕτως αὖθις — τῇ γαστρὶ κολασθείς.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

οὐδ' αὖ κλέπτης οὐδεὶς ἔσται;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

πῶς γὰρ κλέψει, μετὸν αὐτῷ;

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

οὐδ' ἀποδύσουσ' ἄρα τῶν νυκτῶν;

---

663. τὰς Dawes] τῆς R, τὴν Dobree.
665. ταύτης R] ταύτην Γ.
667. πῶς] dubito an proponam *τίς. || κλέψει Porson] κλέψαι R.

---

solvendum est verbum ἀπορήσειν, ut causa temporis futuri appareat [1]). — Non minus subito ad servum se convertit Chremylus cum Pluto colloquens, cui *„mene Iove potentiorem tu demonstrabis?"* roganti respondet: *„ita sane, nam —"* dein Carionem servum allocutus pergit: *„cur Iuppiter regnat in caelo?"* [2]).

663. Aes igitur alienum posthac non solvent homines, nam debita erunt nulla: sed iniurias [3]) tamen, post pocula praesertim, sibi facere pergent, eoque frequentius quo magis laetae iis apponentur cenae. Vinum qui biberint, παροινήσουσι, παροινοῦντες δὲ τυπτήσουσιν ἀλλήλους. Nihil frequentius Athenis quam αἰκείας δίκαι, dicebatur enim αἴκεια ἡ διὰ πληγῶν ὕβρις [4]); multabantur autem qui de vi damnati erant.

665. ἀπὸ τῆς μάζης] ipse *victus* hac voce non sine contemtu quodam nunc indicatur [5]), ut alibi voce τοῖς ἀλφίτοις [6]). — σιτεῖται] ad singularem qui nunc fit transitus neminem offendet, nam facile suppletur subiectum: *is qui delictum commisit.*

666. *Non tam facile* [7]) *denuo insolenter aget* [8]), *si ventre poenam luerit.* Sic discet „προσέχειν ... τὴν γαστέρα" [9]). Ultimis verbis reditur ad enuntiati initium [10]).

667. οὐδ' αὖ] *ne ... quidem.* — πῶς γὰρ κλέψει ...;] *qui enim fiat ut* [11]) *fur evadat ...?* — Subiectum τις inest negativo pronomini οὐδένι, futurum κλέψει est admirabundae et cum indignatione quadam rogantis [12]).

668. τῶν νυκτῶν] frequens pluralis [13]).

---

1) Vid. ad Plut. 290 sq. — 2) Plut. 129 sq. — 3) Cf. Av. 1671. — 4) Bekk. Anecd. p. 355; cf. Demosth. LIV § 18. — 5) Item Ach. 732. — 6) Vid. ad Eq. 575 Nub. 176. — 7) Vid. ad Vesp. 656. — 8) Futurum etiam Thesm. 719 legitur. — 9) Ach. 733. — 10) Vid. ad Plut. 581—586. — 11) Vid. ad Av. 278. — 12) Vid. ad Av. 369. — 13) Vid. ad Nub. 2.

ΓΕΙΤΩΝ.

οὐκ ἢν οἴκοι γε καθεύδῃς.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

οὐδ' ἢν γε θύρασ', ὥσπερ πρότερον· βίοτος γὰρ πᾶσιν ὑπάρξει.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

ἢν δ' ἀποδύωσ';

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

αὐτὸς δώσει· τί γὰρ αὐτῷ πρᾶγμα μάχεσθαι;
ἕτερον γὰρ ἰὼν ἐκ τοῦ κοινοῦ κρεῖττον ἐκείνου κομιεῖται.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

οὐδὲ κυβεύσουσ' ἆρ' ἅνθρωποι;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

περὶ τοῦ γάρ; τοῦτο <δίδαξον!>

668[b]. Sodali (Vicino) dedit Bentley; R habet signum „:" ante *οὐκ*, et ante *βίοτος* vs. 669, non vero paragraphum ante vs. 669. In Praxagorae ore ineptum est hoc argumentum, sequendus igitur non est Dobree, qui Praxagorae reliquit vs. 668[b], Blepyro autem dedit 669[a] (post *πρότερον* scripto signo interrogandi).

669. *θύρασ'* Meineke] *θύραζ'* R.

670. **ΒΛΕ. ἢν δ' ἀποδύωσ'; ΠΡΑ.*] *ἢν δ' ἀποδύηγ'*: R sine paragrapho ante versum. Praxagorae haec continuari solent (sine signo interrogandi).

670 sq. *δώσει ... κομιεῖται*] *δώσεις ... κομιεῖ τι* Bergk speciosa coniectura (cf. Ach. 842), non tamen recte, nam sic etiam *σοι* pro *αὐτῷ* erat dicendum.

672. *ἆρ'* Bekker] *ἄρ'* R, *κυβεύσουσιν ἄρ'* B, sed requiritur rogantium particula *ἆρα*, non concludentium *ἄρα*. Vid. ad Nub. 1252. || **δίδαξον*] *ποιήσει* R, *ποιήσεις* vVelsen, equidem delevi utpote e versu 673 invectum et lacunam coniectura explevi, praeterea post *γάρ* scripsi signum interrogandi. Cf. Vesp. 519.

---

669. *At etiamsi foris noctem transigas,* — Praxagora ait, — *ne sic quidem a grassatoribus, ut olim, tibi erit periculum.* Recordamur Euelpidis illius [1]).

670 sq. *Si tamen vestem detrahent?* [2]) — *Ipse dabit, nam quid opus est ad pugnos venire? Extemplo enim adibit* [3]) *armamentarium publicum, unde aliam vestem eamque meliorem sibi petat.* — Verborum structura neglegentior, nam a secunda persona [4]) ad tertiam [5]) fit transitus et ad *ἕτερον* et *κρεῖττον* mente supplendum est *ἱμάτιον*.

670. *τί αὐτῷ πρᾶγμα*] haec iungenda [6]); dativus *αὐτῷ* non suspensus est a verbo *μάχεσθαι*.

672. *ἆρα*] interdum verbo postponitur [7]).

---

1) Vid. Av. 493—498. Cf. etiam Thesm. 795. — 2) Cf. vs. 799 sqq. et 862 sqq. — 3) De participii praes. usu vid. ad Nub. 1212. — 4) *καθεύδῃς* vs. 668. — 5) *δώσει* et *αὐτῷ* vs. 670. — 6) Vid. vs. 462 et ad Thesm. 244. — 7) Vid. ad Ach. 238.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

τὴν δὲ δίαιταν τίνα ποιήσεις;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

κοινὴν πᾶσιν. τὸ γὰρ ἄστυ
μίαν οἴκησιν φημὶ ποιήσειν ξυρρήξασ' εἰς ἓν ἅπαντα,
ὥστε βαδίζειν εἰς ἀλλήλων.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

τὸ δὲ δεῖπνον ποῦ παραθήσεις;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

τὰ δικαστήρια καὶ τὰς στοιὰς ἀνδρῶνας πάντα ποιήσω.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

τὸ δὲ βῆμα τί σοι χρήσιμον ἔσται;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

τοὺς κρατῆρας καταθεῖναι
καὶ τὰς ὑδρίας, καὶ ῥαψῳδεῖν ἔσται τοῖς παιδαρίοισιν

---

674. *ξυρρήξασ'*] *ξυνερείψασ'* Bergk.

675. *εἰς ἀλλήλων* Dindorf] *εἰς ἀλλήλους* R, *ὡς ἀλλήλους* *Γ* (ut Plut. 237; alieni hinc sunt loci quos praeterea confert Blaydes: Eccl. 925, 933, 1005, 1013, 1028, 1084, 1088). Cf. vs. 420 (1037?) Lys. 1065, 1070, 1210.

677. *καταθεῖναι* vHerwerden] *-θήσω* R (e versu 681).

---

674 sq. Sic Plataeenses anno 431 *ξυνελέγοντο διορύσσοντες τοὺς κοινοὺς τοίχους παρ' ἀλλήλους* [1]), non tamen ut convivia sed ut caedem pararent. Propius accedit Demea ille Terentianus maceriam, qua fratris hortus a suo secernitur, dirui unamque e duabus domum fieri iubens [2]).

676. *τὰς στοιὰς*] metri causa comicus in tetrametris hac forma utitur [3]), ut alibi *ῥοιά* [4]) et *ποία* [5]) dicuntur quae *ῥοά* et *πόα* erant in vita communi. Ut tribunalia, sic *porticus* vacabunt, ubi promercalia hactenus fuere exposita, ut in *longa* porticu et vicinis [6]), vel magistratus sederunt, ut *ὁ βασιλεὺς* in porticu *regia* [7]). In cenationes iam omnes convertentur.

677. *τί ... χρήσιμον ἔσται;*] quemadmodum dicebant *τί χρήσομαι τούτῳ* [8]), sic adiectivo *χρησίμῳ* nunc illud *τί* subiungitur.

678 sq. *ῥαψῳδεῖν ἔσται τοῖς παιδαρίοισι κτέ.*] ut in Pace dicitur: *αὐτό σοι γενήσεται | τὰ σῦκα ... ἱστάναι*, *serviet tibi illud ad pendendas ficus* [9]), sic hoc loco: *τὸ βῆμα τοῖς παιδαρίοισι ἔσται ῥαψῳδεῖν*, *suggestum pueris serviet ad carmina canenda in honorem eorum qui fortes, in contumeliam eorum qui ignavos se praestiterint in bello.* — E Pace novimus convivarum filios in conviviis carmina heroica canentes [10]) et recordamur Nicerati illius Iliadem et Odysseam memoriter totas tenentis [11]). Articulo voci

---

1) Thucyd. II 3 § 3. — 2) Terent. Adelph. V 7, 10 sq. — 3) Item vs. 684 et 686. — 4) Pac. 1001. — 5) Eq. 606. — 6) Vid. schol. Av. 997 Pausan. I 2. — 7) Plat. Euthyphr. init. Pausan. I 3 § 1 etc.; cf. infra vs. 685. — 8) Eq. 1183 etc. — 9) Pac. 1248. — 10) Pac. 1265—1304. — 11) Xen. Conv. 3 § 5. Cf. etiam Plat. Tim. 21 *b*.

τοὺς ἀνδρείους ἐν τῷ πολέμῳ, κεἴ τις δειλὸς γεγένηται,
ἵνα μὴ δειπνῶσ' αἰσχυνόμενοι.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

νὴ τὸν Ἀπόλλω, χαρίεν γε.
τὰ δὲ κληρωτήρια ποῖ τρέψεις;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

εἰς τὴν ἀγορὰν καταθήσω·
κᾆτα στήσασα παρ' Ἁρμοδίῳ κληρώσω πάντας, ὅπως ἂν

---

681. καταθήσω Γ] καθήσω R (e κ'θήσω nata lectio).
682. ὅπως Blaydes] ἕως R.

πολέμῳ praemisso significatur illud bellum quod nunc geritur (Corinthium).

680. *ἵνα μὴ δειπνῶσ' αἰσχυνόμενοι*] i. e.: *ἵνα μὴ βούλωνται παραγενέσθαι εἰς τὸ δεῖπνον*, vel: *ἵνα ἄδειπνοι ἀπίωσιν*, *ut prae pudore cenam communem adire nolint.* Unam igitur notionem *μή* + *δειπνεῖν* efficiunt = *νηστεύειν*.

681. *τὰ δὲ κληρωτήρια ποῖ τρέψεις;*] *quid vero fiet* [1]) *de aediculis ubi sorte designantur iudices?* — Pollux *τὰ κληρωτήρια* inter *τὰ δικαστικὰ σκεύη* recenset, „*εἰ γὰρ καὶ ἐπὶ τοῦ τόπου ἔοικεν εἰρῆσθαι τοὔνομα ἐν τῷ Γήραι Ἀριστοφάνους, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ ἀγγείου ἂν ἐναρμόσειεν*" [2]). Dubitabant igitur veteres interpretes utrum *locum* an *urnam* apud Aristophanem significaret vox *κληρωτήριον*. Rem non conficit Eubuli fragmentum quoddam, ubi *κλητῆρες μάρτυρες δίκαι κληρωτήρια κλεψύδραι* coniunctim commemorantur [3]). Sed *locum* intellegit Phrynichus grammaticus: „*κληρωτήρια, ἔνθα κληροῦνται οἱ δικασταί*" [4]), et revera hanc esse vocis vim testantur quae eiusdem sunt conformationis: *δικαστήριον* et *φροντιστήριον*, omnem autem dubitationem iam eximit liber de Rep. Ath.; unde discimus heliastas singulis diebus, quibus iudicia futura erant, convocatos esse in „*κλη[ρωτήρια] εἴκοσι, δ[ύο] τῇ φυλῇ ἑκάστῃ*", erant autem „*κανονίδες [πέντε ἐ]ν ἑκάστῳ τῶν κληρωτηρίων*" [5]). Singulis igitur tribubus erant duo *κληρωτήρια*, quorum utrumque habebat quinque *κανονίδας* sive ligna procera, in quibus erant loculi ad excipiendas tabellas; horum usus erat in iudicibus sorte designandis. Levis structurae fuisse *τὰ κληρωτήρια* quaeque non nimis difficulter in alium locum possent transmoveri, noster locus testatur; non solidos igitur parietes cogito sed *septa* quaedam lignea. Requirebat hunc apparatum nova ratio, multo quam quae olim valuerat artificiosior, qua iudices his annis designari sunt coepti [6]). Sed ex quo Praxagora ceteraeque mulieres rerum sunt potitae, iudicum nullus est usus, ius enim nullum dicetur posthac; *convivarum* igitur sortitioni servire iam poterunt *τὰ κληρωτήρια*. — Aut interpretis alicuius aut librarii socordiae debetur scholion: „*τὰ κληρωτήρια*] *τὰς κληρωτὰς ἀρχάς*". Suspicor olim fuisse: „*τῶν κληρωτῶν ἀρχῶν*", id quoque vitiosum, non tamen plane absurdum.

682. *παρ' Ἁρμοδίῳ*] prope Harmodii statuam in foro collocatam [7]).

---

[1]) Cf. Nub. 858. — [2]) Poll. X 61 (nostrum locum spectans et ad *τὸ Γῆρας* memoriae errore referens?). — [3]) Eubul. fr. 74. — [4]) Anecd. Bekk. p. 47. Item Poll. IX 44, cf. etiam Plut. Mor. 793*d*. — [5]) [Arist.] Rep. Ath. 63 § 2 et col. 31, 16; cf. etiam ibid. vs. 17 sq. et vid. Photiades in Athena 1902 p. 278 sq. — [6]) Qua de re vid. Plut. Proleg. p. XVI et XXII et ad Plut. 277 sq. — [7]) Cf. Lys. 633.

εἰδὼς ὁ λαχὼν ἀπίῃ χαίρων ἐν ὁποίῳ γράμματι δειπνεῖ.
καὶ κηρύξει τοὺς ἐκ τοῦ Βῆτ' ἐπὶ τὴν στοιὰν ἀκολουθεῖν
τὴν Βασίλειον δειπνήσοντας, τὸ δὲ Θῆτ' εἰς τὴν παρὰ ταύτην,
τοὺς δ' ἐκ τοῦ Κάππ' εἰς τὴν στοιὰν χωρεῖν τὴν ἀλφιτόπωλιν.

ΓΕΙΤΩΝ.

ἵνα κάπτωσιν;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

μὰ Δί', ἀλλ' ἵν' ἐκεῖ δειπνῶσ'.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

ὅτῳ ἂν δὲ τὸ γράμμα

687ª. Dedi Vicino, alii Blepyro. In R nullum est signum personae mutatae ante versum, „:" ante *μὰ*. Cf. vs. 630. || *δειπνῶσ'*. — *ὅτῳ ἂν* Blaydes] *δειπνῶσιν*: *ὅτο* R.

683. Proxime ad hunc iocum accedunt Chremyli in Pluto fabula verba, aniculam rogantis: „*οὐ λαχοῦσ' ἔπινες ἐν τῷ γράμματι;*" [1]).

681. *κηρύξει*] subiectum *ὁ κῆρυξ* ex ipso verbo efficitur. Sic alibi „*ὁ δ' ἀνεῖπεν*" dicitur, ubi item *ὁ κῆρυξ* est intellegendus [2]).

684 sq. In porticu *Βασιλείῳ* [3]) cur „littera *B*" sive civium *decuria secunda* sit cenatura quivis videt; cur vero vicina ei sit futura „littera *Θ*" sive *decuria octava* ambigunt scholiastae. Quorum alius vocem *τοὺς θῆτας* huc trahit, — sic vero tolerabilem interpretationem locus non admittit, — alius *Θησέως* nomen. Huic haud dubitanter adstipulor, collatis Pausaniae verbis, qui postquam de *stoa Regia* nonnulla scripsit, haec addit: „*στοὰ δὲ ὄπισθεν ᾠκοδόμηται γραφὰς ἔχουσα θεοὺς δώδεκα καλουμένους, ἐπὶ δὲ τῷ τοίχῳ τῷ πέραν Θησεύς ἐστι γεγραμμένος καὶ Δημοκρατία τε καὶ Δῆμος. δηλοῖ δὲ ἡ γραφή, Θησέα εἶναι τὸν καταστήσαντα Ἀθηναίοις ἐξ ἴσου πολιτεύεσθαι*" [4]). Hanc igitur porticum Aristophanis aetate *Thesei* vocatam esse noster locus testatur. Alibi non invenitur illud nomen. Aperto autem vitio laborant scholii verba: „*εἰς τὸ Θησεῖον*", nam Thesei *templum* illud notissimum huc non facere, vix est quod observem; sed aut erravit interpres, aut „*εἰς τὴν Θησεῖον*" scripserat.

686 sq. Stoam *ἀλφιτοπῶλιν* „litterae *K*" sive *decimae civium decuriae* designat Praxagora, ut subiungi possit iocus non ita festivus, quo a *devorandi* vel *comedendi* verbo *τῷ κάπτειν* [5]) huius rei causam repetit vicinus. Hanc in Equitibus fabula cogitat isiciarius, cum cavendum esse ait ne Paphlagonis sive Cleonis asseclae *τὰς εἰσβολὰς* „*τῶν ἀλφίτων*" vi et armis occupent [6]). Etiam Piraeus habebat porticum *ἀλφιτοπῶλιν* [7]), sed eam hinc alienam esse nemo non intellegit.

687ᵇ—690. Blepyrus veretur ne uxor hac quoque in re sortitionem iudicum sit imitatura, quod non omnium nomina singulis diebus proditura sint. His olim esuriendum erat. nam nisi triobolo accepto non habebant unde sibi suisque emerent prandium, — non ego loquor

[1]) Plut. 972, ubi vid. — [2]) Ach. 11. — [3]) Vid. ad vs. 676. — [4]) Pausan. I 3 § 2. — [5]) Vid. ad Ran. 1078. — [6]) Eq. 857. — [7]) Ach. 548.

μὴ ἐξελκυσθῇ, καθ' ὃ δειπνήσει;

ΓΕΙΤΩΝ.

τούτους ἀπελῶσιν ἀδείπνους.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

ἀλλ' οὐκ ἔσται τοῦτο παρ' ἡμῖν.
πᾶσι γὰρ ἄφθονα πάντα παρέξομεν·
ὥστε μεθυσθεὶς αὐτῷ στεφάνῳ
πᾶς τις ἄπεισιν τὴν δᾷδα λαβών.
αἱ δὲ γυναῖκες κατὰ τὰς διόδους
προσπίπτουσαι τοῖς ἀπὸ δείπνου
τάδε λέξουσιν· „δεῦρο παρ' ἡμᾶς!
„ἐνθάδε μεῖράξ ἐσθ' ὡραία.“ —
„παρ' ἐμοὶ δ'“ ἑτέρα
φήσει τις ἄνωθ' ἐξ ὑπερῴου
„καὶ καλλίστη καὶ λευκοτάτη.
„πρότερον μέντοι δεῖ σε καθεύδειν

---

688. Signum interrogandi post *δειπνήσει* scripsit Lenting. || Posteriorem versus partem tribui Vicino; Praxagorae dabat Lenting (cum seqq.). Vulgo continuatur Blepyro, quod si placeat, alterum signum interrogandi scribatur in versus exitu; sic Tyrwhitt codicem B secutus. || *τούτους*] *τούτοις* R. || *ἀδείπνους* Blaydes] *ἅπαντες* R. Cf. Ach. 1155.

694. *δείπνου Γ*] *τοῦ δείπνου* R.

---

sed comicus institutum illud in ridiculum detorquens [1] —: etiamne posthac multis cibo quotidie erit carendum? Sed e Praxagorae responso statim apparet quanto melior sit *γυναικοκρατία* quam virorum sive multorum sive paucorum dominatio; nam id quod gravissimum est, id quod solum refert, solum id curabit illa, cunctis autem id praebebit et semper et ubertim [2]). Apage leges et iudicia ceterasque nugas civiles: at cena neminem inde ab hoc die deficiet. *Πολλῶν ἄρα ἀγαθῶν ἄρξει ἥδε ἡ ἡμέρα Ἀθήναις καὶ τῇ Ἑλλάδι*, et cives decebit pro insignibus hisce beneficiis in se collatis sacra ferre *τῇ μεγίστῃ Γαστρὶ δαιμόνων*, gratum animum testantia.

691. *αὐτῷ στεφάνῳ*] *etiam coronatus* [3]).

692. *ἄπεισιν*] mente suppl.: *οἴκαδε*.

694. *τοῖς ἀπὸ δείπνου*] *ἐν πλησμονῇ γὰρ Κύπρις* [4]).

696. *ὡραία*] *florida, formosa* [5]).

697 sq. Orationis eadem est conformatio in Lysistratae verbis: *ὑμῶν … ἠκούομεν ἤδη· | „οὐκ ἔστιν ἀνὴρ ἐν τῇ χώρᾳ!“ — „μὰ Δί' οὐ δῆτ' ἔσθ'!“ ἕτερός τις.*

698. *ἐξ ὑπερῴου*] *e fenestra in aedium parte superiore caput exerens* [6]).

700 sq. *πρότερον … αὐτῆς*] brevius dictum pro: *πρότερον … ἢ παρ' αὐτῇ* [7]).

---

[1]) Cf. Vesp. 303 sq. Lys. 624 sq. — [2]) Cum vs. 690 cf. Lys. 1191. — [3]) Cf. Vesp. 119. — [4]) Cf. vs. 627 et vid. ad Eq. 744. — [5]) Cf. vs. 616 et vid. ad Ran. 395. — [6]) Cf. Eq. 1001. — [7]) Vid. ad Lys. 1179.

„αὐτῆς παρ' ἐμοί.“ —
τοῖς εὐπρεπέσιν δ' ἀκολουθοῦντες
καὶ μειρακίοις οἱ φαυλότεροι
τοιάδ' ἐροῦσιν· „ποῖ θεῖς οὗτος;
„πάντως οὐδὲν δράσεις ἐλθών·
„τοὺς γὰρ σιμοὺς καὶ τοὺς αἰσχροὺς
„ἐψήφισται προτέρους βινεῖν,
„ὑμᾶς δὲ τέως θρῖα λαβόντας
„διφόρου συκῆς
„ἐν τοῖς προθύροισι δέφεσθαι.“ —
φέρε νῦν, φράσον μοι, ταῦτ' ἀρέσκει σφῷν;

ΒΛΕΠΥΡΟΣ καὶ ΓΕΙΤΩΝ.

πάνυ.

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

βαδιστέον τἄρ' ἐστὶν εἰς ἀγορὰν ἐμοί,
ἵν' ἀποδέχωμαι τὰ προσιόντα χρήματα,

---

702. εὐπρεπέσιν δ' Bentley] δ' εὐπρεπέσιν R.

705 sq. τοὺς ... σιμοὺς ... αἰσχροὺς ... προτέρους Blaydes] τοῖς ... -οῖς ... -οῖς ... -οις R, quae servans vVelsen vs. 709 ante ἐν supplendum esse χρὴ coniecit.

710. φράσον] φράσατον Reisig. || πάνυ] ambobus dedit Bergk, soli Blepyro tribuitur vulgo. In R est signum personae mutatae.

---

702 sqq. Ergo quid fiet? Hoc opinor: turpissima quaeque mulier antecedet formosiores, turpissimus quisque vir ceteros antecedet: ergo turpissima turpissimo iungetur et formosissimo denique formosissima. Et sic fiet id quod *philosopho* communionem mulierum suadenti fuit consilium: „τοὺς ἀρίστους ταῖς ἀρίσταις συγγίγνεσθαι ὡς πλειστάκις, τοὺς δὲ φαυλοτάτους ταῖς φαυλοτάταις τοὐναντίον" [1]). Sed non ita ratiocinari nos sinit Aristophanes, qui in fabulae parte postrema prudenter cavit ne praeter tetras quasdam anus etiam simus aliqui *pumilio* in scenam prodiret, neve in novo psephismate [2]) *virorum* seniorum fieret mentio. Nempe illud „audi et alteram partem" iudicibus scriptum est, non poetis comicis; rerum non ad verum expressarum imaginem hi ostentant spectatoribus, sed ludicre contortam et distractam.

703. οὗτος] *heus tu* [3]).

704. πάντως οὐδὲν] *plane nihil* [4]).

705—709. Similis in Acharnensibus est oppositio: σοὶ ... ῥιγῶν καὶ προφυλάττειν, | τῷ δὲ καθεύδειν | μετὰ παιδίσκης ὡραιοτάτης [5]).

710. φράσον] ad plures hic imperativus dicitur, ut εἰπέ μοι [6]), ἰδού, θέασαι, φέρε, similes.

711. Simillima in Ranis sunt verba ianitoris: βαδιστέον τἄρ' ἐστὶν ἐπὶ τονδὶ πάλιν [7]).

---

1) Plat. Rep. 459*d*. — 2) Vs. 1015—1020. — 3) Vid. ad Vesp. 1. — 4) Vid. ad Ran. 263. — 5) Ach. 1145 sqq. — 6) Vid. ad Ran. 39. — 7) Ran. 656.

λαβοῦσα κηρύκαιναν εὔφωνόν τινα.
ἐμὲ γὰρ ἀνάγκη ταῦτα δρᾶν, ᾑρημένην
ἄρχειν, καταστῆσαί τε τὰ ξυσσίτια,
ὅπως ἂν εὐωχῆσθε πρῶτον τήμερον.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

ἤδη γὰρ εὐωχησόμεσθα;

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

φήμ' ἐγώ.
ἔπειτα τὰς πόρνας καταπαῦσαι βούλομαι
ἁπαξαπάσας.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

ἵνα τί;

ΓΕΙΤΩΝ.

δῆλον τουτογί·
ἵνα τῶν νέων ἔχωσιν αὗται τὰς ἀκμάς!

ΠΡΑΞΑΓΟΡΑ.

καὶ τάς γε δούλας οὐχὶ δεῖ κοσμουμένας

---

716. *τήμερον*] *σημερον* R.

718—724. Post versum 710 collocatos mavult Meineke, at iusto ordine Praxagora officia sua refert: post epulas venus (cf. vs. 877 sqq. Ach. 1090—1093 Vesp. 1341 sqq. Ran. 503—516 etc.).

719ᵒ sq. Sodali (Vicino) dedit Bergk. Vulgo Praxagorae dantur (cum seqq.); quod si recte habeat, vs. 720 cum Scaligero malim *ἔχωμεν αὐταί*, sed in R ante vs. 721 est paragraphus.

719. *τουτογί* Bentley] *τουτοτί* R, *τοῦτο τί Γ*.

720. *αὗται*] *ἀσταί* Elmsley. Sanam duco vulgatam; Chorum manu indicat is qui loquitur.

721. *οὐχί*] *οὐκέτι* vHerwerden.

---

713. *κηρύκαινάν ... τινα*] *praeconissam aliquam*. Iocose ficta vox [1]).

714. *Me enim (ipsam) hoc facere oportet, quoniam magistratus sum creata.*

717. *φήμ' ἐγώ*] *id ipsum est quod dico* [2]).

718. *τὰς πόρνας καταπαῦσαι*] etiam alibi apud nostrum dicitur (*κατα*)*παύειν τινά* non addito participio vel genitivo [3]).

719. *ἵνα τί;*] *quo consilio?* [4]).

— *τουτογί*] i. e. *τουτί γε* [5]).

720. *αὗται*] dicit vicinus mulieres chorum efficientes, quas manu indicat, et in universum virgines matronasque honestas.

— *τὰς ἀκμάς*] *florem et robur adolescentiae* [6]).

---

[1]) Vid. ad Lys. 184. — [2]) Vid. ad Av. 1446. — [3]) Vid. ad Eq. 330. — [4]) Vid. ad Nub. 1192. — [5]) Vid. ad Ran. 965. — [6]) Vid. ad Plut. 256.

τὴν τῶν ἐλευθέρων ὑφαρπάζειν Κύπριν,
ἀλλὰ παρὰ τοῖς δούλοισι κοιμᾶσθαι μόνον,
κατωνάκην τὸν χοῖρον ἀποτετιλμένας.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

φέρε νυν ἐγώ σοι παρακολουθῶ πλησίον,
ἵν' ἀποβλέπωμαι, καὶ ταδὶ λέγωσί με·
„τὸν τῆς στρατηγοῦ τοῦτον οὐ θαυμάζετε;“

ΓΕΙΤΩΝ.

ἐγὼ δ' ἵν' εἰς ἀγοράν γε τὰ σκεύη φέρω,
προχειριοῦμαι καὶ ἐξετῶ τὴν οὐσίαν.

(Abeunt dextrorsum Praxagora et Blepyrus; aedes suas intrat vicinus.)

Saltat chorus.

(Ex aedibus suis redit vicinus. Quem sequuntur ministri supellectilem ferentes, quae ordine dein ab iis ante aedes disponitur ipso iubente.)

---

724. *κατωνάκην* Bentley] *-κη* R.
725. Ante hunc versum in R est *ὁ ανηρ.*
726. *ταδὶ λέγωσί με* Blaydes] *λέγωσι μοι τάδὶ* R.
729. *ἐξετῶ* Cobet] *-τάσω* R. || Post hunc versum in R est *χοροῦ* (item post vs. 876, non vero post vs. 1111). Non hoc loco sed versu 727 actum finiri statuit Faber; cui assensus Dindorf chori canticum et maiorem partem scenae sequentis „vitio codicis antiqui uno folio defecti" post versum 727 intercidisse arbitrabatur. Sed plane temeraria ea est opinio, quippe quae omni fundamento careat. Equidem nihil desidero, arbitror autem saltationem aliquam chori transitum ad

---

722. Item in Agathonis Aristophanei verbis ornatis: *ὑφαρπάζειν θήλειαν Κύπριν* 1).

724. Dicitur *κατωνάκη* ad indicandum *σχῆμα δουλοπρεπές*: in formam *κατωνάκης* sive velleris hirsuti 2), non glabras et decoras 3), sed turpiter neglectas, ceu *κατωνάκη* esset corporis illa pars, non castra Cupidinis. Quadamtenus conferri potest verbulum mulieris apud Theocritum vellera a marito emta *„γραιᾶν ἀποτίλματα πηρᾶν"* contemtim vocantis 4).

726 sq. Nempe *dulce est spectari et dicier hic est*... immo *huius est*: *„ἴδετε τὸν ξυνευνέτην | τῆς Πραξαγόρας, ἣ πλεῖστον ἰσχύει στρατοῦ"* — si nefas non est suavissimas illas Tecmessae preces in ridiculum convertere. Dicuntur *ἀποβλέπειν* qui eminus oculis intentis intuentur 5). Omittitur nunc *ἀνήρ*, ut in vita communi saepe *γυνή* 6). *Strategus* Praxagora etiam supra est dicta 7).

---

1) Thesm. 205. — 2) Vid. Lys. 1151 et ad Ach. 849. — 3) Vid. Lys. 151 et 825—828. — 4) Theocrit. XV 19. — 5) Vid. ad Ach. 291. — 6) Vid. ad Eq. 449. — 7) Vid. ad vs. 246.

SCENA DECIMA TERTIA.

Vicinus solus.

ΓΕΙΤΩΝ.

χώρει σὺ δεῦρ', ἡ κιναχύρα, καλὴ καλῶς
τῶν χρημάτων θύραζε πρώτη τῶν ἐμῶν,
ὅπως ἂν ἐντετριμμένη κανηφορῇς,
πολλοὺς κάτω δὴ θυλάκους τρέψασ' ἐμούς. —
ποῦ 'σθ' ἡ διφροφόρος; — ἡ χύτρα, δεῦρ' ἔξιθι.
νὴ Δία, μέλαινά γ'! ὡς ἂν εἰ τὸ φάρμακον

actum sequentem parasse non comitante cantico sed sola tibia. Videantur quae in Prolegomenis ad Plutum fabulam scripsi pag. XXI et supra in Prolegomenis p. XIV 3, et cf. Plut. 626 sq., 770 sq., 801 sq., 958 sq., 1096 sq., 1170 sq.

730 sqq. Sodali Blepyri (Vicino) tribuit Beer. In R praescriptum est: *αλλος ανηρ.*

730. *δεῦρ' ἡ* Bachmann] *δεῦρο* R. Cf. vs. 734, 737, 739.

733. *κάτω δὴ*] *περὶ κάτω* Cobet (ut Stratt. fr. 34 Plat. Rep. 59 *b* Plut. Mor. 943 *d*). || *τρέψασ'* Cobet, et sic R[1] (ni fallor)] *στρέψασ'* R[2] *Γ*. Vid. ad Plut. 1131, Cobet V. L. p. 90, Naber Mnemos. 1901 p. 276.

735. *ὡς* Halbertsma] *οὐδ'* R.

730—745. Redit priscus ille vir, quem vita nondum docuit ideo fieri leges ne iis obtemperetur. Quem sequuntur servi Sico et Parmeno [1]) supellectilem cum ipso efferentes. Pompam omnium prima ducit *ἡ κιναχύρα* [2]) sive *ἡ κινοῦσα τὰ ἄχυρα*, *cribrum*, quo furfures a farina secernuntur [3]). Similis conformationis est vocabulum homericum [4]) *ἀθηρηλοιγός* sive *ventilabrum*, *τὸ τῆς ἀθήρας κίνητρον*, quo paleae granis intermixtae vento adiuvante dissipantur. — Virginem nimis *candidam* sequitur nimis *nigra* quaedam, dein *hydria*, *mola*, *scapha*, cetera supellex. Sic in Vespis fabula testes adhibentur catinus, pistillus, radula, olla [5]).

730. *καλὴ καλῶς*] frequens iteratio [6]).

732. *Canephorum* dicit *τὴν κιναχύραν*, utpote primo pompae loco collocatam [7]); cui officio est aptissima, quippe quae *ἐντετριμμένη* sit perinde atque comtae mulieres [8]), — tenuissima nimirum farina conspersa. Cf. Hermippi versiculus: *ὥσπερ αἱ κανηφόροι | λευκοῖσιν ἀλφίτοισιν ἐντετριμμένος* [9]).

733. *In quam sat saepe peram meam ἀλφίτων vel πυρῶν plenam effudi e foro redux* [10]).

734. Post *canephorum* requiritur *diphrophorus*, quo similior haec pompa fiat panathenaicae [11]); ancillam aliquam hoc nomine alloquitur, sic eam iubens efferre *τὸν δίφρον* sive *sellam*, fortasse plures *δίφρους*, si paulo opulentior fingatur hic civis. Sic apud Cephalum illum *ἔκειντο δίφροι τινὲς κύκλῳ* [12]).

735. *μέλαινα … ὡς*] *tam nigra quam si …*; adiectivo *μέλαινα* mente prae-

[1]) Vid. vs. 867 sq. — [2]) Non redit vox. — [3]) Hom. *λ* 128 *ψ* 275. — [4]) Vid. Ach. 508. — [5]) Vesp. 937 sq. — [6]) Vid. ad Nub. 554. — [7]) Cf. Av. 1551. — [8]) Cf. Lys. 149. — [9]) Hermipp. fr. 26 in schol. Ar. l. l. (vs. 1551). — [10]) Cf. vs. 382, 820 Vesp. 814 Plut. 763 etc. — [11]) Cf Av. 1552. — [12]) Plat. Rep. 328 *c*.

ἕψουσ' ἔτυχες, ᾧ Λυσικράτης μελαίνεται. —
ἴστω παρ' αὐτήν, δεῦρ' ἴθ', ἡ κομμώτρια! —
φέρε δεῦρο ταύτην τὴν ὑδρίαν, ὑδριαφόρε,
ἐνταῦθα. σὺ δὲ δεῦρ', ἡ κιθαρῳδός, ἔξιθι,
πολλάκις ἀναστήσασά μ' εἰς ἐκκλησίαν
ἀωρὶ νύκτωρ διὰ τὸν ὄρθριον νόμον. —
ὁ τὴν σκάφην λαχὼν προΐτω. τὰ κηρία

741. νύκτωρ R Suid.] νυκτῶν Γ, sic vero addendus erat articulus. Cf. Anecd. Bekk. p. 476.

742. λαχὼν Meineke] λαβὼν R.

mitti potest οὕτως. Alibi similis est usus particulae ὥστε [1]).

736. Aut igitur πυρρίας [2]) erat *Lysicrates* ille, cuius etiam supra derisa est facies [3]), aut pudebat eum *canorum*. Hoc ait scholiasta: „ὡς ... μελαίνοντος αὐτοῦ τὰς πολιάς". — Eandem ob causam eum risit qui verba „Λυσικράτης ἕτερος" usurpavit; quae locutio proverbialis sic explicatur: „οὗτος γὰρ φαρμάκῳ τινὶ ἐμέλαινε τὰς ἑαυτοῦ τρίχας, σιμὸς ὢν καὶ μέλας καὶ αἰσχρὸς καὶ κλέπτης" [4]). Ubi „κλέπτης" unde fluxerit nescimus, μέλας nisi somniantibus librariis tribui nequit, debuit enim „πολιός" aut „πυρρός" scribi.

737. κομμώτρια] non redit vox apud nostrum [5]), sed conferri potest κομμώτριον, quod in mundo muliebri recensetur [6]), et κομμοῦσθαι, quod eo sensu quo „καλλωπίζεσθαι περιέργως καὶ γυναικείως" apud Eupolidem fuisse dictum affirmat Suidas. Apud Platonem ἡ κομμωτική est ars fallax corpus comendi [7]). — Quae dicatur nunc *ornatrix* nescimus, sed suspicor dici *situlam* ad aquam hauriendam, qua purgetur olla ceteraque supellex sordida. Blaydes quod adnotavit: „ollam aliquam pigmentariam dicit" non multis probatum iri suspicor; non enim Lysicrates ille iam loquitur aut γραῦς τις ψιμυθίῳ καταπεπλασμένη. Ita interpretando mox τὴν κιθαρῳδόν intellegat quispiam *citharam*. Servam quam hydriam efferre iubet iocose alloquitur ὑδριαφόρου nomine e veris pompis desumto.

739. Citharoedum non „τὴν ἀλετρίδα" dicit, quam vocem stultus aliqui interpres appinxit, idem opinor qui supra „κιναχύραν" esse „ὄνομα δούλης" perhibuit et „(σ)τρέψασα" illud interpretatus est „κλέψασα", — quasi familia, non supellex ante aedes nunc cogeretur. Sed significari videtur ipsa *mola* trusatilis [8]). Herum, ut olim Ulixem, saepe e somno excitavit sonus stridulus molae ab ancilla motae [9]).

741. ἀωρὶ νύκτωρ] *nocte intempesta* [10]). — ὄρθριον νόμον] in Avibus iocose sic dicitur *gallicinium* [11]).

742. Etiam σκαφηφόροις in pompa panathenaica suus erat locus, immo etiam nunc est in anaglyphis Parthenonis, ubi pompam illam repraesentavit Phidias. „Προσέταττεν ὁ νόμος τοῖς μετοίκοις ἐν ταῖς πομπαῖς, αὐτοὺς μὲν σκάφας [12]) φέρειν, τὰς δὲ θυγατέρας αὐτῶν ὑδρεῖα καὶ σκιάδεια" [13]). — τὰ κηρία] *favos*, qui imponantur sca-

[1]) Ach. 381, 943 Nub. 1151 etc. — [2]) Vid. Ran. 730. — [3]) Vid. vs. 630. — [4]) Apost. X 97. — [5]) Sed legitur Plat. Rep. 373*c*. — [6]) Ar. fr. 320[8]. — [7]) Plat. Gorg. 463*b*, 465*b*. — [8]) Sic Voss; *gallum* interpretatur Comparetti; sic vero genus femininum miror. — [9]) Hom. υ 105 sqq. — [10]) *Bij nacht en ontijd*. Cf. Ach. 23 Vesp. 242. — [11]) Av. 489. — [12]) Cf. Eq. 1315. — [13]) Demetrius et Theophrastus apud Harpocr. s. v. σκαφηφόροι; cf. idem s. v. μετοίκιον.

κόμιζε. τοὺς θαλλοὺς καθίστη πλησίον,
καὶ τὼ τρίποδ' ἐξένεγκε καὶ τὴν λήκυθον.
τὰ χυτρίδι' ἤδη καὶ τὸν ὄχλον ἀφίετε.

(A dextra prodit **vir quidam parcus**.)

SCENA DECIMA QUARTA.

Vicinus, Vir parcus.

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

ἐγὼ καταθήσω τἀμά; κακοδαίμων ἄρα
ἀνὴρ ἔσομαι καὶ νοῦν ὀλίγον κεκτημένος.
μὰ τὸν Ποσειδῶ οὐδέποτέ γ', ἀλλὰ βασανιῶ

743. *τοὺς*] *καὶ* Scaliger.

746. Qui prodit nunc, *ἄλλος φειδωλός* dicitur a correctore in R (ipse librarius scripsit paragraphum). Quem secutus *φειδωλόν* nuncupavi; cf. vs. 750. Dici solet *ἀνὴρ β'*, a Bergkio autem ad exemplum scholiorum (ad vs. 784, 853, 866, 869) *ὁ μὴ καταθείς* est vocatus, et alter *ὁ καταθείς*, desumtis nominibus e vs. 602 sq.; praestabat tamen *κατατιθέντα* et *μὴ κατατιθέντα* dicere utpote in re nondum peracta. Chremetem esse parcum hunc virum suspicatur Beer, sed vid. pag. 3, 1. || *καταθήσω*] *καταθῶ δή* Blaydes, legi enim *καταθῶ* Pac. 1214; at non eadem est *deliberantium* dictio et *indignantium* (vid. comment.).

748. *οὐδέποτέ γ'* Porson] *γ' οὐδέποτ'* R numeris durioribus et particula *γε* perperam subiuncta numinis nomini (cf. Eq. 698, 1350 Av. 11 Thesm. 225). Iustus particularum ordo servatus est Vesp. 163 Lys. 252. Bergk *'γὼ οὐδέποτ'*.

phis cum ceteris abundantiae quam civitati praebet Dea primitiis. Interpres adscripsit: „*ἴσως τοὺς κηρῶνας λέγει*". Qui si verum vidit, ipsos *apum alveos* foras afferri iubet herus.

743. Et pecudibus praebetur *θαλλός* [1]) et senes *θαλλοφόρους* habebat pompa panathenaica [2]).

744. Efferuntur duae [3]) mensae tripedes (*mensa „prima" et „secunda"*) et olei receptaculum „*ᾧ ἐπὶ παντὶ χρῶνται*", ut loquamur cum muliercula quam ex Heroda novimus [4]). Neque a pompa sacrificiisve publicis alieni tripodes et lecythi.

745. Sequitur sine nomine vulgus. Ad *τὸν ὄχλον* mente addi potest *τὸν ἄλλον*, ea enim orationis est conformatio quae in locutione „*ὦ Ζεῦ καὶ θεοί*" multisque aliis [5]).

— *ἀφίετε*] *mittite, ut pompam ineant.* Sic dicitur: *ἀφιέναι λαμπάδα, ἀφιέναι τοὺς τρέχοντας ἀπὸ τῶν βαλβίδων*, similia [6]).

746. *ἐγὼ καταθήσω τἀμά;*] *mene mea bona in commune delaturum?!* — Irae et indignationis indicium tempus futurum [7]).

748. *μὰ τὸν Ποσειδῶ οὐδέποτέ γε!*] item Calonica in Lysistrata: „*μὰ τὴν Ἀφροδίτην, οὐδέποτέ γε*" [8]).

[1]) Cf. Hom. ρ 224 Plat. Phaedr. 230*d*. — [2]) Vid. ad Vesp. 544. — [3]) Cf. vs. 787. — [4]) Herod. Mimiamb. III 21; cf. Nub. 56 Av. 1589. — [5]) Vid. ad Plut. 1 Nub. 413. — [6]) Vid. ad Ran. 131; alieni hinc sunt Nub. 1139 et 1426 (ubi in annotatione del.: „Eccl. 745"). — [7]) Vid. ad Av. 369. — [8]) Lys. 252.

πρώτιστα τοῦτο πολλάκις καὶ σκέψομαι.
οὐ γὰρ τὸν ἐμὸν ἱδρῶτα καὶ φειδωλίαν
οὐδὲν πρὸς ἔπος οὕτως ἀνοήτως ἐκβαλῶ,
πρὶν ἂν ἐκπύθωμαι πᾶν τὸ πρᾶγμ' ὅπως ἔχει.

(Conspicit Blepyri vicinum et supellectilem ab hoc in via publica dispositam.)

οὗτος, τί τὰ σκευάρια ταυτὶ βούλεται;
πότερον μετοικιζόμενος ἐξενήνοχας
αὔτ', ἢ φέρεις ἐνέχυρα θήσων;

ΓΕΙΤΩΝ.

οὐδαμῶς.

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

τί δῆτ' ἐπὶ στοίχου ἐστὶν οὕτως; οὔ τί που
Ἱέρωνι τῷ κήρυκι πομπὴν πέμπετε;

ΓΕΙΤΩΝ.

μὰ Δί', ἀλλ' ἀποφέρειν αὐτὰ μέλλω τῇ πόλει
εἰς τὴν ἀγοράν, κατὰ τοὺς δεδογμένους νόμους.

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

μέλλεις ἀποφέρειν;

---

749. *πρώτιστα τοῦτο* Blaydes] *πρώτιστον αὐτὰ* R.

751. *ἐκβαλῶ*] Blaydes *ἀποβαλῶ* (coll. vs. 811 etc.), sed *abiciendi, foras exturbandi* verbum (cf. Plut. 244) aptius quam *amittendi*.

752. *ἂν*] suppl. Porson. ‖ *ἐκπύθωμαι*] *πύθωμαι* Elmsley.

756. *που* Brunck] *μη* R. Cf. Pac. 1211 Lys. 354 Ran. 522. Fritzsche pro *οὔτι μη* scribit *εἰπέ μοι*.

758. *ἀλλ' ἀποφέρειν* B] *ἀλλὰ φέρειν* R. Emendationem praebet versus 760.

759. Damnat Meineke.

---

751. *οὐδὲν πρὸς ἔπος . . . ἐκβαλῶ*] *sic temere foras proiciam*. Priscam vim *ἔπος* in hac locutione servavit, ut in: *ἔπος πρὸς ἔπος;* [1]), et: *ὡς ἔπος εἰπεῖν* [2]).

752. *ἐκπύθωμαι*] in Pluto compositum redit [3]).

753. *οὗτος*] *heus tu* [4]).

— *τί . . . βούλεται;*] *quid sibi vult?* [5]) *τί δρᾷ;* [6]).

755. *ἐνέχυρα θήσων;*] *ut oppigneres?* [7]).

756 sq. *Numne Hieroni igitur praeconi pompam ducitis?* Id est: numquid supellectilem ad praeconem defers ut sub eo veneat? [8]) Particulis *οὔ τί που* utitur qui loquitur de re incredibili [9]).

758. *ἀποφέρειν . . . μέλλω*] *debita delaturus sum*, — non pro arbitrio sed legibus obtemperans.

---

[1]) Nub. 1375. — [2]) Similia vid. ad Vesp. 186. — [3]) Plut. 60. — [4]) Vid. Vesp. 1. — [5]) Item Plat. Theaet. 156*c* etc.; nos: *wat moet . . .?* — [6]) Vid. Eq. 237. — [7]) Cf. Plut. 451 Nub. 35. — [8]) Recte schol. — [9]) Vid. ad Ran. 522.

ΓΕΙΤΩΝ.

πάνυ γε.

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

κακοδαίμων ἄρ' εἶ,

νὴ τὸν Δία τὸν Σωτῆρα.

ΓΕΙΤΩΝ.

πῶς;

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

πῶς; ῥᾳδίως.

ΓΕΙΤΩΝ.

τί δ'; οὐχὶ πειθαρχεῖν με τοῖς νόμοισι δεῖ;

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

ποίοισιν, ὦ δύστηνε;

ΓΕΙΤΩΝ.

τοῖς δεδογμένοις.

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

„δεδογμένοισιν“! ὡς ἀνόητος ἦσθ' ἄρα.

ΓΕΙΤΩΝ.

ἀνόητος;

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

οὐ γάρ; ἠλιθιώτατος μὲν οὖν

---

761. ῥᾳδίως] facilius intellegam: *πῶς γὰρ οὔ;. Intercidisse aliquid suspicatur Bachmann.

762. οὐχὶ Γ] οὐ R.

---

761. Vocem „πῶς;“ sive: „*quomodo verum esse potest id quod ais?*“ [1]) ridens alter repetit [2]). Fingit autem, si integer est textus traditus [3]), se non intellexisse quo sensu illud πῶς ille dixerit, itaque ad litteram id accipiens: „*quomodo periturus sis rogas? facillime!*“ [4]). Neglegentior autem hoc loco est verborum structura, nam ita loqui pergit quasi non „*miser es*“ sed „*eris*“ dixerit.

762. Item Creon Euripideus: τἀντεταλμέν' οὐ δίκαιον ἐκπονεῖν; cui Antigone: οὔκ, ἢν πονηρά γ' ᾖ κακῶς τ' εἰρημένα [5]).

763. ποίοισιν] *quid leges loqueris!* [6]).

764. ἦσθ' ἄρα] notus est imperfecti particulae ἄρα sociati hic usus [7]).

765. μὲν οὖν] augentis nunc est, ut alibi μὰ Δί' ἀλλά [8]).

---

1) Vid. ad Av. 278. — 2) Vid. ad Av. 1234. — 3) Vid. annot. crit. — 4) Cf. Av. 201 Ran. 642 et vid. ad Ran. 26. — 5) Eur. Phoen. 1648 sq., quem locum contulit Bergler. — 6) Vid. ad Ran. 529. — 7) Vid. ad Vesp. 183. — 8) Vid. ad Plut. 22 et 833—838.

ἀπαξαπάντων.

ΓΕΙΤΩΝ.

ὅτι τὸ ταττόμενον ποιῶ;

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

τὸ ταττόμενον γὰρ δεῖ ποιεῖν τὸν σώφρονα;

ΓΕΙΤΩΝ.

μάλιστα πάντων.

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

τὸν μὲν οὖν ἀβέλτερον.

ΓΕΙΤΩΝ.

σὺ δ' οὐ καταθεῖναι διανοεῖ;

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

φυλάξομαι,
πρὶν ἄν γ' ἴδω τὸ πλῆθος ὅ τι βουλεύεται.

ΓΕΙΤΩΝ.

τί γὰρ ἄλλο γ' ἢ φέρειν παρεσκευασμένοι
τὰ χρήματ' εἰσίν;

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

ἀλλ' „ἰδὼν ἐπειθόμην.“

ΓΕΙΤΩΝ.

λέγουσι γοῦν ἐν ταῖς ὁδοῖς.

---

769. *οὐ Γ*] *οὐδὲ* R.
772. *ἐπειθόμην*] *ἂν ἐπιθόμην* Brunck, *πεισθήσομαι* Blaydes (coll. Soph. Phil. 624).

---

768. *ἀβέλτερον*] *fatuum* [1]).

769. *φυλάξομαι*] *di meliora! cavebo sedulo ne quid eiusmodi committam!* [2]). Item apud Phrynichum: *ὦ φίλταθ' Ἑρμῆ, καὶ φυλάττου, μὴ πεσὼν | σαυτὸν παρακρούσῃ... | ΕΡΜ. φυλάξομαι κτέ.* [3]). Strenue igitur negantis est *φυλάξομαι* et id valet quod: „*οὐ δῆτα καταθήσω!*" vel: „*οὐ μὴ καταθῶ!*" Quapropter sequuntur *πρὶν ἂν* et subiunctivus, cui structurae verborum in *negativis* tantum enuntiatis locus est.

771. *τί ... ἄλλο γ' ἤ*] eadem structura quae supra [4]).

772. *ἰδὼν ἐπειθόμην*] proverbialis haec est locutio [5]), quacum conferantur Xanthiae illud: „*κᾆτ' ἔγωγ' ἐξηγρόμην*" [6]), quibus verbis significat herum mera insomnia fudisse, et priscum adagium: *ῥεχθὲν δέ τε νήπιος ἔγνω* [7]).

773 - 776. Verbis eadem ratione sae-

---

[1]) Vid. ad Ran. 989. — [2]) Nos: *ik zal wel oppassen! Ich werde mich hüten!* Item vs. 831 Lys. 631. — [3]) Phrynich. fr. 58. — [4]) Vid. vs. 395 et ad Nub. 1287. — [5]) Nos futuro utimur: *ik zal het gelooven als ik het zie.* — [6]) Ran. 51. — [7]) Hom. *P* 32.

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

λέγουσι γάρ.

ΓΕΙΤΩΝ.

καὶ φασὶν οἴσειν ἀράμενοι.

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

φήσουσι γάρ.

ΓΕΙΤΩΝ.

ἀπολεῖς ἀπιστῶν πάντ'.

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

ἀπιστήσουσι γάρ.

ΓΕΙΤΩΝ.

ὁ Ζεύς σέ γ' ἐπιτρίψειεν.

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

ἐπιτρίψουσι γάρ.

οἴσειν δοκεῖς τιν', ὅστις αὐτῶν νοῦν ἔχει;
οὐ γὰρ πάτριον τοῦτ' ἐστίν, ἀλλὰ λαμβάνειν
ἡμᾶς μόνον δεῖ, νὴ Δία. καὶ γὰρ οἱ θεοί.
γνώσει δ' ἀπὸ τῶν χειρῶν γε τῶν ἀγαλμάτων·

---

773. *λέγουσι* R] *λέξουσι* Ald., *ἐροῦσι* Cobet. ‖ *γὰρ*] *γοῦν* Brunck, item vs. 774—776; sed alienum hinc est *certe*, vid. autem comment.
780. *γε* Reiske] *τε* R.

---

pius deinceps structis cachinnos comicus movet [1]), ut supra [2]). Assentientis autem est particula *γάρ* = *verum est quod ais* [3]), sed ita ut h. l. qui ea utitur, nihil alterius verbis se commoveri significat. Item v. c. apud Xenophontem Socrates: *ΠΕΡ. Πελοποννήσιοι ... καὶ λέγονται πολὺ διενεγκεῖν τῶν καθ' ἑαυτούς. — ΣΩ. λέγονται γάρ* [4]).

774. *οἴσειν ἀράμενοι*] *suis se manibus allaturos* [5]).

775. *ἀπολεῖς*] mente supplendum *με* [6]). Irati haec est vox, ut mox: *male disperdeas!* Non iungenda esse *ἀπολεῖς πάντα* vix est quod observem.

776. *ἐπιτρίψειεν*] *disperdat* [7]).

779—783. Neque hic neque in Olympo sic vivitur. Nobis aliena appetere *ἐπιχώριον* est potius quam nostra ipsorum ultro proicere [8]), et caelites ea in re imitamur, *τοὺς λαβεῖν ἀμείνους ὄντας ἢ μεθιέναι*, quorum statuae manus extendunt, non ut porrigant nobis aliquid, sed ut *εἰς τὴν χεῖρα* aliquid accipiant a pie se colentibus [9]). — Post „*οἱ θεοί*" facile e contextu suppletur „*λαμβάνουσι μόνον*".

---

1) Vert. *laat ze* (*praten* etc.). — 2) Vs. 221—228. — 3) Cf. e. g. Plat. Rep. 433*a*. — 4) Xen. Comm. III 5 § 11. — 5) Vid. ad Ran. 32. — 6) Vid. ad Ach. 470. — 7) Vid. ad Ran. 571. — 8) Cf. Nub. 1173 sq. — 9) Cf. Av. 518 sq.

ὅταν γὰρ εὐχώμεσθα διδόναι τἀγαθά,
ἕστηκεν ἐκτείνοντα τὴν χεῖρ' ὑπτίαν,
οὐχ ὥς τι δώσοντ', ἀλλ' ὅπως τι λήψεται.

ΓΕΙΤΩΝ.

ὦ δαιμόνι' ἀνδρῶν, ἔα με τῶν προὔργου τι δρᾶν.
ταυτὶ γάρ ἐστι συνδετέα. ποῦ μοί 'σθ' ἱμάς;

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

ὄντως γὰρ οἴσεις;

ΓΕΙΤΩΝ.

ναὶ μὰ Δία, καὶ δὴ μὲν οὖν
τωδὶ ξυνάπτω τὼ τρίποδε.

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

τῆς μωρίας!
τὸ μηδὲ περιμείναντα τοὺς ἄλλους ὅ τι
δράσουσιν, εἶτα τηνικαῦτ' ἤδη —

ΓΕΙΤΩΝ.

τί δρᾶν;

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

ἐπαναμένειν! ἔπειτα διατρίβειν ἔτι.

ΓΕΙΤΩΝ.

ἵνα δὴ τί;

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

σεισμὸς εἰ γένοιτο πολλάκις,

---

785. *συνδετέα Γ*] *συνδοτέα* B. || *. ποῦ μοί*] *μοι. ποῦ* Elmsley.
790. *ἔπειτα*] an alteri (Vicino) tribuat dubitat Meineke.

---

781. *τὰ ἀγαθά*] ea quae ipsis iudicibus sint nobis bona [1]).

784. *ἔα*] monosyllabum, ut alibi apud nostrum [2]).

— *τῶν προὔργου τι*] redit locutio in Pluto [3]).

787. *τῆς μωρίας!*] *quanta est ista stultitia!* [4]).

788. *τὸ μηδὲ κτέ.*] frequens hic apud nostrum est accusativi cum inf. usus [5]).

788 sq. *ὅ τι | δράσουσιν*] confluunt versus [6]).

791. *ἵνα δὴ τί;*] *quo tandem consilio?* [7]).

— Micawberi illius *τοῦ εὐέλπιδος* noster homo est similis, qui per totam vitam confidenter expectabat donec inex-

---

[1]) Vid. ad Thesm. 310. — [2]) Vid. ad Nub. 932. — [3]) Vid. ad Plut. 623. — [4]) Vid. ad Vesp. 161. — [5]) Vid. ad Ran. 741. — [6]) Vid. ad Plut. 752. — [7]) Cf. vs. 719 et vid. ad Nub. 1192.

ἢ πῦρ ἀπότροπον, ἢ διάξειεν γαλῆ,
παύσαιντ' ἂν εἰσφέροντες, ὦ 'μβρόντητε σύ.

ΓΕΙΤΩΝ.

χαρίεντα γοῦν πάθοιμ' ἄν, εἰ μὴ 'χοιμ' ὅποι
ταῦτα καταθείην.

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

(ridens:)

μὴ γὰρ οὐ λάβῃς ὅποι;
θάρρει, καταθήσεις, κἢν ἔνης ἔλθῃς!

---

793. ἂν Γ] ἄρ' R.
795. καταθείην Brunck] -θείμην R. ‖ λάβῃς...; Heindorf] λάβοις R (sine interrogatione).
796. κἢν] κἂν R.

---

peccati quid eveniret. — Multa semper poterant intercedere quominus ferrentur sententiae vel rata fieret lex. Poterat terra moveri, quae res neque tum in Graecia rara erat neque nunc est; exemplo sit Thucydidis locus: „*σεισμοῦ δὲ γενομένου πρίν τι ἐπικυρωθῆναι, ἡ ἐκκλησία αὕτη ἀνεβλήθη*" [1]). Poterat ignis averruncandus [2]) ab incepto deterrere, poterant etiam minus gravia deorum omina cives advertere, sive transversa curreret mustela [3]), nam hoc quoque erat „*τῶν ἀποτρεπτικῶν, παρ' ὅσον οἱ γαλῆν ἰδόντες οὐκ εὐτυχοῦσι*" [4]), sive imbre solveretur concio [5]), sive aliud quid fieret. Nempe nihil est quin male narrando possit depravarier: introiit in aedis ater alienus canis, anguis in impluvium decidit de tegulis, gallina cecinit, interdixit hariolus, aruspex vetuit: ante brumam autem novi negoti nihil incipere causa est sontica [6]).

— *εἰ ... πολλάκις*] *si ... forte* [7]). Apud nostrum non redit adverbium eo sensu quo *τάχα ἂν* vel *ἴσως* adhibitum [8]), sed apud Platonem aliquot locis reperitur [9]). Ea igitur aetate frequentius ita usurpari coeptum esse videtur [10]).

793. *ὦ 'μβρόντητε*] proprium sensum *fulmine percussi* habet apud Xenophontem [11]); translato autem sensu id quod *δαιμόνιος* et similia significare ea aetate coepit [12]), item *ἐπιβρόντητος* apud Sophoclem [13]).

794. *χαρίεντα γοῦν πάθοιμ' ἄν*] item supra: *καλά γ' ἂν πάθοιμεν* [14]). Irridentis nunc est particula *γοῦν* [15]).

795. *μὴ γὰρ οὐ λάβῃς ὅποι;*] admirans verba alterius repetit civis cautior. Plena haec foret oratio: „<*τοῦτο*> *γὰρ* <*δέδοικας,*> *μὴ οὐ λάβῃς ὅποι* <*τὰ σεαυτοῦ καταθῇς*>;" *hoccine vereris ne locum ubi tua deponas non sis inventurus?!*

796. *ἔνης*] *perendie* [16]).

---

1) Thucyd. V 45; cf. etiam Plut. Nic. 10. — 2) Cf. Soph. Ai. 608. — 3) Cf. Theophr. Charact. 25. — 4) Diogenian. III 84: *γαλῆν ἔχεις ... παρ' ὅσον οἱ γαλῆν ἔχοντες οὐκ εὐτυχοῦσι*, immo: *εἴδες* et *ἰδόντες!* — 5) Vid. Ach. 171. — 6) Ter. Phorm. IV 4. — 7) Nos: *of soms.* — 8) Vid. tamen annot. crit. ad vs. 1105. — 9) Plat. Lach. 194*a* Phaedon. 60*e* etc. — 10) Sed etiam Thuc. II 13 § 1 ita locutus est. — 11) Xen. Hell. IV 7 § 7 Anab. III 4 § 12 etc. — 12) Cf. Plat. Alcib. II 140*c* Dem. XVIII § 243 Antiphan. fr. 233[4] Philemon. 44[3] Menandr. 100[1]. — 13) Soph. Ai. 1386. — 14) Vid. vs. 95 et ad Nub. 234. — 15) Vid. ad Eq. 87. — 16) Vid. ad Nub. 1134.

ΓΕΙΤΩΝ.

τιή;

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

ἐγὼ οἶδα τούτους χειροτονοῦντας μὲν ταχύ,
ἅττ' ἂν δὲ δόξῃ, ταῦτα πάλιν ἀρνουμένους.

ΓΕΙΤΩΝ.

οἴσουσιν, ὦ τᾶν.

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

ἢν δὲ μὴ κομίσωσι, τί;

ΓΕΙΤΩΝ.

ἀμέλει, κομιοῦσιν.

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

ἢν δὲ κωλύωσι, τί;

ΓΕΙΤΩΝ.

μαχούμεθ' αὐτοῖς.

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

ἢν δὲ κρείττους ὦσι, τί;

ΓΕΙΤΩΝ.

ἄπειμ' ἐάσας.

---

797. *ταχύ* R] *ταχεῖς* Γ (sic infinitivus, non participium requireretur; vid. Soph. Oed. R. 617).

799. *οἴσουσιν*] *κομιοῦσιν* vVelsen.

800. Del. Bergk (desunt verba *ἢν — αὐτοῖς* vs. 800 sq. in Γ, sed librarii manifestus hic error). || *κωλύ(σ)ωσι* Dobree] *μη κομίσωσι* (e versu 799 repetitum) R. Cf. vs. 862. Elmsley hunc versum non mutabat, sed in versu 799 pro *κομίσωσι* scribebat *'νέγκωσι*.

802. Habet R, om. Γ. || *ἄπειμ'*] hoc an *ἄπει μ'* (sic Fritzsche) voluerit R effici nequit. || Post hunc versum Dobree collocat versum 864.

---

797 sq. *Surtout, Messieurs, pas de zèle!* Praestat nihil festinare *ἐν Ἀθηναίοις ταχυβούλοις καὶ μεταβούλοις* [1]). Decrevit sane dictatrix recens dicta in forum deferenda esse omnia omnium civium bona, periculum igitur esse videtur ne forum brevi oppleatur: at noli eiusmodi quid metuere, spatium tibi illic etiam perendie relictum erit, sat scio; decerni apud nos plura solent quam fieri!

799—803. Denuo eadem aliquoties deinceps adhibentur verba [2]). In interrogativo *τί* subsistens oratio quomodo sit explenda docet vocis sonus [3]).

802. *ἄπειμ' ἐάσας*] *supellectile illic relicta abibo* [4]).

---

[1]) Cf. Ach. 630—632. — [2]) Cf. vs. 221—228. — [3]) Vid. ad Av. 372. — [4]) Nos; *dan laat ik het daar en ga heen.*

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

ἣν δὲ πωλῶσ' αὐτά, τί;

ΓΕΙΤΩΝ.

διαρραγείης.

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

ἣν διαρραγῶ δέ, τί;

ΓΕΙΤΩΝ.

καλῶς ποιήσεις.

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

σὺ δ' ἐπιθυμήσεις φέρειν;

ΓΕΙΤΩΝ.

ἔγωγε· καὶ γὰρ τοὺς ἐμαυτοῦ γείτονας
ὁρῶ φέροντας.

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

πάνυ γ' ἂν οὖν Ἀντισθένης
αὔτ' εἰσενέγκοι! πολὺ γὰρ ἐμμελέστερον
πρότερον ... χέσαι πλεῖν ἢ τριάκονθ' ἡμέρας.

ΓΕΙΤΩΝ.

οἴμωζε.

---

806. *οὖν*] *οἶμ'* Blaydes.
807. *αὔτ' εἰσενέγκοι*] *αὐτοῖς ἐνέγκοι* Meineke (cf. vs. 810).

---

804. *καλῶς ποιήσεις*] item alibi: *καλῶς γ' ἐποίησε, καλῶς γε ποιῶν* [1]).

— *σὺ δ' ἐπιθυμήσεις φέρειν;*] futurum indignationem indicat [2]); confunduntur autem duae structurae: „*σὺ δὲ οἴσεις;*" et: „*σὺ δ' ἐπιθυμεῖς φέρειν;*" [3]).

806. *πάνυ γε ... οὖν*] rarius dirimuntur particulae *γε* et *οὖν* [4]). Sunt nunc cum risu negantis, ut saepe [5]).

— *Antisthenes* eandem ob causam etiam supra est vellicatus [6]).

807 sq. „*Aliud est quod iamdudum multo magis curat: per integrum enim hunc mensem et diutius*" [7]) — expectamus additurum: „*operam dat ut victor evadat chorus, cui praeest*", sed sequitur: „*ut male mulcetur*" [8]). Ludicri quid habet verbo humillimo *χέσαι* coniunctus comparativus duplex, quod tragicae potius est dictionis: *πολὺ ἐμμελέστερον πρότερον χέσαι* = *πολὺ μᾶλλον αὐτῷ μέλει χέσαι* [9]), ipsum autem adiectivum *ἐμμελής conveniens* in dictione comica non reperitur alibi [10]). Etiam maius temporis spatium huic negotio insumsisse Artaxerxem perhibet legatus in Acharnensibus [11]). Comparativi formae monosyllabae *πλεῖν* constans est usus ante *ἤ* [12]).

---

[1]) Vid. ad Eq. 1180. — [2]) Vid. vs. 746 et ad Av. 369. — [3]) Vid. ad Plut. 290 sq. — [4]) Vid. ad Thesm. 755. — [5]) Vid. ad Ran. 1261 Plut. 565 Eq. 87. — [6]) Cf. vs. 366—368. — [7]) Redeunt verba *πλεῖν ἢ τρ. ἡ.* Ach. 858. — [8]) Vid. Eq. 70 etc. — [9]) Cf. vs. 1131. — [10]) Apud Platonem frequens est adi. (adv.). — [11]) Ach. 82. — [12]) Vid. ad Ran. 18 et 90.

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

Καλλίμαχος δ' ὁ χοροδιδάσκαλος
αὐτοῖσιν εἰσοίσει τί;

ΓΕΙΤΩΝ.

πλείω Καλλίου.

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

ἄνθρωπος οὗτος ἀποβαλεῖ τὴν οὐσίαν.

ΓΕΙΤΩΝ.

δεινὸν λέγεις.

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

τί δεινόν; ὥσπερ οὐχ ὁρῶν
ἀεὶ τοιαῦτα γιγνόμενα ψηφίσματα.
οὐκ οἶσθ' ἐκεῖν' οὔδοξε, τὸ περὶ τῶν ἁλῶν;

---

810. πλείω] πλεῖν γε Blaydes, at neque monosyllaba adiectivi convenit forma (vid. ad Ran. 18, 90) neque γε particula, non enim *affirmantis* hoc est (frustra confert ille Av. 178, ubi τι, non τί legitur).

812. δεινὸν Cobet] δεινά γε R; δεινόν γε dederat Reisig (ut Lys. 499).

814. οὔδοξε] nonne *ὅτ' ἔδοξε? Cf. ἡνίκα versu sequenti. Inter *ΟΥΕΔΟΞΕ* et *ΟΤΕΔΟΞΕ* vix ullum discrimen fuit olim, cf. autem similis error Eq. 895.

---

809. Post *choregum* Antisthenem ridetur *chorodidascalus* — quo ipsum Antisthenem nuper usum suspicari licet — *Callimachus*. Aliunde non est cognitus, sed lyricum fuisse poetam e nostro loco efficimus; nam *lyrico* choro vicit Antisthenes. Nulla autem ei, si fides comico, erat res familiaris, sed pauper esuriebat, perinde atque poeta ille anonymus, quem a Pisetaero pallium et tunicam flagitantem meminimus [1]).

810. *Calliam*, qui ante annos triginta omnium Graecorum ditissimus habebatur, tamdiu vellicarunt adulatores et mulierculae ut vix quidquam praeter nudum corpus, id est „vix duo talenta de ducentis" [2]), ei iam sit reliquum [3]).

811. Sic Bdelycleon: „ἄνθρωπος οὗτος μέγα τι δρασείει κακόν" [4]).

812. τί δεινόν] mente addendum est λέγω, quod ex alterius verbo λέγεις facile repetitur. Hinc pendet quod sequitur participium ὁρῶν [5]). — „τί δεινόν, ἢν μὴ τοῖσι χρωμένοις δοκῇ;" ut cum Euripide [6]) loquamur.

814 sq. Illud *de sale decretum* novit vicinus, nos ignoramus, sed e contextu videtur effici nuper populum cavisse ne carius veniret sal, mox autem id quod iussisset rescidisse [7]). Fortasse „salis vendendi arbitrium," ut olim Romae, „quia impenso pretio venibat, privatis ademtum" fuerat [8]). *Vectigal* salarium intellegunt alii, fortasse recte [9]).

---

[1]) Av. 926 sqq. — [2]) Lys. XIX § 48 (anno 388 vel 387). — [3]) Vid. ad Ran. 428—430. — [4]) Nos: *je durft wat zeggen! — Wat durven? alsof ik niet zie dat...* — [5]) Vesp. 168. — [6]) Vid. Ran. 1475. — [7]) Sic Boeckh Staatsh. I[3] p. 74 et 126 cum schol. — [8]) Liv. II 9, quem cum nostro loco confert Naber Mnemos. 1901 p. 6 sq. — [9]) „Eine Salzsteuer" EMeyer Gesch. d. Alt. V p. 261.

ΓΕΙΤΩΝ.

ἔγωγε.

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

τοὺς χαλκοῦς δ' ἐκείνους ἡνίκα
ἐψηφισάμεθ' οὐκ οἶσθα;

ΓΕΙΤΩΝ.

καὶ κακόν γέ μοι
τὸ κόμμ' ἐγένετ' ἐκεῖνο! πωλῶν γὰρ βότρυς,
μεστὴν ἀπῆρα τὴν γνάθον χαλκῶν ἔχων,
καὶ ἔπειτ' ἐχώρουν εἰς ἀγορὰν ἐπ' ἄλφιτα·
ἔπειθ' ὑπέχοντος ἄρτι μου τὸν θύλακον,
ἀνέκραγ' ὁ κῆρυξ· „μὴ δέχεσθαι μηδένα
„χαλκὸν τὸ λοιπόν· ἀργύρῳ γὰρ χρώμεθα."

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

τί δ'; ἔναγχος οὐχ ἅπαντες ἡμεῖς ὤμνυμεν,
τάλαντ' ἔσεσθαι πεντακόσια τῇ πόλει

---

817. γὰρ Γ'] γὰρ ὁ R.
822. χαλκὸν Poll. IX 93] χαλκοῦν R.
823. τί δ'; Blaydes] τὸ δ' R. Cf. vs. 762 etc.

---

815 sq. Ergo nummi aerei haud ita diu ante fuerant cusi, sed mox aboliti. Quos *τοῦ πονηροῦ κόμματος* fuisse quis non suspicetur. Respici rem quae belli Peloponnesiaci tempore accidisset [1]) sunt qui statuant; sed nimis iam vetusta illa. — Particulae *ἡνίκα* eadem structura est h. l. atque alibi particulae *ὅτε*: „*μέμνησαι ὅτε...;*" vel: „*οὐκ ἴστε ὅτε...;*" [2]).

816. *καὶ ... γε*] *atque adeo* [3]).

818. Solebat plebecula nummos in ore tenere [4]). Nempe argento, non aere, potissimum utebantur Athenienses, „bacteria" autem non norat illud aevum! — Verbum *ἀπαίρειν* e sermone navali est desumtum [5]).

819. *ἐπ ἄλφιτα*] *ad petendam* (*emendam*) *farinam* [6]).

820. *ὑπέχοντός ... μου τὸν θύλακον*] mente supplenda haec fere: *ἵνα ὁ ἀλφιταμοιβὸς εἰς τοῦτον ἐμβάλοι τὰ ἄλφιτα* [7]).

823. *ἔναγχος*] *nuper* [8]).

824—826. Neque *Euripides* hic est cognitus, — sed fortasse scribendum est *Heurippides*, qui vir in lapidibus commemoratur [9]), — neque *quadragesimae* qua aerarium exhaustum replere est conatus, alibi fit mentio. Scholiasta quo iure scripserit: „*οὗτος ἔγραψε τεσ-*

---

1) Vid. ad Ran. 725. — 2) Vid. ad Av. 1054; item nos: *weet je nog wel* vel: *weet je niet meer toen...?* — 3) Vid. ad Ran. 49. — 4) Vid. ad Vesp. 609. — 5) Vid. ad Av. 1288. — 6) Vid. ad Ran. 69. — 7) Cf. vs. 733 Ach. 1063. — 8) Vid. ad Nub. 639. — 9) Id suspicatur Bergk Comment. p. 85; vid. quae supra annotavi ad vs. 366—368.

τῆς τετταρακοστῆς, ἣν ἐπόρισ' Εὐριπίδης;
κεὐθὺς κατεχρύσου πᾶς ἀνὴρ Εὐριπίδην·
ὅτε δὴ δ' ἀνασκοπουμένοις ἐφαίνετο
„ὁ Διὸς Κόρινθος" καὶ τὸ πρᾶγμ' οὐκ ἤρκεσεν,
πάλιν κατεπίττου πᾶς ἀνὴρ Εὐριπίδην.

ΓΕΙΤΩΝ.

οὐ ταὐτόν, ὦ τᾶν. τότε μὲν ἡμεῖς ἤρχομεν,
νῦν δ' αἱ γυναῖκες.

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

ἃς ἐγὼ φυλάξομαι,
νὴ τὸν Ποσειδῶ, μὴ κατουρήσωσί μου!

ΓΕΙΤΩΝ.

οὐκ οἶδ' ὅ τι ληρεῖς. φέρε σὺ τἀνάφορον, ὁ παῖς.

(Prodit Praeco femina.)

825. τετταρακοστῆς] τεσσ. R.
825 sq. et 829. Εὐριπίδης...-ην] vid. comment.
826. κεὐθὺς] καὐθὺς R.
827. δ' Γ] θ' R.
828. ἤρκεσεν] ἤρεσεν Scaliger (cf. Eq. 359), quod verum videtur.
831. ἃς R] ἅς γ' Γ.
832. κατουρήσωσι Ald.] -σουσι R.

σαρακοστὴν εἰσενεγκεῖν ἀπὸ τῆς οὐσίας εἰς τὸ κοινόν" nescimus. Fortasse de suo finxit, fortasse excerptum hoc est e commentario ampliore, in quo res allato testimonio — e. g. e Crateri synagoge decretorum [1]) — comprobabatur [2]).

826. κατεχρύσου] i. q. χρυσῷ ἔπαττε [3]), *laudibus in caelum extollebat.*

828 sq. Res accuratius pensitata parum placuit. Senseruntne cives nisi ex ipsorum sacculis impleri non posse aerarium, et id ipsum (H)eurip(p)idi esse consilium? Id unum docent poetae verba, postmodo omnes legislatorem illum denigrasse, et ad nihil concidisse id quod excogitaverat. Locutio proverbialis „ἐφαίνετο ὁ Διὸς Κόρινθος" vernacule reddi potest: „*toen de aap uit de mouw kwam*" vel „*toen het hinkende paard achteraan kwam*", i. e.: cum tandem intellectum est quid incommodi haberet res. Antiqua autem est, nam Pindarus ea est usus; sed origo incerta [4]).

832. Cf. πλυνὸν ποιεῖν τινα et similia [5]).

833. Abiturus in forum famulum iubet ferre *lignum baiulatorium* [6]); unde suspensae sunt sarcinae.

[1]) Vid. ad Av. 1073. — [2]) Scholiastam sequebatur Boeckh (Staatsh. I³ p. 577, 589, 606). — [3]) Nub. 912. — [4]) Vid. ad Ran. 439. — [5]) Plut. 1061, supra vs. 371. — [6]) Cf. Ran. 8.

SCENA DECIMA QUINTA.

Eidem, Praeco femina.

ΚΗΡΥΞ.

ὦ πάντες ἀστοί, νῦν γὰρ οὕτω ταῦτ' ἔχει,
χωρεῖτ', ἐπείγεσθ' εὐθὺ τῆς στρατηγίδος,
ὅπως ἂν ὑμῖν ἡ τύχη κληρουμένοις
φράσῃ καθ' ἕκαστον ἄνδρ' ὅπου δειπνήσετε·
ὡς αἱ τράπεζαί γ' εἰσὶν ἐπινενησμέναι
ἀγαθῶν ἁπάντων καὶ παρεσκευασμέναι,
κλῖναί τε σισυρῶν καὶ δαπίδων νενησμέναι.
κρατῆρας ἐγκιρνᾶσιν, αἱ μυροπώλιδες

---

834 sqq. In R praescriptum *κηρυξ*, Faber *κηρύκαινα*. Et ***mulier*** sane est quae verba nunc facit (cf. vs. 713), sed nihil obstat quominus haec dicatur *κήρυξ*, quemadmodum alibi *στρατηγός* et *γραμματεύς* feminae commemorantur apud comicum. Cf. Thesm. 372 sqq. et vid. ad Thesm. Indic. pers. p. 2, 1.

836. *ὑμῖν* Faber] *ἡμῖν* R. || *ἡ τύχη Γ*] *εἰ τύχοι* R.

837. *ὅπου* B] *ὁποι* R.

838. *ἐπινενησμέναι* Brunck] *-νασμέναι* R. Cf. Nub. 1203.

840. *νενησμέναι*] *νενασμέναι* R (ut vs. 838). Kuster *ἐστρωμέναι*, Meineke *σεσαγμέναι*, Dindorf *νεναγμέναι*, quae parum conveniunt. Ipse poeta h. l. bis eodem verbo usus esse videtur, ut aliis locis bene multis (quod luculenter demonstravit Willems).

841. *κρατῆρας ἐγκιρνᾶσιν* Dawes] *-ρα συνκ.* (γ superscr.) R. Simile vitium correxit idem Av. 1496.

834—852. Nuntia haec *παρατραγῳδεῖ*, ut multi alii nuntii apud nostrum [1]). Similia refert — sed humiliore is usus sermone — nuntius Dicaeopolidem ad Dionysi sacerdotem vocans [2]).

835. *εὐθὺ τῆς στρατηγίδος*] *recta* [3]) *ad praetricem*. Nova nominis forma [4]) novo rerum statui convenit [5]). Sublimioris autem hoc nomen est dictionis quam quod supra saepius lectum est *ἡ στρατηγός* [6]), licet et ipse vir infra eo utatur [7]).

837. *καθ' ἕκαστον ἄνδρα*] etiam articulus in hac locutione omissus sermonis cothurnati est indicium [8]).

838—852. Cena praesto est, parantur mensae secundae [9]).

838. *ἐπινενησμέναι*] *cumulatae* [10]).

840. *δαπίδων*] ***stragulam*** dicit eamque *pretiosiorem* [11]).

---

[1]) Cf. Lys. 638 et Soph. Ant. 1183. — [2]) Ach. 1085—1094. Cf. etiam Ran. 503 sqq. — [3]) Vid. ad Nub. 162. — [4]) Pherecratem eam adhibuisse ait Photius, non tamen loco allato et de Aristophane tacens; quapropter veri simile eum alterius comici nomen pro altero scripsisse per errorem. — [5]) Vid. ad Lys. 184. — [6]) Vid. vs. 246. — [7]) Vs. 870. — [8]) Cf. Ach. 859 etc. et vid. Meisterhans Gramm. d. att. Inschr.[2] p. 191 sq. — [9]) Vid. ad Pac. 1195—1197. — [10]) Cf. Nub. 1203. — [11]) Cf. Vesp. 676.

ἑστᾶσ' ἑφεξῆς, τὰ τεμάχη ῥιπίζεται,
λαγῷ' ἀναπηγνύασι, πόπανα πέττεται,
στέφανοι πλέκονται, φρύγεται τραγήματα,
χύτρας ἔτνους ἕψουσιν αἱ νεώταται,
Σμοῖος δ' ἐν αὐταῖς ἱππικὴν στολὴν ἔχων
τὰ τῶν γυναικῶν διακαθαίρει τρυβλία.
Γέρης δὲ χωρεῖ χλανίδα καὶ κονίποδε
ἔχων, καχάζων μεθ' ἑτέρου νεανίου·
ἐμβὰς δὲ κεῖται καὶ τρίβων ἐρριμμένος.
πρὸς ταῦτα χωρεῖθ', ὡς ὁ τὴν μᾶζαν φέρων

842. *τὰ τεμάχη ῥιπίζεται*] *τὰ τεμάχη* <... | ... *τὸ πῦρ*> *ῥιπίζεται* vHerwerden.
845. *νεώταται*] *-τεραι* Bothe.
848. *Γέρης* Dindorf] *Γέρων* R. Cf. vs. 982. || *κονίποδε* Dindorf] *-δα* R, *-δας* Brunck. Cf. vs. 638.
849. *καχάζων*] *κιχλίζων* Kuster (ut Nub. 983; cf. ibidem 1078).

842. *τὰ τεμάχη ῥιπίζεται*] *piscium carnes assantur* [1]) *in igne bene suscitato* [2]).

843. *λαγῷ' ἀναπηγνύασι*] *carnes leporinas* [3]) *verubus affigunt*, id quod etiam *ἀναπείρειν* dicebatur [4]).

— *πόπανα*] *placentae* [5]).

844. *φρύγεται τραγήματα*] *cicer tostum* in bellariis erat [6]).

845. *χύτρας ἔτνους*] *ollas pultis* [7]).

846 sq. *Smoeum* quod aliunde non novimus, non videtur esse quod magnopere doleamus [8]). In scholiis haec leguntur: „*αἰσχροποιὸς εἰς γυναῖκας, καὶ ἱππεύσας πρότερον, καὶ τοῖς ναύταις δὲ νέμων τὰ τρυβλία.*" Ultima quid sibi velint obscurum; fortasse olim annotatum est quod operae esset pretium.

848 sq. Neque *Geres*, qui etiam infra commemoratur [9]), cuiusmodi fuerit homo habeo dicere. *Sordidene vestitus* obambulare solebat homo *tristior*, fortasse philosophus? Sic admirationem movere iam poterant eius risus et vestis solito magis decora [10]) et calcei, ut Socratis olim *βλαῦται* [11]). Non enim admodum a *βλαύταις* diversi esse potuere *κονίποδες*, quam vocem alibi non obviam Hesychius interpretatur: „*μοιχικὸν ὑπόδημα*", Pollux: „*λεπτὸν ὑπόδημα πρεσβυτικόν*" [12]), scholia nostra: „*στενὸν σανδάλιον*": — nihil certi eos dicere habuisse apparet.

849. *καχάζων*] *cachinnans* [13]). Cognatum est Homericum *καγχαλάειν*, cf. etiam quod alibi apud nostrum legitur *κιχλίζειν* [14]).

850. *Abiecta autem iacent soleaque tribonque* [15]). Pauperculorum erat hominum *ἐμβάδας καὶ τριβώνια ἔχειν* [16]).

851. *πρὸς ταῦτα*] *proinde* [17]).

[1]) Vid. Ran. 517. — [2]) Vid. Ach. 669 Ran. 360 Av. 1580. — [3]) Vid. Vesp. 709. — [4]) Vid. Ach. 1007. — [5]) Cf. Plut. 660. — [6]) Vid. ad vs. 44 sq. et cf. Ran. 510. — [7]) Cf. Ach. 246 etc. et de genitivo vid. ad Eq. 904 sq. — [8]) Bergler confert Pac. 885, sive iure sive iniuria. — [9]) Vid. vs. 982. — [10]) Vid. Av. 1116. — [11]) Plat. Conv. 174*a*; vid. ad Nub. 363. — [12]) Poll. VII 86. — [13]) Cf. Xen. Conv. 1 § 16 Plat. Rep. 337*a* etc. — [14]) Nub. 983. — [15]) Similis est dictio supra vs. 507 sq. — [16]) Cf. vs. 633 Isae. V § 11 Lys. XXXII § 16 Theopomp. fr. 57. — [17]) Vid. ad Nub. 990 Vesp. 927.

ἕστηκεν· ἀλλὰ τὰς γνάθους διοίγνυτε.

(Abit.)

SCENA DECIMA SEXTA.

Vicinus, Vir parcus.

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

οὐκοῦν βαδιοῦμαι δῆτα. τί γὰρ ἕστηκ' ἔχων
ἐνταῦθ', ἐπειδὴ ταῦτα τῇ πόλει δοκεῖ;

ΓΕΙΤΩΝ.

καὶ ποῖ βαδιεῖ σύ, μὴ καταθεὶς τὴν οὐσίαν;

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

ἐπὶ δεῖπνον.

ΓΕΙΤΩΝ.

οὐ δῆτ', ἤν γ' ἐκείναις νοῦς ἐνῇ,
πρὶν ἄν γ' ἀπενέγκῃς.

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

ἀλλ' ἀποίσω!

ΓΕΙΤΩΝ.

πηνίκα;

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

οὐ τοὐμόν, ὦ τᾶν, ἐμποδὼν ἔσται.

---

852. διοίγνυτε] διοίγετε l. a. in schol.
857. ἄν γ' Porson] γ' ἂν B, γ' R, ἂν (om. γ') Dindorf. Cf. Eq. 961.

---

852. *τὰς γνάθους διοίγνυτε*] hoc unum iam a viris poscitur; *μηδὲν ἄλλ' εἰ μὴ ἐσθίετε* [1]), *ὁ φάρυγξ εὐτρεπὴς ἔστω μόνον* [2]). Redeunt Saturnia regna.

853. *It is never to late to mend!* Ecce alacer studiique plenus qui tam diu est cunctatus. Nempe alia iam est rerum facies: non posci aliquid videtur sed offerri. Ad cenam opiparam libens sanequam volabit, et talia quoniam placuerunt, minime iam intercedit quominus *τοῖς νόμοισι τοῖς δεδογμένοις πειθαρχῶσιν οἱ πολῖται* [3]).

— *τί ἕστηκ' ἔχων*] *quid tandem cesso!* [4]).

856. *ἤν γ' ἐκείναις νοῦς ἐνῇ*] *si sapiant, nisi non apud se, οὐκ ἐν ἑαυτῶν sint* [5]).

858. *οὐ τοὐμὸν ἐμποδὼν ἔσται*] *per me nihil obstabit* [6]).

---

1) Eq. 1106. — 2) Eur. Cycl. 215; cf. etiam ibid. vs. 256. — 3) Cf. vs. 762—768. — 4) Vid. ad Av. 1082 Ran. 202. — 5) Vid. ad Eq. 1119 sq. — 6) Vid. vs. 623 sq.

ΓΕΙΤΩΝ.

τί δή;

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

ἑτέρους ἀποίσειν φήμ' ἔθ' ὑστέρους ἐμοῦ.

ΓΕΙΤΩΝ.

βαδιεῖ δὲ δειπνήσων ὅμως;

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

τί γὰρ πάθω;
τὰ δυνατὰ γὰρ δεῖ τῇ πόλει ξυλλαμβάνειν
τοὺς εὖ φρονοῦντας.

ΓΕΙΤΩΝ.

ἢν δὲ κωλύωσι, τί;

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

ὁμόσ' εἶμι κύψας.

ΓΕΙΤΩΝ.

ἢν δὲ μαστιγῶσι, τί;

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

καλούμεθ' αὐτάς.

ΓΕΙΤΩΝ.

ἢν δὲ καταγελῶσι, τί;

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

ἐπὶ ταῖς θύραις ἑστὼς —

ΓΕΙΤΩΝ.

τί δράσεις; εἰπέ μοι.

---

862. *κωλύωσι* B] *-σωσι* R.

---

860. *τί γὰρ πάθω;*] *quid enim faciam?* [1]). *Officio satisfaciendum!*

861 sq. Dicterio ex oratorum ore sublecto felicissime utitur [2]). Non bonis quidem sed malis et faucibus commodo communi inservire est paratissimus.

862—864. Et nunc ludicre aliquoties repetuntur verba [3]).

863. *ὁμόσ' εἶμι κύψας*] *capite demisso in eos irruam*, *κρικηδὸν ἐμπεσοῦμαι αὐτοῖς* [4]).

864. *καλούμεθ' αὐτάς*] *mulieres in ius vocabimus* [5]).

---

[1]) Vid. ad Nub. 798. — [2]) Cf. vs. 472. — [3]) Cf. vs. 221—228. — [4]) Vid. ad Av. 401 sq. et ad Lys. 451 sq. — [5]) Vid. ad Nub. 1221.

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

τῶν εἰσφερόντων ἁρπάσομαι τὰ σιτία.

ΓΕΙΤΩΝ.

βάδιζε τοίνυν ὕστερος.
(Ad servos suos:)
σὺ δ', ὦ Σίκων,
καὶ Παρμένων, αἴρεσθε τὴν παμπησίαν.

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

φέρε νυν ἐγώ σοι ξυμφέρω.

ΓΕΙΤΩΝ.

(eum repellens:)
μή, μηδαμῶς!
δέδοικα γὰρ μὴ καὶ παρὰ τῇ στρατηγίδι,
ὅταν κατατιθῶ, προσποιῇ τῶν χρημάτων.
(Supellectile varia onustus cum suis dextrorsum abit.)

ΦΕΙΔΩΛΟΣ.

(secum:)
νὴ τὸν Δία, δεῖ γοῦν μηχανήματός τινος,

---

867. Semicolon ante, non post *ὕστερος* collocat Willems (coll. Plat. Lys. 206 *d*).
871. *προσποιῇ τῶν χρημάτων*] -*ήσῃ τῶν ἐμῶν* Blaydes.

---

866. *Ministris mensas inferentibus lances eripiam.* Ad verbum *εἰσφέρειν* mente suppleri potest: *τὰς τραπέζας* [1]), genitivus a verbo *ἁρπάζειν* suspensus est [2]).

867. *βάδιζε τοίνυν ὕστερος*] mente suppleatur *ἐμοῦ*, *post me igitur veni.* — Blaydes: *i igitur, ut sero venias* [3]), quod neque quomodo e verbis effici possit video, neque quomodo conveniat contextui.

868. *τὴν παμπησίαν*] i. e. *πᾶσαν τὴν οὐσίαν* [4]). Vox a stirpe *πα* (*πέπᾱμαι*) ducta dictionis est sublimioris [5]). Cf. *παγκληρία* apud tragicos obvium [6]) et *πανδαισία* apud nostrum [7]). Etiam tragicum *παμπήδην* = *παντελῶς*, *prorsus*, huc facit [8]).

869. Non sequi vult alter sed comes ire. Cuius callidum consilium optime perspicit vicinus.

870 sq. *Nam vereor ne etiam apud praetricem mihi socium te sis iuncturus.* Sic verto ut particulae *καί* quae sit vis appareat. Redit novum novi muneris nomen [9]).

872—874. Quoniam eo quo volebat strategemate uti non potest, aliud quaeret. Nam aliquid utique est excogitandum, ut et alienis in posterum fruatur bonis et suis [10]). Iungantur: *ὅπως τῶν ματτομένων* (sive *τῆς μάζης*) *μεθέξω κοινῇ τοισδεδί.* Egregio cum contemtu hoc utitur pronomine [11]).

---

[1]) Vid. Vesp. 1216 et ad Ran. 518. — [2]) Vid. ad Eq. 436. — [3]) *Go then and be too late* (ut vs. 381 Pac. 1010 alibi). — [4]) Recte sic schol. — [5]) Aesch. Sept. 817 Eur. Ion. 1305. — [6]) Aesch. Choeph. 486 Eur. Ion. 814. — [7]) Pac. 565. — [8]) Aesch. Pers. 729 fr. 160 Soph. Ai. 916. — [9]) Cf. vs. 835. — [10]) Cf. vs. 612. — [11]) De pronominis forma vid. ad Ran. 965.

ὅπως τὰ μὲν ὄντα χρήμαθ᾽ ἕξω, τοισδεδὶ
τῶν ματτομένων κοινῇ μεθέξω πως ἐγώ. —
ὀρθῶς ἔμοιγε φαίνεται· βαδιστέον
ὁμόσ᾽ ἐστὶ δειπνήσοντα κοὐ μελλητέον.

(Dextrorsum abit et ipse.)

Saltat chorus.

(Scena etsi non mutata est, aliam tamen urbis partem repraesentat per episodium quod sequitur. E fenestra alterius domus procumbit anus, mox ex alterius fenestra puella.)

SCENA DECIMA SEPTIMA.

Anus, Puella.

ΓΡΑΥΣ Α.

τί ποθ᾽ ἄνδρες οὐχ ἥκουσιν; ὥρα δ᾽ ἦν πάλαι·
ἐγὼ δὲ καταπεπλασμένη ψιμυθίῳ
ἕστηκα καὶ κροκωτὸν ἠμφιεσμένη,
ἀργός, μινυρομένη τι πρὸς ἐμαυτὴν μέλος,
παίζουσα. πῶς ἂν περιλάβοιμ᾽ αὐτῶν τινα

---

878. *τοισδεδὶ* Bergk] *τοῖσδέ γε* R.
876. Post hunc in R sequitur: *χοροῦ* (cf. vs. 729).
877. *ποθ᾽ ἄνδρες*] *ποθ᾽ ἄνδρες* R, *ποτ᾽ ἄνδρες* Γ; cf. vs. 62. || *ἥκουσιν* Brunck] *ἥξουσιν* R.
881. *παίζουσα. πῶς* Dobree] *παίζουσ᾽ ὅπως* R. || *περιλάβοιμ᾽*] *περιβάλοιμ᾽* Dobree. Aptior videtur vulgata.

---

875 sq. Invenit quod quaerebat, et se ipse veluti collaudat adverbio *ὀρθῶς*, ut Strepsiades Mercurium: „*ὀρθῶς παραινεῖς*" [1]). Nempe mera impudentia opus esse intellegit; audacter igitur illuc abit ubi cenatur, cum patinis poculisque strenue deproeliaturus. Martii aliquid habet adverbium *ὁμόσε* [2]), et subsimiles sunt locutiones: *ξυγγενέσθαι* vel *εἰς λόγον ἐλθεῖν μάζαις, στεμφύλῳ*, similes [3]).

877 sqq. Habentur iam lautae illae epulae, ad quas praeco invitavit cives; itaque mulieres opperiuntur convivas vino calentes [4]).

877. *ὥρα δ᾽ ἦν πάλαι*] *tempus erat dudum* [5]). Nempe parcius iuvenes iunctas quatiunt fenestras huiusce Lydiae.

878. Novimus haec muliercularum lenocinia e Lysistrata fabula [6]).

880. *μινυρομένη*] *cantillans* [7]).

881. *πῶς ἂν περιλάβοιμι*] *utinam captare* [8]) *mihi liceat!* [9]).

---

[1]) Nub. 1483. — [2]) Cf. vs. 863. — [3]) Vid. ad Eq. 806. — [4]) Cf. vs. 627. — [5]) Vid. ad Vesp. 242. — [6]) Lys. 43 sq., 149 sq.; praeterea vid. ad Plut. 1064 et ad Ran. 46 sq. — [7]) Vid. ad Eq. 11. — [8]) Vid. ad Plut. 984. — [9]) Vid. ad Eq. 16.

παριόντα; Μοῦσαι, δεῦρ' ἴτ' ἐπὶ τοὐμὸν στόμα,
μελύδριον εὑροῦσαί τι τῶν Ἰωνικῶν.

ΝΕΑΝΙΣ.

νῦν μέν με παρακύψασα προὔφθης, ὦ σαπρά.
ᾤου δ' ἐρήμας, οὐ παρούσης ἐνθαδὶ
ἐμοῦ, τρυγήσειν, καὶ προσάξεσθαί τινα
ᾄδουσ'· ἐγὼ δ', ἢν τοῦτο δρᾷς, ἀντᾴσομαι.
κεἰ γὰρ δι' ὄχλου τοῦτ' ἐστὶ τοῖς θεωμένοις,
ὅμως ἔχει τερπνόν τι καὶ κωμῳδικόν.

ΓΡΑΥΣ Α.

τούτῳ διαλέγου καὶ ἀποχώρησον· σὺ δέ,
φιλοττάριον αὐλητά, τοὺς αὐλοὺς λαβὼν

---

884 sqq. *Νεᾶνις* scripsit Tyrwhitt; in R dicitur *ἄλλη νέα*.
885. *ἐνθαδὶ*] *ἐνθάδε* R.
890. *κ(αὶ) ἀποχώρησον* R] *κἀπιχώρησον Γ*, *κἀπιχείρησον* Reiske.
891. *φιλοττάριον*] proprium nomen habet vVelsen, *μελιττάριον* (et alia) coniecit Blaydes.

---

883. *Ionicam* 1) *aliquam cantilenam* 2) sive carmen amatorium cantaturam occupat aemula.

884. *Nunc quidem antevertisti me e fenestra procumbendo* 3). Non addit sed sono tantum vocis indicat id quod vult intellegi: at mox erit cum mihi posthabearis.

— *ὦ σαπρά!*] i. e: *ὦ γραῦ!* 4).

885 sq. *ἐρήμας . . . τρυγήσειν*] *impune vites alienas spoliatura tibi videbaris.* Etiam in Vespis legitur proverbialis haec locutio 5).

888 sq. Cf. homo appotus in Lysistrata fabula ad circumstantes: „*μῶν ἐγὼ τῇ λαμπάδι | ὑμᾶς κατακαύσω; φορτικὸν τὸ χωρίον·* 6) *| οὐκ ἂν ποιήσαιμ'. εἰ δὲ πάνυ δεῖ τοῦτο δρᾶν, | ὑμῖν χαρίσασθαι, προσταλαιπωρητέον*" 7). — Ubi quod vocatur *φορτικόν*, id hoc loco *δι' ὄχλου* 8) sive *ὀχληρὸν εἶναι, ἐνοχλεῖν* dicitur.

890. *τούτῳ διαλέγου*] tergum in aemulam iuniorem et formosiorem convertens — *κάτω κύπτουσα*, ut Philocleon ille 9) — natesque manu feriens „*huic dic*" clamat „*si quid habes!*" 10). Cultiorum mortalium est: „*μή μοι διαλέγου!*" 11) vel: „*τί μοι διαλέγει;*" 12), similis vero est Carionis in Pluto impudentia 13).

891. Alloquitur tibicinem qui in theatro adest 14). Vox *φιλοττάριον* non redit. Sequiturne analogiam vocis *νεοτταρίου* 15), quae licet non iam inveniatur, sine vitio potuit fingi, quoniam *νέος*: *νεοττός*: [*νεοττάριον*] = *φίλος*: [*φιλοττός*]: *φιλοττάριον*? An vox *φιλότης* hoc monstrum pe-

---

1) Cf. Thesm. 163 Hor. Carm. III 6, 21. — 2) De termino deminutivo vid. ad Eq. 907. — 3) Cf. Thesm. 790. — 4) Vid. ad Vesp. 1343. — 5) Vesp. 634. — 6) Malim: *τὸ πρᾶγμ' ἄγαν*. — 7) Lys. 1217—1220. — 8) Redit locutio Thucyd. I 73 § 2; praeterea vid. ad Ran. 1412. — 9) Vesp. 279. — 10) Recte Bothe *τοῦτον* interpretatur *τὸν πρωκτόν*. De cuiusmodi locis vid. ad Ach. 331. — 11) Vid. Nub. 425. — 12) Infra vs. 930. — 13) Plut. 1133. — 14) Aliter nisi fallor habet res Lys. 1242. — 15) Sic Comparetti.

ἄξιον ἐμοῦ καὶ σοῦ προσαύλησον μέλος.
(Accinente tibicine canere incipit:)
εἴ τις ἀγαθὸν βούλεται πα-
θεῖν τι, παρ' ἐμοὶ χρὴ καθεύδειν.
οὐ γὰρ ἐν νέαις τὸ σοφὸν ἔν-
εστιν, ἀλλ' ἐν ταῖς πεπείραις·
οὐδέ τις στέργειν ἂν ἐθέλοι
μᾶλλον ἢ ἐγὼ
τὸν φίλον ὅτῳ περ ξυνείην,
ἀλλ' ἐφ' ἕτερον ἂν πέτοιτο.

ΝΕΑΝΙΣ.

μὴ φθόνει ταῖς νέαισι.
τὸ τρυφερὸν γὰρ ἐμπέφυκε
τοῖς ἁπαλοῖσι μηροῖς,
καὶ ἐπὶ τοῖς μήλοις ἐπαν-
θεῖ· σὺ δ', ὦ γραῦ,
παραλέλεξαι καὶ ἐντέτριψαι
τῷ θανάτῳ μέλημα.

---

897. *τις* B] *τοι* R.
898. *ὅτῳ* Dobree] *ᾧι* R, quo servato Dindorf scribit *τῶν φίλων*, vVelsen *τὸν φίλον ἂν* (vs. 897 autem *οὐδέ τοι στέργειν τις*).
900. *ταῖς* GHermann] *ταῖσιν* R.
901. *ἐμπέφυκε*] *ἐπιπέφυκε* Meineke.
902. *μηροῖς Γ*] *μηρίοις* R.
904. *παραλέλεξαι*] e scholio apparet fuisse olim qui *παραπέπλεξαι* legerent.

---

perit, ut proprie *φιλοτ<η>τάριον* fuerit dicendum [1])?

892. *προσαύλησον*] *tibiis* (dextra et sinistra) *accine mihi canenti* [2]). — Ionicum carmen est cantatura, *μαλακὴ γὰρ καὶ συμποτικὴ ἡ ἰαστὶ ἁρμονία* [3]).

897. *τις*] mente add.: *τῶν νεωτέρων*. — *στέργειν*] verbum exquisitius [4]).

903. Dicuntur nunc *μῆλα papillae*, ut saepius [5]). Verbi *ἐπανθεῖν* idem in Nubibus est usus [6]).

904. *παραλέλεξαι καὶ ἐντέτριψαι*] *evulsi sunt tibi pili* [7]) *et fuco inducta est cutis* [8]). Iuventus sic satis comta, tibi arte opus ut sis spectabilis et *καπηλικῶς ἔχῃς* [9]).

905. *τῷ θανάτῳ μέλημα*] *mortis deliciae* [10]), *παίγνιον* [11]).

---

[1]) Peppleri haec est opinio, Com. Terminations p. 18, coll. Plat. Phaedr. 228*d*. — [2]) Vid. ad Eq. 401. — [3]) Plat. Rep. 398*e*; cf. Thesm. 163. — [4]) Vid. ad vs. 291. — [5]) Vid. Lys. 155 et ad Ach. 1199. — [6]) Vid. Nub. 978. — [7]) Vid. ad Lys. 279 Ran. 516. — [8]) Vid. supra vs. 878 et Lys. 149. — [9]) Plut. 1063—1065. — [10]) Redit vox vs. 973 Aesch. Choeph. 235 etc. — [11]) Cf. vs. 922 et Plut. 1055.

ΓΡΑΥΣ Α.

ἐκπέσοι σοι τὸ τρῆμα,
τό τ' ἐπίκλιντρον ἀποβάλοις,
βουλομένη σποδεῖσθαι,
καὶ ἐπὶ τῆς κλίνης ὄφιν
<ψυχρὸν> εὕροις,
καὶ <ἐν σκότῳ> προσελκύσαιο
βουλομένη φιλῆσαι.

ΝΕΑΝΙΣ.

„αἶ, αἶ· τί ποτε πείσομαι;
„οὐχ ἥκει μοι ἑταῖρος.
„μόνη δ' αὐτοῦ λείπομ'· ἡ
„γάρ μοι μήτηρ ἄλλῃ βέβηκε“.

— καὶ μὴν τά γ' ἄλλ' οὐδὲν μετὰ ταῦτα δεῖ λέγειν. —

---

906. Blaydes coll. Lys. 410 locum graviter corruptum ducit. || σοι B] σου R.

907. ἀποβάλοις] -λοιο Bothe metri causa, sed quorsum medium?

909 sq. ψυχρὸν supplevit Bergk (cf. Theogn. 602), *ἐν σκότῳ equidem (coll. Ach. 1169), incertissima sane coniectura. Blaydes post -ελκύσαιο addit σαυτῇ, sed vereor ut ibi ferri possit pronomen; melius vVelsen τινὰ σὺ post εὕροις.

911—928. Omnes esse puellae, quae cantico suo duos interserat trimetros (914 et 920) vidit Willems. In R versui 911 praescriptum est: ἡ νέα, versui 918: ἡ γραῦς, versui 924 praemittitur paragraphus et: ἡ νέα. Partem veri restituerat Bergk versus 921—928 puellae tribuendo.

912. αὐτοῦ] *αὐτόθι?

913. μοι] del. Bergk.

914. In R est καὶ τἄλλ' οὐδὲν μετα ταῦτα δεῖ λέγειν. Trimetrum requiri senserunt Dobree alii; recepi quod proposuit Willems (coll. Soph. Oed. R. 290): μὴν τά γ' ἄλλ' pro τἄλλ'. Dobree dederat καὶ τἄλλα μ' οὐδὲν τὰ μετὰ τ. δ. λ., GHermann in καὶ latere καίτοι suspicatus est, Ald. pro μετὰ dedit με, Bergk coniecit βέβηκε, κᾆτ' — ἀλλ' οὔ με ταῦτα δεῖ λέγειν.

906—910. Diris plane absurdis anicula devovet puellam, nam post ἐκπέσοι σοι aliud quidvis expectatur potius quam id quod dicit. Subsimilia sunt quae in Acharnensibus Antimacho imprecatur chorus quaeque Paphlagoni isiciarius in Equitibus [1]). Verbi σποδεῖσθαι etiam alibi apud nostrum ea quae nostro loco est vis [2]), προσελκύσασθαι apud Euripidem legitur plus semel [3]).

911—914. Carmen populare canere incipit: „un de ces refrains, par lesquels les courtisanes attiraient les passants. Tout le monde à Athènes le savait par coeur" [4]). Cf. Sapphicum illud: „δέδυκε μὲν ἁ σελάνα | καὶ Πληΐαδες, μέσαι δὲ | νύκτες, παρὰ δ' ἔρχεθ' ὥρα, | ἔγω δὲ μόνα καθεύδω" [5]).

---

1) Ach. 1156 sqq. Eq. 927 sqq. — 2) Vid. Thesm. 492. — 3) Eur. Hipp. 1432 Iph. A. 1452. — 4) Recte sic Willems. — 5) Sapph. fr. 52.

ἀλλ', ὦ μαῖ', ἱκετεύομαι,
κάλει τὸν Ὀρθαγόραν, ὅπως
σαυτῆς κατόναι', ἀντιβολῶ σε.
ἤδη τὸν ἀπ' Ἰωνίας
τρόπον, τάλαινα, κνησιᾷς·
— δοκεῖς δέ μοι κἂν λάβδα κατὰ τοὺς Λεσβίους —
ἀλλ' οὐκ ἄν ποθ' ὑφαρπάσαις
τἀμὰ παίγνια, τὴν δ' ἐμὴν
ὥραν οὐκ ἀπολεῖς οὐδ' ἀπολήψει.

ΓΡΑΥΣ Α.

ᾆδ' ὁπόσα βούλει καὶ παράκυφθ' ὥσπερ γαλῆ·
οὐδεὶς γὰρ ὡς σὲ πρότερον εἴσιν ἀντ' ἐμοῦ.

ΝΕΑΝΙΣ.

οὔκουν ἐπ' ἐκφοράν γε! καινόν γ', ὦ σαπρά.

---

915. *ἱκετεύομαι*] medium inauditum; GHermann *ἱκετεύομεν* (ut Soph. Oed. C. 241).
920. *κἂν* Blaydes] *καὶ* R. Cf. Av. 671. ‖ *λάβδα*] *λάμβδα* R.
921. *ὑφαρπάσαις* Scaliger] *-σαιο* R.
923. *ἀπολήψει*] *ὑπ.* Blaydes.
925. *εἴσιν* Elmsley] *εἴσεισ'* R. Cf. vs. 933 etc.
926. Adolescentulae totum dedit vVelsen; in R ante *καινόν* est signum personae mutatae. Quicquid autem de his versibus inter Vetulam et Puellam distribuendis statuitur, — nam ambigunt editores, — id quidem certum est *σαπράν* anum dici a puella, non hanc ab illa (cf. vs. 884).

916—919. Nomen proprium ridicule in novam significationem detorquetur [1]), nam *Orthagoras* quem dicit puella est „*τὸ* <*δερμάτινον*> *αἰδοῖον*" [2]); hic „*ἀπ' Ἰωνίας τρόπος*" etiam in Lysistrata commemoratur [3]). Ut *prurire*, sic *κνησιᾶν* dicitur etiam de iis quos *amoris* incitat stimulus. Quicquid *κνίζει* sive *κνισμὸν ἐμποιεῖ* [4]) causa est *τοῦ κνησιᾶν* [5]) sive studii *τοῦ κνῆν*.

917. *κατόναιο*] *perfruaris*. Compositum etiam in Amphictionum iureiurando occurrit: „*μήτε τέκνων μήτε σπορῶν μήτε καρπῶν μήτε οὐσίας κατόνασθαι*" etc. [6]).

920. Eadem in Ranis respicitur res [7]).

922. *παίγνια*] *deliciae, oblectamentum*; cf. supra *μέλημα* [8]).

923. *οὐδ' ἀπολήψει*] *neque recuperabis, tuam facies.*

924 sq. *Tune aetatula vales? at lege valeo equidem! Proinde prospice* [9]) *quantum lubet per rimas fenestrarum: nemo ad te prius veniet quam ad me.* — Post *πρότερον* etiam in Ranis additum est *ἀντί* [10]).

926. *οὔκουν ἐπ' ἐκφοράν γε!*] *certe non*

---

[1]) Vid. ad Vesp. 84 et cf. Plat. fr. 174 (ad Eq. 634 sqq.). — [2]) Recte schol. — [3]) Lys. 108—110. — [4]) Cf. Plut. 973 sq. — [5]) Proprie Plat. Gorg. 494 *e*. — [6]) Bull. de Corr. Hell. XXVII p. 107. Locum amice mihi indicavit vHerwerden. — [7]) Ran. 1308. — [8]) Vs. 905. — [9]) Cf. vs. 884. — [10]) Ran. 76.

ΓΡΑΥΣ Α.

οὐ δῆτα.

ΝΕΑΝΙΣ.

τί γὰρ ἂν γρᾳ̈ καινά τις λέγοι;

ΓΡΑΥΣ Α.

οὐ τοὐμὸν ὀδυνήσει σε γῆρας.

ΝΕΑΝΙΣ.

ἀλλὰ τί;
ἡ ἔγχουσα μᾶλλον καὶ τὸ σὸν ψιμύθιον;

ΓΡΑΥΣ Α.

τί μοι διαλέγει;

ΝΕΑΝΙΣ.

σὺ δὲ τί διακύπτεις;

ΓΡΑΥΣ Α.

ἐγώ;
ᾄδω πρὸς ἐμαυτὴν Ἐπιγένει τῷ ἐμῷ φίλῳ.

ΝΕΑΝΙΣ.

σοὶ γὰρ φίλος τις ἐστὶν ἄλλος ἢ Γέρης;

---

929 sq. Ante Bentleium Vetulae erant versus 929 (sine signo interrogandi) et verba „*σὺ δὲ τί διακύπτεις;*", cetera Puellae. In R ante vs. 929 est paragraphus.
980. *διακύπτεις*] *δαὶ κύπτεις* Meineke.

---

ad prosequendas exequias! retorquet puella [1]). Similem iocum vocabulum *ἐκφορά* praebet in Pluto [2]). Qui Pluti locus scholiastam permovit ut nostrum perperam sic intellegeret: *certe non ad dona efferenda.*

— *καινόν γε*] *novum sane hoc est tibi.* Plane inexpectatum nunc audis. Item apud Platonem ad Adimantum „*nostisne ὅτι λαμπὰς ἔσται ἀφ' ἵππων;*" rogantem Socrates: „*ἀφ' ἵππων; καινόν γε τοῦτο*" [3]).

927. *Verum* esse quod dicat puella negat anus irata. *Novum* esse negare eam puella fingit.

929. *Quid igitur? istane anchusa* [4]) *et cerussa?* [5]).

930. *διακύπτεις*] mente supple: *διὰ τῆς θυρίδος* [6]). Etiam *παρακύπτεις* dicere poterat, ut septimo versu ante, sed et fortius est *δια-*, non enim per rimam et veluti clanculum sed aperte per fenestram prospicere significat, et imitatur verbum quo usa est vetula [7]) *διαλέγεσθαι.*

931. Adspexit vetula *Epigenem* quendam iuvenem appropinquantem. Quem propter formam tunc temporis celebratum fuisse, ut olim Demum vel Alcibiadem, fortasse hic locus testatur.

932. *Geres* [8]) et ob nominis sonum —

---

[1]) De particulis *οὔκουν ... γε* vid. ad Plut. 342. — [2]) Plut. 1008, ubi vid. Lysiae quae excripsi verba. — [3]) Plat. Rep. 328*a*. — [4]) Vid. ad Lys. 47 sq. — [5]) Vid. ad Plut. 1064. — [6]) Redit compositum Pac. 78 Thesm. 644. — [7]) Vs. 890. — [8]) Nomen etiam Ach. 605 occurrit.

ΓΡΑΥΣ Α.

δείξει γε καὶ σοί, τάχα γὰρ εἴσιν ὡς ἐμέ·
ὁδὶ γὰρ αὐτός ἐστιν.

ΝΕΑΝΙΣ.

οὐ σοῦ γ', ὦ ὄλεθρε,
δεόμενος οὐδέν!

ΓΡΑΥΣ Α.

νὴ Δί'!

ΝΕΑΝΙΣ.

ὦ φθίνυλλα σύ,
δείξει τάχ' αὐτός, ὡς ἔγωγ' ἀπέρχομαι.

(Recedit a fenestra.)

ΓΡΑΥΣ Α.

καὶ ἔγωγ', ἵνα γνῷς ὡς πολὺ σοῦ μεῖζον φρονῶ.

(A dextra prodit Epigenes iuvenis coronatus facemque tenens.)

---

933. δείξει Ald.] δόξει R.

935. Sic distribuit vVelsen; in R ante ὦ non est signum personae mutatae, vs. 935^b sq. (νὴ — ἀπέρχομαι) totos Puellae dat Ald., solum 936 alii. In anus ore vocem φθίνυλλαν minus aptam arbitror.

937. Chori canticum post hunc versum intercidisse suspicatur Blaydes, equidem nihil desidero.

Senecio — commemoratur, et aliam fortasse ob causam. Fortasse, inquam, nam vel sola haec sufficit. Sed si recte supra suspicatus sum torvum hunc fuisse philosophum [1]), conferre licet Antisthenis cynici in convivio Xenophonteo verba, qui paupertatis commoda laudans „ἢν δέ ποτε" ait „καὶ ἀφροδιάσαι τὸ σῶμά μου δεηθῇ, οὕτω μοι τὸ παρὸν ἀρκεῖ, ὥστε αἷς ἂν προσέλθω, ὑπερασπάζονταί με, διὰ τὸ μηδένα ἄλλον αὐταῖς ἐθέλειν προσιέναι" [2]).

933. Verbi δείξει essetne subiectum Ἐπιγένης, an αὐτὸ τὸ ἔργον, ut alibi saepe [3]), dubitari posset [4]), nisi quarto versu iteratum verbum rem conficeret.

934. ὁδὶ γὰρ αὐτός ἐστιν] item mox: ἀλλ' οὑτοσὶ γὰρ αὐτός [5]) et alibi: ὁδὶ δὲ καὐτός [6]).

— σοῦ γ', ὦ ὄλεθρε] item σοί γ', ὦ ὄλεθρε in Thesmophoriazusis [7]).

935. δεόμενος οὐδέν] item in Lysistrata: οὐ γὰρ δεόμενος οὐδὲν ἐκκαλεῖς ἐμέ. — ἐγὼ οὐ δεόμενος; [8]).

— ὦ φθίνυλλα] vox ludicre ficta *tabe correptam* significat. Cf. nomina propria Κρίτυλλα [9]) Ξένυλλα [10]) alia.

---

[1]) Vid. vs. 848. — [2]) Xen. Conv. 4 § 38; cf. Mem. I 3 § 14. — [3]) Vid. ad Ran. 1261. — [4]) Ut Soph. Oed. R. 1294. — [5]) Vs. 951. — [6]) Vid. ad Vesp. 1360. — [7]) Thesm. 860. — [8]) Lys. 875 sq. — [9]) Thesm. 898. — [10]) Thesm. 633.

SCENA DECIMA OCTAVA.

Anus, Epigenes.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

(cantans, secum:)

εἴθ' ἐξῆν παρὰ τῇ νέᾳ καθεύδειν,
καὶ μὴ ἔδει πρότερον διασποδῆσαι
ἀνάσιμον ἢ πρεσβυτέραν.
οὐ γὰρ ἀνασχετὸν τοῦτό γ' ἐλευθέρῳ.

ΓΡΑΥΣ Α.

(item cantans, secum:)

οἰμώζων ἄρα, νὴ Δία, σποδήσεις.
οὐ γὰρ τἀπὶ Χαριξένης τάδ' ἐστίν.
κατὰ τὸν νόμον ταῦτα ποιεῖν
ἐστι δίκαιον, εἰ δημοκρατούμεθα. —
ἀλλ' εἶμι τηρήσουσ' ὅ τι καὶ δράσει ποτέ.

(A fenestra sua in domus interiora recedit.)

---

938 sqq. *Epigenem* collato vs. 931 dixi qui *νέος* vocari solet; in R „*νέος τις*" praescriptum est h. l., item *ὁ νέος* vs. 949, 952, 994, et in schol. vs. 1045, 1076.

939. *μὴ (ἔ)δει* Elmsley] *μὴ δεῖν* R.

940. *πρεσβυτέραν* Bothe] *-τερον* R.

946. *δράσει* Brunck] *-σεις* R, *-σοι Γ.*

---

939 et 942. Nunc quoque verbum *σποδεῖν* transfertur [1]).

942. *οἰμώζων ἄρα ... σποδήσεις*] irata vetula *ergo non libens sed vi coactus opus istud perages.* Alibi participium *κλάων* sic usurpatur [2]), nec non conferendus est adiectivi *πικροῦ* in minis usus [3]).

943. *Charixenam* quam dicat nescimus [4]), nam nihil prodest scholion „*εὐήθης καὶ μωρὰ ἡ Χ.*" Id apparet „*τὰ ἐπὶ Χαριξένης*" in proverbio fuisse, quo etiam Cratinum et Theopompum fuisse usos [5]), videntur autem res obsoletae et cascae eo fuisse indicatae. Pronominis *τάδε* usus idem est e. g. in verbis Cyclopis Euripidei: „*τί βακχιάζετ'; οὐχὶ Διόνυσος τάδε*" [6]).

945. *εἰ δημοκρατούμεθα*] i. e. *εἴπερ ἐστὶν δημοκρατία* vel: *εἴπερ τοῦ δήμου ἐστὶ τὸ κράτος.* Ludicre admodum hoc quoque oratorum verbulum novo rerum statui adaptatur [7]); iuvenis autem suo iure mox exclamaverit illud: *ὦ δημοκρατία, ποῖ προβιβᾷς ἡμᾶς ποτε!* [8]).

946. *ὅ τι καὶ δράσει ποτέ*] *quid tandem* [9]) *sit facturus.*

---

[1]) Cf. vs. 907 et Thesm. 492. — [2]) Vid. Ach. 822. — [3]) Vid. ad Av. 1045. — [4]) Fictum esse nomen suspicatur Crusius collatis *Πασιχαρείᾳ* similibus. — [5]) Cratin. fr. 146 Theopomp. 50. — [6]) Eur. Cycl. 204; vid. etiam Eriph. fr. 6 et ad Ran. 421. — [7]) Cf. vs. 472 et vid. ad Ach. 642. — [8]) Av. 1570. — [9]) Vid. ad Eq. 342 Nub. 840.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

εἴθ᾽, ὦ θεοί, λάβοιμι τὴν καλὴν μόνην,
ἐφ᾽ ἣν πεπωκὼς ἔρχομαι πάλαι ποθῶν.

(Denuo e fenestra prospicit puella.)

SCENA UNDEVIGESIMA.

Epigenes, Puella.

ΝΕΑΝΙΣ.

(secum:)

ἐξηπάτηκα τὸ κατάρατον γρᾴδιον·
φρούδη γάρ ἐστιν, οἰομένη μ᾽ ἔνδον μενεῖν.

(Adspicit iuvenem.)

ἀλλ᾽ οὑτοσὶ γὰρ αὐτός, οὗ ἐμεμνήμεθα.

Stropha I (vs. 951—959).

δεῦρο δή! δεῦρο δή,
φίλον ἐμόν! δεῦρό μοι
πρόσελθε καὶ ξύνευνος
τὴν εὐφρόνην
ὅπως τήνδ᾽ ἔσει!
πάνυ γὰρ δεινός τις ἔρως με δονεῖ

---

947. *ἄλλος ἀνήρ* ante hunc versum habet R et *ὁ νέος* ante vs. 949 (cuius erroris causa fuit *νε(α* vel *-ανις*) male intellectum).

949. *ἐξηπάτηκα* Blaydes] *-σα* R. Cf. Vesp. 992 Ran. 1404.

950. *μενεῖν*] *μένειν* R.

951. Recte R *ἡ νέα* (nisi quod etiam versus 949 sq. huic erant tribuendi); Vetulae dabat Brunck. || *(ἐ)᾽μεμνήμεθα* Brunck] *μεμν.* R.

953. *ξύνευνος* Bothe] *ξύνευνός μοι* R. || *τήνδ᾽*] supplevit GHermann.

954. *δεινός*] supplevit Dindorf; aliquid deesse docent numeri, adiectivum desiderari, adverbium *πάνυ*. || *με*] si deleatur, respondeant numeri versus antistrophi. Sed nimis incerta est illius loci lectio.

---

947. *Utinam solam domi inveniam formosam illam puellam!*

952. *φίλον ἐμόν*] etiam iuvenis infra saepius utitur genere neutro puellam alloquens [1]). Cuiusmodi locis si *substantivum* aliquod adderetur, *deminutivum* id foret. Conferri possunt etiam Homericum *θάλος* [2]) et similia.

953. *ὅπως*] frequens haec ellipsis [3]).

954. *δονεῖ*] *quassat* [4]).

---

[1]) Vs. 963, 970, 1046. — [2]) Hom. *Χ* 87 etc. — [3]) Vid. ad Nub. 489. — [4]) *Doortrilt.* Vid. ad Av. 1183.

τῶνδε τῶν σῶν βοστρύχων,
ἄτοπος δ' ἔγκειταί μοί τις πόθος,
ὅς μ' ἔχει διακναίσας.
μέθες, ἱκνοῦμαί σ', Ἔρως,
καὶ ποίησον τόνδ' ἐς εὐνὴν τὴν ἐμὴν ἱκέσθαι!

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

Antistropha I (vs. 960—968).

δεῦρο δή! δεῦρο δή!
καὶ σύ μοι καταδραμοῦ-
σα τὴν θύραν ἄνοιξον
τήνδ'. εἰ δὲ μή,
πεσὼν κείσομαι.
φίλον, ἐν τῷ σῷ βούλομαι
κόλπῳ πληκτίζεσθαι
μετὰ τῆς σῆς πυγῆς. Κύπρι, τί μ'
ἐκμαίνεις ἐπὶ ταύτῃ;
μέθες, ἱκνοῦμαί σ', Ἔρως,
καὶ ποίησον τήνδ' ἐς εὐνὴν τὴν ἐμὴν ἱκέσθαι!

---

956. *ἄτοπος δέ μοὔγκειται πόθος* Blaydes.
957. **μ' ἔχει διακναίσας*] *με διακναίσας ἔχει* R.
963. **πεσὼν*] *καταπεσὼν* R. Cf. comment.
964. Corrupta et obscura; vVelsen *φίλον γὰρ ἐν τῷ σῷ μοὖστὶν κόλπῳ κτέ.*

---

956. *ἔγκειταί μοι*] *incubuit mihi.*

957. *ἔχει διακναίσας*] *sollicitum habet* [1]).

962. *πεσὼν κείσομαι*] *abiectus iacebo,* utpote desperans. Formularis haec est locutio, qua etiam pastor Theocriteus utitur, qui *κωμάσδων ποτὶ τὰν Ἀμαρυλλίδα* postquam frustra diu vocavit puellam, ultima haec clamitat: *οὐκέτ' ἀείδω, | κεισεῦμαι δὲ πεσών, καὶ τοὶ λύκοι ὧδέ μ' ἔδονται"* [2]). Et saepius in carminibus *παρακλαυσιθύροις* [3]) talia redeunt [4]). Cum toto carmine conferantur preces Phaedromi iuvenis apud Plautum: *pessuli, heus pessuli, vos saluto lubens, | vos amo, vos volo, vos peto atque obsecro, | gerite amanti mihi morem amoenissimi, ... | sussulite, obsecro et mittite istanc foras, | quae mihi misero amanti exbibit sanguinem* [5]).

964. *πληκτίζεσθαι*] proprie *pugilare* [6]), hinc de amoris proeliis et *ὑβρίσμασι* dicitur [7]).

---

[1]) Vid. ad Av. 1082 et ad Ran. 1228. — [2]) Theocrit. III 52 sq.; praeterea cf. Nub. 126. — [3]) Quo adiectivo Plutarchus utitur Mor. 753*a*. — [4]) Vid. Hor. Carm. III 10, 3 Propert. I 16, 17 sq. Tibull. I 2, 9 sq. — [5]) Plaut. Curc. I 2, 60 sqq. — [6]) Hom. Φ 499; sic *διαπληκτίζεσθαι* apud Plutarchum saepius (Sull. 2 Timol. 14 Lucull. 31 Anach. 11). — [7]) Cf. Nub. 1070 et Herod. Mimiamb. V 29.

ΝΕΑΝΙΣ.

Stropha II (vs. 969—972).

καὶ ταῦτα μέντοι μετρίως πρὸς τὴν ἐμὴν ἀνάγκην
εἰρημέν' ἔστω, σὺ δέ μοι, φίλτατον, ὦ ἱκετεύω,
ἄνελθε κἀσπάζου με!
διά τοι σὲ πόνους ἔχω.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

Antistropha II (vs. 973—975).

ὦ χρυσοδαίδαλτον ἐμὸν μέλημα, Κύπριδος ἔρνος,
μέλιττα Μούσης, Χαρίτων θρέμμα, Τρυφῆς ἄγαλμα,
ἄνοιξον! ἀσπάζου με!
διά τοι σὲ πόνους ἔχω.

(Puella a fenestra recedit, ut descendat ad ianuam reserandam. — Ex ostio vicino prodit a n u s.)

SCENA VIGESIMA.

Epigenes, Anus.

ΓΡΑΥΣ Α.

οὗτος, τί κόπτεις; μῶν ἐμὲ ζητεῖς;

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

πόθεν;

969—972. Puellae tribuit GHermann; in R continuantur Iuveni.

969. *μέντοι* R] *μέν μοι Γ.*

970. *ἔστω* Cobet] *ἐστὶν* R.

971. *ἄνελθε κἀσπάζου* vVelsen] *ἄνοιξον ἀσπάζου* (ut vs. 975) R, *ἄρηξον ἀ.* GHermann (item vs. 975). || *με* B] *τε* R.

973. *θρέμμα Γ*] *θρύμμα* R Suid. || *ἄγαλμα* Blaydes] *πρόσωπον* R. Cf. Nub. 995.

---

972 sq. Similia sunt Ibyci verba apud Athenaeum servata: „*Εὐρύαλε, γλαυκέων Χαρίτων θάλος,* | *** *καλλικόμων μελέδημα, σὲ μὲν Κυπρὶς* | *ἅ τ' ἀγανοβλέφαρος Πειθὼ ῥοδέοισιν ἐν ἄνθεσι θρέψαν*" [1]). — Vocem *μέλημα* noster etiam supra usurpavit [2]), *θρέμμα* autem poetica item vox in Lysistrata redit [3]); denique *τρύφης ἄγαλμα* si recte e coniectura scribitur [4]), conferendum est quod in Nubibus dicitur: *τὸ ἄγαλμα τῆς αἰδοῦς* [5]).

975. Dignus qui conferatur est Lysistratae locus, ubi Myrrhina postquam ex edito loco cum viro foris eam opperiente quaedam confabulata est, in aedium interiora recedit, ut ostio reserato mox ad eum perveniat [6]).

976 sq. *Heus tu* [7]), *quid pulsas?*...

---

[1]) Athen. 564 *f.* — [2]) Vs. 905. — [3]) Lys. 369, ubi vid. — [4]) Vid. annot. crit. — [5]) Nub. 995. — [6]) Lys. 884—889. — [7]) Vid. ad Vesp. 1.

ΓΡΑΥΣ Α.

καὶ τὴν θύραν γ' ἤραττες.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

ἀποθάνοιμ' ἄρα!

ΓΡΑΥΣ Α.

τοῦ δαὶ δεόμενος δᾷδ' ἔχων ἐλήλυθας;

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

Ἀναφλάστιον ζητῶν τιν' ἄνθρωπον.

ΓΡΑΥΣ Α.

τίνα;

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

οὐ τὸν Σεβῖνον, ὃν σὺ προσδοκᾷς ἴσως.

ΓΡΑΥΣ Α.

νὴ τὴν Ἀφροδίτην, ἤν τε βούλῃ γ', ἤν τε μή....

(Amplecti eum conatur.)

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

ἀλλ' οὐχὶ νυνὶ τὰς ὑπερεξηκοντέτεις

---

979. *Ἀναφλάστιον* Blaydes] *-φλύ-* R. Cf. Ran. 427.

980. *Σεβῖνον* Bentley e Ran. 427] *σε βινοῦνθ'* R, *σε κινοῦνθ'* *Γ* (vid. ad Nub. 1102). Dobree praeterea subiunctum mavult *γ'*. ‖ *προσδοκᾷς*] *προσεδόκας* Cobet, quod melius placeret si antecederet: *qui sim ego rogas?*

---

atque adeo [1]) *arietabas* [2]) *ianuam!* Fingit hoc anus; nam tacitus expectabat iuvenis dum puella furtim sibi recluderet ianuam. Itaque *unde hoc habes?* [3]) ille stupens et mox: *moriar si verum sit!* [4]).

979 sq. Idem in Ranis est iocus [5]).

981. Infra redeunt haec verba, sed... pro Venere ibi est Hecate [6]). Gestu autem perficitur sententia [7]).

982—984. Verbis forensibus festive admodum utitur iuvenis. „*Non maiores... natu nobis sunt mandatae sed minores; ultra viginti nihil valemus*" [8]). Conferenda autem sunt quae in opere de Rep. Ath. de quadraginta viris iuri dicundo sunt scripta; qui „*olim triginta erant, sed post annum 403 quadraginta sunt facti; καὶ τὰ μὲν μέχρι δέκα δραχμῶν αὐτοτελεῖς εἰσι κρίνειν, τὰ δὲ ὑπὲρ τοῦτο τὸ τίμημα τοῖς διαιτήταις παραδιδόασι.*" Et mox de diaetetis: „*εἰσάγουσιν εἰς τὸ δικαστήριον τὰς μὲν ἐντὸς χιλίων εἰς ἕνα καὶ διακοσίους, τὰς δὲ ὑπὲρ χιλίας εἰς ἕνα καὶ τετρακοσίους*" [9]). Ad „*εἴκοσιν*" supplendum igitur esset

---

[1]) Vid. ad Ran. 49. — [2]) Vid. ad Nub. 1359. — [3]) Vid. ad Ran. 1455. — [4]) Vid. ad Ran. 177. — [5]) Ran. 427. — [6]) Vs. 1097; praeterea vid. Lys. 1036. — [7]) Item Vesp. 1443 Pac. 109. — [8]) Etiam aptior huic verborum lusui est nostra lingua quam graeca: „*boven de zestig*" et „*onder de twintig*". — [9]) [Aristot.] Rep. Ath. 53.

εἰσάγομεν, ἀλλ' εἰσαῦθις ἀναβεβλήμεθα.
τὰς ἐντὸς εἴκοσιν γὰρ ἐκδικάζομεν.

ΓΡΑΥΣ Α.

ἐπὶ τῆς προτέρας ἀρχῆς γε ταῦτ' ἦν, ὦ γλύκων·
νυνὶ δὲ πρῶτον εἰσάγειν ἡμᾶς δοκεῖ.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

τῷ βουλομένῳ γε, — κατὰ τὸν ἐν πεττοῖς νόμον.

ΓΡΑΥΣ Α.

ἀλλ' οὐδὲ δειπνεῖς κατὰ τὸν ἐν πεττοῖς νόμον.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

οὐκ οἶδ' ὅ τι λέγεις, τηνδεδί μοι κρουστέον.
(Ad puellae domum accedit.)

ΓΡΑΥΣ Α.

(se ei opponens:)
ὅταν γε κρούσῃς τὴν ἐμὴν πρῶτον θύραν.

---

987. *πεττοῖς Β*] *πετοῖς Γ*, *παιτοῖς* R, item vs. 988, quae in scholio explicatur scilicet lectio (vid. comment.).

988. Om. *Γ* propter *τὸ ὁμοιοτέλευτον.* || *οὐδὲ δειπνεῖς*] *οὐδ' ἐδείπνεις* Bentley.

„*δραχμῶν*", si seria agerentur; sed *vicenarius* numerus ioco soli aptus est, solis autem iudiciis *τὸ ἐκδικάζειν* [1]). Aptissimum vero et tribunali et hisce rebus est verbum ambiguum *introducendi* sive *εἰς τὸ δικαστήριον* [2]) sive *εἰς τὸ δωμάτιον*, nec non verbum *ampliandi* [3]). A verbis „*ἀλλ' οὐχὶ νυνί*" iuvenis etiam infra incipit [4]).

985. *ἐπὶ τῆς προτέρας ἀρχῆς*] tunc cum virorum erat regimen, prius quam *κατέλυσαν αὐτοὺς αἱ γυναῖκες.*

— *ὦ γλύκων*] irridentis potius quam delenientis verbulum [5]); nempe „*ὡς γλυκὺς εἶ*" vel „*ὡς ἡδὺς εἶ*" id fere quod *εὐήθη* sive *ἄφρονα* significat [6]); *τὴν γὰρ ἄνοιαν ὑποκοριζόμενοι οἱ Ἀθηναῖοι καλοῦσιν εὐήθειαν* [7]).

987. Dicterium, quo *calculis* ludentes utuntur [8]), ad *amoris* ludos transfert iuvenis. Perabsurde autem homo nescio quis, non agnito errore librariorum *AI* pro *E* h. l. ut passim scribentium, Herodoti autem importunissimo tempore recordatus, de lege quadam „*ἐν Παιτοῖς*" valenti iuvenem loqui perhibuit; „Thraciae enim gentis hoc esse nomen [9]), nunc autem a verbo *παίειν* iocose repeti." — Sic igitur qui comicum legerent fuerunt olim!

989 sq. Verbis ambiguis utuntur *κρούειν* [10]) et *θύρᾳ* [11]).

989. *τηνδεδί*] ianuam domus puellae [12]).

---

[1]) Eq. 50 Lys. XVII § 5 [Xen.] Rep. Ath. 3 § 2. — [2]) Vid. Nub. 782 etc. — [3]) Vid. Nub. 1139. — [4]) Vs. 991; cf. Ach. 1213 Plut. 840, 993. — [5]) Cf. nostrum *lievert.* — [6]) Cf. Plat. Hipp. Mai. 288*b* Gorg. 491*e* Rep. 337*d* etc., Ruhnk. ad Tim. s. v. *ἡδύς*, Peppler Com. Terminations p. 33, et vid. ad Ran. 200. — [7]) Plat. Rep. 400*e*. — [8]) Nos fere: „*vrijheid blijheid!*" vel: „*wij spelen voor ons plezier!*" — [9]) Herodot. VII 110. — [10]) Vid. ad Lys. 1032. — [11]) Cf. vs. 316 sq. et Lys. 1163 sq. — [12]) Vid. ad Ach. 331 et de inserto *δέ* ad Ran. 965.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

ἀλλ' οὐχὶ νυνὶ κρησέραν αἰτούμεθα.

ΓΡΑΥΣ Α.

οἶδ' ὅτι φιλεῖς με· νῦν δὲ θαυμάζεις, ὅτι
θύρασί μ' ηὗρες. ἀλλὰ πρόσαγε τὸ στόμα.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

ἀλλ', ὦ μέλ', ὀρρωδῶ τὸν ἐραστήν σου.

ΓΡΑΥΣ Α.

τίνα;

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

τὸν τῶν γραφέων ἄριστον.

ΓΡΑΥΣ Α.

οὗτος δ' ἔστι τίς;

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

ὃς τοῖς νεκροῖσι ζωγραφεῖ τὰς ληκύθους.
ἀλλ' ἄπιθ', ὅπως σε μὴ θύρασιν ὄψεται.

ΓΡΑΥΣ Α.

οἶδ', οἶδ' ὅ τι βούλει.

---

992. *φιλεῖς με] φιλοῦμαι R.
997. σε μὴ θύρασιν Halbertsma] μή σ' ἐπὶ θύραισιν R, male omisso articulo. Cf. v. l. Lys. 353.

---

991. *At nunc cribrum non requirimus*, οὐδὲν δεόμεθα κρησέρας. Erat κρησέρα *cribrum pollinarium*, et κρησερῖται sive *cribrati* dicebantur *panes* qui huius ope parabantur [1]). Tertium comparationis estne τὸ τετρημένον [2]), ut in nostri versiculo: ὥσπερ αἰρόπινον (i. e. ὥσπερ κόσκινον) τέτρηται [3])? Sed de dolio quam de homine illa verba dicta fuisse multo est similius vero, neque nostro loco satis apte *cribrata* vocetur muliercula, quae ὑπὸ μυρίων διεσπλεκωμένη [4]) sit. Quae cum ita sint, suspicor vetulae *faciem* ἐντετριμμένην hac voce contemtim significari [5]).

994. ὦ μέλε] etiam ad mulieres hoc dicitur [6]).

996. Idem valent Bdelycleonis ad patrem verba: ποθεῖν ἐρᾶν τ' ἔοικας ὡραίας σοροῦ [7]), vel Carionis ad senem rusticum: ἐν τῇ σορῷ νυνὶ λαχὸν τὸ γράμμα σου δικάζει [8]).

998. οἶδ', οἶδ' ὅ τι βούλει] item alibi, οἶδ', οἶδα τὸν νοῦν [9]).

---

1) Cf. Poll. VI 74 X 114 Diphil. fr. 26. — 2) Sic Bothe. — 3) Fr. 480. — 4) Plut. vs. 1082 sq. — 5) Cf. vs. 730—732 et nostrum: *een gezicht als een janhagelpan*. — 6) Vid. ad Lys. 56. — 7) Vesp. 1365. — 8) Plut. 277; cf. etiam Lys. 372. — 9) Vid. Plut. 1080.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

καὶ γὰρ ἐγὼ σέ, νὴ Δία.

ΓΡΑΥΣ Α.

μὰ τὴν Ἀφροδίτην, ἥ μ' ἔλαχε κληρουμένη,
μὴ ἐγώ σ' ἀφήσω.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

παραφρονεῖς, ὦ γρᾴδιον.

ΓΡΑΥΣ Α.

ληρεῖς. ἐγὼ δ' ἄξω σ' ἐπὶ τἀμὰ στρώματα.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

τί δῆτα κρεάγρας τοῖς κάδοις ὠνούμεθα,
ἐξὸν καθέντα γρᾴδιον τοιουτονὶ
ἐκ τῶν φρεάτων τοὺς κάδους ξυλλαμβάνειν;

ΓΡΑΥΣ Α.

μὴ σκῶπτέ μ', ὦ τᾶν, ἀλλ' ἕπου δεῦρ' ὡς ἐμέ.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

ἀλλ' οὐκ ἀνάγκη μοί ἐστιν, εἰ μὴ τῶν ἐμῶν

---

998. ἐγὼ σέ] ἔγωγε schol.; hinc Elmsley καί σ' ἔγωγε.
1002. ὠνούμεθα Cobet] ὠνοίμεθ' ἄν R.
1003. καθέντα] -ντας Meineke.
1005. τᾶν Bentley] τάλαν R. Cf. vs. 609.
1006. οὐκ Γ] οὐδ' R. ‖ εἰ μή] ημὴ R. ‖ ἐμῶν] ἐτῶν Tyrwhitt (cf. Plut. 1088), ingeniosius quam probabilius; nam parum perspicuus sic nascitur iocus.

---

999. ἥ μ' ἔλαχε κληρουμένη] saepius hac locutione utitur Plato [1]; cf. etiam trimeter trag. adesp.: ὦ δαίμων ὅς μ' εἴληχας, ὡς πονηρὸς εἶ.

1000. μὴ ... ἀφήσω] saepius indicativo praemittitur μή in iuramentis [2].

1002—1004. Quibusvis uncis tenaciorem ait vetulam, verbis usus admodum udicris et fere absurdis [3]. In voce κρεάγρᾳ posterior pars sola suam vim servavit [4]; κάδοι autem nunc dicuntur *haustra* quibus e puteo ducitur aqua. Quod in puteis profundioribus ope ἱμονίας [5]) fiebat.

1005. μὴ σκῶπτέ μ', ὦ τᾶν] iisdem verbis in Nubibus utitur Amynias [6].

1006 sq. Parum probabilis videtur Boeckhii opinio, εἰσφορὰν aliquam dici [7]. Nisi fallor, verba sic fere sunt interpretanda: *tibi addictum me ais? solvistine* [8]) *igitur quod de re adiudicata debetur aerario publico?* — Satis credibile

---

[1]) Plat. Rep. 617*e* Phaedon. 107*d*. — [2]) Vid. ad Ran. 508. — [3]) Vid. ad Av. 1112. — [4]) Cf. Eq. 772 (Vesp. 1155). — [5]) Ran. 1297 Herod. Mimiamb. V 11 alibi. — [6]) Nub. 1267; vid. etiam infra vs. 1074. — [7]) Cf. Boeckh Staatsh. I[3] p. 606. — [8]) Vid. ad Nub. 246.

τὴν πεντακοσιοστὴν κατέθηκας τῇ πόλει.

ΓΡΑΥΣ Α.

νὴ τὴν Ἀφροδίτην, δεῖ γε μέντοι σ', ὡς ἐγὼ
τοῖς τηλικούτοις ξυγκαθεύδουσ' ἥδομαι.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

ἐγὼ δὲ ταῖς γε τηλικαύταις ἄχθομαι,
κοὐκ ἂν πιθοίμην οὐδέποτ'.

ΓΡΑΥΣ Α.

ἀλλά, νὴ Δία,
ἀναγκάσει τουτί σε.

(Ostendit chartam.)

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

τοῦτο δ' ἔστι τί;

ΓΡΑΥΣ Α.

ψήφισμα, καθ' ὅ σε δεῖ βαδίζειν ὡς ἐμέ.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

λέγ' αὐτό, τί ποτε καὶ ἔστι.

ΓΡΑΥΣ Α.

καὶ δή σοι λέγω.

(Recitans:)

„ἔδοξε ταῖς γυναιξίν, ἢν ἀνὴρ νέος
„νέας ἐπιθυμῇ, μὴ σποδεῖν αὐτὴν πρὶν ἂν
„τὴν γραῦν προκρούσῃ πρότερον. ἢν δὲ μὴ ἐθέλῃ

1008. σ'] om. R, supplevit Reisig; σε μέντοι γ' dederat Ald.
1011. οὐδέποτ'. ἀλλά] Elmsley οὐδέποτέ γε. Vid. ad Thesm. 926.
1017. πρότερον vHerwerden] πρῶτον R. Vid. vs. sq. || ἐθέλῃ] θέλῃ R; vid. ad Vesp. 493.

videtur brevi ante — nam *novam* aliquam rem tangi quivis suspicetur — populum iussisse ut bonorum quae in aliam manum transirent aliquid penderetur aerario.

1012. τουτί] ostentat βιβλίον [1]) in quo novum psephisma est excriptum [2]).

1014. τί ποτε καὶ ἔστι] (*ut sciam*) *quid tandem* [3]) *sit istud.*

1016—1021. Nunc quoque transferuntur verba σποδεῖν [4]) et κρούειν [5]), ludicre autem in novum sensum detorquetur nomen proprium e mythologia cognitum [6]).

[1]) De huiuscemodi locis vid. ad Ach. 331. — [2]) Cf. Av. 1024. — [3]) Vid. ad Eq. 342 Nub. 840. — [4]) Vid. ad Thesm. 492. — [5]) Vid. ad Lys. 1032. — [6]) Vid. ad Vesp. 84.

„ταύτην προκρούειν, ἀλλ' ἐπιθυμῇ τῆς νέας,
„ταῖς πρεσβυτέραις γυναιξὶν ἔστω τὸν νέον
„ἕλκειν ἀνατεί, λαβομέναις τοῦ παττάλου.“

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

οἴμοι· Προκρούστης τήμερον γενήσομαι.

ΓΡΑΥΣ Α.

τοῖς γὰρ νόμοις τοῖς ἡμετέροισι πειστέον.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

τί δ', ἢν ἀφαιρῆταί μ' ἀνὴρ τῶν δημοτῶν
ἢ τῶν φίλων ἐλθών τις;

ΓΡΑΥΣ Α.

ἀλλ' οὐ κύριος
ὑπὲρ μέδιμνόν ἐστ' ἀνὴρ οὐδεὶς ἔτι.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

ἐξωμοσία δ' οὐκ ἔστιν;

ΓΡΑΥΣ Α.

οὐ γὰρ δεῖ στροφῶν.

1018. Del. Mehler. || ταύτην vVelsen] πρότερον R (e vs. 1017).
1020. λαβομέναις Blaydes] -νας R.
1026. στροφῶν B] στροφῆς R. Cf. Plut. 1154 Ran. 775.

1018. Abesse poterat, sed agnoscimus legum et decretorum dictionem ampliorem quam concinniorem.

1020. Cachinnis excitandis aptissima sunt priscum et grave illud ἀνατεί „*se fraude*“ [1]) et scurrile vocabulum πάτταλος [2]) inter se iuncta. Etiam τύλος ita adhibebatur [3]).

1023—1027. Tres causas iuvenis frustra interserit. „*Praedem dabo!*“ [4]) exclamat. Cui anus: „*at nulli iam est viro unde vadimonium sistat, non enim sui iuris sunt illi*“, ut hactenus mulieres; nam „ἐπὶ τῆς προτέρας ἀρχῆς“ ut cum anu loquamur „ὁ νόμος διαρρήδην ἐκώλυε γυναικὶ μὴ ἐξεῖναι ξυμβάλλειν πέρα μεδίμνου κριθῶν“ [5]). „*Iureiurando igitur interposito causam sonticam excusabo*“. — „*Apage ista!*“ respondet mulier: „*nullae iam valent artes veteratoriae*“ [6]). Tandem: „*At mercatorem me esse profitebor!*“ [7]). Cui vetula: „*tuo igitur malo profiteberis!*“ [8]). Ne id quidem quicquam tibi proderit, nihil enim curamus priscam istam legem.

---

[1]) Aesch. Eum. 59 (76?) Soph. Ant. 485 Eur. Med. 1357 Plat. Leg. 871*e*, 917*c*, 935*b*. — [2]) Vid. ad Lys. 1118 sq. — [3]) Vid. Pherecrat. fr. 204 (cf. Kock ad Xenarch. 1[5]). — [4]) Cf. vs. 1064 sq. — [5]) Cf. Isae. X § 10; recte scholion. Subsimilis est Vesp. 1354. — [6]) Vid. Plut. 1154. — [7]) Vid. Plut. 904 et ad Ach. 392. — [8]) Vid. ad Ach. 827.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

ἀλλ' ἔμπορος εἶναι σκήψομαι.

ΓΡΑΥΣ Α.

κλάων γε σύ.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

τί δῆτα χρὴ δρᾶν;

ΓΡΑΥΣ Α.

δεῦρ' ἀκολουθεῖν ὡς ἐμέ.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

καὶ ταῦτ' ἀνάγκη μοι ἐστί;

ΓΡΑΥΣ Α.

Διομήδειά γε.

1029—1033. Subsimile est Trygaei cum Mercurio in Pace colloquium: „*ΤΡ. νῦν ἆρά με | ἅπασ' ἀνάγκη ἐστ' ἀποθανεῖν; ΈΡ. εὖ ἴσθ' ὅτι. | ΤΡ. εἰς χοιρίδιόν μοί νυν δάνεισον τρεῖς δραχμάς· | δεῖ γὰρ μυηθῆναί με πρὶν τεθνηκέναι*" [1]). Quamquam Trygaeus illic suam ipsius mortem ante oculos habet, noster iuvenis aniculae letum instare ait.

1029. *καί*] indignantis particula [2]).

— *Διομήδεια*] *ferream* aliquam *necessitatem* sic dici docet contextus, et apud Platonem redit locutio [3]), in qua interpretanda diversas vias inibant grammatici. Nam ad *Diomedem Thracem* referebat Clearchus [4]): huic lascivas fuisse filias, quibuscum rem habere coëgerit hospites. Cui ita assentitur Römer [5]) ut statuat Aristophanem nostro loco respicere comoediam aliquam, in qua in ridiculum detorta esset prisca fabula quae erat de Thracis illius regis equabus *ἀνδροφάγοις*. Fortasse sequerer hunc virum doctum, si credibile videretur etiam Platonem philosophum ex eiusmodi fonte duxisse illam locutionem. Alii olim statuebant spectari *Tydei* filium clarissimum; quem Lesches in parva Iliade finxit, cum rapto Palladio facinoris socio Ulixi fraudem pararet, vi ab hoc in castra Graecorum esse pulsum [6]); ambas autem explicationes iunctas praebet Suidas. Sed gravissimo incommodo utraque premitur; nam, nisi forte scripserit quispiam „*καὶ ταῦτ' ἀνάγκη; — ναί, Διομηδεία γέ τις*", breve alpha finale vetat pro feminino adiectivi *Διομηδείου* hoc nomen haberi, sed femininum ipsius nominis proprii *Διομήδους* dicendum est; sic *Ἄδραστος* nomen peperit *τὴν Ἀδράστειαν*. Quae si probabiliter sunt disputata, sequitur ut fateamur nominis rationem hodie nos fugere.

---

[1]) Pac. 372—375. — [2]) Vid. ad Nub. 210. — [3]) Plat. Rep. 493*d*. — [4]) Apud Hesych. s. v.; nunc sequitur schol. ad nostrum locum. — [5]) Abh. d. K. Bayer. Akad. 1904 p. 632. — [6]) Vid. Conon in Phot. Biblioth. 186 (p. 137*a* 25 Bekk.), schol. Plat. l. l., Paroem. Bodl. 338, Zenob. III 8, Eustath. 822, 23, Serv. Verg. II 166. Diomedesne Ulixem an Ulixes Diomedem vi coegerit dubitatur: sequor Welckerum cum Wörnero in Roscheri Lexico Mythologico s. v. *Palladion* III 1307—1309.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

ὑποστόρεσαί νυν πρῶτα τῆς ὀριγάνου,
καὶ κλήμαθ' ὑπόθου ξυγκλάσασα τέτταρα,
καὶ ταινίωσαι, καὶ παράθου τὰς ληκύθους,
ὕδατός τε κατάθου τοὔστρακον πρὸ τῆς θύρας.

ΓΡΑΥΣ Α.

ἦ μὴν ἔτ' ὠνήσει σὺ καὶ στεφάνην ἐμοί!

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

νὴ τὸν Δί', ἥνπερ ἦ γέ που τῶν κηρίνων.
οἶμαι γὰρ ἔνδον διαπεσεῖσθαί σ' αὐτίκα.

(Ex aedibus suis proruit puella.)

1033. *κατάθου*] *καθαροῦ* Faber.
1034. *στεφάνην*] *στέφανον* Meineke.
1035. *κηρίνων* R] *κηρίων Γ*, *κειριῶν* Bentley (vid. Av. 816).

1030—1033. Ante omnia igitur anum iubet tale cubile parare quale ei conveniat *θανάτῳ μέλημα οὔσῃ*. Oportet eam *προτίθεσθαι*, non enim *κατακείσεται* mox sed *προκείσεται* [1]). Conferatur Timothei poetae dithyrambici versus „*τεταμένον ὀρίγανα διὰ μυελοτρεφῆ*" [2]), ubi suspicor de *Adonide* sermonem esse, ex cuius corpore ab apro mutilato ipsa medulla cum sanguine in herbas substratas profluxisse dicatur. *Taeniarum* mortuorum corporibus ornandis inservientium etiam in Lysistrata fit mentio [3]), *τὸ ὄστρακον* sive *ἀρδάνιον* commemoratur etiam apud Euripidem in Alcestide [4]). *Quatuor κλήματα* supponi quod mos ferebat, — id quod e nostro loco discimus, — inde repetendum esse quod Mercurio hic numerus sacer erat, suspicati sunt viri docti [5]).

1034. *Mox aliter iudicabis*, vetula ait, et Venus *φιλομμειδὴς καὶ ἰοστέφανος* tibi videbor! *Erit* [6]) *cum etiam ornamenta ultro mihi emas* — gratum animum testantia, cum re expertus fueris *ὅτι τὸ σοφὸν ἐν ταῖς πεπείραις ἔνεστιν*.

1035 sq. *Coronam* [7]) *emam tibi? feralem scilicet! non enim vitalis es, sed statim dilapsuram* [8]) *arbitror.* — Subsimilis in Pluto est locus, ubi anicula ab amatore spreta: „*ita contabui*" voce flebili clamitat „*ut per anulum iam trahere me possis!*" tum ridens Chremylus: „*certe si incerniculi sit anulus*" [9]).

1035. *τῶν κηρίνων*] nisi *feralem* hoc adiectivum significat, quid dicat iuvenis non intellego. Alibi *cereum* valet, a voce *κηρῷ* ductum, sed quidni alterum adi. *κήρινον* prisca vox *κήρ* pepererit? In ritu funebri obsoletis utique vocabulis suus est locus. Eodem tendunt Artemidori verba, quae contulit Blaydes: „in insomniis *στέφανοι κήρινοι πᾶσι κακὸν μάλιστα δὲ νοσοῦσι, ἐπεὶ καὶ τὸν θάνατον κῆρα καλοῦσιν οἱ ποιηταί*" [10]). „Corona, quae mortui capiti imponebatur, eum diis inferis consecrabat; itaque probe distinguenda est a coronis, floribus, taeniis, quibus amici et propinqui in honorem mortui eius lecticam funebrem ornabant" [11]).

---

[1]) Cf. Av. 474 Lys. 611 sq. supra 537 sq. — [2]) Contulit vWilamowitz Timoth. fr. 24. — [3]) Lys. 603. — [4]) Eur. Alc. 98; cf. Poll. VIII 65. — [5]) Sic Voss; cf. Preller Myth. I[4] p. 390 sq. — [6]) Vid. ad Plut. 608. — [7]) Cf. Eq. 968. — [8]) Cf. Eq. 695 Vesp. 1156. — [9]) Plut. 1036 sq. — [10]) Artemid. I 79. — [11]) Hesseling De usu coronarum apud Graecos 1886 p. 40.

SCENA VIGESIMA PRIMA.

Epigenes, Anus, Puella.

ΝΕΑΝΙΣ.

ποῖ τοῦτον ἕλκεις;

ΓΡΑΥΣ Α.

εἰς ἐμαυτῆς εἰσάγω.

ΝΕΑΝΙΣ.

οὐ σωφρονοῦσά γ', οὐ γὰρ ἡλικίαν ἔχει
παρὰ σοὶ καθεύδειν τηλικοῦτος ὤν· ἐπεὶ
μήτηρ ἂν αὐτῷ μᾶλλον εἴης ἢ γυνή.
ὥστ' εἰ καταστήσεσθε τοῦτον τὸν νόμον,
τὴν γῆν ἅπασαν Οἰδιπόδων ἐμπλήσετε.

ΓΡΑΥΣ Α.

ὦ παμβδελύρα, φθονοῦσα τοῦτον τὸν λόγον
ἐξηῦρες. ἀλλ' ἐγώ σε τιμωρήσομαι.

(Abit.)

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

νὴ τὸν Δία τὸν Σωτῆρα, κεχάρισαί γέ μοι,
ὦ γλυκύτατον, τὴν γραῦν ἀπαλλάξασά μου·

1037. *εἰς* Meineke] *τὸν* R metro invito; *τόν γ'* Bergk, *σύ; — τὸν* Dobree, quae lenissima quidem est mutatio, sed duriores sunt hi numeri (cf. Ach. 1023), vitium autem vitio sic sanari ostendit responsum puellae; nam *suum* si anus deduceret domum, crimini dari ei non posset quod nimis tenerae is esset aetatis. Cf. vs. 675; haplographia post *ἕλκεις* intercidit *εἰς*, dein metri causa insertus est articulus.

1040. *ἂν Γ*] om. R.

1043. **τοῦτον*] *τόνδε* R, quod ad *iuvenem* foret referendum. ‖ *λόγον* Faber] *νόμον* R.

1038—1042. Lege quomodo et Praxagora et Plato caverint ne cum suis ipsorum parentibus rem habere possent cives, supra vidimus [1]). Quadragenaria fere haec mulier mater esse potest adulescentuli.

1043 sq. Legibus obtemperandum non negat vetula, „*at neque tuus erit iste!*" exclamat — et abit aliam petitura anum, quae id sit aetatis ut pro matre eius haberi omnino nequeat.

1045. Item in Acharnensibus institor Boeotus fugatis a Dicaeopolide tibicinibus: „*ναὶ τὸν Ἰόλαον, ἐπεχαρίττω γ', ὦ ξένε!*" [2]).

1046. *ὦ γλυκύτατον*] vid. supra [3]).

---

[1]) Vid. vs. 636 sq. — [2]) Ach. 867. — [3]) Ad vs. 952.

ὥστ' ἀντὶ τούτων τῶν ἀγαθῶν εἰς ἑσπέραν
μεγάλην ἀποδώσω καὶ παχεῖάν σοι χάριν.

(Domum puellae intraturus est ipsa comitante. Sed a dextra supervenit alia anus multo maior natu.)

SCENA VIGESIMA SECUNDA.

Epigenes, Puella, Anus altera.

ΓΡΑΥΣ Β.

αὕτη σύ, ποῖ τονδὶ παραβᾶσα τὸν νόμον
ἕλκεις, παρ' ἐμοὶ τῶν γραμμάτων εἰρηκότων
πρότερον καθεύδειν αὐτόν;

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

οἴμοι δείλαιος!
πόθεν ἐξέκυψας, ὦ κάκιστ' ἀπολουμένη;
τοῦτο γὰρ ἐκείνου τὸ κακὸν ἐξωλέστερον.

ΓΡΑΥΣ Β.

βάδιζε δεῦρο.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

(ad puellam:)

μηδαμῶς με περιΐδῃς
ἑλκόμενον ὑπὸ τῆσδ', ἀντιβολῶ σ'.

ΓΡΑΥΣ Β.

ἀλλ' οὐκ ἐγώ,
ἀλλ' ὁ νόμος ἕλκει σ'.

(Consilii inops abit puella.)

1049. *τονδὶ παραβᾶσα* Bothe] *παραβᾶσα τόνδε* R.

1048. Verbi *ἀποδοῦναι* similis in Pluto est usus [1]).

1049. *αὕτη σύ*] *heus tu* [2]).

1050. *τῶν γραμμάτων εἰρηκότων*] i. e. „*τοῦ νόμου διαῤῥήδην λέγοντος.*" Haec quoque vetula [3]) novi decreti apographum sibi paravit et edidicit [4]).

1052. *Unde emersisti* [5]) *tu, malum?* [6]).

1054 sq. *μηδαμῶς — ἑλκόμενον*] *ne sine me proripi* [7]), *obsecro.*

1056. *ἀλλ' ὁ νόμος ἕλκει σε*] nunc quoque veram vitam felicissime imitatur comicus. Quis non recordatur Euphileti illius, qui ad adulterum comprehensum utque sibi parceret supplicantem „*οὐκ ἐγώ σε ἀποκτενῶ*" clamavit „*ἀλλ' ὁ τῆς*

---

1) Plut. 1031. Praeterea conferri possunt Ach. 787 Lys. 23 sq. — 2) Vid. ad Vesp. 1. — 3) Cf. vs. 1012 sqq. — 4) Cf. vs. 1081. — 5) Cf. Thesm. 790. — 6) Vid. ad Vesp. 412 Plut. 608. — 7) Vid. ad Ran. 509.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

οὐκ ἐμέ γ', ἀλλ' Ἔμπουσά τις
ἐξ αἵματος φλύκταιναν ἠμφιεσμένη.

ΓΡΑΥΣ Β.

ἕπου, μαλακίων, δεῦρ' ἀνύσας, καὶ μὴ λάλει.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

ἴθι νυν ἔασον εἰς ἄφοδον πρώτιστά με
ἐλθόντ' ἀναθαρρῆσαι πρὸς ἐμαυτόν· εἰ δὲ μή,
αὐτοῦ τι δρῶντα πυρρὸν ὄψει μ' αὐτίκα
ὑπὸ τοῦ δέους.

ΓΡΑΥΣ Β.

θάρρει, βάδιζ'· ἔνδον χεσεῖ.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

δέδοικα καὶ ἐγὼ μὴ πλέον ἤπερ βούλομαι.

1056. *οὐκ ἐμέ γ'*] *οὐ μὰ Δί'* Halbertsma.
1060. **ἐλθόντ' ἀναθαρρῆσαι*] *-ντα θαρρῆσαι* R. Abiit *α'* sive *ανα* in *α*. Cf. Eq. 806; similia vitia (quae quidem arbitror) vid. Plut. 792 et in schol. Lys. 384.
1063. *ἤπερ* Porson e schol.] *ἢ Γ, γ' ἢ* R.

πόλεως νόμος" [1]). Digna etiam quae conferantur sunt lenonis verba apud Herodam *σεμνῶς πάνυ* sic perorantis: „*τὸ λοιπόν, ἄνδρες, μὴ δοκεῖτε τὴν ψῆφον | τῷ πορνοβοσκῷ Βαττάρῳ φέρειν, ἀλλὰ | ἅπασι τοῖς οἰκεῦσι τὴν πόλιν ξείνοις. | νῦν δείξεθ' ἡ Κῶς καὶ Μέροψ κόσον δραίνει*" *κτέ.* [2]).

— *Ἔμπουσά τις*] monstrum sanguinis avidum, Hecatae comes [3]). Aeschinis mater postea contemtim Empusa est dicta [4]).

1057. Sono revocat hic versus comparationem non minus mirificam, qua in Vespis senex assimulatur „*Δοθιῆνι σκόροδον ἠμφιεσμένῳ*" [5]). *Papulam sanguine repletam* [6]) illud monstrum multiforme nunc induisse ait iuvenis; mera est pustula, non mulier, quae apparuit. Istud scilicet pus atque venenum amare iubetur!

1058. *Surge, amator, i domum!* Quid tergiversaris segnis? [7]). Rem volo, non verba.

1059. Similem causam in Thesmophoriazusis interserit sodalis Euripidis, ut instanti periculo se subducat [8]). Dicitur nunc *ἄφοδος* [9]) qui alibi *ἀπόπατος* [10]).

1061. Similibus verbis supra usus est vicinus [11]).

1062. *ὑπὸ τοῦ δέους*] constans in hac locutione est usus articuli [12]).

1063. Verborum lusum praebet verbum *χέσαι*, quod in sermone plebeculae etiam *male mulcari* significabat [13]).

---

[1]) Lys. I § 26. — [2]) Herod. Mimiamb. II 92 sqq. — [3]) Cf. Ran. 293 sqq. — [4]) Demosth. XVIII § 130. — [5]) Vesp. 1172. — [6]) *Een bloedblaar*; cf. Ran. 236. — [7]) Vid. ad Ran. 200 et de participio *ἀνύσας* ad Vesp. 30 Ran. 606. — [8]) Thesm. 611 sqq. — [9]) Item Antiphan. fr. 40^5. — [10]) Vid. Ach. 81. — [11]) Vs. 329; cf. etiam Ran. 479. — [12]) Vid. ad Nub. 835. — [13]) Cf. supra vs. 640 Vesp. 941 Eq. 70 etc.

ἀλλ' ἐγγυητάς σοι καταστήσω δύο
ἀξιόχρεως.

ΓΡΑΥΣ Β.

μή μοι καθίστη.

(Dextrorsum eum abducenti occurrit tertia anus plane decrepita.)

SCENA VIGESIMA TERTIA.

Epigenes, Anus altera et tertia.

ΓΡΑΥΣ Γ.

ποῖ σύ, ποῖ
χωρεῖς μετὰ ταύτης;

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

οὐκ ἔγωγ', ἀλλ' ἕλκομαι.
ἀτάρ, ἥτις εἶ σύ, πόλλ' ἀγαθὰ γένοιτό σοι,
ὅτι μ' οὐ περιεῖδες ἐπιτριβέντ'.

(Adspicit eam.)

ὦ Ἡράκλεις,
ὦ Πᾶνες, ὦ Κορύβαντες, ὦ Διοσκόρω,
τοῦτ' αὖ πολὺ τούτου τὸ κακὸν ἐξωλέστερον!
ἀτὰρ τί τὸ πρᾶγμ' ἔστ', ἀντιβολῶ, τουτί ποτε;
πότερον πίθηκος ἀνάπλεως ψιμυθίου,

1066. *μετὰ ταύτης* R] *μετ' αὐτῆς* Γ.
1067. *σύ* Cobet] *γε* R, *γραῦ* Bergk.
1070. Del. vHerwerden ut e vs. 1053 confectum. ‖ *τούτου*] *τἄλλου* Blaydes, *τοῦτο* Richards, *τοῦτ' αὖ τὸ κακὸν πολλῷ γ' ἔτ' ἐξωλέστερον* vVelsen. Mihi sana videtur vulgata; utramque anum iuvenis manu indicat dum haec dicit.

1064 sq. *At praedes dabo duos*, quo sis certior non fugam parare me, sed in tempore rediturum. Sunt haec verba concepta [1]).

1065. *μή μοι καθίστη!*] egregio cum contemtu hoc dicit anicula, valet enim idem quod „*μή μοί γε μύθους!*" [2]). — Nempe „*ἐγγύη, πάρα δ' ἄτη*". Mavult servare quem manu iam teneat, non facile evasurum.

1067. *πόλλ' ἀγαθὰ γένοιτό σοι*] *gratias quam maximas tibi ago* [3]).

1068. *οὐ περιεῖδες ἐπιτριβέντα*] *non sivisti disperire me* [4]).

1072. *ἀνάπλεως ψιμυθίου*] *cerussa* [5]) *oppletus* [6]). Cf. Lucillius in Anthologia:

---

[1]) Vid. Demosth. XXIV § 73 Plat. Apol. 38*a* Leg. 871*e* 914*d* et cf. supra vs. 1023. — [2]) Vid. ad Nub. 84. — [3]) Vid. ad Ach. 457. — [4]) Vid. ad Ran. 509 et 571. — [5]) Vid. ad Plut. 1064. — [6]) Vid. ad Nub. 995 Ran. 1084. Non aliter nos: *vol blanketsel.*

ἢ γραῦς ἀνεστηκυῖα παρὰ τῶν πλειόνων;

ΓΡΑΥΣ Γ.

μὴ σκῶπτέ μ', ἀλλὰ δεῦρ' ἕπου.

ΓΡΑΥΣ Β.

δευρὶ μὲν οὖν.

ΓΡΑΥΣ Γ.

ὡς οὐκ ἀφήσω σ' οὐδέποτ'!

ΓΡΑΥΣ Β.

οὐδὲ μὴν ἐγώ!

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

διασπάσεσθέ μ', ὦ κακῶς ἀπολούμεναι!

1075. *οὐδέποτ'. οὐδὲ*] vid. ad Thesm. 926.

ῥύγχος ἔχουσα Βιτὼ τριπιθήκινον, οἷον ἰδοῦσαν | *τὴν (κἂν?) Ἑκάτην αὐτὴν οἴομ' ἀπαγχονίσαι,* | *„εἰμί“ λέγει „σώφρων, Λουκίλλιε, καὶ μονοκοιτῶ“.* | *αἰδεῖται γάρ ἴσως „παρθένος εἰμί“ λέγειν* [1]).

1073. *παρὰ τῶν πλειόνων*] *ab inferis*, *„παρὰ τῶν νεκρῶν"* schol. recte [2]). Prima venit exoleta, dein anus grandaeva, at tertia quae supervenit ex ipso sepulcro rediisse videtur ad mortales terrendos et enecandos [3]). Quemadmodum *di* vocantur *οἱ κρείττους* [4]), sic *mortui* per euphemismum audiunt *οἱ πλείους* [5]), quibus iussa dat deus *πολύξεινος πολυδέκτης*. Item apud Plautum *ad plures penetrare* [6]) id valet quod: *in communem locum* [7]). Ubi Plautum vertere verba exempli Graeci satis certum; etsi latine quoque ita locuti sunt homines, si recte in carmine Arvali legitur: *incurrere in pleores* [8]). Nullam autem nomen requirit explicationem, sed dignum quod conferatur est Alexandri Magni cum gymnosophistis colloquium, quorum unus rogatus *„πότερον οἴεται τοὺς ζῶντας εἶναι πλείονας ἢ τοὺς τεθνηκότας, ἔφη, τοὺς ζῶντας· οὐκέτι γὰρ εἶναι τοὺς τεθνηκότας"* [9]). Eandem quaestionem Anacharsis sic elusisse fertur: *„τοὺς οὖν πλέοντας ποῦ τιθεῖς;"* [10]). Minime vero dubitanter mortuum viatori se interroganti sic respondentem finxit Callimachus in epigrammate: *„Τίμων, οὐ γὰρ ἔτ' ἐσσί, τί τοι, φάος ἢ σκότος ἐχθρόν;* | *— τὸ σκότος· ὑμῶν γὰρ πλείονες ἐν Ἀΐδος"* [11]).

1074. Item Amynias in Nubibus: *μὴ σκῶπτέ μ', ὦ τᾶν, ἀλλὰ κτέ.* [12]).

1075. *ὡς . . . !*] mente praemitti potest *crede mihi* [13]).

1075 et 1085. *οὐδὲ μὴν ἐγώ*] item ad Dionysum *„οὐ νικήσετε"* clamantem ranae: *„οὐδὲ μὴν ἡμᾶς σὺ πάντως"* [14]).

1076. *ὦ κακῶς ἀπολούμεναι*] eadem quae supra imprecatio [15]).

---

[1]) Lucill. epigr. 35. — [2]) Item Eustath. 1382, 18. — [3]) Cf. Plut. 1033 et Av. 1490—1492. — [4]) Vid. Av. 1228. — [5]) Item oraculum apud Pausan. I 43 § 3, Leonid. Tarent. epigr. 79, 6, Crinagor. 30, 6, Alciphron. III 7 init. (III 4 Schep.). — [6]) Plaut. Trinumm. II 2, 14. — [7]) *Tot zijne vaderen vergaderd worden.* — [8]) Sic Birt et Stowasser. — [9]) Plut. Alex. 64. — [10]) Diog. Laert. I § 104. — [11]) Callim. epigr. 4. — [12]) Nub. 1267; vid. etiam supra vs. 1005. — [13]) Vid. ad Ach. 333. — [14]) Ran. 263. — [15]) Vs. 1052.

ΓΡΑΥΣ Γ.

ἐμοὶ γὰρ ἀκολουθεῖν σε δεῖ κατὰ τὸν νόμον.

ΓΡΑΥΣ Β.

οὔκ, ἤν ἑτέρα γε γραῦς ἔτ' αἰσχίων φανῇ.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

ἤν οὖν ὑφ' ὑμῶν πρῶτον ἀπόλωμαι κακῶς,
φέρε, πῶς ἐπ' ἐκείνην τὴν καλὴν ἀφίξομαι;

ΓΡΑΥΣ Β.

αὐτὸς σκόπει σύ· τάδε δέ σοι ποιητέον.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

ποτέρας προτέρας οὖν κατελάσας ἀπαλλαγῶ;

ΓΡΑΥΣ Β.

οὐκ οἶσθα; βαδιεῖ δεῦρ';

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

ἀφέτω νύν μ' αὑτηΐ!

ΓΡΑΥΣ Γ.

δευρὶ μὲν οὖν ἴθ' ὡς ἔμ'.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

ἤν γ' ἡδί μ' ἀφῇ!

ΓΡΑΥΣ Β.

ἀλλ' οὐκ ἀφήσω μὰ Δία σ'.

ΓΡΑΥΣ Γ.

οὐδὲ μὴν ἐγώ.

1077. *σε δεῖ* Cobet] *σ' ἴδει* R.
1080. *φέρε, πῶς*] *πῶς ποτ'* Cobet.
1084. *γ' ἡδί μ'* Brunck] *ἡδί γ'* R, *νὴ δία γ'* Γ.

1080. Hoc incommodum etiam Blepyrus indicavit supra [1]).

1081. *τάδε*] *quae in hocce meo libello scripta extant* [2]).

1082. *ποτέρας προτέρας;*] iuncturam hanc, quam ferebat linguae indoles, non vitabant Graeci [3]).

— *κατελάσας*] transfertur [4]), ut *ἐρείδειν* [5]), *σποδεῖν* [6]), similia. Est autem e vita navali et ex ipso nautarum opinor ore desumtum verbum *ἐλαύνειν*, quocum conferri possunt *δικωπεῖν* [7]), *τριέμβολον* [8]), *σαλαμίνιος* [9]), *κέλης* [10]), alia ad rem amatoriam ludicre detorta.

1083. *βαδιεῖ...;*] etiam imperiosius hoc quam: „*οὐ βαδιεῖ;*" [11]).

[1]) Vs. 620. — [2]) Cf. vs. 1050. — [3]) Vid. Nub. 940. — [4]) Item Pac. 711 Theocr. V 116; cf. etiam Eq. 1391. — [5]) Vs. 616 alibi. — [6]) Vs. 1016 alibi. — [7]) Vs. 1091. — [8]) Av. 1256. — [9]) Vid. vs. 38 sq. — [10]) Lys. 60. — [11]) Vid. ad Nub. 633.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

χαλεπαί γ' ἂν ἦτε γενόμεναι πορθμῆς.

ΓΡΑΥΣ Β.

τιή;

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

ἕλκοντε τοὺς πλωτῆρας ἂν ἀπεκναίετε.

ΓΡΑΥΣ Β.

σιγῇ βάδιζε δεῦρο.

ΓΡΑΥΣ Γ.

μὰ Δί', ἀλλ' ὡς ἐμέ.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

τουτὶ τὸ πρᾶγμα κατὰ τὸ Καννωνοῦ σαφῶς
ψήφισμα, βινεῖν δεῖ με διαλελημμένον.
πῶς οὖν δικωπεῖν ἀμφοτέρας δυνήσομαι;

1086. *ἦτε* Suidas] *ἦσται* R, *ἦστην* Elmsley, *χαλεποί ... ἴστε* vHerwerden, i. e.: *χαλεποὶ πορθμῆς ἐγένεσθ' ἄν, εὖ ἴσθ' ὅτι*, fortasse recte.

1091. *ἀμφοτέρας*] *ἀντιβολῶ* Meineke, *ἀμφοτέραις* Richards, *τῷ πέει* vVelsen ingeniose, sed vid. comment.

1086 sq. *Molestae profecto essetis, si portitorum fungeremini officio! Bene factum quod non estis portitores! — Curnam? — Nempe itinerantes vellicando enecaretis* [1]). Cogitandi sunt nautae in suam quisque cymbam pertrahere conantes eos qui e navi in littus vel e littore in navem deduci velint. Terminus obsoletus *-τήρ*, quem in *instrumentorum* potissimum nominibus servavit dictio attica [2]), etiam in voce *πλωτῆρι* permansit — aut ea aetate revixit, nam *ionicum* potius sonat *πλω-* quam *atticum* [3]).

1089 sq. Brevius aequo evasit enuntiatum, ut Pisetaeri in Avibus: „*τουτὶ μὰ Δί' ἐγώ, πολλὰ δὴ καὶ δεῖν' ἰδών, | οὔπω κόρακ' εἶδον ἐμπεφορβειωμένον*" [4]), vel in Ranis Dionysi: „*εἴπερ γε δεῖ καὶ τοῦτό με, | ἀνδρῶν ποιητῶν τυροπωλῆσαι τέχνην*" [5]). — *Cannoni* decreto multis annis ante perlato cavebatur ne de pluribus reis simul et veluti per saturam ferrentur sententiae, sed *δίχα ἕκαστον κρίνεσθαι* iubebat [6]). Ipsa autem illius decreti verba et priscae dictionis vestigia noster locus servat; nam *διαλελημμένος*, ut supra *-λελεγμένος* [7]), est linguae vetustioris [8]), quotidianae sunt *-ειλημμένος* et *-ειλεγμένος*. Nunc iuvenis ad se ipsum referens illud „*divide*", quod in iudiciis fieri iubebat decretum, veretur ne mox „corpus secaturae" vel potius divulsurae sint immites hae harpyiae, ni ex asse satisfiat utrique: „*οἴμοι, οὐ κρίνειν διαλελημμένους με χρὴ νῦν ἀλλὰ βινεῖν διαλελημμένον! δίχα γὰρ διαληφθήσομαι τάχα!*"

1091. In navibus longis unus singulis

---

[1]) Cf. Vesp. 681. — [2]) Ach. 549, 937 etc., Enchirid. dict. ep. p. 327. — [3]) Redit vox Plat. Rep. 489*a*. — [4]) Av. 860 sq. — [5]) Ran. 1368 sq. — [6]) Cf. Xen. Hell. I 7 § 20, 23, 34 Comment. I 1 § 18. — [7]) Vs. 58. — [8]) Cf. Aesch. Ag. 876 Soph. fr. 794 Eur. Ion. 1113 Bacch. 1102 Cycl. 433.

ΓΡΑΥΣ Β.

καλῶς, ἐπειδὰν καταφάγῃς βολβῶν χύτραν.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

οἴμοι κακοδαίμων, ἐγγὺς ἤδη τῆς θύρας
ἑλκόμενός εἰμ'.

ΓΡΑΥΣ Γ.

(ad alteram anum:)

ἀλλ' οὐδὲν ἔσται σοι πλέον.
ξυνεισπεσοῦμαι γὰρ μετὰ σοῦ.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

μὴ πρὸς θεῶν!
ἑνὶ γὰρ ξυνέχεσθαι κρεῖττον ἢ δυοῖν κακοῖν.

ΓΡΑΥΣ Γ.

νὴ τὴν Ἑκάτην, ἐάν τε βούλῃ γ', ἤν τε μή.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

ὦ τρισκακοδαίμων, εἰ γυναῖκα δεῖ σαπρὰν

1098—1111. Spurios ducit Weise; sunt sane Aristophane parum digni et partim corrupti.

---

remigibus est remus, sed cymbos qui ducunt, ut Charon ille [1]), duos remos tenent. Hunc iuvenem *οὐ μόνον „ἐρέττειν“ ἄκοντα ὁ νόμος κελεύει, ἀλλὰ καὶ „δικωπεῖν“, τοῦτ' ἐστιν ἑκατέραν ἐλαύνειν* [2]). — Est autem *„δικωπεῖν ταύτας“* ex eodem genere loquendi atque *τοὺς φόρους θυννοσκοπεῖν* et similia [3]).

1092. *βολβῶν χύτραν*] dignus qui conferatur est Platonis comici locus, ubi mulieres multo vino stimulatae et aliis daemonibus sacra ferre iubentur et *βολβῶν Ὀρθάνῃ τρί' ἡμιεκτέα* [4]). Nempe, ut in vicinia apud eundem dicebatur: *βολβοὺς μὲν σποδιᾷ δαμάσας, καταχύσματι δεύσας, | ὡς πλείστους διάτρωγε· τὸ γὰρ δέμας ἀνέρος ὀρθοῖ* [5]). Contra *θριδακῖναι* sive *lactuca* venerem restinguere censebantur [6]).

1093. Aliquanto placidiora sunt Dionysi in Ranis verba: *καὶ γὰρ ἐγγὺς τῆς θύρας | ἤδη βαδίζων εἰμί* [7]).

1094 sq. *Nihil proficies* [8]), — ad aemulam ait vetula, — *nam tecum introibo* in domum, et mox in cubiculum ipsumque cubile.

1097. Isdem verbis — sed per *Venerem* iurans — prima mulier iuvenem modo alloquebatur [9]).

1098—1111. Multa hi versus habent quae displiceant vel suspicionem moveant; neque tales ab ipso poeta scriptos credibile. Ceterum recordamur

---

[1]) Eur. Alc. 253, 444. — [2]) Cf. vs. 1082. — [3]) Vid. ad Eq. 313. — [4]) Plat. fr. 174[12]. — [5]) Plat. fr. 173. Alia quae huc faciunt praebet Athenaeus 63*d*—64*b*, 356*e*. — [6]) Eubul. fr. 14 Amph. 20 Plin. Nat. H. XIX 127. — [7]) Ran. 35; cf. etiam Plut. 767. — [8]) Vid. ad Plut. 531. — [9]) Vs. 981; cf. Plut. 1069 sq.

βινεῖν ὅλην τὴν νύκτα καὶ τὴν ἡμέραν·
καὶ ἔπειτ', ἐπειδὰν τῆσδ' ἀπαλλαγῶ, πάλιν
φρύνην ἔχουσαν λήκυθον πρὸς ταῖς γνάθοις.
ἆρ' οὐ κακοδαίμων εἰμί; βαρυδαίμων μὲν οὖν
νὴ τὸν Δία τὸν Σωτῆρ' ἀνὴρ καὶ δυστυχής,
ὅστις τοιούτοις θηρίοις ξυνείρξομαι.
(Ad spectatores:)
ὑμεῖς δ', ἐάν τι <τῶν ἀνηκέστων> πάθω
ὑπὸ τοῖνδε τοῖν κασαλβάδοιν δεῦρ' εἰσπεσών,
θάψαι μ' ἐν αὐτῷ τῷ στόματι τῆς εἰσβολῆς,

1101. *φρύνην* Blaydes] plerique editores pro proprio nomine habent; cui qui sit locus non video. || *ταῖς γνάθοις*] *τοῖν γνάθοιν* Cobet, ut vs. 502.

1104. *ξυν(συν)ειρξομαι* Brubach] *συνείξομαι* R.

1105. *ὑμεῖς* vHerwerden] *ὅμως* R; *ὑμᾶς* coniecerat Meineke. Cf. vs. 385. || **τῶν ἀνηκέστων*] *πολλὰ πολλάκις* R. Non possunt sine vitio iungi *τι πολλά*, itaque *εἰ* ... *πολλάκις si forte* (ut vs. 791) hinc alienum, cum praesertim nimis dubitanter id dictum foret pro huius iuvenis mente. Non videtur sufficere lenior correctio: *ἐάν τι πολλάκις πάθω κακόν.*

1106. *τοῖνδε τοῖν*] *ταῖνδαι ταῖν* R. || **εἰσπεσών*] *ἐσπλέων* R.

Timoclis comici, qui in Orestautoclide Aeschylum ludicre imitatus finxit Autocliden quendam a meretricibus ita ut Oresten a Furiis vexatum: „*περὶ δὲ τὸν πανάθλιον | εὕδουσι γρᾶες, Νάννιον, Πλάγγων, Λύκα*" — plura sequuntur exoletarum nomina [1].

1098. *δεῖ*] mente facile suppletur pronomen *με* [2].

— *σαπρὰν*] ipsa „*πέπειραν*" se dixerit [3].

1101. *φρύνην*] *rubetam, bufonem* [4]. — Id quod additur recte interpretatur qui in scholiis scripsit: „*λήκυθος δέ· ᾠδηκυῖα*", dicitur enim *facies turgida* et ollae fere similis. Non huc faciunt *urnae funebres*, quarum mox fit mentio et saepius est facta [5].

1104. Sic apud Philoxenum Ulixes in Cyclopis antro inclusus „*οἵῳ μ' ὁ δαίμων τέρατι συγκαθεῖρξεν!*" clamabat [6]. Voce *θηρίοις* non aliter utitur senex in Lysistrata: „*τί τοῖσδε σαυτὸν εἰς λόγον τοῖς θηρίοις ξυνάπτεις;*" [7].

1105—1111. Similia sibi optabat Philocleon vitae periculum aditurus [8]. *Si humanitus sibi aliquid acciderit* [9], ibi sepeliri vult alter hic Leonidas, ubi patriae legibus parens mortem invenerit, *ἐν αὐτῇ τῇ εἰσβολῇ* [10], *ante ostium* igitur antri harum exetrarum. In tumulo autem collocari affusoque plumbo affigi iubet tertiam illam anum ceteris tetriorem [11]. Ultima eius verba in mentem nobis revocant quae de *tuba* iocabatur Trygaeus [12]; sed ut illa festiva, sic haec absurda sunt potius.

---

[1]) Timocl. fr. 25. — [2]) Item Thesm. 457; neque aliter gall. *il faut.* — [3]) Cf. vs. 896 et vid. ad Vesp. 1343. — [4]) Aristot. Hist. Anim. II 15 § 4 IV 5 § 6 IX 1 § 4, 40 § 18 Part. Anim. III 12. — [5]) Cf. vs. 1111, 538, 996, 1032. — [6]) Philox. fr. 9. — [7]) Lys. 468; praeterea cf. Demosth. XXXIV § 52 XXXV § 8 etc. — [8]) Vesp. 386. — [9]) Cf. Pac. 169 sq. et vid. ad Eq. 355. — [10]) Cf. Ach. 1075. — [11]) Sic Bergler. — [12]) Pac. 1242 sqq.

ὥστ' ἀντὶ τούτων τῶν ἀγαθῶν εἰς ἑσπέραν
μεγάλην ἀποδώσω καὶ παχεῖάν σοι χάριν.

(Domum puellae intraturus est ipsa comitante. Sed a dextra supervenit alia anus multo maior natu.)

SCENA VIGESIMA SECUNDA.

Epigenes, Puella, Anus altera.

ΓΡΑΥΣ Β.

αὕτη σύ, ποῖ τουδὶ παραβᾶσα τὸν νόμον
ἕλκεις, παρ' ἐμοὶ τῶν γραμμάτων εἰρηκότων
πρότερον καθεύδειν αὐτόν;

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

οἴμοι δείλαιος!
πόθεν ἐξέκυψας, ὦ κάκιστ' ἀπολουμένη;
τοῦτο γὰρ ἐκείνου τὸ κακὸν ἐξωλέστερον.

ΓΡΑΥΣ Β.

βάδιζε δεῦρο.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

(ad puellam:)

μηδαμῶς με περιΐδῃς
ἑλκόμενον ὑπὸ τῆσδ', ἀντιβολῶ σ'.

ΓΡΑΥΣ Β.

ἀλλ' οὐκ ἐγώ,
ἀλλ' ὁ νόμος ἕλκει σ'.

(Consilii inops abit puella.)

1049. τουδὶ παραβᾶσα Bothe] παραβᾶσα τόνδε R.

1048. Verbi ἀποδοῦναι similis in Pluto est usus [1]).

1049. αὕτη σύ] *heus tu* [2]).

1050. τῶν γραμμάτων εἰρηκότων] i. e. „τοῦ νόμου διαρρήδην λέγοντος." Haec quoque vetula [3]) novi decreti apographum sibi paravit et edidicit [4]).

1052. *Unde emersisti* [5]) *tu, malum?* [6]).

1054 sq. μηδαμῶς — ἑλκόμενον] *ne sine me proripi* [7]), *obsecro.*

1056. ἀλλ' ὁ νόμος ἕλκει σε] nunc quoque veram vitam felicissime imitatur comicus. Quis non recordatur Euphileti illius, qui ad adulterum comprehensum utque sibi parceret supplicantem „οὐκ ἐγώ σε ἀποκτενῶ" clamavit „ἀλλ' ὁ τῆς

[1]) Plut. 1031. Praeterea conferri possunt Ach. 787 Lys. 23 sq. — [2]) Vid. ad Vesp. 1. — [3]) Cf. vs. 1012 sqq. — [4]) Cf. vs. 1081. — [5]) Cf. Thesm. 790. — [6]) Vid. ad Vesp. 412 Plut. 608. — [7]) Vid. ad Ran. 509.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

οὐκ ἐμέ γ', ἀλλ' Ἔμπουσά τις
ἐξ αἵματος φλύκταιναν ἠμφιεσμένη.

ΓΡΑΥΣ Β.

ἕπου, μαλακίων, δεῦρ' ἀνύσας, καὶ μὴ λάλει.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

ἴθι νυν ἔασον εἰς ἄφοδον πρώτιστά με
ἐλθόντ' ἀναθαρρῆσαι πρὸς ἐμαυτόν· εἰ δὲ μή,
αὐτοῦ τι δρῶντα πυρρὸν ὄψει μ' αὐτίκα
ὑπὸ τοῦ δέους.

ΓΡΑΥΣ Β.

θάρρει, βάδιζ'· ἔνδον χεσεῖ.

ΕΠΙΓΕΝΗΣ.

δέδοικα καὶ ἐγὼ μὴ πλέον ἤπερ βούλομαι.

1056. *οὐκ ἐμέ γ'*] *οὐ μὰ Δί'* Halbertsma.

1060. **ἐλθόντ' ἀναθαρρῆσαι*] *-ντα θαρρῆσαι* R. Abiit *α'* sive *ανα* in *α*. Cf. Eq. 806; similia vitia (quae quidem arbitror) vid. Plut. 792 et in schol. Lys. 384.

1063. *ἤπερ* Porson e schol.] *ἢ* Γ, *γ' ἢ* R.

πόλεως νόμος" [1]). Digna etiam quae conferantur sunt lenonis verba apud Herodam *σεμνῶς πάνυ* sic perorantis: *„τὸ λοιπόν, ἄνδρες, μὴ δοκεῖτε τὴν ψῆφον | τῷ πορνοβοσκῷ Βαττάρῳ φέρειν, ἀλλὰ | ἅπασι τοῖς οἰκεῦσι τὴν πόλιν ξείνοις. | νῦν δείξεθ' ἡ Κῶς καὶ Μέροψ κόσον δραίνει" κτέ.* [2]).

— *Ἔμπουσά τις*] monstrum sanguinis avidum, Hecatae comes [3]). Aeschinis mater postea contemtim Empusa est dicta [4]).

1057. Sono revocat hic versus comparationem non minus mirificam, qua in Vespis senex assimulatur *„Διοθίηνι σκόροδον ἠμφιεσμένῳ"* [5]). *Papulam sanguine repletam* [6]) illud monstrum multiforme nunc induisse ait iuvenis; mera est pustula, non mulier, quae apparuit. Istud scilicet pus atque venenum amare iubetur!

1058. *Surge, amator, i domum!* Quid tergiversaris segnis? [7]). Rem volo, non verba.

1059. Similem causam in Thesmophoriazusis interserit sodalis Euripidis, ut instanti periculo se subducat [8]). Dicitur nunc *ἄφοδος* [9]) qui alibi *ἀπόπατος* [10]).

1061. Similibus verbis supra usus est vicinus [11]).

1062. *ὑπὸ τοῦ δέους*] constans in hac locutione est usus articuli [12]).

1063. Verborum lusum praebet verbum *χέσαι*, quod in sermone plebeculae etiam *male mulcari* significabat [13]).

---

[1]) Lys. I § 26. — [2]) Herod. Mimiamb. II 92 sqq. — [3]) Cf. Ran. 293 sqq. — [4]) Demosth. XVIII § 130. — [5]) Vesp. 1172. — [6]) *Een bloedblaar*; cf. Ran. 236. — [7]) Vid. ad Ran. 200 et de participio *ἀνύσας* ad Vesp. 30 Ran. 606. — [8]) Thesm. 611 sqq. — [9]) Item Antiphan. fr. 40^5. — [10]) Vid. Ach. 81. — [11]) Vs. 329; cf. etiam Ran. 479. — [12]) Vid. ad Nub. 835. — [13]) Cf. supra vs. 640 Vesp. 941 Eq. 70 etc.

ὦ δέσποτ᾽, ὦ μακάριε καὶ τρισόλβιε!

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

ἐγώ;

ΘΕΡΑΠΑΙΝΑ.

σὺ μέντοι, νὴ Δί᾽, ὥς γ᾽ οὐδεὶς ἀνήρ!
τίς γὰρ γένοιτ᾽ ἂν μᾶλλον ὀλβιώτερος,
ὅστις πολιτῶν πλειόνων τρισμυρίων
ὄντων τὸ πλῆθος οὐ δεδείπνηκας μόνος;

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ.

εὐδαιμονικόν γ᾽ ἄνθρωπον εἴρηκας σαφῶς.

ΘΕΡΑΠΑΙΝΑ.

ποῖ, ποῖ βαδίζεις;

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

ἐπὶ τὸ δεῖπνον ἔρχομαι.

ΘΕΡΑΠΑΙΝΑ.

νὴ τὴν Ἀφροδίτην, πολύ γ᾽ ἁπάντων ὕστατος.
ὅμως δ᾽ ἐκέλευε ξυλλαβοῦσάν μ᾽ ἡ γυνὴ

1132. πλειόνων Dindorf] πλεῖον ἢ R.
1135. ποῖ ποῖ] ποῖ ποτε Meineke.
1137. ξυλλαβοῦσαν (συλλ.) Ald.] συλλαβοῦσα R.

1129. Similibus verbis praeco Pisetaerum affatur in Avibus: „ὦ Πεισέταιρ᾽, ὦ μακάρι᾽, ὦ σοφώτατε, | ὦ τρισμακάρι᾽, ὦ κλεινότατ᾽, ὦ γλαφυρώτατε!" [1]).

1130. *Tu vero hercle* [2]) *si quis alius!* [3]).

1131—1133. Similis iocus est in Pace [4]). Aperte autem παρατραγῳδούσης, ut cetera nuntiae verba, sunt adiectivum ὄλβιος et μᾶλλον comparativo adiunctum [5]).

1132. Eundem civium numerum commemorabat olim Herodotus [6]), et Agathonem coram „πλεῖν ἢ τρισμυρίοις μάρτυσι τῶν Ἑλλήνων" nomen suum et tragoediarum quas scenae commissurus erat professum esse in proagone [7]) ait Socrates apud Platonem [8]). Rotundus hic est numerus, qui etiam metoecos videtur comprehendisse [9]); nostro certe loco metoecis — τοῖς ἀχύροις τῶν ἀστῶν — victum denegatum fingi veri dissimile.

1134. Irridentis haec sunt verba, ut mulieris in Pluto fabula: νὴ Δί᾽ εὐδαίμων ἄρ᾽ ἦν | ἀνὴρ γέρων ψυχρᾷ θαλάττῃ λούμενος [10]). — Etiam incommodi aliquid admixtum habere insignem illum honorem [11]) apparet.

1137. ἐκέλευε] notus hic imperfecti usus in ore famulorum [12]).

— ξυλλαβοῦσαν] iocose — et aliquanto audacius loquens quam olim solebat,

---

1) Av. 1271 sq. — 2) Cf. Eq. 168. — 3) Cf. Plut. 247. — 4) Cf. Pac. 970—972. — 5) Ut Aesch. Sept. 673 etc.; observavit vdSande Bakhuyzen. Cf. supra vs. 807 sq. — 6) Herodot. V 97. — 7) Recte huc refert Mazon Rev. de philol. 1903 p. 265. — 8) Conv. 175*e*. — 9) Cf. schol. Vesp. 718 Athen. 272*c* Demosth. XXV § 51. Composuit quae huc faciunt Boeckh Staatsh. I³ p. 44 sqq. — 10) Plut. 657 sq.; cf. etiam Ran. 1195. — 11) Cf. vs. 726 sq. — 12) Vid. Eq. 1181.

ἄγειν σε, καὶ τασδὶ μετὰ σοῦ τὰς μείρακας.
οἶνος δὲ Χῖος ἐστι περιλελειμμένος
καὶ τἄλλ' ἀγαθά.

(Ad chorum:)

πρὸς ταῦτα μὴ βραδύνετε,
καὶ τῶν θεατῶν εἴ τις εὔνους τυγχάνει,
καὶ τῶν κριτῶν εἰ μὴ ἑτέρωσέ τις βλέπει,
ἴτω μεθ' ἡμῶν· πάντα γὰρ παρέξομεν.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

οὔκουν ἅπασι δῆτα γενναίως ἐρεῖς,
καὶ μὴ παραλείψεις μηδέν, ἀλλ' ἐλευθέρως
καλεῖς γέροντα, μειράκιον, παιδίσκον; ὡς
τὸ δεῖπνον αὐτοῖς ἐστ' ἐπεσκευασμένον

1139. *περιλελειμμένος* Ald.] *παραλελειμμένος* R.
1140. *τἄλλ'*] *πόλλ'* Blaydes.
1142. *ἑτέρωσέ τις* Cobet] *τις ἑτέρωσε* R.
1144—1150. Blepyro dedit Bothe; in R praemissa est paragraphus. Ancillae continuabat Ald. (vs. 1150 *ἔχουσά τοι* legens), Choro cunctos dabat Bentley, Brunck solos vs. 1149 sq., quos Ancillae tribuebat Bergk.
1145. *παραλείψεις*] *-ψῃς* R.
1146. *καλεῖς* Cobet] *καλεῖν* R. Cf. Ran. 203, 462.
1147. *αὐτοῖς*] *ἀστοῖς* Meineke. || *ἐστ' ἐπεσκευασμένον*] *ἐστιν ἐσκευασμένον* Cobet.

---

cum penes viros erat summa rerum — *corripiendi* verbo utitur ancilla, quasi vis sit adhibenda [1]).

1138. *τασδὶ ... τὰς μείρακας*] chorum dicit.

1139. *οἶνος ... Χῖος*] generosum hoc erat vinum et notae interioris, ut *Thasium* [2]), Attico longe praeferendum. Mnesitheo iudice erat „*ὁ Χῖος πεπτικός, τρόφιμος, αἵματος χρηστοῦ γεννητικός, προσηνέστατος, πλήσμιος, διὰ τὸ παχὺς εἶναι*" [3]).

1140. *πρὸς ταῦτα*] *proinde* [4]). — Item in Pacis exitu choreutae iubentur *ἀνδρικῶς ἐμβάλλειν* [5]).

1142. *εἰ μὴ ἑτέρωσέ τις βλέπει*] *nisi aliorsum spectat*, i. e. *nisi alia agens* nostram fabulam neglegit.

1143. *πάντα γὰρ παρέξομεν*] nonnihil ambigui habent haec verba in ore puellae [6]).

1144—1148. *Quin cunctis potius id dicis liberaliter?* Noli eos tantum iudices et spectatores ad cenam vocare, qui nobis faveant, sed *liberaliter cunctis senibus adolescentibus iuvenibus* [7]) — soli viri adsunt in theatro [8]) — *dic instauratas* [9]) *iis praesto esse epulas ... si domum abeant*. Perridicule sic dicendi facit finem [10]), infra autem redit hic iocus [11]), et conferendi sunt Lysistratae fabulae loci, ubi chorus feminarum: *huc adeste*

---

[1]) Vid. ad Plut. 1079. — [2]) Supra vs. 1119. — [3]) Athen. 33*a*. — [4]) Vid. ad Nub. 990 Vesp. 927. — [5]) Pac. 1305 sqq. — [6]) Vid. ad Lys. 162. — [7]) Cf. Pac. 50—53. — [8]) Vid. ad Pac. 966 Thesm. 835. — [9]) Vid. ad Lys. 408. — [10]) Recte schol. — [11]) Vs. 1175 sq.

ἀπαξάπασιν ... ἢν ἀπίωσιν οἴκαδε.
ἐγὼ δὲ πρὸς τὸ δεῖπνον ἤδη 'πείξομαι·
ἔχω δέ τοι καὶ δᾷδα ταυτηνὶ καλῶς.

ΘΕΡΑΠΑΙΝΑ.

τί δῆτα διατρίβεις ἔχων, ἀλλ' οὐκ ἄγεις
τασδὶ λαβών; ἐν ὅσῳ δὲ καταβαίνεις, ἐγὼ
ἐπᾴσομαι μέλος τι μελλοδειπνικόν.

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ.

(ad spectatores:)

σμικρὸν δ' ὑποθέσθαι τοῖς κριταῖσι βούλομαι·
τοῖς σοφοῖς μέν, τῶν σοφῶν μεμνημένους κρίνειν ἐμέ,

1150. *δέ*] *γε* Lenting. Cf. Plut. 1199.

1151—1153. Ancillae dedit Willems; dabantur Choro (Coryphaeo) cum sequentibus. Cf. vs. 1163 sqq. In R ante vs. 1151 est paragraphus, non vero ante vs. 1154.

1154. *δ' ὑποθέσθαι*] *ὑποθέσθαι δὲ πρῶτον* Meineke; sed octo, non novem esse huius epirrhematii versus veri est simile, quoniam integra epirrhemata omnia e 4 × 4 vel 4 × 5 versibus constant.

1155. *μεμνημένους* Ald.] *-νοις* R.

---

cuncti, — ait, — *stat cena parata, ... sed nihil a nobis accipietis* [1]). Nec non similia habet Plautus: *verum si voletis plausum fabulae huic clarum dare, | comessatum omnes venitote ad me ad annos sedecim* [2]).

1150. *δᾷδα*] qua utatur cum domum erit redeundum; tum enim nox erit.

— *καλῶς*] *commode, bene factum quod* [3]).

1151 sq. *Cur vero tempus teris! Quin hasce mulieres tecum duc* [4]) *potius.* — Simillima est iunctura verborum Strepsiadis semet ipsum cohortantis: „*ἰτητέον. τί ταῦτ' ἔχων* [5]) *στραγγεύομαι, ἀλλ' οὐχὶ κόπτω τὴν θύραν;*" [6]). Uterque coniunctionem adversativam, non *καί*, adhibet, quoniam *τί στραγγεύομαι, τί διατρίβεις* id quod *οὐ χρὴ στραγγεύεσθαι, μὴ διάτριβε* valent.

1152. *καταβαίνεις*] *in orchestram descendis* [7]).

1153. *μέλος ... μελλοδειπνικόν*] *carmen quod cena instante canitur* [8]), „un chant de prélude au diner" [9]).

1154. *ὑποθέσθαι*] *admonere* [10]).

1155—1162. Pallida tenuisque haec est umbra lepidorum illorum epirrhematum, quibus olim iudicum benevolentiam captabat noster [11]).

1155—1157. *κρίνειν ἐμέ*] *mihi,* id est choro cui praesum, *victoriam decernere* [12]). Etiam in Pace suo nomine sic loquitur coryphaeus: „*πρὸς ταῦτα χρεὼν εἶναι μετ' ἐμοῦ | καὶ τοὺς ἄνδρας καὶ τοὺς παῖδας*" *κτέ.* [13]).

---

[1]) Lys. 1071, 1213—1215. — [2]) In fine Rudentis; cf. etiam Pseudoli et Stichi fabularum exitus. — [3]) Cf. vs. 2. Vesp. 1371—1377 pertinentne huc? — [4]) Vid. ad Eq. 1207. — [5]) Vid. ad Av. 1082 et Ran. 202. — [6]) Item Nub. 131 sq. — [7]) Cf. Vesp. 1514 et vid. ad Eq. 148 sq. — [8]) Vid. ad Av. 639. — [9]) Willems. — [10]) Vid. ad Av. 1362. — [11]) Cf. Nub. 1115—1130 Av. 1102—1117. — [12]) Vid. ad Ach. 1117 Av. 1103. — [13]) Pac. 765 sqq.

τοῖς γελῶσι δ' ἡδέως, διὰ τὸ γελᾶν κρίνειν ἐμέ.
σχεδὸν ἅπαντας οὖν κελεύω δηλαδὴ κρίνειν ἐμέ,
μηδὲ τὸν κλῆρον γενέσθαι μηδὲν ἡμῖν αἴτιον,
ὅτι προείληχ'· ἀλλὰ πάντα ταῦτα χρὴ μεμνημένους
μὴ ἐπιορκεῖν, ἀλλὰ κρίνειν τοὺς χοροὺς ὀρθῶς ἀεί·
μηδὲ ταῖς κακαῖς ἑταίραις τὸν τρόπον προσεικέναι,
αἳ μόνον μνήμην ἔχουσι τῶν τελευταίων ἀεί.

ΘΕΡΑΠΑΙΝΑ.

(ad chorum:)

ὦ, ὦ, ὥρα δή,
ὦ φίλαι γυναῖκες, εἴπερ μέλλομεν τὸ χρῆμα δρᾶν,
ἐπὶ τὸ δεῖπνον ὑπανακινεῖν!

(Ad Blepyrum, qui in orchestram descendit:)

Κρητικῶς οὖν τὼ πόδε

1156. *τὸ γελᾶν* Porson] *τὸν γέλων* R (vid. ad Ach. 318).
1159. *ἀλλὰ πάντα* R] *ἀλλ' ἅπαντα* Ald., *ἀλλ' ἅπαντα;* Dobree. || *χρὴ*] *δὴ* Dobree.
1161. *τὸν* Bentley] *τόν τε* R.
1163. Vs. 1163—1166ª Ancillae tribuit Willems (vid. ad vs. 1151—1153). In R praescriptum est *ἡμιχ* (item vs. 1167, 1168, 1178); proximis continuavit Ald.
1164. *ὦ φίλαι* Dindorf] *φίλαι* (in fine versus praecedentis scriptum) R.
1165. *ὑπανακινεῖν* R] *ὑπαποκινεῖν* Cobet (cf. Eq. 20 Av. 1011 Thesm. 924).

1159. *προείληχα*] prima igitur e quinque comoediis, quibus his ludis certatum est, nostra est acta. Quam ne obliviscantur iudices dum sequentibus praebent aurem, eam enim praesertim laudari solere fabulam, *ἥ τις ἀκουόντεσσι νεωτάτη ἀμφιπέληται*, periculum esse perhibet dux chori. Cui si ultimus locus sorte fuisset designatus, fortasse contenderet facilius placere primam quam postremam, *πάντων γὰρ κόρον εἶναι.*

1159 sq. *ἀλλὰ ... ἀλλὰ*] minime rara haec repetitio [1]).

1160. Item Pherecrates: „*τοῖς δὲ κριταῖς | τοῖς νυνὶ κρίνουσι λέγω | μὴ ἐπιορκεῖν μηδ' ἀδίκως | κρίνειν*", his minis iocosis additis: „*ἢ νὴ τὸν φίλιον | μῦθον εἰς ὑμᾶς ἕτερον | Φερεκράτης λέξει πολὺ τού- | του κακηγορίστερον*" [2]).

1163. *ὥρα δή*] *iam est tempus!* Festinato opus est [3]).

1164. *εἴπερ μέλλομεν τὸ χρῆμα δρᾶν*] cf. Xanthiae in Ranis verba: *τὸ χρῆμ' ἄρ' ἔσται;* [4]).

1165. *ἐπὶ — ὑπανακινεῖν*] *in cenam abire ad numeros mei cantici* [5]). Ancilla ἐπᾴδει, chori est *ὑπανακινεῖν ὀρχούμενον.*

— *Κρητικῶς κτέ.*] *laetus hyporchema salta cum choreutis.* Hyporchematum ea erat ratio ut actor (hoc loco ancilla) caneret, chorus (cui praeit nunc Blepyrus) saltaret [6]).

---

1) Vid. ad Lys. 1183. — 2) Pherecrat. fr. 96. — 3) Vid. ad Vesp. 242. — 4) Ran. 795. — 5) Willems. — 6) Sic rem expedivit Willems, Qu' est-ce que la monodie crétique, Mélanges P. Fredericq, 1904. Hinc corrigantur quae scripsi ad Ran. 849.

καὶ σὺ κίνει.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

τοῦτο δρῶ.

ΘΕΡΑΠΑΙΝΑ.

καὶ τάσδε νυν <τὰς μείρακας
δεικνύναι κέλευε> λαγαρὰς τοῖν σκελίσκοιν τὸν ῥυθμόν.
τάχα δ' ἔπεισιν
λοπαδοτεμαχοσελαχογαλεο-
κρανιολειψανοδριμυποτριμματο-
σιλφιοπαραομελιτοκατακε-
χυμενοκιχλεπικοσσυφο-
φαττοπεριστεραλεκτρυονοπτεγ-
κεφαλοκιγκλοπελειολαγῳοσι-
ραιοβαφητραγαλοπτέρυγον.

1166. In R tribuuntur *ἡμιχ(ορίῳ)* verba *τοῦτο δρῶ*, quae Blepyri esse vidit Enger, item ante *καὶ τάσδε* est *ἡμιχ*, sed Ancillae nomen restituit Willems (et ego restituturus eram).

1166 sq. Deesse aliquid et numeri testantur et sententia imperfecta. Supplevi quod sufficere videbatur. Cf. vs. 1138.

1168. *δ'* vVelsen] *γὰρ* R. || *ἔπεισιν*] *εἴσεισιν* Blaydes, sed vid. comment. || *λοπαδο-* R] *λοπάδιον* Meineke, *λοπὰς* Blaydes.

1171. *-παραο-*] syllabae obscurae; *-πρασο-* Dindorf, *-καραβο-* Meineke, *-τυρο-* Blaydes, alii aliter.

1172. *-κιχλ-* Faber] *-κιγκλ-* R. Cf. Av. 591. || *-κοσσυφο-* Dindorf] *-κοσσυκο-* R.

1173. *-εγκεφαλο-* Dindorf] *-εγκεφαλλιο-* R.

1174. *-τραγαλο-* Blaydes] *-τραγανο-* R. Cf. Vesp. 674. || *-πτέρυγον* Bergk] *-γων* R.

1167. *λαγαρὰς*] *leniter inflexas* [1]), id fere quod *ὑγράς* [2]), mobiles, non rigidas. — Postea in re metrica adiectivo *λαγαρῷ* usi sunt grammatici, ad significandum hexametrum qui brevem haberet — vel crederetur habere — syllabam eo loco ubi requireretur longa, tribrachyn igitur vel trochaeum pro dactylo [3]).

1168. *ἔπεισιν*] i. e.: *ἐπιφορηθήσεται*, *cum ceteris bellariis imponetur mensae* [4]).

1169—1174. Iure dictioni comicae concesso nova monstra creandi vocabula conglutinando [5]), et alibi noster felicissime usus est et nunc ludicre admodum utitur, immo abutitur, Philoxeni Cytherii fortasse memor, cuius *Δεῖπνον* carmen iocosum tunc temporis clarum fuit et a Platone quoque anno 391 in Phaone comoedia est commemoratum [6]). De singulis quae h. l. enumerantur cibis disputare operae pretium non videtur.

[1]) Cf. Xen. de Re Eq. 1 § 8 de Ven. 4 § 1, 5 § 30, 6 § 5. — [2]) Vid. ad Vesp. 1213. — [3]) Vid. schol. *γ* 230 etc., Schulze Quaest. Epic. p. 411 sqq. — [4]) Vid. ad Pac. 1195—1197. — [5]) Vid. ad Av. 491. — [6]) Plat. fr. 173[4], Athen. 146*f*, Bergk Comment. p. 210 sqq.

σὺ δὲ ταῦτ' ἀκροασάμενος ταχέως
ταχέως λαβὲ τρύβλιον, εἶτα κονίσαι λαβὼν
λέκιθον, ἵν' ἐπιδειπνῇς.

ΒΛΕΠΥΡΟΣ.

ἀλλὰ λαιμάττουσί που!

ΧΟΡΟΣ.

αἴρεσθ' ἄνω, ἰαί, εὐαί!
δειπνήσομεν, εὐοῖ, εὐαί,
εὐαί, ὡς ἐπὶ νίκῃ!
εὐαί, εὐαί, εὐαί, εὐαί!

(Abeunt omnes saltantes et laetos clamores edentes.)

1175. *ταχέως, ταχέως* Meineke] *ταχὺ καὶ ταχέως* R, *τρέχε καὶ ταχέως* Blaydes. Cf Plut. 644; abiit *-ως* in *καί*, ut saepe.

1178. In R praescriptum est *ημιχ*, Blepyro tribuit Blaydes. ‖ *λαιμάττουσι*] *λαιμάξουσι* vVelsen.

1179—1182] universi Chori hos solos esse vidit Voss.

1175—1178. „Haec omnia postquam audivisti, si non verbis solis velis vesci, *quantocius curre in forum et lenticulae* [1]) *aliquid eme, quod opsonii loco* [2]) *comedas.*" — Nunc quoque hominem irridet puella proterva [3]). Eodem autem ioco ipse Blepyrus supra risit spectatores [4]). Sed secum potius quam ad Blepyrum haec dixisse censenda; certe non audivit ille, sed laetus: „*at vorant opinor!*" exclamat. Verbum *λαιμάττειν* apud nostrum non redit, sed cf. *λαῖμα* in Avibus, quo loco *λαιμᾶν* proposita est coniectura [5]). Apud Herodam *λαίμαστρον* dicitur ancilla segnis [6]) = *γαστὴρ ἄργος*.

1179—1181. Isdem clamoribus chori abeuntis effusam laetitiam testantibus clauditur Lysistrata fabula.

---

[1]) Vid. ad Plut. 427. — [2]) Vid. ad Eq. 1140 Nub. 421 et cf. supra vs. 44 sq. — [3]) Ut vs. 1131 sqq. — [4]) Vs. 1148. — [5]) Coniectura haec est Willemsii, Av. 1563, sed infinitivi finalis praepositioni *πρός* sic subiuncti exempla desidero. — [6]) Herod. Mimiamb. IV 46.

CORRIGENDA ET ADDENDA.

Pag. IV vs. 8: „verna" leg. „auctumnalia".

Pag. IV vs. 12: „Charmides" leg. „Charinades".

Pag. 105 in comment. ad vs. 744 deleantur verba: *mensa „prima" et „secunda"*.

Pag. 115 in comment. ad vs. 815 sq. addantur haec: „Cf. inscriptio Gortynia saeculi III[i] ante Christum: *νομίσματι χρῆτθαι τῷ καυχῷ* (= *χαλκῷ*) *τῷ ἔθηκαν ἁ πόλις. τὸδ δ' ὀδελὸνς μὴ δέκετθαι τὸνς ἀργυρίος. αἰ δέ τις δέκοιτο, ἢ τὸ νόμισμα μὴ λείοι δέκετθαι, ἢ καρπῶ ὠνίοι, ἀποτεισεῖ ἀργυρῶ πέντε στατῆρανς.* — Collitz. 5011, et de hoc decreto Th. Reinach Revue numismat. 1904 p. 12—22."

INDEX

RERUM ET NOMINUM

QUAE IN ANNOTATIONIBUS TANGUNTUR.

Ἀγύρριος 102.
Αἴσιμος 208.
ἀλεαίνειν concalefieri 540.
Ἀμύνων 365.
ἀναβορβορύξαι 433.
ἀνάγκη Διομήδεια 1029.
ἀνατεί 1020.
Ἀντισθένης choregus 366.
ἀξιόχρεως ἐγγυητὰς καθιστάναι 1064 sq.
ἁπλῷ τρόπῳ 231.
Ἀργεῖος 201.
Ἀριφράδης 130.
ἀστενακτί 464.
ἄφοδος 1059.
Ἀχραδούσιος 362.
ἀχράς 355 sq.
ἀωρὶ νύκτωρ 741.

βάκχιος 14.
Βασίλειος στοά 685.
βήττειν 56.
βλέπειν ὑπότριμμα 292.
βολβοί 1092.

γειτνιᾶν 327.
Γέρης 848.
Γευσιστράτη 49.
γλύκων 985.
γνωμὴν ἐμήν opinor 349.
γνώμην τίθεσθαι 658.

δεκάπουν στοιχεῖον 652.
δέος (οὐχὶ ...) μή 650.
δευτεριάζειν 634.
διακύπτειν 930.
διαλαμβάνειν in iudiciis 1090.
διαλέλημμαι 1090.
διερείδεσθαι 78.
δίκην ὀφλεῖν 655.
δικωπεῖν 1091.
Διομήδεια ἀνάγκη 1029.
δι' ὄχλου εἶναι 888.

ἐγγυητὰς καθιστάναι 1064 sq.
ἐγκαθίζεσθαι 23.
εἰ ... πολλάκις si forte 791.
ἐκδικάζειν 984.
ἐκτρυπᾶν 337.
ἐμβρόντητος 793.
ἐν καθαρῷ 320.
ἐνέχυρον τιθέναι 755.
ἐξαρτᾶν 2.
ἐξηρτημένος 2.
ἑξῆς πάντες 638.
ἐπαγλαΐζειν 574.
ἐπέχειν perpetuo ... facere 317.
Ἐπιγένης 931.
Ἐπίγονος 167.
ἐπιέναι de bellariis dictum 1168.
Ἐπίκουρος 644.
Ἐπικράτης 71.
ἐπιπέμπειν 235.
ἐρέβινθοι tosti 44 sq.
Εὐαίων 408.
εὔπορος callidus 236.
Εὐριπίδης (Εὐριππίδης?) 825.
εὔσκοπος 2.

ἡμιδιπλοΐδιον 318.

θαλλός 743.
θεῖν de nave dictum 109.
Θήσειος στοά 685.
Θρασύβουλος 202 sq., 356.
θρυγονᾶν 34.

Ἱέρων praeco 757.
Ἱερώνυμος 201.
ἵνα cum indicativo 152.
Ἰωνικὰ carmina 883.

καθαρῷ (ἐν ...) 320.
καθιστάναι ἐγγυητάς 1064 sq.
καινοτομεῖν 584.
Καλλίας decoctor 810.
Καλλίμαχος chorodidascalus 809.
κάλλιστα opportunissime 2.
καλῶς opportune 2.
Καννωνοῦ ψήφισμα 1089 sq.
κατελαύνειν transl. 1082.
κατόνασθαι 917.
καχάζειν 849.
κεῖσθαι πεσών 962.
Κέφαλος 248.
κήρινος feralis 1035.
κηρίον 742.
κιναχύρα 730.
κληρωτήρια 681.
κνησιᾶν 919.
κνῦμα 36.
κομμώτρια 737.
Κόπρειος 317.
κρησέρα 991.
Κρητικῶς saltare 1165.

λαγαρός 1167.
λαιμάττειν 1178.
λάκκος 154.

Λάμιος 77.
λαμπάς 50.
-λελέχθαι 58.
-λέλημμαι 1090.
λευκοπληθής 387.
λορδοῦν 10.
Λυσικράτης 630.

μᾶλλον comparativo adiunctum 1131.
μεθυποδεῖσθαι 544.
μέλημα 905.
Μελιστίχη 46.
μελλοδειπνικὸν canticum 1153.
μεταπειρᾶσθαι 217.
μὴ ἐμπειρία 115.
μὴ καί 29.
μίλτος 378.
μυροῦν 1117.
μύρωμα 1117.

Ναυσικύδης 426.
Νικίας iuvenis 428.
νύκτωρ (*ἀωρὶ* ...) 741.

ξυλλελέχθαι 58.

ὃ *quapropter* 338.
ὅ τι περ ὄφελος 53.
ὁ φράζων 589.
-οιᾶ pro *-οᾶ* in anapaestis 676.
ὄλβιος 1131.
ὅπως cum indicativo 152.
ὀρίγανον mortuis substratum 1030.
οὐχὶ δέος μή 650.

ὄφελος (*ὅ τι περ* ...) 53.
ὀφλεῖν δίκην 655.
ὄχλου (*δι'*) *εἶναι* 888.

παιδοποιεῖν 615.
παμπησία 868.
Πανόπτης 80.
πάντες ἑξῆς 638.
παραχορδίζειν 295.
παροψωνεῖν 226.
πεντακοσιοστή 1007.
περιλαλεῖν 230.
πεσὼν κεῖσθαι 962.
πεττοί 987.
πηλοφορεῖν 310.
πλείους (*οἱ*...) *mortui* 1073.
πληκτίζεσθαι 964.
πλωτήρ 1087.
πόδα προβαίνειν 161.
ποία in anapaestis 676.
πολλάκις (*εἰ* ...) *forte* (*si*...) 791.
προβαίνειν πόδα 161.
Πρόνομος 102.
προσφθαρῆναι 248.

ῥιπτεῖν (trag.) 507.
ῥοιά in anapaestis 676.

σκαλαθύρειν 611.
σκαφηφόροι 742.
Σμοῖος 846.
στέργειν cum dat. 291.
στεφανώματα (*τὰ* ...) fori pars 302.
στοιά in anapaestis 676.
στοιχεῖον temporis indicium 652.

στρατηγίς 835.
συμβάλλειν *mutua dare* 446.
σύμβολον concionantibus datum 296.
σχολή *otium* 48.

τειχίον 497.
τετραστάτηρος 413.
τιθέναι ἐνέχυρον 755.
τίθεσθαι γνώμην 658.
τιθύμαλλος 405.
τιμή *munus* 5.
τρόπῳ (*ἁπλῷ*) 231.
τροχήλατος 1.

ὑπανακινεῖν 1165.
ὑπότριμμα 292.
ὑφαπτός (?) 508.

φθίνυλλα 935.
φιλοττάριον 891.
φρύνη 1101.
φυγαί (*αἱ* ...) 243.
Φυρόμαχος 22.

χαλκοῖ cusi 815.
Χαριξένη 943.
Χῖος οἶνος 1139.
χραίνειν 64.
χρηματοποιός 442.

ψηλαφᾶν 315.
ψήφισμα Καννωνοῦ 1089 sq.

ὠθήσειν 300.
ὡς (= *ἵνα*) cum indicativo 152.